KARAOSMANOĞLU SODOM VE GOMORE 75

yakup kadri
karaosmanoğlu

sodom ve gomore

bilgi yayınevi

BİLGİ YAYINLARI: 15
ROMAN DİZİSİ :2

Birinci Basım
Mart 1966

BİLGİ YAYINEVİ

Yakup Kadri
Karaosmanoğlu

Sodom ve Gomore

Bilgi Yayınevi

Kapak Düzeni Ozan SAĞDIÇ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ BASIMEVİ : 1966

Sodom ve Gomore Tevrat'tan aldığımız bilgiye göre Lût ve İbrahim devrinde Filistin diyarının, türlü ahlak bozukluklarıyla, Tanrının gazabına uğramış iki büyük şehridir ve "Tekvin"nin onsekizinci bölümünde onların bahsi şöyle geçer:

> **"Ve Rap Sodom ve Gomore'nin feryadı çoğalıp onların günahı pek büyük olduğu için şimdi yere inip bana gelen feryada göre hareket edip etmediklerini göreyim-etmediler ise bileyim dedi O zaman İbrahim yaklaşıp iyileri de kötülerle beraber helâk edecek misin- Belki şehrin içinde elli altmış iyi kimse bulunur İmdi elli altmış iyi için o mahalli af etmeyip de helâk eder misin Hâşâ ki sen iyi ile kötüyü bir arada öldüresin"**

İşte İstanbul düşman işgali altında iken romanın yazarına böyle görünmüştü.

I

"Diyarınız harab olmuş ve şehirleriniz ateşe yanmıştır. Tarlalarınızı ecnebiler önünüzde yiyorlar ve ecnebiler tarafından harab edilmiş gibi viranedir ve Sahyon kızı bağda olan kulube gibi, hıyar tarlasında bulunan hayme gibi muhasaraya alınmış şehir gibi kalmıştır. Rabbülcünud bize cüz'i bir bakiye bırakmasaydı biz "Sodom" gibi olur idik, "Gomore"ye benzer idik."

-Ahdi Atik- Eş'iya- 7, 8,9-

Captain Gerald Jackson Read bu alışık olmadığı öğle uykusundan epeyce geç uyandı; burada uyandı yerine ayıldı da diyebiliriz. Çünki, Captain Gerald Jakson Read üç saat önce lüzumundan fazla zengin, ağır ve içkili bir yemekten sonradır ki kendini yatağa güç atmış ve sızıp kalmıştı.

Captain Gerald Jackson Read, gözlerini açınca ilk işi saatine bakmak oldu ve yatak

örtülerinin altından kolunu dışarıya uzattı, zira yatarken saatini bileğinden çıkarmayı unutmuştu. Bu, uzun, yassı ve üzeri ince altın kafesli bir kol saati idi ve alacakaranlığın içinde kaça geldiği görünmüyordu; bundan başka Captain Gerald Jackson Read'in gözleri de öğle yemeğinde içtiği Bourgogne ve Bordeaux şaraplarının mahmurluğu ile iyice buğulaşmıştı. Gerinerek, esneyerek tembel tembel uzandı, başucundaki lâmbayı açtı ve koyu kırmızı bir aydınlıkta saatin beşi çeyrek geçtiğini gördü.

— Vay canına, geç kalmışım! diye söylendi. Bu akşam bir Türk evine çaya davetli olduğunu unutmamıştı. Gerçi gitmese de olabilirdi. Fakat, davet sahibinin kızıyla aralarında henüz başlıyan flörtün herhangi bir sebeple aksamasına Captain Gerald Jackson Read'in gönlü razı değildi.

İstanbul'a geldiği günden beri gerçi bir an flörtsüz kaldığı, bir an kadınlardan baş aldığı yoktu. Captain G. J, Read aşk ve sevda oyunlarından artık doymuştu. Bunlar yüzünden hükümetinin kendisine emanet ettiği mühim işleri bile görmeğe vakti kalmıyordu. Kışlada talim esnasında olduğu gibi bu sıkı yürüyüş ortasında birdenbire durup arkasından koşan, etrafını saran bu aşk delisi kadınlar alayına "Rahat dur!.. Yerinde say!..." diye bağıracağı geliyordu. Fakat, kadın cinsi disiplin altına girer mi? Büyük Britanya askere alma bürolarının Hind Okyanusu ada-

larındaki balta girmemiş ormanlarından çırılçıplak toplayıp getirdiği ve Captain Gerald Jackson Read gibi pembe tenli, tüysüz zabitlerin kumandasına verdiği yabani insanlar bile kolayca disiplin altına girer de bu memleketin kadınları girmez! Genç İngiliz zabiti bu hakikati pek güzel hissesiyordu ve onun için şu acayip maceraya bir nihayet vermek hususunda lazımgelen azmi bir türlü gösteremiyordu. Hem hangi birine lâf anlatacak? Etrafını saran bu sıkışık kuşatma kolu Büyük Britanya ordusundan daha karman çormandır. Bunun içinde yalnız Türk değil, Rumu var, Ermenisi var, Yahudisi var; dulu, evlisi, genci, geçkini var; kumralı, esmeri, tombulu, narini var; bunun içinde Juliette gibi hassası, Ophelia gibi hayalperesti; bunun içinde Kleopatra gibi işvelisi, Katerina'dan ihtiraslısı var. Zavallı Gerald Jackson Read bir eski Romalı sofrasına davet edilmiş gibi hangi yemekten yiyeceğini şaşırıp kalmıştı. Henüz otuzuna girmeden yavaş yavaş kanıksamış hovardalara mahsus bir vakitsiz bezginliğe düşüyordu. Gerçi Captain Gerald Jackson Read'in bu kadınlara kendisinden bir şey verdiği yoktu. Bu coşkun Bakkanal, içinde yalnız sevilmek, aranmak, üzerine düşülmek, bir çok rekabet ve paylaşma kavgalarının mevzuunu teşkil etmek ve hiçbir dakika kendi haline bırakılmamaktır ki onu yoruyor, sarsıyor, sinir sistemine bir tuhaf gerginlik veriyordu.

Yatağının içinde uzun bir an daha gerindi, esnedi, sağdan sola, soldan sağa döndü. Tam bu sırada odanın kapısı hafif ve tereddütlü vuruşlarla çalınıyordu. Bu da kim? Ay, manikürcü kız!. Captain G. Jackson Read bu kıza saat 5 için randevu verdiğini tamamiyle unutmuştu. Bir dakika düşündü: savsın mı, savmasın mı? Vücudunun daha o kadar yatakta kalmağa ihtiyacı vardı ki, hemen gelmesine karar verdi.

Bu, duru beyaz tenli ve kıpkızıl dudaklı bir körpe Rus kızıydı. Utanarak şaşırarak birbirine dolaşan adımlarla Captain G. Jackson Read'in yatağına yaklaştı ve bir kumru ötüşünü andıran sesiyle sordu:

— Acaba pek mi erken geldim? Sizi rahatsız etmiş olmıyayım, Captain?.

Captain Read, bir İngiliz lirası rengindeki saçlarını beyaz ve uzun parmaklarıyla tarıyor ve esnemelerine devam ediyordu. Neden sonra kıza hitap etmek lûtfunda bulundu:

— Şu iskemleyi alın, yanıma yaklaşın ve hemen başlayın!..

Captain G. J. Read kızın acele etmesini istiyordu:

— Lâzımgelir ki saat altıda burada her işim bitmiş ve giyinmiş olarak çıkıp gideyim diyordu. Rus kızı, göz kapaklarının altından, koyu kırmızı aydınlığın içinde güzelliği insanlık ve tabiat dışı bir ifade alan delikanlıya bakıyordu.

Captain G. Jackson Read pijamasının düğmelerini iliklemeden yatmıştı: onun içindir ki genç kızın dikkatini, en ziyade G. Read'in açık yakasından ileriye doğru uzanan çıplak ,beyaz ve düzgün boynu çekiyordu. Bu boyun Rus kızının gözlerini, bakılması ayıp ve fakat cazibesine dayanılmaz şeyler gibi durmadan kendisine çekiyordu; öyle ki birkaç defa, elindeki törpü az kalsın, G.J. Jackson Read'in tırnağından etine kayayazdı.

Kızcağız arada bir Captain G. J. Read'in başına da bakmaktan kendini alamıyordu. Bu baş hangi Apollon heykelinin gövdesinden alınıp bin özenle bu yontulmuş boynun üzerine konulmuştu? Eski Yunanlılar heykellerini boyarlar ve yaldızlarlarmış; bu da henüz boyanmış, hanüz yaldızlanmış, henüz bir sanatkârın elinden çıkmış ve zamanın cefasını hiç görmemiş, bir sanat eserine, bir mermere benziyor.

Bu, kaç yaşında bir insanın kafasıdır? Bunun cinsiyeti nedir? Bu kadın mıdır, erkek midir? Hattâ bu gerçekten bir insan kafası mıdır? Rus kızı her bakışta şüpheden şüpheye düşüyordu?

Lâkin Captain G. Jackson Read birdenbire gözlerini ona çevirip gözlerinin içine dikince zannetti ki bu, nev'i tükenmiş mitolojik bir hayvanın başıdır.

O hayvanlar ki aslında birer yaradılış garibesi olmakla beraber dayanılmaz bir surette cazibelidir. Nice Tanrıçalar kendilerini

kâh denizlerde, kâh ormanlarda, kâh yalçın dağbaşlarında bunlara verdiler.

Gerçi Beyoğlu'nun bir berber dükkânının bu odaya bir manikür işi için gönderdiği zavallı Rus kızı o Tanrıçalardan biri değildi. Fakat şu dakikada Captain G. Jackson Read adını taşıyan ve ipekli yorganlar altında gevşeklik ve hareretle beyaz boynunu dışarıya doğru uzatan bu altın renkli, altın gözlü yılan isteseydi, kızcağız narin ve körpe vücudunu hiç düşünmeden ona teslime hazırdı.

Ne çare ki Captain G. Jackson Read'in canı bir şey istemiyordu. Onda, gerçekten avını yutup doymuş ve sıcakta çöreklenip uyumuş bir munis yılan hali vardı. Dişlerinin arasından acayip bir ıslık çalar gibi kıza sordu:

— Yüzüme öyle tuhaf tuhaf neden bakıyorsunuz?

Kızcağız başını önüne eğdi. Captain G. Jackson Read yapmacıklı bir hiddetle ilâve etti:

— Size çabuk bitirmenizi söylemiştim, küçük!..

Captain G. Jackson Read bu acelesinde pek de samimiyetsiz değildi. Öbür tarafta kara gözlü Ophelia'sının kendisini helecan ile bekdiğinden emindi. Şimdiye kadar hiçbir şeyle harekete gelmiyen kalbi bu bekleyişi adeta yakıcı buluyordu. Ve arada bir kendi kendisine: "Acaba âşık mı oluyorum, nedir?.." diyordu. Gerçekten bu Türk kızıyla münasebetlerinde ta başından beri bir fevkalâdelik

vardı. Captain G. Jackson Read bu fevkalâdeliğe şaşmıyordu. Zira, bu kız İstanbul'da tanıdığı kadınların –mukayese edilmez bir surette– en zekisi, en bilgilisi ve İngiliz terbiyesine, İngiliz kültürüne en ziyade yakın olanıydı.

Öyle ki, Captain G.J. Read bunun yanında bulunduğu zamanlar muhitini hiç yadırgamıyor, kendisini kendi memleketinde, kendi evinde, kendisine vadedilmiş ve alnına yazılmış bir hayat arkadaşıyla yaşamakta sanıyordu. Ya dansı, ya edebî sohbetleri!.. Ve bütün bunlarla beraber o ekzotik, o acaip güzelliği! Teninin o eşsiz kadifelenmiş esmerliği! Ve siyah derin bakışlı gözleri!

Captain G. Jackson Read pek o kadar muhayyele sahibi değildir. Flörtünü her hatırlayışında gözünün önünde canlandırabildiği güzellikler yalnız bundan ibaret kalıyor. Fakat bu kadarı bile onu tahrike kâfi gelmektedir.

Captain G. Jackson Read bu sefer sahici bir sinirlilikle:

— Daha bitmedi mi? Daha mı Madmazel? diye söylendi. Bereket versin ki manikürcü kız Captain'in sonuncu parmağının üzerine en son tuşu vurmaktaydı; derinden bir göğüs geçirerek:

— Bitti! dedi.

Captain G. Jackson Read sanki bütün enerjisini bulmak için bu "bitti!" sözünü bekliyormuş gibi bir tekmede yatağının bütün

örtülerini üstünden atıp odanın ortasına hopladı. Ayaklarını terliklerine güçlükle geçirdi; ikinci bir hoplayışta soluğu banyo odasında aldı.

Captain G. Jackson Read bu hız sayesindedir ki yarım saat sonra davetli olduğu eve yetişmişti.

Bu ev Nişantaşı'nda yeni bir apartmanın ikinci katıdır. Captain G. Jackson Read ev sahibinin ismini pek iyi hatırlıyamıyor, fakat kızının küçük ismini dilinden düşürmüyordu: "Leylâ! Leylâ!" diyordu ve bunu her söyleyişinde ona frenkçe de bir çiçek isminin sesini veriyordu. Bunun içindir ki Captain'e: "Nereye gidiyorsun, nereden geliyorsun?" diye sorulduğu vakit "Lili'lerden geliyorum; Lililere gidiyorum!" demeyi kâfi buluyordu. Zaten bu evde Leylâ'dan başka entresan hiçkimse yoktu. Ana, hâlâ gençlik taslayan ve kızlarıyla rekabet eden kart işvecilerden biriydi. Baba, Düyunu Umumiye'nin eski yüksek memurlarından Sami Bey adında bir alafranga emekli tipi idi. Beyoğlu muhitindeki geniş münasebetleri sayesinde Captain G. Jackson Read'i tanımış ve ikinci, üçüncü görüşlerinde onu evine davet etmeyi çıkarına uygun bulmuştu.

O gün bu gündür Captain G. Jackson Read bu eve girip çıkan muhtelif yabancı zabitler arasında biricik gedikli misafir olarak kalmıştı.

Genç zabit kapıdan içeri girince karşısına tesadüf eden portmantoyu renk renk askerî kaputlarla, pelerinlerle, kasketlerle, tıka basa yüklü buldu ve bu kargaşalıktan irkilmiş bir adam tavrıyla:

— Vay, bütün işgal kuvvetleri burada! diye söylendi. Tam o sırada vestibülün başında Leylâ göründü:

— Evet! yalnız siz eksiksiniz! dedi ve eşikteki kısacık el sıkışma esnasında yavaşça ilâve etti:

— Dorian Gray, Dorian Gray; şimdiye kadar neredeydiniz?

Captain G. Jackson Read bir küçük çocuğu azarlar gibi:

— Bana Dorian Gray demekten sizi menederim" dedi ve salondan geçerek yan yana çay sofrasına doğru yürüdüler.

Bu birkaç adımlık geçit resmi esnasında Captain G. Jackson Read gözünün rastladığı bazı tanıdıklarını hafif ve ihmalci bir baş hareketiyle selamladı; parmaklarının ucuyla ev sahibesinin eline dokundu ve kocasının reveransına yalnız bir gülümsemeyle karşılık verdi. Sonra herkese arkasını dönüp masanın önünde tekrar Leylâ ile konuşmağa başladı.

Esmer, kadife tenli kız hem misafirlerinin fincanına çay koyuyor, hem de soruyordu:

— Neden size Dorian Gray dememi istemiyorsunuz?

— Çünki, bu bir roman kahramanıdır. Ben bir roman kahramanı değilim. Sonra Dorian Gray...

— Ee, Dorian Gray?

— ... katı yürekli, hain ve alçak bir adam dı.

— Lâkin ben onunla sizin aranızda manevi bir benzerlik olduğunu işaret etmek istemedim ki... Dorain Gray'in size benziyen tarafi yüzüdür.

— O da bir parça şüpheli... Dorain Gray kendini beğenmiş...

— Oo, oo, oo....

— Nedir benim de öyle olduğumu mu söyliyeceksiniz?

— Sizin öyle olduğunuzu herkes söylüyor. Lâkin ne siz, ne Dorian Gray kendinizi beğenmiş olmakla, yanlış, fena yahut gülünç bir şey yapmış değilsiniz. Bu kanaati, bu güveni size veren umumi efkârdır; bu, adeta size muhitinizdeki insanlar tarafından zorla kabul ettirilmiş bir histir. "Herkes sizi beğeniyor, sizi hayranlıkla seyrediyor. Bakınız, işte inanmıyorsanız, bir an başınızı arkanıza çeviriniz; salondaki bütün hanımlaların gözleri sizin üzerinizde...

— Amma yaptınız!

— Bakınız, bakınız diyorum.

Gerçekten Captain G. Jackson Read'in girdiği esnada neşeli, sathî ve havai konuşmaların cıvıltısıyla dolu salona şimdi bir acayip sessizlik çökmüştü. Herkes huzurunu kaybetmiş gibiydi. Hanımlar da artık yanlarındaki erkeklerin kendilerine ne söylediklerini işitmiyen, erkekler de artık bunlara ne söyle-

mek lâzımgeldiğini bilmiyen bir hal vardı. Şurada burada birkaç zoraki kahkaha, barutu bayatlamış fişekler gibi odanın içinde basit bir yüksekliğe kadar çıkıp sönüveriyordu.

Sahanın burada da, İngilizler tarafından işgal edildiğini hisseden birkaç Fransız zabiti, boşuna bir mağlubiyet manzarası göstermemek için ortadan sıvıştı. Bunun üzerine meydanda konuşacak kimsesi kalmıyan bazı hanımlar salonun öbür köşesinde durmadan viski içip kimsenin bir şey anlamadığı tuhaflıklarına hararet veren Major Will'in yanına sokuldular.

Bu Major Will'in İstanbul'da ne yaptığını ve ne olduğunu bilen yoktur. Fakat bu şehrin herhangi bir âlemine girilse orada mutlaka kendisine rastlanır. Yeni doğmuş bir domuz yavrusu gibi pembe ve şişman vücudu kâh işveli kadınların ayakları altında bir puf vazifesini görür; kâh barlarda, meyhanelerde bir devrilmiş küçük fıçı haline girerdi.

Major Will'in buraya, fahrî bir vazife alarak sadece eğlenmeye veya eğlencelerinin çeşnisini değiştirmeğe gelmiş haylâz bir milyoner olduğunu iddia edenler belki yanılmıyorlardı; zira, İstanbul'a geldiği günden beri sürdüğü hayat bu iddianın canlı bir ispatı idi.

Major Will'i bütün o kaba saba görünüşüne, o hayvanî ve süflî zevklerine rağmen Captain G. Jackson Read'e tercih eden ka-

dınlar pek çoktur. Bunlara göre Captain G. Jackson Read'in soğuk ve faydasız güzelliğini seyir ve temaşa ile boşuna vakit kaybetmekten ise Major Will'in meclisinde hem çılgınca eğlenmek, hem de bazan kıymetli hediyeler elde etmek elbette daha ziyade akıl kârı idi. Bundan başka Major Will, Captain G. Jackson Read gibi zorba ve kıskanç da değildi. Bir yerde beraber eğlenildiği vakit herkese herkesle istediğini yapmak hürriyetini verirdi. Hattâ bazan üzerlerine fazlaca düştüğü kadınlardan bile bu hakkı kaldırmağa kalkışmak asla hatırına gelmezdi.

Major Will bütün mânasıyla bir pişkin hovarda idi. Ancak her güzelin bir kusuru vardır; bunun kusuru da sözde irtibat zabiti adı altında daima kendisiyle birlikte dolaşmakta olan bir züppe ve sünepe paşazade idi. Cihan Harbinde bir müddet yedeksubaylık etti diye hâlâ Türk zabiti üniformasını taşıyan ve bu iğreti kıyafet sayesinde kendisine işgal kuvvetleri kumandanları yanında resmî bir mevki teminine çalışan bu serserinin varlığından Major Will'in bütün kadın ahbapları nefret ederler ve çekinirlerdi. Fakat ne çare ki, Major Will onsuz hiç bir şey yapamazdı. Bu genç adam onun dili ve kolu yerindeydi; bir dakika yanından ayrıdı mı tombul ve penbe malûlûk yerinde rahat duramaz, etrafına bakınmağa ve:

— Nerede Orhan Bey? Orhan Bey nerede? diye söylenmeğe başlardı.

Bu çağrılış üzerine hayta delikanlı sırıtarak yanına sokulunca Major Will'in keyfi yerine gelir, madeni bir sesle gülerdi:

— Hi, hi, hi... Beni yalnız bırakmayınız, bu kadar güzel kadınlara karşı tek başıma müdafaasız kalıyorum, korkuyorum.

Orhan Bey hemen bu sözü İngilizce bilmiyenlere tercüme ederdi ve herkes gülüşürken o, âmirinin emirini bildirmiş bir asker ciddiyetiyle dimdik dururdu.

Major Will düzme irtibat zabitine bazan da şöyle bir vazife verirdi:

— Gidiniz, şu hanıma benim tarafımdan ilânı aşk ediniz ve istediğiniz kadar taahhütlere girişiniz, benden size açık bono....

Ve Orhan Bey bu vazifeyi yerine getirmek için askerî adımlarla gidip o hanımın önünde dikilirdi. Bazı fikirlerinin çelinmesi güç kadınlar hakkında ise daha ciddi bir hava içinde ikisi başbaşaverip ya bir yandan kuşatma veya bir cepheden saldırma için lâzımgelen strateji plânını tesbit ederler ve ona göre sinsi bir harekete geçerlerdi

Captain G. Jackson Read'i "Lili"siyle dertleşmesinde rahat bırakmadılar. Salondaki hanımlar birer ikişer çay sofrasına sokuldular. İlk sokulan Madam Jimson isminde bir levantin oldu. Madam Sinos'tan sonra Beyoğlu salonlarında güzelliğiyle en çok şöhret bulan bu kadının Captain G. Jackson Read'in İstanbul'da ilk gözağrısı olduğunu bilmiyen yoktur. Bu, koyu elâ gözlü, levend bir kadındır.

Küstah bir tarzda boyalı kalın dudaklarının arasından iri, beyaz ve sıcak dişlerini göstermek için durmadan güler ve bu gülüşüne kuvvetli cinsiyetinin bütün ifade gücünü koyardı.

Captain G. Jackson Read yüzlerce sesin içinde veya bir sokak kargaşalığı arasında ya da bir fırtınalı günde bir deniz kenarında bulunsa dahi bu gülüşü mutlaka yine işitir ve kime ait olduğunu neyi ifade ettiğini sezer, anlardı. Nitekim şu saatte arkası salondakilere dönük olmakla beraber Madam Jimson'un pek yakın, bir yerde bulunduğunu biliyordu. Bundan dolayı genç kadının kendi varlığından ona haber vermek için bir iki defa yanından geçerken göğsüyle Captain G. Jackson Read'in sırtına sürtünmesine veya ancak onun işitebileceği bir sesle birtakım mânalı laflar atmasına ve nihayet dayanamayıp Leylâ ile aralarına girmesine hiç de hacet yoktu.

Captain G. Jackson Read birkaç adım geri çekilip Madam Jimson'u selâmladı; bir parça şaşkın ve mahçuptu:

— Sizin burada olduğunuzu bilmiyordum, dedi.

Kadın bir genç kız şımarıklığı ile Leylânın koluna sokuluyor, çenesini omuzuna dayıyor ve o kanlı dudaklarının arasından o beyaz, iri ve sıcak dişleriyle gülüyordu. Şaşkınlığı gittikçe artan Captain G. Jackson Read ne diyeceğini bilemedi:

— Kocanız burada mı? diye sordu.

Bunun üzerine Madam Jimson dolgun ve taşkın bir kahkaha salıverdi. Çünki kocası biraz uzakta, sofranın öbür ucunda, tam Captain G. Jackson Read'in karşısında duruyordu.

Derken bir kadın daha:

— Bonjur Captain...

Captain C. Jackson Read bir ormanda avcı tuzağına düşmüş bir geyik gibi irkiliyor.. Bu da onun samimi âşinalarından biriydi ve en tehlikelisi... Çünkî, en hayalperesti idi. Fransızcası pek kıt olan Captain G. Jackson Read hiç İngilizce bilmiyen bu sevdalının başbaşa kaldıkları vakit kendisine neler söylediğini pek iyi anlamazdı ve bu hususdaki cehaletidir ki onun ne kadar romanesk, ne kadar şiir edebiyat ile bulaşmış bir kadına çattığını tam vaktinde sezmesine engel olmuştu.

— Captain, gözleriniz kıpkırmızı! Yoksa ağladınız mı?

— Neden ağlıyayım, Madam?

— A, siz hiç ağlamaz mısınız?

— Hayır,asla alışık değilim.

— O halde bilseniz hayatta ne büyük bir zevkten mahrumsunuz! Ağlamak, ağlamak bu tatlı bir şey... Bu, yağmurun bir yaz günü kuru ve kızgın toprak üzerine yağışı gibi bir şey...

Captain G. Jackson Read, sevgilisinin ağzında cümleler bu derinliğe ve bu karışıklığa dayanır dayanmaz artık hiçbir şey anla-

maz olurdu. Kâh başını sallar, kâh lüzumsuz yere güler, kâh sadece:

— Well, well, well!.. demekle yetinirdi ve hanım söylerdi, söylerdi.

Captain G. Jackson Read bu sefer de öyle olacak zannetti, fakat Azize Hanım –bu onun adıdır– bu akşam her nasılsa sözü uzatmadı. Birden bire mahzun ve sessiz görünmeyi tercih etti. Tatlı ve mahmur bakışlı gözlerini belirsiz bir noktaya dikti, daldı, kaldı. O kadar mahzun, o kadar mahzun bir tavır ki bu sefer Captain G. Jackson Read ona sormak lüzumunu duydu:

— Ne oldunuz? Birden bire bir fenalık mı? Nedir?

Azize Hanım, Phedra'nın Hipplyte salıden ayrılıp çıkarken arkasından bakışını andırır zehirli bir bakışla genç zabiti süzdükten sonra birden bire arkasını dönü:

— Ben bu akşam içeceğim, çok içeceğim Bana viski verin, bana ne isterseniz verin!.. dedi.

Gerçekten çay zamanı çoktan geçmiş, şimdi davetlilerden aperitif düşkünü olanlar –kiminin elinde bir viski kadehi, kiminin elinde bir likör kadehi– tekrar masanın etrafında toplanıyorlardı. Ev sahibi hanım herkesi teşvik ediyor, beyaz ve tombul kolları bardakların şişelerin arasında:

— Buyurun rica ederim. Bir şey almaz mısınız? A, mutlaka bir damla alacaksınız- diye yarı Türkçe, yarı Fransızca söylenip duruyordu.

II

"İşte uzak diyardan gelenlerin sebebinden kavmim kızının feryadının sesi. Rab Sahyon'da değil mi, anın mülkü anda değil mi? Niçin kendi evime putlarıyla girip bâtıllıklarıyla beni gazaba getirdiler?"

-Ahdi Atik- Ermiya- 19

Bu çay ziyafetinden sonra samimi ve senlibenli dostlarından birkaçı yemeğe kaldılar. Gerçi Leylâ Captain G. Jackson Read'i de alıkoymak istedi ama, bu arzusu annesinin belirsiz bir muhalefetile karşılaştı. Kız "Niçin?" dedikçe anası başını sallıyor: "olmaz, olmaz; sebebi var." diyordu. Nihayet yemek saati gelip de sofraya oturulduğu vakit Sami Bey'in eşi kızının kulağına eğildi:

— Biraz sonra Necdet gelecek... dedi ve bu söz görünüşte herşeyi açıklamış oldu.

Leylâ'nın dayısının oğlu Necdet mutaassıp bir İngiliz düşmanı idi. Bir İngilize uzaktan selâm vermek, bir İngilizle ahbaplık etmek, bir İngilizin bulunduğu topluluğa girmek, hattâ tramvay ve vapur gibi umumi yerlerde bir İngilizin yanına oturmak bile bu genç adam için dayanılmaz bir azap olurdu. Leylâya göre dayısı oğlunun bu hali bir çeşit övünmeden başka bir şey değildi. Gerçi tahsilinin bir kısmını Fransada, bir kısmını Almanyada yap-

mış olması, edebiyatta en çok Heine'nin tesiri altında bulunması Necdet'e fikrî ve estetik bir İngiliz düşmanlığı aşılamış olabilirdi. Fakat ilkin böyle bir yapmacıkla başlamış olması pek ihtimal içinde olan bu duygunun Mütarekeden sonra, özellikle bir Türk aydının kalbinde, derhal millî bir kin haline çevrilivermesi için ortada sebepler yok değildi. 1920 senesindeyiz. Lloyd George siyaseti bize çoktan yapacağını yapmıştır. Taraf taraf Türk milletinin bütün nefes alma deliklerini tıkamıştır; İzmiri bir kanlı et parçası gibi Yunanlıların önüne atmıştır. İstanbulda işgal kuvvetleri fertlerinin halka reva görmediği cefa ve zulüm kalmamıştır. Bu memleketin aydın ve vatansever sınıfına karşı ise adeta ilk insanların yırtıcı mahlûklara ve ilk Amerika kolonilerinin kırmızı derililere uyguladıkları "kitle halinde yok etme" sistemini kullanmıştır. Gerçi bugünlerde, Türk milletinin uğurlu kuvvetlerini darmadağın eden dişlek siyaset çarkı bir parça durmuş görünüyordu; fakat, "namert Albion"un yarına neler hazırladığını kim tahmin edebilirdi?

— "Namert Albion..."

Necdet bunu her söyleyişinde Leylâ:

— Öyle deme!.. İyileri de var. Pek çok iyileri de var, derdi.

Öteden beri şiddetle İngiliz meraklısı olan Leylâ'nın son zamanlarda-Captain G. Jackson Read'i tanıdıktan sonra- bu merakı adeta bir taassup derecesine getirişinin sırrı dayısı oğlu

Necdet'in gözünden asla kaçmıyordu. Onun içindir ki, bundaki İngiliz aleyhtarlığı, ondaki İngiliz taraftarlığı ile paralel bir surette derece derece artıyordu. Zira Necdet yalnız dayı oğlu değildir.

Yemeğin sonuna doğru kapının zili çalınınca, Sami Beyin karısı deminki sözünü tamamlamak ister gibi kızına:

— İşte, Necdet geldi, dedi.

Kız, "Benim neme lâzım!" der gibi hafifçe omuzlarını silkti. Halbuki bütün âilece bu onun nişanlısı idi.

Necdet yemek salonundan içeriye girer girmez, öfkesini acı bir alaycı tavrı ile değiştirerek havayı koklar gibi yaptı:

— Hayret! Mübareklerin kokusu öyle bir sinmiş ki... Bu hususta zencilerden hiç farkları yok, dedi.

Sami Bey anlamamazlıktan gelerek soruyordu:

— Kimlerden bahsediyorsun, Allah aşkına Necdet Bey, hanımlardan mı?

— Hayır, İngiliz dostlarımızdan, İngiliz dostlarımızdan...

Ve bir yandan herkesle selâmlaşıyor, öte yandan sözüne devam ediyordu:

— Hiç dikkat etmediniz mi, İngilizlerin kendilerine mahsus bir kokuları olduğuna. Bu koku miyan köküyle Sunlight sabunu arasında bir şeydir; bazıları da iyi temizlenmemiş kösele kokar.

— Amma yaptınız ha!

— Vallahi... Ben bu hususi koku sayesindedir ki, bunlardan birinin yakınına geldiğimi hissederim ve hemen uzaklaşmak için gereken tedbirleri alırım.

— Ey, buradan kaçacak mısın şimdi?

Bunu soran Leylâdır.

— Hayır... Madem ki bu yaklaşan İngilizin değil, uzaklaşan İngilizin kokusudur, benim için tehlike atlatılmış demektir.

— Ya tekrar gelmiyeceklerini nereden biliyorsun?

Bunu söyliyen de Leylâdır.

Genç adam irikiliyor ve yüzü kıpkırmızı:

— Hah, bir bu eksikti! diyor.

Şu "Hah, bir bu eksikti!" sözünde uzun zamanlardan beri birike birike nihayet isyan halinde taşmaya hazır bir yakınmanın tehditli acılığı vardı. Necdet "Bana çok şeyler ediyorsunuz, fakat ben artık bu kadarına gelemem; haberiniz olsun!" demek istiyordu.

Sami Bey, ıstıraplı bir kalbin derinliklerinden gelen bu sesteki mânayı anlayacak bir hislilikte değildi. Fakat karısı, cinsiyetine mahsus sezişten gelme bir anlayışla yeğeninin ne demek istediğini çok iyi anlamıştı. Başıyla kızına yarı uyarıcı, yarı azarlayıcı bir işarette bulundu. Çay saatinden beri sinirleri türlü türlü imtihanlardan geçen Leylâ bu işaret üzerine artık tahammülünü kaybetti:

— Ne demek istiyorsunuz, anne! dedi ve annesinin sürmeli gözlerinin içine öyle bir

bakışla baktı ki kadıncağız söylediğine söyleyeceğine bin pişman, başını önüne eğdi.

Genç kız bu bakışına: "Biliyorum, biliyorum, bütün kadınlar gibi sen de Jackson Read'i kıskanıyorsun. Her gelişinde yalnız benimle başbaşa kalışını çekemiyorsun!" siteminin bütün zehrini koymuştu.

Bereket versin ki Sami Bey'in odadaki hanımlardan birine seslenişi bahsin akışını bir parça değiştirir gibi oldu; çünki, bu bahsin altından da İngilizler ve hususile Captain G. Jackson Read çıkıyordu. Sami Bey o hanıma dedi ki:

— Yazık; Makbule Hanımcığım! Bugün sizin işinizi açmağa vakit bulamadık.

Bu hanım Sami Bey ailesinin eski dostlarından Hayri Bey isminde gelir sahibi bir zatın karısı idi. Bir ay evvel Nişantaşı'ndaki evleri İngilizler tarafından işgal edildiği için, şimdi ne yapacaklarını bilmez bir halde, koca bir tarafta, kadın bir tarafta kızları öbür tarafta o ahbap evi senin, bu akraba evi benim, dolaşıp duruyorlardı.

Makbule Hanım derdini dökmek için Sami Beyin bu sözünü bahane bildi:

— Halbuki ben bütün ümidimi bugüne bağlamıştım; dedi. Bundan sonra böyle bir fırsat elimize nereden geçecek? Herkes söylüyor, bu Captain Jackson mudur nedir, çok nüfuz sahibi imiş, her istediğini yaptırabilirmiş. Bir şey değil; hiç olmazsa bari eşyamızı kurtarabilseydik! Haydi gidip başımızı bir

kira evine sokalım, fakat nereden eşya bulmalı? Vallahi sofra takımlarımıza, hattâ, hattâ çamaşırlarımıza varıncaya kadar her şeyimizi zaptettiler.

Necdetin gözleri bir çelik parıltısıyla çakarak evvelâ Sami Beyin sonra Leylâ'nın yüzüne baktı:

— Gördünüz mü sizin İngilizcikleri?

Sami Bey ukâlaca başını sallıyor!

— Harb bu, harb... Kimbilir biz galip gelip de bir mağlûp memleketi işgal etseydik neler yapmazdık..

Evi işgal ve çamaşırları zaptedilen hanım bahsin ucunu kaçırmak istemiyordu:

— Efendim, yapanlara yapsınlar. Biz dün de bugün de kendi halinde yaşayan insanlarız. Hem doğrusu ben bu kadarını mantıksız buluyorum, haydi evi işgal ettiniz, haydi lüzumlu eşyayı alıkoydunuz. Ya kızımın çeyiz takımlarından ne istiyorsunuz? Vallahi ona varıncaya kadar efendim..

Makbule Hanımın kızı köşede Leylâ ile fiskos konuşuyorlardı. Genç kız, annesinin kendi hayatlarına dair bu gizli noktayı böyle açığa vurması üzerine bir av borusu duymuş bir ceylân yavrusu gibi boynunu ileriye uzattı:

— Aman anne, neler söylüyorsun? diye haykırdı.

İngiliz yolsuzluklarına dair bu tafsilât verildikçe için için acı bir zevk duyan Necdet atıldı:

— Siz de mi Nermin Hanım? dedi.

Leylâ en sinirli, en fena dakikalarındaki zincirleme gülüşleriyle soruyordu:

— "Siz de mi?", yani ne demek istiyorsun?

— Demek isterim ki İngilizlerin burada lüzumundan fazla müdafaacıları var. O da mı Allah yolunda bunlar arasına katılıyor? Eğer böyle ise çok acayip bir şey olurdu: hem dâvacı, hem müdafaacı...

Bunun üzerine kızcağız durumunu açıklamak zorunda kaldı:

— Hayır, maksadım İngilizleri savunmak değildi. Burada şimdi bu çamaşır ve çeyiz bahislerinin ne lüzumu var!

— Ya bu akşam fırsat bulunsaydı; Dickinson Wright'a bunu açacak değil miydiniz?

— Belki annem açmak isteyecekti, fakat ben mâni olacaktım.

— Niçin?

— Çünki, bir insanın hususi hayatına dair başkalarına bu kadar tafsilât vermesini "shocking" buluyorum. Sonra, sonra da.. Doğrusu Captain Jackson gibi bir adama kendimi ricacı sıfatıyla tanıtmak istemem.

Bu sözleri söyleyen on altı on yedi yaşlarında bir okul çocuğu idi ve bu çocuğun küçücük, körpecik vücudu içinde şimdiden bir monden hanımın bütün ihtirasları kaynaşıyordu.

Necdet kaşlarının altından, acayip bir mahlûka bakar gibi genç kızı süzdü ve yüreği ağır bir kederle yüklü:

— Ha; maksadınızı şimdi anladım, dedi,

Bu sırada içeriki odadan bir telefon çıngırağının sesi duyuldu. Leylâ bu sesi çoktan beklermiş gibi hemen odaya koştu:

— Alo, alo... Burası 245. Leylâ mı? Yes, yes, here is Leylâ..

Ve birtakım küçücük kahkahalarla ve birtakım incecik nidalarla şuh, şakrak bir konuşma başlıyor. Necdet kulağını kabarttı. Fakat bu konuşma İngilizce olarak yapıldığı için, bazı tek kelimelerden başka bir şey anlayamıyordu. Yalnız ilk seslenişten, ilk nidalardan başlayarak müthiş bir kesinlikle bildi ki, Leylâ'ya telefon eden Captain G. Jackson Read'dir. Zaten salonda bunu hissetmiyen kimse kalmadı. Çünki, Leylâ sesinin en yumuşak, en okşayıcı, en şuh, en kadın ve en kız tempolarıyla her cümlesinin sonunda veya başında bir "Captain" demekten kendini alamıyordu.

Necdet vaziyetini yalnız acıklı değil, biraz da gülünç buluyordu. Onun içindir ki, sözde hiçbir şeyin farkında değilmiş veyahut gece yarısına bir saat kala bu telefon konuşmasını gayet tabiî ve alışık olduğu hâdiselerden biri sayıyormuş gibi küçük Nermin Hanım'la deminki bahislerini tazelemeğe çalıştı:

— Ha, maksadınızı şimdi anladım, diye tekrar etti; şu anda sizi tahrik eden şey millî ve vicdani kaygılarla hiç ilgisi olmıyan bir his, yani sırf şahsi bir izzeti nefis meselesidir. Fakat doğrusu ben isterdim ki sizin bu hissiniz İngiliz-

lere karşı millî bir kin ve nefret şeklinde belirsin. Bunlara karşı kin ve nefret beslemek yalnız bize, yalnız Türklere değil, bütün insanlara bir vazifedir. Zira, İngilizler yalnız bizim değil, bütün insanların, insanlığın düşmanıdırlar.

— Evet, çok egoisttirler. Doğrusu bende İngilizlerin bu tarafını hiç sevmem. Zaten Amerikalılar da İngilizleri hiç sevmezler. Bilir misiniz bizim Kolejde...

Lâkin ikisinin de kulağı ve aklı telefonda olduğu için ne Necdet söylerken genç kız dinliyordu; ne de kız söylerken Necdet dinliyebiliyordu.

— Ha, demek siz Kollejdesiniz, öyle mi?

— A, bilmiyor muydunuz?

— Öyle ya, nasıl bilmiyordum, öyle ya... Demek ki şu dakikada Leylâ'nın bütün konuştuklarını anlıyorsunuz.

— Dinlemedim ki... Zaten dinlemeğe ne hacet. Kendisi anlatır. Captain bana böyle dedi, ben Captain'e şöyle dedim. O, hiç merak etmeyin, hem bire bin katarak anlatır. Görmüyor musunuz? Captain'le ahbaplığından o kadar mağrur, o kadar mağrur ki... Neredeyse aralarında olmamış geçmemiş şeyleri de olmuş gibi âleme ilân edecek...

Necdet'in benzi atıyor, sanki, göğsüne bir şey çarpmış gibi nefesi tıkanıyor, kesik kesik soluyarak:

— Captain'le ahbaplığı mı? Nasıl, nasıl? diyor.

Genç kız acayip bir sinizmle sesini yavaşlata yavaşlata açıklıyor:

— Canım, bu flört işte' Siz de bilmiyor gibi soruyorsunuz. Ah, ne "malin" siniz, siz, ne "malin" siniz.

— Gerçekten, hiçbir şeyden haberim yok.

— Bu işi anlamak için dikkat etmek bile lüzumsuz, Leylâ kendini hiç yoktan öylebir "afişe" ediyor ki... Sözde Captain Jackson Read'le flört etmek bir marifet, bir şerefmiş gibi... Adam sen de. Bizim Kollej'de budala, kaba bir Ermeni kızı var. Âlemin eğlencesidir. O bile Jackson Read'in flörtü oldu. Bir gün daha başka zabitlerle beraber Kolej'e gelmişlerdi; dans ediliyordu. Jackson Read gidip gidip hep bu kızı dansa davet etmesin mi? Ondan sonra artık bana bir tiksinme geldi. Adeta bu Jackson Read denen adamdan kaçmağa başladım.

Necdet:

— Lâkin bu telefon konuşması hâlâ devam ediyor' dedi.

Gerçi içerideki sesler artık bir telefon konuşması hududunu ve şeklini çoktan aşmıştı. Sanki karanlık bir alkovda durmadan sıkıştırılan, gıdıklanan ve öpülmek istenen bir kadın vardı ve bu işitilen sesler doğrudan doğruya onun cinsiyetinin derinliklerinden gelen haykırışlardı.

Bir defa çenesi açılmış olan küçük Nermin artık kendini tutamıyordu:

— Bugün çayda burada bulunsaydınız da görseydiniz. Ne manzaralar oldu. Şu, hani meşhurlardan bir Madam Jimson var ya, o Leylâ'nın omuzuna dayanmış, Azize Hanım denilen beyinsiz kaz öte taraftan yanına sokulmuş, Captain Jackson Read'i almışlar aralarına... Bir göz süzmeler, bir gülümsemeler bir kırıtıp dökülmeler... Aman Allahım, daha ne soğukluklar, ne soğukluklar'

— Kız, afacan kız; Necdet Bey'e fiskos, fiskos öyle neler söyleyip duruyorsun?

Bu, kızının genç adamla hasbıhalini bir parça fazla samimi bulmaya başlıyan Makbule Hanımın sesidir.

Fakat işte Leylâ geldi. Küçücük, yuvarlacık göğsü kalp çarpıntısından titremektedir. Belki bir parça da utanmış ve şaşkındır. Kime doğru gideceğini bilemiyor, odanın ortasında kırıtıp duruyor. Annesi sordu:

— Neydi o kızım?

— Hiç; Madam Jimson'un evinden... Akıllarına esmiş Captain'le beraber bana telefon ediyorlar. Bir bonjour demek istemişler.

— Aman kızım, bu ne uzun bonjour? Az daha "bonnenuit" olacaktı.

Bu esnada Necdet ayağa kalktı, saatine baktı:

— Sahi, "bon-nuit" vakti gelmiş. Bana müsaade; dedi ve herkesi selâmladıktan sonra Leylâ'nın yüzüne bakmaksızın fildişinden bir maske halini alan çekik, solgun ve sert bir yüzle çıktı, gitti.

III

"Kavmim kızının yarası için yaralandım, karardım, beni dehşet tuttu."

Ahdi Atik -Ermiya- 21

Necdet kendisini sokakta bulunca bir suda boğulmak tehlikesinden henüz kurtulmuş gibi defalarca üst üste derin derin nefes aldı. Bununla beraber göğsüne aradığı ferahlık gelemiyordu. Gerçi bir sonbahar gecesini andıran kalın ve kaba bir rüzgâr esmekteydi; fakat, bu rüzgâr her nefes alışında onu bir parça daha tıkıyordu. Sanki bu rüzgâr Necdet'in ciğerlerine gideceği yerde damarlarına doluyor, onlara dayanılması güç bir gerginlik vererek gelip kalbinde toplanıyordu ve kalbi şişiyor, şişiyor, şişiyordu. Nerdeyse çatlıyacaktı.

Necdet, adeta koşarcasına yürürken organik bir acının baskısı altında birdenbire durmak ihtiyacını hissetti. Şaşkın şaşkın etrafına bakındı. Bu halde ne yapması lâzım geldiğine dair bir işaret bekliyormuş gibi gözlerini havaya dikti. Ne çarpıntılı, ne facia yaratan bir gök!.. Rüzgârın kovaladığı kara kara bulutlar, dev yarasalar gibi bir biri ardı sıra, bir büyücü başına benzeyen ayın önünden kaçıp kaçıp gidiyorlardı.

Necdet: "Bu bulutlar nereye gidiyor? Ben de onlara katılsam, dedi; ruhumun bu

bozgun gecesinde bana sizden başka kim yoldaşlık edebilir? Siz de bencileyin kimden kaçtığınızı ve nereye gittiğinizi bilmiyorsunuz! Bir lânetleme kızdan, bir cadıdan kaçıyorum. Onun yüzü bu soğuk ve solgun kış ayının yüzü gibi donmuş ve anlaşılmazdır. Ve neye kaçtığımı da pekiyi biliyorum. Unutmak için kaçıyorum!"

Nerede unutulur? Nasıl unutulur? Onun yüzü dünyanın neresine gidilse yine görünen bu ayın eşidir. Başımızı kaldırıp bakmasak bile onun aksini her yerde görürüz. Beyaz ve sinsi gölgesi bizim vücudumuzun ağıdır. Nereye gitsek bir ateşten gömleğe dönen derimizle beraber götürürüz!

Necdet demin nefes nefese koşarken korktuğu âfetten uzaklaştığını sanıyordu. Halbuki o, bu âfeti bir od gibi sırtında taşımaktadır ve o koştukça bu od daha ziyade alevleniyor, her kıvılcımı bir ayrı ateş kesiliyor. Kaçan âşık bir tarafı tutuşup da telâşından koşmağa başlıyan bir kazazedeyi hatırlatmaz mı? Bu kazazede koştukça daha ziyade tutuşur, tutuştukça daha ziyade koşar.

Necdet de şu dakikada o gafil kazazedelerden biriydi. Gerçi kendi kendisine: "Bitti, bitti, bitti artık! Aramızda hiçbir şey kalmadı. Oh, kurtuldum!" diyordu. Fakat içinden yine kendi kendisine "Unutabilecek miyim? Nasıl unutabileceğim? diye soruyordu. Birbirine tamamiyle zıt ve ikisi de aynı zamanda hâkim bu iki ruh hali, genç adamı fırtınalı bir de-

nizin dalgaları arasında bir tahta parçasına çevirmiştir.

Yazık; keşke şu dakikada Necdet bir tahta parçasına benzeseydi; bir tahta parçası gibi iradesiz, hissiz, cansız ve hareketsiz olsaydı. Lâkin ne gezer! Necdet bir tahta parçasının tamamiyle aksi idi. Fırtına kendisiydi. Deniz kendisiydi, dalgalar kendisiydi. Sanki tabiatın bütün coşkun unsurları hep onda toplanmış gibiydi.

Necdet bir saniye kendini dinledi. Aman yarabbi, ne kıyamet, ne mahşer! Vücudunun her bir takımı, hattâ her bir hücresi, başlı başlarına, şaşılacak bir hızla ve şiddetle işliyordu. Genç adam için kalbinin vuruşlarını yatıştırmak şöyle dursun, artık kollarının, ayaklarının hareketlerine hâkim olmak bile mümkün değildi. Karanlığın içinde bir saralı gibi sarsılarak çarpılarak, dağılarak kıvranarak ilerliyordu. Motoru lüzumundan fazla kızışmış bir makinanın disiplin altına alınması nasıl imkân dışına çıkarsa Necdet'in varlığı da yatıştırılması öyle imkânsız bir kaynama içindeydi. Hele muhayyelesi bir saniye durmaksızın bir cehennem âleti gibi işliyordu: meselâ Necdet'in dudakları "Bitti, bitti artık, aramızda hiçbir şey kalmadı!" sözlerini tekrar ederken bu hummalı muhayyele Leylâ ile iki yıllık münasebetlerine dair ne kadar tatlı hâtıra varsa her birinin resmini ayrı bir dikkat ve özenle kalbinin üzerine kazıyordu. O zaman kendi kendisine "Bitti, bitti artık!.." demesinin na-

sıl kendini aldatmaya yöneltilmiş masumcasına bir yalan olduğunu anlıyordu. Bu, tıpkı bir tarafımız fazla ağrıdığı ve yahut bir tarafımıza ameliyat yapıldığı esnada sözde acıyı duymamak için şarkı söylememiz gibi bir hile idi. Fakat ne yaparsak yapalım, ağrı oradadır ve bıçak etimizi yarmadadır.

Necdet şu anda tek samimi ve mantıklı hareketinin intihardan başka bir şey olamayacağını düşünüyordu ve ona bütün aşk yoluna intihar edenler dünyanın en aklı başında insanları gibi görünüyordu. Gerçekten, gerçekten bu dayanılmaz heyecanı, bu müthiş feveranı dindirmek için ölümden başka çare var mıdır? Necdet "İşte ben içimdeki kıyameti içime sığdırmağa yeterli güçte değilim; ya ben onu boğacağım, ya o beni boğacak!" diyordu.

Sonra birdenbire her hissi, her düşüncesi duruyor; kalbinde, kendisine bu büyük elemi veren mahlûka karşı bir onulmaz öfkeyle başbaşa kalıyordu. Neden biraz evvel ta yanından geçerken, salonun kapısı önünde yüzüne bir tokat aşketmedi? Neden karnının ortasına bir tekme atmadı. Neden o telefonda konuşurken yavaş yavaş arkasından yanaşıp da sanki şaka yapıyormuş gibi ellerini boğazına geçirip onu sıka sıka boğmadı? Eğer bunlardan birini yapmış olsaydı şu dakikada kimbilir ne sakin, ne rahat bir adam olacaktı?

Dişlerinin arasından: "Orospu, orospu!" diye mırıldandı. "Mutlaka bir gün elime geçeceksin!"

Ne! Bundan sonra bir kere daha onu görmeğe, onunla yüzyüze gelmeğe, tekrar –bir an için olsun!– onun eksen'in girmeğe tahammülü var mıydı? Bu ekse'nin nasıl büyülü "câzibe" gücüyle dolu olduğunu ne çabuk unutmuştu? Hattâ şu dakikada bile Leylâ karşısına çıkacak olsa... "Mutlaka öldürürüm!" diyordu. Fakat içinde başka bir ses, başka bir Necdet'in sesi ona "Hayır! Ayaklarına düşersin!" cevabını veriyordu.

Hem bu Leylâ ile birinci ayrılışları mı? Bu Necdetin Leylâya ilk öfkelenişi mi? İki seneden beri iki haftanın kavgasız geçtiği, iki hafta sükûn ve huzur içinde seviştikleri, iki haftacık olsun yaşlarının hükmünü verdikleri olmuş mudur?

Necdet "Beni hiç sevmedi ki. Beni hiçbir gün sevmedi ki..." diyordu. Uzun senelerden sonra Avrupa'dan dönüşünde onunla ilk görüştükleri gün aralarında çaktığını zannettiği şimşek belki yalnız kendi gözünde parlıyan bir ateşin ışıltısıydı. Belki Leylâ bunun farkına bile varmamıştı ve nihayet günün birinde onlara "Siz birbirinizin olacaksınız" dedikleri zaman genç kız bunu ihtiyarlık gibi, hastalık gibi, ölüm gibi sakınılması imkânsız hâdiselerden biri saymış, "Pekiy!" demişti.

Bu "Pekiy!" 'nin kıymeti nedir? Halbuki Necdet bütün emellerinin, bütün ümitlerinin binasını bu "Pekiy!"nin üstüne kurmuştu. Hayatının ufkunda bir altından saray gibi parıldıyan o gelecekteki saadet yuvası bu

"Pekiy!"ye dayanıyordu. Ah, bu saadet yuvası!.. Demek ki, son zamanlarda yaptığı, düşündüğü ve alıştığı her şey gibi bu munis hayale veda etmek lâzım geliyordu.

Necdet, hayatından daha çok şeyler söküp atacaktı. Fakat bunların yerine neyi koyacaktı? Hepsinin yeri boş mu kalacaktı? Meselâ, şimdi, bu gece, evine dönüp de odasına girdiği vakit yatağının başucunda, duvarlarda Leylâ'ya ait ne kadar resim varsa hepsini ortadan kaldıracaktı ve bu resimlerin birinde gülen Leylâ'ya –iki seneden beri hemen her gece yaptığı gibi– "Geceler hayrolsun; artık gülme!..." bir başkasında düşünen Leylâ'ya "Geceler hayrolsun, artık düşünme!..." demeden boş ve çıplak tavana bakarak gözlerini kapayacaktı.

Sonra sıra öbürlerine gelecekti. Komodinin üstündeki küçük lâmbanın neşeli bir dost yüzü gibi sevimli abajuru da –Leylâ kendi eliyle yapıp oraya koydu diye– divanın köşesindeki kuştüyü yastıklarla beraber resimlerin gittiği yere fırlatılacaktı.

Necdet bu mânasız, bu çocukça fedakârlıkları tasarlarken sanki kendi eliyle vücudundan birer parça koparıp atmağa mahkûm imiş gibi dayanılmaz bir elemle yüreği sızladı.

Aşk her şeyden evvel hissî bir alışkanlıktır. Gözlerimiz belli bir güzelin yüzüne alışır; muhayyelemiz belli bir hava içinde sarılı kalır; kalbimiz yalnız bir sesin, bir ismin tiryakisi olur ve işte, bunu değiştirmek zorunluğu

başgösterince insan kendisini çırılçıplak soyulup evinden sokağa atılmış, kimsesiz, âvâre yaşamağa mahkûm olmuş hisseder. Kendi kendine: "Ben şimdi nereye gitsem, ne yapsam?" diye söylenir. Artık âlemdeki bütün vazifeleri ona sona ermiş gibi gelir. Bütün organizmasında, tıpkı, sıcak bir memleket mahsulü olan bir ağacın soğuk bir iklime getirildiği vakit gösterdiği hazin can çekişme manzarasına benziyen bir hal gelip çatar.

İşte şu dakikada, Necdet, akıldan gelen bir anlayışla değilse bile, bir önsezi ile, bütün bu iklim değiştirmenin, bütün bu boşlukta lüzumsuz bir şey halinde kalmanın ölümden beter acılığını görüyordu.

Ne garip şey! Sanki ondan iyisi, ondan güzeli yok mu? Sanki kalbi için, hayatta, bütün teselli ve saadet kaynakları kurudu mu? Leylâyı bıraktıktan sonra artık başka genç kızlara, başka genç kadınlara gitmesi imkânı kalmıyacak mıdır?

Acı acı gülerek Beyoğlunun ilk ışıklarına baktı.

Bu bulıran içinde farkına varmaksızın Harbiyeyi, Taksim Meydanını çoktan geçmiş, Doğru Yola gelmişti. İmdi, acı acı gülerek Beyoğlunun ışıklarına baktı:

"Yazık, yüreğimdeki yangını bu bataklıkta mı söndüreceğim?" dedi. Kimbilir, belki, bu bataklığın serinliği etin iltihaplarına karşı birebirdir. Fakat Necdet Leylâya etiyle mi bağlıydı? Genç adam bu fikri kaatilce bir his

gibi içinden kovdu. Gerçi henüz yirmi beşini bitirmemişti. Fakat beş senelik Avrupa hayatında maddi zevklerin hemen hepsini tatmıştı. Zaman zaman metresleri de olmuştu. Bir tanesi vardı ki onu bütün bir sene binbir büyü ile oynıyan yılanlara benziyen kollarının arasında tutmuştu. Öyle ki, Necdet bu kadından ayrıldığı vakit vahşi bir kedinin pençesinden kurtulan bir kuş gibi aylarca kendisine gelememişti. Lâkin bu buhran o buhrana benzemiyordu. Bu ateş daha derinlerde yanan bir şeydi. Bu ateş Necdetin kökünü kemiriyordu. Ve bu öldürücü yanışta şefkat ve merhamete benziyen bir zaaf, insana için için, sine sine, ağlamak arzusu veren bir asîl tad vardı. İşte Necdet şu dakikada bir sokakta olmasa, utanmasa ağlıyacaktı. Çünki, birdenbire Leylânın bir başını göğsü üzerine koyuşu, bir elini dizi üzerine bırakışı hatırına geldi. Yalnız kaldıkları vakit Leylâ büsbütün başka bir kız olurdu. Yabancılar arasındaki o şuh, fettan, oynak ve hattâ bir parça da züppe hallerini bırakırdı. O iğreti, yapma örtülerini birer birer atardı, sanki soyunurdu, soyunurdu; çırılçıplak bir ruh olurdu. O kadar halis ve arınmış bir hale gelirdi ve bir küçük kız yumuşaklığı, tatlılığıyla sanki bir kaynak suyu duruluğuyla kalbe akmasını bilirdi.

İşte Necdet, Leylânın herkese bir somaki mermer kadar sert ve parlak görünen güzelliğini böyle bir yudum su halinde, böyle bir saflık ve arılık damlası halinde tatmıştı.

Captain G. Jackson Read de, günün birinde, Leylânın böyle eriyip akışlarını görecek miydi? Genç adamın başında, bütün saçları diken diken oldu ve bir gizli el sanki etrafındaki bütün ışıkları kıstı. Şu dakikada Captain G. Jackson Read karşısına çıksaydı... Necdet, bu akşam kendisini her kötülüğü yapmağa güçlü buluyordu. Fakat ona nerde rasgelmeli? Nerede? Nerede rasgelmeli? Düşündü. Madam Jimson'un evi Sıraservilere giden cadde üzerinde bir yerdedir. Herif bu saatte henüz evden çıkmamıştır. Kendi kendine "Ne olur! Gidip yolunu beklerim." dedi. Ters yüzü geri yürüdü.

Tekrar Taksim Meydanına çıktı. Dirseği döndü. Birkaç adım daha yürüdü. İşte Madam Jimson'un evi... Durdu. Beklemeğe başladı. Fakat çok geçmedi, bu hareketinin çocukça bir şey olduğunu anladı. "Çıksa ne yapabilirim? Elimde bir baston bile yok!" diye söylendi. Hem de Jackson Read kapıdan çıkar çıkmaz otomobiline atlıyacaktı; otomobil de orada hazır duruyordu.

Necdet, tasarladığını yerine getirememiş bir adamın sıkıntısıyla karşıki kaldırıma geçti. Tam Madam Jimson'un kapısının eşiğindeydi. Bekliyen otomobilin şoförüne seslendi:

— Birini mi bekliyorsun?

Bu suali sorarken sebebini; saikini kendisi de bilmiyordu.

Uzun beyaz tüylü bir koyun postunun içine gömülmüş uyuklıyan şoför tembel tembel

başını çevirdi ve Necdeti şöyle bir tepeden tırnağa süzdü ve cevap vermeğe bile lüzum görmeksizin tekrar eski vaziyetine döndü. Şoförün bu terbiyesizce tavrı Necdeti çileden çıkardı. Bu gece mutlaka birine çatmak istiyordu.

— Ulan terbiyesiz herif! Sana soruyorum. Cevap versene!

Beyaz kürklü adam aynı sessizlik ve kayıtsızlık ile tekrar başını çevirdi ve ağır ağır söyledi:

— Captain Jackson Read'i bekliyorum. Anladın mı?

Necdet başına bir yumruk yemiş gibi sendeledi:

— Allah onun da, senin de belânızı versin! dedi ve bir müddet bekledi ki, koyun postuna sarılı adam kurt haline girip üzerine saldırsın. Fakat o Necdetle konuşmaya bile tenezzül etmiyordu. Bu küfürü yalnız bir omuz silkmekle karşıladı. Necdet mırıldanarak, homurdanarak yürüdü. Kırk elli adım ötede Maksim Barın durmadan açılıp kapanan feneri gözüne çarptı. İçinden "Buraya gireyim, bir iyi sarhoş olayım." dedi. Uzak bir ihtimal: belki Jackson Read de dönüşte buraya uğrar! Zira Necdet şimdiye kadar herhangi bir bara girdiyse orada mutlaka İngiliz zabitlerine rastgelmiştir. Bu tahmin ona eşi görülmemiş bir keşifte bulunmuş bir kimsenin heyecanını verdi ve bu heyecanla Maksim Barın merdivenlerini indi. Paltosunu vestiyere dar attı; soluğu

içki masalarından birinin başında aldı. Çoktan numaralar bitmiş, umumi dans başlamıştı. Kâh aç kalmış bir sürü çakal ulumalarını, kâh babası tutmuş bir alay zenci karısının çığlıklarını, kâh sadece dar bir oluktan akan su seslerini hatırlatır bir karışık gürültü içinde kadınlı erkekli elli altmış kişilik bir insan kümesi mihaniki bir ahenkle dönüp duruyordu. Hava ılık ve kokulu idi ve koyu bir aydınlık içinde birçok duman halkaları beyaz ipekten serpantinler gibi herkesin başı üstünde durmadan çözülüp toplanıyorlardı.

Necdet pistten epeyce uzakta sapa ve tenha bir köşeye raslıyan masanın başından etrafına ilk bakışında yalnız bunu gördü ve tam o sırada yanma gelen "serveuse"den bir cin-vermut istedi. Sonra yavaş yavaş manzaranın ayrıntılarını seçmeğe başladı. Tahmin ettiği gibi barda en çok göze çarpan İngilizlerdi. Gerçekten bunların çoğu smoking giymiş yahut sadece sivil kıyafetle gelmişti. Fakat Sami Beyin evinde İngilizi kokusundan tanıdığını söyliyen Necdet için bunların tavır ve hareketlerinden kim olduklarını hissetmemek imkân dışında idi. Zaten İstanbulun işgalinden beri genç adamda sanki bir altıncı his peydalı olmuştu. Bu his vasıtasıyla bütün şehri dolduran alaca kalabalığın içindeki bütün cinsiyetleri ve milliyetleri birbirinden adeta gözü bağlı ayırabiliyordu. Yüz veyahut ikiyüz kişilik bir küçük kalabalığı teşkil eden insanlar arasında İtalyanı hangisidir, Fransızı han-

gisidir, Rus ve İngilizi hangileridir, derhal bir bakışta anlayıveriyordu.

— Madmazel, madmazel bana bir cinvermut daha! dedi.

İşte biraz ötedeki masada bir takım hayta gençler cıvık cıvık gülüşüyorlar, kadınlara bakıyorlar: içlerinden biri yanındakinin viskisini yavaşça kendi bardağına döküyor, öbürü işin farkına varıp arkadaşının omuzuna bir yumruk indiriyor. Sonra başbaşa verip birbirlerine sırdaşça bir şeyler fısıldıyorlar. Necdet, bunların haftalıklarının bir kısmıyla eğlentiye çıkmış birtakım Rum mağaza çırakları olduğunda bir an şüphe edebilir mi?

Karşısında, tam kendi masasına karşı masada kenarları bağa çerçeveli büyük ve yuvarlak gözlüklerini zeytin renkli kalın kaşlı, yontulmamış ilkel yüzü üstünde tek medeniyet ve zarafet alâmeti gibi taşıyan şu traşlı ve şişman adam mutlaka ticaretle meşgul bir Ermenidir. Belki şu dakikada kendisini birden bire zengin edecek en kolay ve en karanlık vurgun şekillerinden birini aklından geçirip durmaktadır. Acaba bir takım düzme belgelerle İngilizlere müracaat edip Türklerden birinin malına sahip mi çıksam; yoksa Anadoluda millî hareketi gözetlemek ve ihbar etmek için bir şebeke kurmak bahanesiyle "İntelligence Service" in örtülü ödenek kısmından bazı paralar mı sızdırsam diye düşünüyor. Sonra bunların hiçbirini beğenmeyip daha şaşırtıcı tasarılara dalıyor.

Necdetin gözleri bu adamdan kalkıp başka bir noktaya dikildi. Burada son derece süslü ve uzaktan uzağa gözü alacak derecede gönül kapıcı bir kadınla elli yaşlarında kuru, küçük ve tek gözlüklü bir adam başbaşa konuşuyorlar. Daha doğrusu hep erkek söylüyor ve kadın belli belirsiz bir tebessümle gülümsiyerek ve sürmeli gözlerinin ucuyla hep başka yerlere bakarak onu dinler görünmeğe çalışıyordu. Herif yalnız kadına bir şey anlatır gibi değildi. Tavırlarından aynı zamanda son derece sinirli ve öfkeli olduğu da anlaşılıyordu. Mutlaka levanten bir karı koca ki gizli münasebetlerine dair gayet kirli bir meseleyi bu umumi yerde münakaşa etmektedirler. Daha doğrusu kadın mutlaka bir yarı fahişe olacak, herif de para karşılığında susturulan bir koca . . . Kimbilir, ara sıra kadın kesenin ağzını kapıyordu da herifin ağzı mı açılmağa başlıyordu? Yoksa el âleme gösteriş olsun diye bazan böyle herkesin içinde birtakım yapmacık kıskançlık rolleri mi oynanıyordu?

Necdet, kendisinde öteden beri adeta "insiyaki" bir halde işliyen bu müşahede ve tahlil alışkanlığını, bu gece, kendisini avutmak için zorla harekete getiriyordu. Çünki, sinirlerinin karışıklığından yavaş yavaş kendisi de korkmağa başlamıştı. Sami Beyin kapısı önünde uzvi bir ıstırap, sonra kızgın ve menfi bir azim, daha sonra bayağı bir kıskançlık şeklini alan bu manevi buhranın gitgide bir çeşit deliliğe yaklaşmakta olduğunu hissediyordu. Bu, bü-

tün mânasıyla deliliğin başlangıcı değilse bile herhalde bir melânkolinin, bir karasevdanın başlangıcını andırıyordu. Dış hayat onun görüşüyle normal ve açık mânasını kaybetmiş; bu hayatın her levhası, her parçası bir acayip kâbusun safhalarını göstermeğe başlamıştı. Meselâ, şu dakikada şu barın içinde gördüğü şeylerin onun üzerindeki tesiri , midemiz fazla dolu iken yattığımız zaman rüyalarımızın bayat, tatsız ve ağır bir kargaşalıkla üstümüze çöküşünden farksızdı. Kafamızdaki uykuya rağmen hâlâ ışığından bir parçasını muhafaza eden şuurumuz boş yere bu rahatsızlık veren hayallere karşı koymak ister, boş yere kendi kendimize "Adam sen de, bütün bunlar rüya!.. Şimdi geçecek. Şimdi uyanacağım!" deriz, fakat bunu dediğimiz müddet esnasında bile yine sinirlerimizin titremelerini durduramayız.

— Madmazel, bir cin-vermut daha.

Ne kadar içse hiç tutmuyordu. Gittikçe her şeyin kökünde bir acıklılık, bir felâket, bir suikast keşfeden keskin bir açıklık, devamlı bir yıldırım parıltısını andıran yakıcı, yıkıcı bir şuur... Ve bunun... Ve bunun tam ortasında, tam kalbinin üstünde Leylanın kabzasız, iki yüzlü bir hançer gibi saplı duran sâbit ve sinsi hayali...

İngiliz zabitleriyle dolu localardan birinin bitişiğinde türlü şaklabanlıklarla dikkati çekmeğe çalışan bir yahudi ailesinin gülünç, adi ve sırnaşık halleriyle boş yere zihnini meşgul etmeğe çalıştı. Gerçi bu manzaranın bütün

teferruatını görüyor, fakat bir türlü alâka ve dikkati lâzımgelen dereceyi bulamıyordu. Kadınları pırıl pırıl elmaslarıyla göz kamaştıran bu ailenin işgal ettiği locanın sanki bir kazan içinde kıvılcımlar saçarak kaynayan bir hali vardı. Öyle ki bu altı yedi kişilik grup adeta locanın duvarlarından dışarıya taşıyor gibiydi, Bütün bu neşe kaynayışının hep yanlardaki İngilizlerle kendi aralarında bir akışma, bir tanışma temini maksadını güttüğüne şüphe yoktu. Çünki, kadınların gözleri kahkahalarla gülerken hep İngiliz zabitlerindeydi! Erkeklerden biri, bir tuhaflık yaptı mı hemen yan tarafa dönüp acaba görüyorlar mı diye bakmaktan geri kalmıyordu. Fakat ne yazık ki İngilizler hiç oralı değildiler.

— Madmazel, bir cin-vermut daha!

Necdet artık bunu içip gidecekti. Çünki, barın havası kendisine yetersiz gelmeğe başladı. Tıkanıyordu.

Lâkin dışarıya çıkınca, evine gitmek, bir çeşit Leylâ mabedi olan yatak odasına girmek ve bu buhran ile, bugünün facialı hâdisesiyle başbaşa yalnız kalmak ona tahammül edemiyeceği derecede güç bir imtihan gibi göründü ve sabahı beklemek için bir başka gece meyhanesi aramağa gitti.

IV

"Kezalik erkekler dahi nisanın tabiî istimalini terk ile kendi şehvetlerinde birbirleriyle kızışıp erkek erkek ile fuhşiyat işliyerek nefslerinde kendi dalâletlerine lâyık olan cezayı buldular."

-Ahdi cedid- Pavlus Resulun Romalılara hitabı-

— Gerald, Gerald! Hey Gerald..

Captain G. Jackson Read gözlerini uğuşturarak ve şımarık bir çocuk sesiyle homurdanarak derin ve tatlı bir sabah uykusundan uyanmağa çalışıyor. Karşısında, daha doğrusu başı ucunda dimdik duran Captain George Marlow'u görüyor. Jackson Read kenisini böyle sabah sabah rahatsız eden saygısızın o olduğunu anlar anlamaz daha ziyade şımarıyor, nazlanıyor, gözlerini tekrar kapayıp arkasını dönüyor:

— Beni rahat bırakınız George; haydi işinize... El âlemi güneş doğmadan böyle rahatsız etmenin mânası var mı.?

Nezleli gibi kesik, dolgun dolgun konuşuyor. Öbürü kahkahayı salıveriyor:

— Ne güneşi! Güneş doğalı hanidir. Sizi gidi koca şarklı sizi!.. Artık bir paşadan hiç farkınız kalmadı. Tamamiyle aynı tarz hayat, ayni gevşeklik; tamamiyle... Her gece bir haremde bir odalığın koynunda yapma-

dığı kalmıyor, sonra bütün gün yatağından dışarıya çıkmak istemiyor.

— Ee, George, George?

— Paşa hazretleri, şimdi de kölelerinizden birini size masaj yapsın diye çağırayım mı? Söyleyin; uyanmak için bir paşaya neler lâzımdır? Kiminin elinde gümüşten kahve tepsisi; kimininin elinde billûr nargile, kiminin çeşit çeşit macun hokkaları hepsi birbirinden güzel cariyeler yatağınızın etrafını mı sarsın? Söyleyin... Ne istiyorsunuz?

— Hayır, hayır... Yalnız beni rahat bıraksınlar istiyorum.

— Fakat, paşa hazretleri, bu saydığım şark işi zevklerin bir tanesi var ki, eminim şu dakikada onu bir denemiş olsanız gözleriniz hemen yeni bir âleme doğru açılıverecektir. Karşısınızda duran ve bu kadar istiskale uğrayan bu adam, şimdi bu bilinmiyen zevki keşfetmekten geliyor. Lûtfen başınızı döndürür ve gözlerinizi açarsanız bunun ne olduğunu size söyliyecektir.

— Haydi oradan... Ben sizin zevklerinizi bilmez miyim? Bana mutlaka yine bir esmer delikanlının adalelerinden veyahut körpe bir çocuğun teninden bahsedeceksiniz.

— Size bahsetmek istediğim şeyin içinde bu da var. Fakat arz edeceklerim yalnız bundan ibaret değil... Aziz dostum; siz, tam sekiz saat içki içip eğlendikten sonra bir hamamda ayılmanın ne mâna ifade ettiğini biliyor musunuz?

Zaten uykusu kaçmış olan Captain G. Jackson Read yüzünü arkadaşına dönmüş, alaycı gözlerle bakıyordu.

— Bu, yeniden hayata geliş gibi bir şey... Gerçekten, şu dakikada benim tenimin yeni doğmuş bir çocuk teninden farkı yoktur ve kemiklerim adeta birer kıkırdak halindedir. Uzviyetimin bütün kesafetinden kurtuldum, bir ruh oldum. İşitiyor musunuz? Ben bir ruhum ve havalardan daha hafif bir "esirî" bölgede uçuyorum.

Captain G. Jackson Read arkadaşının aklından şüpheye düşmüş gibi yapmacık bir korku ile yatağı içinde doğruldu. Öbürü devam ediyordu:

— Ey bin kere bahtsız insan! Kimbilir, şu anda sizin kemikleriniz ne kadar ağır, etiniz ne kadar katı ve ruhunuz bu yük altında ne kadar bunalmış kalmıştır. Bakınız, hâlâ –bütün bir gece uyumuş olmanıza rağmen– uykunun sersemliğini defetmek gücünü bulamıyorsunuz. Halbuki ben, karşınızda duran Captain Marlow, şu gördüğünüz neşe dolu, hafif ve ferah adam kırk sekiz saatten beri bir saniye gözünü kapamadan buraya gelmiş bir bahtiyardır.

— Ne diyorsunuz? Sahi, hiç uyumadınız mı?

— Muhammed'in cennetinde üç saat yaşamış bir Allah kulu için uykuya ne lüzum var? Melekler bizi tüyden kanatlar üstünde gez-

dirdiler. Huriler bizi yumuşak avuçlarıyla oğdular, okşadılar...

— Bu huri dediklerinizin cinsiyetini bana söyler misiniz?

—... Allahın bütün mukaddes su kaynakları bizim vücudumuzun dünyaya ait pasını silip götürmek için aktılar. Hey koca ahmak; yanarım size, yanarım size ki, bu mübarek zevkler ülkesinden hiçbir bal almadan geldiğiniz gibi gideceksiniz. O salon benim, bu salon senin; bugün çayda, yarın dîner'de, öbürgün suvare'de.. Ayol, Londra'nın ne kabahati vardı? Burada her hangi bir garp şehri hayatını sürecek olduktan sonra, Büyük Britinya adasından buraya kadar aldığımız yol üzerindeki koca metropollerin, limanların, payıtahtların suyu mu çıktıydı? Aziz dostum, her memleketin kendine mahsus zevkleri, sefahatleri, her iklimin kendine göre meyveleri ve çiçekleri var. Oraya gidildi mi, lâzımgelir ki zevklerimizin kaynaklarını bunlar teşkil etsin! Siz, bunun aksine, nereye gitseniz İngiltere exportation'u yahut Fransız Contrefaçone'u ne kadar sahte ve bayat eşya varsa onları beraberinizde sürükleyip getiriyorsunuz.

Captain G. Jackson Read:

— Sabahlar hayır olsun Mephisto! Fakat ne yazık ki ben Faust gibi saf yürekli değilim ve bunu siz herkesten iyi bilirsiniz. Tam on senedir beni "cinsi lâtif" aleyhine kendi Gomore'lik meyellerinize çekmek istediniz. Hattâ... Hattâ bunun için sayısız tuzaklar kur-

dunuz. Fakat asla muvaffak olamadınız. Hususile o vakit tecrübesiz bir oğlandım, şimdi ise, görüyorsunuz...

— Hah, hah.. Şimdi de görüyorum ki yine o tecrübesiz, o toy oğlansınız...

Captain Marlow, Captain G. Jackson Read'in çocukluk, mektep, üniversite ve kışla arkadaşıdır. Senelerden beri kâh talih, kâh kendi arzu ve iradeleri onların daima bir arada, bir yerde hattâ çoğu zaman bir vazifede kalmalarını temin etmiştir. Her ikisi için de günün birinde İstanbul'u gidip görmek ta mektep sıralarından başlamış eski bir emeldi. Hattâ Captain Marlowe bu emelin mutlaka gerçekleşmesi ümidiyle Oxford'da Şark Dilleri şubesinde üç dört sene kadar Türkçe dersi almıştı. Pek acayip ve güçlükle anlaşılır bir çeşit kitap Türkçesi söylemekle beraber bütün yazılan şeyleri okuyup anlıyordu. Onun içindir ki İstanbul'da Intelligence Service'in en mühim vazifesi kendisine verilmişti. İstanbul'da siyasi cereyanların yürütülmesi ve idaresini, kabine değişikliklerini ve payıtahtla Anadolu arasındaki gizli haber alma işlerini İngiliz elçiliği baştercümanı Rayan'la beraber hep o düzenliyor ve çeviriyordu. Buna karşılık Captain G. Jackson Read tamamamiyle işgal kumandanlığına bağlı bulunuyor ve askerî , inzibatla ilgili meselelerden başka hiçbir şeyle uğraşmıyordu. Onun içindir ki Captain Marlow'u her ele geçirişinde bütün politika dedikodularını ondan öğrenmek isterdi. Nitekim bugün de onunla ilk ciddi sözü şu sual oldu:

— Darling, kuzum; bana bir parça da siyasi vaziyet hakkında bilgi verir misiniz?

Öbürü bu işlere hiç ehemmiyet vermediğini sezdirir bir tavırla:

— Adam sen de, ne olacak; dedi. Yakında enerjik bir harekete geçeceğiz. İstanbul'un idaresini tamamiyle elimize alacağız. Bu toplanmakta olan parlâmentoyu dağıtacağız. Yine Ferit hükümeti gelecek... Of, bütün bu işler ne can sıkıcı bilseniz. Rica ederim, sabah sabah bunların bahsini açıp da benim keyfimi kaçırmayınız. Bırakın, size dün geceki eşsiz eğlenti hakkında bir parça daha tafsilât vereyim.

Ve şezlongun üstüne atılıp sanki kendi kendine konuşuyormuş gibi:

— Ah, tamamiyle bizanten bir gece; tamamiyle bizanten!.. diye söylendi. Ve küçük, ince, sarışın bıyıklarıyla oynıyarak kendini tatlı bir hayale bırakan bir âşık tavrıyla gözlerini süzdü:

— Hele o delikanlı... O tunçtan bir genç tanrı heykelidir. Esmer ve parlak derisinin üzerinden hiç durmaksızın birer billûr damlası gibi akan o berrak, o iri ter tanelerini niçin birer birer yutmadım? Daima gözlerinin üstüne doğru dökülen gür ve siyah saçlarının abanoz siperliği altından bana bakarken bütün irademi kaybediyordum? eriyordum. Ve bakışları ne kadar sertti! Ne kadar merhametsiz ve düşmanca bakışları vardı! Neden? Hoşuna mı gitmedim? İstemediği bir harekette mi bu-

lundum? Bıraktım kendimi ona .. Tamamiyle, tamamiyle ... Arkası üstü yat diyordu; yatıyordum. Çevril, diyordu; çevriliyordum. Onun emirlerine göre oturuyordum; kalkıyordum. Kollarımı, bacaklarımı uzatıyordum. Onun çevik ve iradeli ellerinin arasında bir zavallı "şey" gibiydim. O katı ve kıllı bir kese ile vücuduma sürttükçe sanki derim yüzülüyor sanıyordum, fakat yine sesimi çıkarmıyordum. Hattâ onu bir parça güldürebilmek için bazı tuhaflıklar yapıyordum ve gözlerimin ucuyla yüzüne bakıyordum. Hiç ... Yüzü daima sert ve hareketsiz duruyordu. Ne vakit ki, artık kendimi tutamadım, onu okşamağa başladım, irkildi ve beli bir yay gibi gerildi. Bütün vücudunu tuzağa düşmüş genç bir pars sinirliliği kapladı.

Captain G. Jackson Read yavaş yavaş hikâyeye ilgi göstermeğe başlamıştı:

— Bir sual! dedi. Bütün bu işler herkesin gözü önünde mi oluyor?

— Yok canım; yok canım. Hamamın içinde hususi localar var. Herbirimiz bunlardan bir tanesini kapattık. Kapatmak; yani bunun mânası kapıya bellerimize sardıkları peştemallardan bir tanesini perde yerine germek ve ayaklarımızdaki nalınları da bir barikat yerine eşikte bırakmaktan ibaret! Mesele orada değil. Ben fazla heyecanlandım mı kendimi tutamam, bağırırım. Ondan korktum.

— Öf, ne kadar hayvanîsiniz, aziz George.

Dostunun bu sözü üzerine at kişnemesini andıran bir gülüşle güldü:

— Hayvanî mı? Haydi oradan. Tıpkı Allahın yarattığı gibiyim. yaratılışımın, yani takdirimin gerekleri ne ise onu yapıyorum. Halbuki siz, ey dandy! Siz, ey bilgiç, hayatta zarif ve estetik bir manzara göstereceğim diye kendinize karşı yapmadığınız işkence ve cefa kalmıyor.Sıcak bir yaradılışınız var; soğuk görünmeğe çalışırsınız. Romanesk ve saf yüreklisiniz, şüpheci ve materyalist süsü takınırsınız. Kuruntulusunuz, bunu merhametsiz bir Don Juan maskesi altında saklarsınız. Bütün bu sıkıntılı rolleri kimin için oynuyorsunuz? Birkaç tane beyinsiz kadını hayrete düşürmek için mi? Adam sen de; hayat dediğimiz şey bu sizin oynadığınız sahneden çok daha geniştir ve çok daha çeşitli, çok daha girintili çıkıntılı bir şeydir. O, yalnız güzellikleri, doğrulukları, âhengi ve düzeni ile değil aynı zamanda bütün çirkinlikleri, kirleri, kabalıkları ve sizin bana yakıştırdığınız hayvanîlikleri ile güzeldir. Sarılı kaldığınız dar ve düzme âlemin pencerelerinden başınızı dışarıya çıkarın da bizi koynunda tutan, doğuran koca tabiata bakın! Bu ne azametli, ne yüce bir hayvandır!

Captain G. Jackson Read belki ilk defa olarak dikkatle dostu Marlow'un yüzüne bakıyordu. Captain Marlow, kapakları bir parça şiş mahmur gözleri, büyük ve ince dudaklı ağzı, insana, içi en iyi sedeften kaplanmış

ihssini veren sert ve katı çenesiyle bütün söylediği şeylerin sevimli bir ifadesi gibiydi. Omuzları geniş ve kuvvetli, bacakları safkan İngiliz atlarının bacakları gibi etsiz, narin, uzundu ve bütün vücudunun çevik, çapkın, hovarda bir kımıldanışı vardı.

Captain G. Jackson Read:

— Yazık ki çok şirinsiniz! dedi. Yoksa size "galatı-hilkat" gözüyle bakacaktım ve sizden tiksinecektim. Zekânızın bütün kaba kusurlarını vücudunuzun ve yüzünüzün pürüzsüz fazileti affetiriyor.

— Vücudumun mu? Lâkin, darling, biricik gerçek vücuttadır.

Tam bu sırada komedinin üstünde duran telefon çaldı. Captain Jackson Read heyecanını yapma bir kayıtsızlıkla örtmeğe çalışarak tenbel tenbel uzandı:

— Alo, alo!

Tam beklediği gibiydi. Bu telefon Leylâdan geliyordu. Captain Marlow, dostu konuşurken ona yarı acıyış ve yarı küçümseyiş ile bakıyordu. Leylâ ile yeni başlıyan ilgilerinden haberi vardı. Captain Marlow'un hiç anlamadığı şeylerden biri de bir genç kızla flört etmektir. Bunu, pek çocukça, pek yavan, pek mânasız bir hareket buluyordu ve bütün tavırlarında estetik bir gaye takip eden arkadaşının bundaki gülünçlüğü sezmemesine şaşıyordu. İçinden: "Otuz yaşında bir Romeo!.. Allah beni böyle bir kazadan saklasın!" diyordu. Nitekim, Captain G. Jackson Read

konuşmayı bitirince (çünki, kıza Captain Marlow'un yanında olduğunu ve sözünü kısa kesmesi gereğini dolayısıyla sezdirmişti) Captain Marlow dedi ki:

— Hamd olsun ki Romeo-Juliette zamanınında telefon icat edilmemişti. Yoksa şairler vasıtasıyla bize nakledilen alıların vahların kırk katını dinlemek zorunda kalacaktık.

Captain Jackson Read keskin pembe dudaklarını ısırdı. Marlow çok ileri gittiğini anladı ve hemen tavrını değiştirdi:

— Bu, Leylâ idi, değil mi, sana telefon eden? Çok hoş kız! Çok hoş! Bütün burada gördüklerim içinde en iyisi; dedi. Ve ne zarif, ne ince.

Fakat birden yine muzip ve sinik tarafı üstün geldi:

— Yalnız bir kusuru var: genç kız! Bir genç kızla ne yapılır? Komik olacak derecede ciddi bir yüz ile sordu:

— Azizim, söyleyiniz, bu genç kızı ne yapacaksınız?

Captain Jackson Read dudaklarını büktü.

— Bununla evlenebilir misiniz? Hayır. Bir küçük metres olarak kullanabilir misiniz? Hayır. Şu halde? Bari raket kullanmasını, golf oynamasını yahut ata binmesini biliyor mu?

Captain Jackson Read'in menfî cevabı üzerine:

— İşte ona bunları öğret! Miss Leylânın gayet mükemmel bir sportmen vücudu var.

Göğüssüz, kalçasız. Bacakları çok düzgün ve uzun! Hareketlerinde ne serbestlik! Ne çeviklik!.. Bir şarklı kadın kusurlarından hiç birini almamıştır.

Jackson Read memnun, gülümsiyerek dinliyordu:

— Bütün bu dediklerinizi kendisine söyliyeyim mi?

— Aman sakın ha; sonra adım çapkına çıkar. Arkadaşlar arasında dedikodu olur. Başıma dertler açarsınız. Sonra beni "klup"-ten dışarı atarlar.

Fakat birden tavrı ciddileşti:

— Bu Leylâ birisiyle nişanlı değil mi? Hani gözleri daima garip bir ateşle parıldıyan, uzun kirpikli bir genç var. İsmi ne idi bakayım? Ha, Necdet, Necdet Bey işte, zannedersem bu onun nişanlısı olacak.

Captain Jackson Read

— Daha doğrusu; akrabası... dedi.

— Yok yok; yanılıyorsunuz. Hem o şöyle böyle bir nişanlı değil; Kıza müthiş bir surette tutkundur. Dün gece Maksimde gördüm. Bir köşeye çekilmiş üst üste içiyordu. Deli gibi bir hali vardı. Hem de sanırım, o genç bir taraftan politika işlerine karışıyor. Sonra azgın bir İngiliz düşmanı! Rasgeldiğim yerlerde bana selâm vermemek için nefretle başını çevirdiğini kaç defa gördüm. Tahsilini Almanyada yapmış, mutlaka mutaassıp bir "Kultur" taraftarıdır. İster misiniz, onu bir parça

rahatsız edeyim? Defolup gitsin de bir müddet kız rahat kalsın diye...

Captain G. Jackson Read hiç sesini çıkarmadı, uzun uzun, tırnaklarına baktı.

V

> Sayhun kızları mütekebbirdirler ve boyun tutarak yürürler; gözleriyle işaret ederek kırıta kırıta gezerler ve ayaklarındaki halkaları çıngırdatırlar."
>
> **-Ahdi Atik- Ermiya-** 16-

Necdet, kendisinden böyle bahsedildiği saatte uykusuz bir gecenin bütün ıstıraplarıyla yatağının içinde kıvranıp duruyordu. Boş yere bir parça karanlık olsun diye perdeleri kapadı; boş yere kalbinin üstüne soğuk kompresler koydu; sokağın uğultusundan korunmak için kulaklarını tıkadı. Fakat, bir türlü uykuyu mümkün kılan sessizliği bulamadı. Garibi şu ki, doğrudan doğruya Leylâyı da düşünmüyordu. Yalnız belirsiz bir heyecan içinde bütün sinirleri tir tir titriyor, kalbi vücudunun her tarafında atıyor ve durmadan başına sıcak kan dalgaları hücum ediyordu.

İnsanlara insanlar tarafından yapılan işkenceler içinde bir tanesi vardır ki, alçaklık

ve acıklılığı hepsini geçer: bu da eski Mısırlıların çok kullandıkları kazık cezasıdır. Necdet eski Mısıra ait bir romanda okuduğu bu işkenceye dair birtakım tüyler ürpertici tafsilâtı şu dakikada birer birer kendisinde, kendi bedeninde hissediyordu. Gerçekten, Necdetin kazığa çakılmış bir idam mahkûmundan hiç farkı yoktu. Sanki içinde, bütün varlığını baştan başa keserek gelip gırtlağına dayanan sert ve katı bir madde vardı ve bu madde onun kendi şuurunun hiçbir şeyle yumuşamıyan, hiçbir şeyle uyuşmıyan katılaşmasından başka bir şey değildi.

Sabaha karşı, alaca karanlıkta yatak odasına girince, geceden karar verdiği bütün ayrılma jestlerini yapmıştı. Leylânın bütün resimleri, mektupları, hâtıra eşyası hepsi birden ya kendisine geri verilmek veyahut doğruca ocağa atılmak üzere, odanın bir köşesinde, yerde, bir yatak bağının içinde sarılmış duruyordu. Necdetin bir türlü kapanmak bilmiyen gözleri, yarı karanlığın içinde, arasıra. bu hüzünlü çıkına rasladıkça vücudunu bir fena ürperme alıyor, bu çıkın ona, bir evden bir cenaze çıktıktan sonra kendisine ait eşyanın fıkaraya dağılmak üzere geçici olarak bir köşeye yığılışını hatırlatıyordu

İşte Necdet bu aşırı ve ateşli heyecanlanışlar içinde tam üç gün üç gece çırpındı durdu. Gerçi bazan nerden geldiği ve neye işaret olduğu bilinmiyen bir ümit parıltısı ona ancak birkaç dakika süren bir ferahlık veriyor, bu

esnada genç adam Leylânın bir haber, bir ses, bir pişmanlık belirtisi veya sadece bir münakaşayı mümkün kılacak bir sitem bekliyordu ve bu ümidinin gerçekleşmesini her telefon çalışında, her kapı vuruluşunda aile arasında Sami Beylere ait herhangi bir söz geçişinde, sabırsızlıkla gözetliyordu. Fakat, sonra, böyle bir şey olsa da, hiçbir karşılıkta bulunmamak hususundaki kararı hatırına gelip tekrar eski kederine, eski çaresizliğine düşüyordu.

Nihayet, günün birinde tanıdıklarından Nuriye Hanım isminde bir kadıncağızın kendisini çaya dâveti onu yeni bir heyecan devresine attı. Gerçi ne Leylânın, ne Necdetin bu hanımla münasebetleri, kendi aralarında çıkan bu dargınlıkta ona bir arabulucu rolünü oynamak cüretini verecek kadar samimi değildi. Lâkin Necdet bu çaya çağırılışında böyle hayırlı bir komplonun bulunacağına ihtimal vermekten kendini alamıyordu. Evvelâ "Gitmiyeceğim!" dedi ve birkaç saat bu "Gitmiyeceğim!" gururuyla dolaştıktan sona fikrini bir parça değiştirir gibi oldu: "Gitsem de ne lâzımgelir?" demeye başladı: "Tutup onu zorla benim kollarım arasına itecek değiller ya!" Hem bu hanım telefonda açıkça: "Sizi bir Amerikalı gazeteci kızla görüştürmek istiyorum. Çok Türk dostu ve entellektüel bir kız... Memleketimizin münevver gençliğiyle tanışmak istiyor". demişti. Zaten bu Nuriye Hanım, ötekiler gibi işin yalnız alayında ve "mondanite"sinde olanlarından değildi. Mü-

tarekeden sonra vatan ve istiklâl dâvalarına karışan bazı Türk kadınları arasında kendi isminin de geçmesine çalışıyordu. Bundan başka gerek samimi, gerek yapma İngiliz düşmanlığını da kendince gaye edinmişti. Onun için salonunda Pierre Loti'ci birkaç Fransız zabitiyle Amerikalılardan başka hiçbir yabancıya tesadüf tehlikesi yoktu.

Nitekim Necdet dâvet günü bu salondan içeriye girince önceden tanıdığı iki Amerikali deniz zabitiyle Robert Kollej muallimlerinden veya müdürlerinden biri olduğuna hükmettiği beyaz saçlı bir ihtiyardan başka hiçkimseye rastgelmedi. Tabiatiyle, Nuriye Hanımın bahsettiği Amerikalı kız oradaydı. Deniz zabitleri kuştüyü yastıklarla dolu geniş ve derin bir sedirin içinde bu kızı aralarına almışlar, yarı oturmuş, yarı yatmış bir vaziyette idiler. O ihtiyar da dinî bir telkinde bulunan bir rahip tavrıyla ev sahibesine sokulmuş, bir şeyler anlatıyordu.

Nuriye Hanım gazeteci kıza dönerek:

— İşte; size çok bahsettiğim Necdet Bey' dedi.

Amerikalı zabitlerden biri Necdet'e yerini verdi:

— Oturun bakalım, Miss Fanny Moore'un yanına. Sizi de skandalize edecek şeyler söylesin! Biliniz ki, o her şeyden evvel yola gelmez bir "flapper"dir.

— Flapper! Flapper nedir, bilir misiniz?

Ve kız anlatmağa başladı. Fakat, tam bu sırada –aman yarabbi, ne tesadüf!- salonun kapısından içeriye Sami Beyin karısıyla kızı Leylâ girmesinler mi? Necdet herkesle beraber yeni gelenleri selâmlamak için ayağa kalkınca bir eliyle yakındaki koltuklardan birinin arkalığına dayanmak zorunda kaldı. Gövdesinin altında bacakları o kadar titriyordu ki, onun bu halini görenler mutlaka Shimmy dersine başlamış bir dans meraklısı olduğuna hükmederlerdi. Lâkin selâmlaşmaları gayet tabiî oldu; Sami Beyin karısı öpsün diye elini uzatırken başına sallayıp:

— Hain çocuk; kaç gündür nerelerdeydin?' sitemiyle yetindi. Leylâ, sanki aralarında hiçbir şey geçmemiş, sanki biraz önce beraber imişler gibi:

— Bon jour Necdet!"dedi.

Evet; sanki aralarında hiçbir şey geçmemiş, sanki biraz önce beraber imişler gibi.. Ya Sami Beylerin evinden bir hafta evvelki çıkışı ne idi? Nişantaşından Beyoğluna, Beyoğlundan Sıraservilere, Sıraservilerden Taksime, oradan bilmem hangi cehennemin bucağına o çılgınca dolaşışlar; bunu takip eden uykusuz geceler; duvarlardan resimlerin indirilişi, o her telefon çalmıştaki yürek hoplamaları; hulâsa bütün acıklı ve facialı tafsilatile bu bir haftalık uzun, uzun, sonsuz ayrılık devresi acaba Necdetin kızışmış muhayyelesinin icat ettiği bir kuruntudan mı ibaretti? Yoksa Necdet kâbus gibi bir şey geçirmişti de bunu hakikatle mi karıştırıyordu?

Genç adam yerine oturduğu vakit bütün mânasıyla "hayretten dona kalmıştı". Artık ne bacakları titriyor ne kalbi atıyordu. Yalnız vücudunun mekanizmasında sanki birden bire duruvermiş bir şey vardı. Öyle ki, yanındaki kız, Amerikalı gazeteci , çocukça bir lâübalilikle Leylâyı göstererek ve kulağına eğilerek:

— Bu sizin nişanlınız, değil mi?" diye sorduğu vakit kendisine mi hitap ediliyor, eğer kendisine hitap ediliyorsa ne cevap vermek lâzımdır, bilemedi. Kızardı, bozardı:

— Ha, evet; henüz değil... Belki.." tarzında birbirini tutmaz sözler kekeledi.

— Nasıl! Siz gelmezden önce Nuriye Hanım bize nişanlınızı da dâvet ettiğini söylemişti. Miss Sami, Miss Sami... Pek iyi hatırlıyorum. İşte bu güzel esmer kız odur. Aman ne uzun kirpikleri var; hem de rimel sürmüş gibi kıvır kıvır...

Ve milliyetine mahsus bir çeşit safça şuhlukla başını ondan yana çevirip:

— Sizin gözleriniz de çok güzel!" dedi. Dikkat ettim; kadınlı erkekli hemen bütün Türklerin gözleri böyle çekici, siyah ve ateşlidir.

Necdet, kendisiyle kulak kulağa, ağız ağıza konuşan kadının yüzüne ilk defa olarak dikkatle bakıt. Bu, sustuğu zaman bile insanla şakalaşır gibi duran canlı, tesirli ve sıcak bir yüzdü ve bu yüzde toy bir mektep kızı temizliği ile büyük bir Cengül kuşunun kaygı verici yabaniliği birbirine karışmış duruyordu.

Şımarık bir ev kedisi tavrıyla genç adama bir parça daha sokuldu:

— Hişt! Bana baksanız a, eski tarz evlenmeleriniz bu şimdikinden çok daha hoş değilmiydi? Doğru söyleyin!...

Necdet:

— Nasıl? dedi.

— Bana hikâye ettiler ki, eskiden Türkler, gerdek gecesine kadar alacakları kızın yüzünü görmezlermiş. Daha doğrusu kızı erkek adına başkaları seçer, sözü başkaları keser, düğün hazırlıklarını başkaları yapar, ve günün birinde gelinle güvey bir yatak odasının içinde buluşuverirlermiş. Ne hoş, ne heyecan verici, ne helecanlı, ne esrarlı bir buluşma... Eğer Türkiyede henüz bu âdet geçseydi ben ne yapıp yapar, mutlaka burada evlenirdim.

Amerikalı kız bütün bu lâkırdıları bir kuş cıvıltısını andıran tuhaf, fakat tatlı Fransızcasıyla anlatıyordu. Necdet bir şey söylemiş olmak için dedi ki:

— Lâkin bu tarzda evlenmenin mahzurları, daha doğrusu tehlikeleri pek çoktur.

— Meselâ?

— Meselâ hiç görüşmeden, tanışmadan birleşen bu çiftler birbirlerini hiç sevmiyebilirlerdi.

Amerikalı kız, genç adamın yüzüne küçümseyici bir gülümsemeyle baktı:

— Sanki evvelden tanışıp görüşmemiz evlendikten sonra birbirimizden nefret etmemize mâni midir?" dedi.

Tam bu sırada ev sahibesi elinde iki çay fincanıyla onlara doğru eğiliyordu:

— Miss Fanny Moore, zannedersem çok entresan bir bahis üzerindesiniz!

Nuriye Hanımın yüksek sesle bu hitabı odanın içindekileri sedirin etrafına topladı. O vakit Miss Fanny Moore sanki bir konferans veriyormuş gibi herkese dönerek söylemeğe başladı:

— Geliniz, geliniz! Gerçekten entresan bir bahis üzerindeyiz. Siz hep hakem olacaksınız. Ben diyorum ki, evlenmede anlaşmak ve sevişmek meselesi ne eski Türk hayatında olduğu gibi görüşmeden tanışmadan, ne de bizde olduğu gibi görüşerek, tanışarak evlenmeye bağlıdır. Zira, bir karı ile bir koca arasındaki münasebet için nişanlılık devresinde tanışma asla yetmez. Çünki...

Herkes birbirinin yüzüne bakıyordu:

—...çünki evlenmede anlaşmak uzviviyetlerin anlaşması, yani –bunun bir fennî ismi olacak...– ha, bir çeşit "affinite fysiologique" demektir. Şu halde ben koca olarak seçeceğim adamı yatakta tecrübe etmeden önce nasıl bir koca olacağını nerden bileyim?"

Ve bunu söyledikten sonra herkesin yüzüne ayrı ayrı bakıp berrak bir kahkaha salıverdi. Fakat, odanın havasında bir acayip durgunluk belirivermişti. Biraz evvel o kadar teklifsiz bir tavırla Miss Fanny Moore'un iki yanında uzanan Amerikalı delikanlılar bile bu durgunluğun tesirini yenemedi. Yalnız,

Necdetin Robert Kolej profesörlerinden olduğunu zannettiği ihtiyar gayet ciddi bir meseleyi halle davet olunmuş bir âlim vakarıyla şaşkınlık ve hayret içindeki küçük kümenin arasından beyaz başını genç kıza doğru uzattı:

— Miss Fanny Moore: eğer iddianıza göre evlenme yalnız bir yatak arkadaşlığından ibaretse, yerden göğe kadar hakkınız var. Gerçekten Garp usulü evlenmeler de çok ileri bir millet âdeti değildir.

Miss Fanny Moore, herkesi hayrete düşüren bu fikri cüretinin verdiği gurur ve azametle çayını yudum yudum içerek nazariyelerini daha ziyade derinleştirmeye ve açmaya başladı:

— Bir yerde bir genç adamla tanışıyorsunuz. Bakıyorsunuz, sevimli bir yüzü var. Çok da terbiyeli ve naziktir. Sizi dansa davet ediyor ve mükemmel bir surette de dans ediyor. Ertesi gün size cicili bicili kutular içinde özenilmiş, nefis bonbonlar gönderiyor, çiçekler hediye ediyor. Aranızda bir flörttür başlıyor. Genç adamın sesi de hoştur. Tesir edici bir güzel konuşma tarzı da vardır. Hah, diyorsunuz; İşte kusursuz bir adam, tam istediğim gibi bir koca!... Fakat; fakat, ne vakit ki bütün merasim bitiyor, gerdek gecesi oluyor, yan yana bir yatağa giriyorsunuz! O mükemmel dans eden, o size bonbonlar, çiçekler gönderen, o hoş sesli, o tesirli güzel konuşan genç adam meğer beş para etmezmiş; meğer bir hiçten ibaretmiş...

Miss Fanny Moore böyle anlatıp dururken Leylâ'nın gözleri birkaç defa Necdetin gözleriyle çatıştı. Bakışları zehirli bir öfkenin siyah şimşekleriyle yüklüydü.

"Niçin bana böyle fena fena bakıyor? Niçin? Ben ona ne yaptım?"

Necdet, kendi kendine böyle soruyordu. Gerçi Leylâ'nın çok hırçın bir kız olduğunu öteden beri bilirdi. Fakat şu andaki haline benzer bir halini daha hiç hatırlamıyordu. Leylâ hemen onun üstüne atılacak ve tırnaklarını boğazına geçirecek gibiydi.

Miss Fanny Moore koluyla Necdeti dürterek:

— Ey, şimdi herkesten önce siz söyleyin bakalım" dedi.

O vakit Leylâ atıldı:

— Niçin hassaten herkesten önce! diye sordu.

Amerikalı kız sâkin cevap verdi:

— Çünki, bu bahis onunla benim aramda açılmıştı. Bununla beraber isterseniz onun yerine siz söyleyin!

Leylâ dudaklarını ısırdı ve gözlerinin ucuyla tahkir edercesine Necdet'e bakarak:

— Hakkınız var, Miss Fanny Moore; hakkınız var. Bu kadarcık görüşüp tanışma hiçbir zaman kâfi değil... Hele görünüşler her zaman aldatıcıdır" dedi ve sözünü sinirli, acı bir gülüşle bitirdi.

Necdet, içinden "Nesi var? Lâkin nesi var; Yarabbim?" diyordu. "Bütün bu tavır-

lar, bu sitemler, bütün bu sinirlilik benim hakkım iken ona ne oluyor? Onu her istediğini yapsın diye kendi haline bırakmadım mı? Yoksa maksadı bana boş yere eziyet etmek midir? Gerçekten beni daima azapta görmek istiyecek ve bu zulümde bir zevk bulacak kadar fena kalbli, hain bir kız mıdır?" ve sanki Leylâ ilk defa olarak gördüğü bir acayip malûk imiş gibi kaşlarının altından korka korka ona bakıyordu.

Sami Beyin karısıyla kızı Nuriye Hanımın salonda kaldıkları müddetçe genç adamın bu eziyetli vaziyeti devam etti. Bereket versin ki çok durmadılar. Sami Beyin karısı Necdet'e

— Bizimle beraber geliyor musun?" dedi.

Leylâ, alçak fakat sert bir sesle:

— Aman anne; bizimle gelip de ne yapacak! Bırak rahatını bozma!" diye söylendi.

VI

Kalkayım ve şehirde sokaklarda ve meydanlarda dolaşayım. Canımın sevdiğini arayayım. Onu aradım ama bulamadım. Şehirde dolaşan bekçiler beni buldular. Canımın sevdiğini gördünüz mü dedim. Onlardan ayrılır ayrılmaz canımın sevdiğini buldum. Onu tuttum."

-Ağniyetülağani- 2, 3, 4-

İşte bugünün ertesinde Necdet Leylâdan Fransızca yazılmış şöyle bir mektup aldı:

"Necdet, dün Nuriye Hanımın çayında pek fena idim. Beni affet! Bilmem neden seninle sedirin içinde yan yana oturan o soğuk, o deli Amerikan kızı benim sinirlerimi alt üst etti. Görmedin mi? Çıkarken elini bile sıkmadım. Niçin sıkacakmışım? Ne olduğu bellisiz bir kadın; avantüriyerin biri... Zaten bu Nuriye Hanım nerde böyle münasebetsiz ve şüpheli kimseler varsa adeta mahsustan gider, arar bulur ve "monde"un içine sokmağa çalışır. Nesi enteresanmış! Nesi entellektüelmiş o kadının? Küstahlığından, utanmazlığından başka neyi var? Zavallı dostum; halbuki sen dün; onun zekâsının parlaklığından pek kamaşmış bir haldeydin! Seni sarsmak istedim, seni uyandırmağa çalıştım. Sana kaç defa demek istedim ki, bu şartlatanın, "poseuse"ün birisidir, aldanma! Fakat bir kere yanıma gelmedin. Bir kere benimle konuşmadın. Hattâ yüzüme; hattâ yüzüme bile bakmıyorsun.

"İşte Necdet bütün bu hâdiseler, sen, o kadın, o kadının hali; senin halin; her ikinizin birden haliniz benim sinirlerimi öyle bozdu, öyle bozdu ki, senden ayrılırken yaptığım kabalığın farkına ancak şimdi varabiliyorum. Beni affet Necdet! Ben deli kızın birisiyim. Beni sevmek bana tahammül etmek demektir. Eğer beni seviyorsan bana tahammül edeceksin, bu çaresiz; bu çaresiz Neci..."

Ve mektup böyle saçma sapan sonuna kadar gidiyordu. Bundan bir hafta evvelki ayrılışlarına, Necdetin bir haftadan beri semt-

lerine uğramayışına dair bir kelime, hattâ bir işaret bile yok! Demek ki Leylâ Necdetin kendisine dargınlığından bile haberli değildi. Demek ki o gece, o telefon gecesi Necdetin yaptığı jesti bile görmemişti. Demek, demek, o telefon konuşması Leylâyı o kadar şaşırtmıştı, o kadar alt üst etmişti ki nişanlısının ilk defa olarak yüzüne bakmaksızın, elini sıkmaksızın yanından geçip gidişinin farkına bile varmamıştı.

Necdet kendi kendisine; "Şu halde vaziyeti açıklamalıyım!" dedi. Masasının başına geçti ve genç kıza aşağıdaki satırları yazdı:

"Leylâ, aramızdaki yanlış anlayış senin zannettiğinden daha ağırdır. Ve bu, Nuriye Hanımın çayından başlamadı. Bir parça daha eskidir. Bunun başlangıcına bir tarih aramak lâzımgelirse o küstah, o terbiyesiz İngiliz zabitinin gece yarısı, bir fahişenin evinden sana telefon etmek cüretini gösterdiği saate kadar çıkmalıdır. O gece her nedense bu telefon konuşmasından sonra çok heyecanlı olduğun için benim sizin evden ne halde ve ne tarzda çıktığımın farkına varmamışsın; eğer varmış olsaydın o andan başlıyarak aramızda artık hiçbir şey kalmadığını anlardın. Bundan dolayı dünkü hâdise üzerinde bir saniye durmağa lüzum yoktur. Nuriye Hanımın evinde biz karşı karşıya iki yabancıdan başka kimse değildik. Gerçi, aramızdaki akrabalık münasebetleri devam edecektir. Buna karşı ne yazık ki ne sen, ne ben bir şey yapamayız."

Necdet bu kısa mektubuna, bu soğuk ve katı edayı verinceye kadar çok güçlük çekti. Hususile, "o andan başlıyarak artık aramızda bir şey kalmadığını" cümlesini yazarken ağlamamak için kendini güç tutuyordu. Bu sade, bu basit söz ona bir feryattan daha yanık ve herhangi bir aşk ve sevda ezgisinden daha tesirli geldi. Çünki, bu onun ilk kalb acısı idi ve yaşı henüz yirmibeşi geçmemişti.

Necdet bu mektubu gönderirken Leylâ ile aralarında açılan yazışmanın bu, sonu olmadığını pekiyi biliyordu. Nitekim o günün akşamına Leylâdan şu cevabı aldı:

"Neci, Neci; meğer neler olmuş da benim haberim yokmuş!.. Mektubun beni çok acı bir hayret içinde bıraktı. Ne söyliyeceğimi, ne düşüneceğimi ve ne yapacağımı bilemiyorum. Aramızda artık her şey bitti, öyle mi? Bunu yazmak kolay, fakat okuyup anlamak güçtür! Ne dediğinin farkında mısın, Neci? Bu söz beni öldürebilir. Eğer mânasını anlıyacak olursam yalnız bu sözünden ölebilirim. Bereket versin ki mânasını anlıyamıyorum. Mektubu belki yüz, belki iki yüz kere okudum, hâlâ da okumaktayım, lâkin bu "artık aramızda hiçbir şey kalmadığını", lâkin bu "karşı karşıya iki yabancıdan başka kimse değildik!" cümlelerine gelince duralıyorum. İdrakimi kaybediyorum; sanıyorum ki, bana acı bir şaka yapıyorsun. Sanıyorum ki bana açayım diye bir bilmece gönderdin.. Bilmem ki neler sanıyorum. Bir fena "mystification"a uğradım sanıyorum.

Yalnız sanmadığım tek bir şey varsa o da bu sözlerin, bu mektubun belli bir mâna ifade edebilmesidir.

"Nasıl Allah aşkına, nasıl Allah aşkına! Bir mektupla, bir sözle aramızda her şeyin bitivermesi nasıl kaabil olur? Hem de bir akşam birisi bana telefon etti diye... Ayol, herkes bize güler Neci? Gerçekten böyle bir şey olursa, bu kadar boş, bu kadar çocukça bir sebep üzerine gerçekten seninle benim aramda böyle kesin bir ayrılık olursa herkes bize deli gözüyle bakar, herkesin eğlencesi oluruz.

"Ah, biliyorum, biliyorum, seni o gece doldurdular. Neciciğim, seni o gece doldıranlar oldu ve kimdir bu, onu da şimdi hatırlıyorum. Necdet , yazık sana! Sen bir küçük kızın, sen bir mektep çocuğunun oyuncağı oldun. Çünki, onun bütün söylediklerine inandın. Kimden bahsetmek istediğimi anlıyorsun değil mi? O gece ben telefonda iken nasıl ağzına girecek gibi yanına sokulduğunu gördüm, o yılanın, o yılan yavrusunun... Ve o gece o seni soktu, o sana zehrini akıttı, Neciciğim; ve sen onun zehiriyle zehirlendin. Bir haftadan beri farkına varmaksızın sen bu zehirin ateşi içinde çırpınıyorsun; sayıklıyorsun. Lâkin ben seni tedavi edeceğim. Ne vakit evdesin; söyle; çabuk, sana geleceğim. Bu gece, yarın sabah, söyle, hemen gelmek istiyorum. Mutlaka, mutlaka... Zaten beni görür görmez her şeyi anlıyacaksın. Sana yüzüm söyliyecek, sana gözlerim söyliyecek, sana halim söyliye-

cek. İhtimal ki bundan sonra daha iyi anlaşmamız için böyle bir buhrana ihtiyaç vardı. Zira sen çoktan beri bana karşı bir hoştun. Bu İngiliz bizim eve girip çıkmağa başladığı günden beri bana karşı her tavrında bir düşmanlık seziyordum. Artık zamanı geldi; artık aramızda belirsiz ve çarpraşık hiçbir nokta, hiçbir nokta kalmıyacaktır."

Pek tabiî Necdet bu mektuba cevap vermedi ve Leylâ ansızın gelip de kendisini bastırmasın diye, bir müddet için evinden uzaklaştı. Önce, gitti; İstanbul tarafından bir dostunun evinde misafir kaldı. Sonra Erenköyünde bir akrabanın yanında saklandı. Bununla beraber bu kaçışlar esnasında evine telefon edip Leylâ'ya dair haber almaktan bir an geri kalmıyordu. Leylâ'dan boyuna mektup geliyormuş, kendisi de sık sık uğruyormuş, bana hiç değilse yeni adresini verin, diyormuş, Bütün bunları ihtiyar dadısı günü gününe ona bildiriyordu.

Lâkin birden haberlerin arkası kesildi. O vakit Necdet kendi kendisinden hiç beklemediği bir kaygı ile geri döndü. Tekrar Leylânın mektuplarını okumağa başladı. İçin için istiyordu ki Leylâ tekrar üstüne düşsün. Niçin? Bu hissi kendisi de iyi tahlil edemiyordu.

On on beş günden beri adeta iç itkilerinden gelen hamlelerle oynadığı bu aşk ve alâka saklanbacının böyle bir anda sona erişi onu bir çeşit can sıkıntısı, bir çeşit ne yapacağını bilmemezlik içine atmıştı. Bu kaçış, bu kova-

lanış sonuna kadar devam etsin istiyordu. Zira; şimdiye kadar öğrendiği sevgi oyunları arasında hiç bilmediği bir oyun ona hepsinden tatlı gelmişti. Leylâ ile bu halecan veren oyuna devam etmekte adeta çocukça bir heves duyuyordu. Şu halde, başladı tekrar Leylânın kendisine rasgelebileceği yerlerde dolaşmağa... Öte yandan dadısını -sözde Necdetin haberi olmaksızın kendiliğinden bir iyilik yapıyormuş gibi- evine döndüğünden Leylâya haber vermeğe memur etti. Nafile! Artık Leylâ'dan hiçbir ses çıkmıyordu. Bu esnada acayip bir tesadüf oldu:

Necdet bir çay içmek için Lebon'a girmişti. Otururken -sözde kendisine burada randevu vermiş gibi -Miss Fanny Moore'u karşısında gülerek dikilmiş buldu. Tabiatıyla hemen ayağa kalktı, selâmlaştı. Gazeteci kız etrafına bakındı:

— Görüyorsunuz ki yer yok. İster istemez sizin masaya misafir olacağım" dedi.

İşte tam bu anda idi, tam bu anda çayhanenin eşiğinde Leylâ göründü. Necdet önce gözlerine inanmak istemedi. Bunun muhayyelesinin icat ettiği bir hayalet sandı; sonra ona doğru koşup atılmakla görmemezliğe gelmek arasında bir gülünç şaşkınlık anı geçirdi. Buna karşılık Letlâ gayet sakin ve tabiî bir tavırla etrafına bakındı, sanki aradığı biri varmış da bulamamış gibi ters yüzü geri döndü. Üzerinde kendisine bir tekir kedi hali veren küçük sincap kürkü vardı. Yüzü biraz sönüktü.

Gözlerinin etrafındaki gölge bir parça daha koyulaşmış gibiydi.

Bu gözler önce çayhanenin içini dolaşırken bir saniyecik olsun Necdetin üzerinde durdu mu? O dakikada canıyla uğraşan Necdet hiçbir şey hatırlamıyordu. Arkası kapıya dönük oturan Miss Fanny Moore anlatmakta olduğu bir bahsin ortasında birden bire durup:

— Ne oluyor? Benziniz bembeyaz kesildi, dedi. Gerçekten Necdetin yüzü bir beyaz kâğıt üzerine kömürle çizilmiş gölgesiz bir resim ebanche'unu andırıyordu ve bunu saklamağa imkân yoktu.

Sokrat, baldıran otunu içerken neler duydu bilmiyoruz. Fakat Sokrat'ın olgunluk ve ölçülülüğünden bir zerreye sâhip bulunmıyan Necdetin o gün Lebon'da Miss Fanny Moore'un karşısında bir fincan çayı nasıl içtiğini tasarlamak mümkündür.

Miss Fanny Moore onu yalnız bırakıp gittikten sonra dayanılmaz bir ağlamak ihtiyacıyla kendisini evine dar attı. Bir hamlede odasına çıktı ve olduğu gibi bütün yüküyle yatağının üzerine kapandı; başını yastıklarının arasına soktu ve için için, sessiz sessiz , fakat sine sine ağlamağa başladı.

Necdet böyle ne kadar kaldı bilmiyor! Belki bir dakika belki bir saat... Her halde eve girerken henüz aydınlık olan havaya akşam karanlığı tamamiyle çökmüştü. Yavaşçacık odanın kapısı açıldı. Birisi adım adım ona doğru yürüdü.

— Ne o! Dadı sen misin?

Ona hiçbir ses cevap vermedi. Yastıklarının arasından başını kaldırdı.

— Necdet, Necdet!..

Aman yarabbi; bu Leylânın sesi mi? Genç adam elini iki üç kere ıslak yüzünün üstünde gezdirdi. Demin bir baygınlık mı geçirmişti? Uyuyor muydu? Uyanık mıydı? Sakın bu işittiği ses bir rüya olmasın?

Sesin sahibi karanlığın içinde bir gölge gibi kayarak ta yanına geldi:

— Necdet, niçin ağlıyordun?

Hey Allahım. Bu, Leylâ'nın ta kendisidir. İşte, onun boyu, işte, onun nefesi, onun havası; onun kımıldanışları; işte onun eli alnının üstünde, başının üstünde dolaşıyor:

— Bütün günüm, seni takip etmekle geçti. Görüyorsun ki elimden kurtulmanın imkânı yoktur. Demin seni o kadınla başbaşa görünce bir an için bu inadımdan vazgeçip artık senin gibi unutmağa karar vermiştim. Lâkin ben Lebon'un kapısı eşiğinden sana bakınca benzinin nasıl attığını gördüm ve anladım ki...

Leylânın sesi tıkanır gibi oldu ve Necdetin yanı başına, yatağının kenarına oturdu. Bütün vücudu titriyordu. Sesi de hıçkırıklar ve titremelerle dolu idi

— Yarım saat sonra tekrar rasgeldim. Fakat sen beni görmedin. Zaten hiçbir kimseyi görecek halde değildin. Öyle perişan idin ki Neciciğim... Telâşlı telâşlı Galatasaraya doğru yürüyordum. Ben de arkandan koştum. Fakat

tam tramvay durağına geldiğin vakit durdun, etrafına bakınmağa başladın. Hiç şüphesiz bir an önce eve yetişmek için tramvayı yeter derecede hızlı bir vasıta bulmuyordun. Nasıl bir his, nasıl bir his, bilmiyorum. Fakat derhal sezdim ki büyük bir ağlamak ihtiyacı içinde buraya koşuyorsun. Hemen bir otomobile atladın. Ben de arkandan . . Ve seni işte, ve seni işte elimle koymuş gibi buldum. Söyle neden ağlıyorsun, Necdet?

Genç adam cevap veremiyordu. Leylâ bir eliyle Necdetin elini kendine doğru çekti, öbür elini tekrar başına götürdü ve karanlıkta iki siyah elmas gibi parıldıyan gözlerini onun gözlerine dikerek

— Ağlıyorsun! dedi. Demek ki beni halâ seviyorsun, Necdet!

O vakit Necdet dayak yemiş bir çocuk gibi hıçkırarak haykırdı

— Hem nasıl, hem nasıl . . . Ah, hem de nasıl! . . .

Bu hıçkıran delikanlının yanı başında, şimdi Leylâya, bir genç ana tavrı gelmişti. Bir taraftan elini, bir taraftan saçlarını okşuyordu:

— Vah yavrucuğum, vah yavrucuğum!" diyordu.

O böyle yaptıkça, öbürü sanki eriyor ve bir gözyaşı çağlayanı halinde akıyordu.

Leylâ ayağa kalktı; odanın içinde birkaç adım dolaştı ve elektrik düğmesini çevirdi. Biraz sonra elinde bir bardak su ile tekrar

Necdetin yanına geldi. Oturdu. Leylâ bir yandan onu bir yudum su içmeğe zorluyor, öte yandan:

— Şu halde bütün bunlar ne için, bütün bunlar ne için?" diye söyleniyordu. "Niçin her şeyden bir facia çıkarmak, niçin hiçbir sebep, hiçbir sebep yokken bu acıyı, bu ıstırabı çekmek!...

O vakit genç adam, deminden beri avucunun içinde sakladığı yüzünü çırçıplak, sırsıklam ondan yana çevirdi ve bütün bir gözyaşı sağanağının hâlâ bir türlü söndüremediği bir öfke kıvılcımıyla Leylânın gözlerine baktı:

— Hiç sebep yok mu? Hiç sebep yok mu? – dedi ve sonra birden başını önüne eğip ilâve etti – bu bahsi kapatalım daha iyi!.

Bunun üzerine, Leylâ, sanki o akşam buraya gelin gelmiş veya artık buradan gitmemeğe karar vermiş gibi samimi, cana yakın bir tavırla arkasından mantosunu çıkardı, başının sargısını çözdü. Genç kızın hareketleri Necdetin gözünden kaçmıyordu ve bunların her biri bir ebedi bağlılık belirtisi kadar gönlüne ferahlık veriyordu.

Böyle jestlerin kıymetini hangi âşık takdir etmemiştir? Aklımızı başımızdan alan şey sevgilimizin bize kendisini teslim edişi değildir. Bundan önce gelen bu baş çözüşler, bu manto çıkarışlar, bu, sanki artık bir daha sizin hariminizden ayrılmıyacaklarmış gibi yerleşip oturuşlarıdır.

Necdet bir dakika sürmeyen bu an içinde bu saadetleri duydu:

— Kokunu değiştirmişsin!

— A, kim demiş, hep aynı koku... Sana öyle geliyor.

— Ya saçların... Saçlarını tamamiyle kestirmişsin.

Leylânın abanoz rengindeki gür, sık ve kıvırcık saçları, gerçekten o kadar çok kesilmişti ki, başı tıpkı bir haşarı oğlanın başına dönmüştü. Âsi ve çılgın perçemler gözlerinin, şakaklarının, kulaklarının üstüne düşüyordu. Necdet bu düzensiz kabarık saç yığınına bakarak yavaşça:

— Cadaloz! diye seslendi.

Sonra birden, bu başı, tepesinden yakalayıp kendine doğru çekti. Bu hareketi yaparken genç kız, gözlerini kapamış ve dudaklarını ona uzatmıştı. Necdet, vahşi bir dikkatle kızın yüzüne eğildi ve ağzıyla dudaklarını kaptı ve onu uzun, merhametsiz, kin dolu ve yırtıcı bir öpüşle öptü.

VII

"Gözlerinin gösterişi kendi aleyhlerine şehadet eder ve günahlarını setretmeyip Sodom gibi izhar ederler..."
Ahdi Atik- Eş'iya- 9

Ve bu öpüş ve onu takip eden saat, Necdet için, yeni bir hayatın başlangıcı oldu. O gece Leylâyı evine götürüp bıraktıktan sonra, biraz önce çıktığı yatak odasına büsbütün başka bir adam olarak döndü. Vücudunda sonsuz bir hafiflik, ruhunda adeta sürekli bir ferahlık hissediyordu. Bütün uzviyeti yenileşmiş, cilâlanmış gibiydi. Dudaklarında devamlı bir gülümseme vardı. Nara atmak, oynamak, şarkı söylemek istiyordu. Fakat o anda duyduğu saadet o kadar içten ve derindi ki, herhangi bir sevinç gösterisi bunu ancak bulandırabilir, bunu ancak bozabilirdi.

Birkaç saat önce Leylâ ile beraber, tekrar yerlerine astıkları resimlere, yerlerine koydukları eşyaya baktı. Bir bora, bir kasırga bunları dağıtmıştı; odayı alt üst etmişti; şimdi hava açtı, durgunlaştı, her şey yerli yerine geldi.

Necdetin gönlünde bahar oluyor ve içinden etrafına yayılıyordu.

Ah, yaşamak ne tatlı! Her şeye rağmen, her ihtimale, her şüpheye, hattâ her tecrübeye, her kanaate rağmen yaşamak; kâinatta insanlar

için saklı bin türlü zevk ve sevinç imkânlarından avuç dolusu faydalanmak ve kendimizi ezelî ve yanılmaz tabiatın kanunlarına bırakarak devamlı bir yanlış kaynağı olan beynimizin icadettiği bir takım rahatsız edici ve muzip malin hulyalardan kaçmak; her dakikanın kendine mahsus tatlı özünü alıp tortusunu günler selinin akışına bırakmak; bundan daha yüksek hakimlik, bundan daha doğru hayat prensipi olabilir mi?

O tahlilci, o kılı kırk yaran, o karamsar ve beyni yorgun Necdet şimdi kendi kendisine bunu söylüyordu. Sanki, o öpüşte vücudunun bütün zehrini akıtmış, damarlarında kan yerine bir tatlı şerbet kalmıştı.

Leylânın resimlerine bakarak:

— İşte güzel! diyordu. Ve biricik mazereti de bu değil mi? Onu kim yanlış bulabilir? Şuhluk, işve, keyfine buyrukluk, havailik onun hakkıdır, onun güzelliğinin hakkıdır. Lâzım gelir ki, herkes kendi kudreti derecesinde bu güzelliğin bacını ödesin! Tabiatın bu eşsiz şaheserini kendi bencilliğimizin icat ettiği bir sürü ağır ve koyu ahlâk ilkeleriyle yüklemeğe kalkışmak neden? Bütün medenilik iddialarımıza rağmen hâlâ bu ne barbarlıktır!

Necdet, bedenle ilgili doygunluğunun hazırladığı bu ziypak yamacın üzerinde farkına varmaksızın yavaş yavaş kaymağa başladı. Gerçi artık Leylâya eskiden olduğu gibi ideal bir malılûk gözüyle bakmıyordu. Hattâ onunla gelecekte bir hayat arkadaşlığını bile artık

olması zarurî bir şey gibi saymıyordu. Fakat, ona eskisinden daha sıkı, daha dolaşık, daha şartsız ve kayıtsız bir surette bağlanmıştı ve günler geçtikçe bu bağ bir kördüğüm haline girecekti.

Bir defa affeden âşık artık durmadan affetmeğe mahkûmdur. Necdet bu kaidenin canlı bir isbatı oldu. Zira, Leylâ onunla barıştıktan sonra hareket tarzını asla değiştirmemişti. Captain G. Jackson Read, Sami Beylerin evine eskisinden daha sık girip çıkıyordu. Hem şimdi fazla olarak Leylâ ile uzun at gezintileri yaptıkları da oluyordu. Hattâ Necdet bu gezintilerin bir tanesine rasgelerek kendisi şahit bile oldu ve sevgilisiyle araları ikinci defa gene ciddi bir surette açılmak üzere iken Leylânın yatak odasına ikinci bir ziyareti herşeyi yoluna koydu. Leylâya göre bu yabancı zabitlerle ahbaplığındaki gariplik ve uygunsuzluk, aslında bu gibi arkadaşlıkların garip ve uygunsuz oluşundan değil, sırf Necdetin de onlarla beraber düşüp kalkmak istemeyişinden doğuyordu. Genç kız nişanlısına:

"— Sen de bu 'klik'e girsen, göreceksin ki, aramızda basit "mondanite" gereklerini aşan hiçbir şey yoktur" diyordu. Bu kadarını da yapmağa gelince, doğrusunu söyliyeyim, Neciciğim, elimde değil; eğlenmek istiyorum. Bu benim yaşımın hakkıdır. Sonra... Sonra, biliyorsun, babamın her işi yabancılarladır. Bu muhitteki bağlarını devam ettirmek onun için bir parça da geçim meselesidir. Bu hususta ken-

disine nasıl karşı koyabilirim? Günün birinde kendi evimiz olduğu vakit istediğimizi kabul ederiz, istemediğimizi etmeyiz. Fakat şimdi, seçme veya red hakkı bende değildir.

Ve bunları söylerken kollarını Necdetin boynuna dolayıp bir şımarık çocuk tavrıyla onun küskün ve asık yüzünden öpüyordu. O vakit Necdetin bütün enerjisi vücudunun tayin edemediği bir noktasından sızıp gidiyordu. Günün birinde bu zaafı daha aşırı bir dereceye vardı. Gene Leylâ ile yabancı zabitlere dair şiddetli bir münakaşadan sonra:

— Peki, dedi; söylediğini yapacağım. Ben de sizin o kokmuş çürümüş "monde"unuza gireceğim. Hattâ şu alçak ırka mensup olanlarla da düşüp kalkacağım; fakat... –Gözlerinde acayip bir parıltı ile ilâve etti– fakat, yalnız bir maksatla: seni yakından gözetlemek için... Eğer şüphelerimi haklı çıkarıcak ufak bir hareketini görürsem, yapacağımı ben bilirim.

Lâkin, biri oldukça ehemiyetli, öteki ehemmiyetsiz iki hâdise Necdeti bu kararını yerine getirmekten epeyce müddet alıkoydu.

Bir akşam Necdet bir arkadaşıyla o sıralarda yeni açılmış olan "Moskovit"te yemek yemeğe gitmişti. Gerçi vakit pek geç değildi, fakat burada her şey Rus usulüne göre olduğu için lokantanın her köşesi şimdiden bir sarhoş yuvası haline girmişti.

Ortada hora tepen ince belli, levend kafkas delikanlıları, masaların arasında dolaşan berrak

gözlü rus prensesleri, Asyalı sefahetin ve Asyalı coşkunluğun her sesiyle haykıran çılgın bir müzik, yemek esnasında su yerine votkanın insanı birden bire kavrıyan sinsi ve kancık tesiri, vakit henüz akşamın dokuz buçuğu olmasına rağmen, herkesin aklını çoktan başından almıştı. O kadar ki burada vestiyerden başlıyarak insana bütün hizmet edenler de müşteriler kadar sarhoş görünüyordu.

Necdetle arkadaşı bu kermesin eşiğinde uzun bir müddet durmağa mecbur oldular. Zira, geniş salin içinde göz alabildiğine dalgalanan bir kalabalıktan başka bir şey gözükmüyordu. Burada ne oturacak, ne de serbestçe adım atacak yer kalmıştı. Lokantanın adamlarından hiçbiri de onlara bu hususta kolaylık gösterecek halde değildi; o derece meşgul ve telâşlı görünüyorlardı. Neden sonra kafası ve yüzü tamamiyle traşlı babacan bir rus bunlara yaklaşıp fena bir Fransızca ile yer bulmanın çok güç olduğunu söylemek nezaketinde bulundu. Lâkin Necdetle arkadaşı dönmek üzere iken birden:

— Durun, diye seslendi; bir müddet cilâlı başını düşünceli düşünceli kaşıdı ve sonra yan tarafta bir çeşit zemin katı locayı andırır önü perdeli bir köşeyi göstererek:
"burada iki kişilik bir yer var ama, içeridekilerin iznini almak lâzım" dedi.

Gene bir tereddüt ve düşünce anı... Sonra gene babacanlığı üstün geldi:

— Balı, neden olmaz diyeceklermiş. Yanlarında kadın yok, bir şey yok..

Ve işaret ettiği tarafa doğru yürüdü. Perdeyi araladı, başını içeriye uzatıp bir şeyler söyledi. Hemen arkasını döndü. Necdetle arkadaşını lâübali bir el işaretiyle çağırdı.

Gerçekten loca gibi yerde iki masa karşılıklı duruyor ve bunlardan birinde âlemle ilgisini kesmiş görünen üç adam başbaşa vermişler, içiyorlardı. Lâkin Necdetle arkadaşı karşılarına oturur oturmaz aralarında rahatı bozulan kimselere mahsus bir mırıltı oldu; üçü birden hareketli bir tavırla başlarını çevirip yeni girenlere baktı ve Necdet bu üç çehrenin birinde çok defa tesadüf ettiği bir İngiliz zabitini tanıdı. Fakat, birden bire ne ismini ne de kim olduğunu iyice hatırlıyamadığı için kendisine selâm verip vermemek hususunda bir tereddüt anı geçirdi ve selâm vermek üzereyken vazgeçti. Masalarına yaklaşan garsonla konuşmağa başladı.

Necdet garsonla bu konuşmasının ne kadar devam ettiğini bilmiyordu. Herhalde en azdan birkaç dakika sürmüş olacaktı. Zira karışık ve uzun bir yemek listesinden bir çok şey seçtiler, şarap ve aperitif ısmarladılar ve bu siparişleri yeter derecede Fransızca anlamıyan garsona açıklamak zorunda kaldılar. İşte, bütün bu işler olup bittikten sonra Necdet başını yana çevirince o üç adamdan birinin hâlâ dik dik kendisine bakmakta olduğunu gördü. Lâkin, bu, biraz önce tanır gibi olduğu

İngiliz zabiti değildi. Bununla beraber Necdetin sinirleri bu üç kişinin sivil elbiseleri altında Büyük Britanya ordusunun hâki gömlekli zabitlerini seçmekte güçlük çekmedi. İçinden "Çattık belâya" dedi. Fakat yemekler ısmarlanmış iken bu tek boş yeri bırakıp kalkmanın da imkânsız olduğunu düşündü. İçi rahat görünmeğe çalışarak arkadaşına bir şeyler anlatmağa başladı. Aynı zamanda gözlerini mümkün olduğu kadar o noktaya çevirmekten kaçınıyordu.

Bu akşam Necdete arkadaşlık eden genç, Cemil Kâmil isminde bir doktordu. Birbirleriyle Galatasaray Lisesi'nden ahbap idiler. Almanyada bir müddet beraber bulunmuştular. Bu Cemil Kâmil'nin şimdi tek düşüncesi, biricik emeli bazı ocaklı arkadaşlarıyla beraber Anadoluya geçip orada yeni başlıyan millî harekete bir an önce katılmaktan ibaretti ve İstanbul işgal edildiği günden beri, hiç Beyoğlu tarafına geçmezken bu akşam Necdetin ısrarına kapılarak buralara gelmiş bulunuyordu. Onun için bütün hallerinde yerini yadırgıyan, kendisini emniyette hisetmeyen bir insan rahatsızlığı vardı.

Necdet dayanamadı, gözünün ucuyla bir kere daha yanlarındaki masaya bakacak oldu; o vakit hâlâ o dik bakışını üzerinde saplanmış tutan adamın, yüzünde hiçbir hareket olmaksızın, hattâ ağzı bile kımıldamaksızın kendisine İngilizce bir şey bağırdığını gördü. Zavallı

Türk gencinin yüzü sapsarı kesildi ve Fransızca olarak:

— Ne söylüyorsunuz, anlamıyorum" dedi.

İngiliz, yine o taş gibi donmuş vaziyetini bozmadan, ağzı kapalı, aynı sözü tekrar etti. Necdet tekrar:

— Anlamıyorum" diye söylendi.

Bunun üzerine ikincisi söze karıştı. Hemen hemen aynı donmuş tavırla ve müthiş bir İngiliz şivesiyle fransızca ağır ağır şu cümleyi heceledi:

— Dostum Captain Winter, başınızdan fesinizi çıkarmanızı istiyor.

Necdet hayretle baktı:

— Ne hakla? Lûtfen sorar mısınız? dedi.

Aralarında bir konuşma oldu. Yüzü Necdete tanıdık gelen İngiliz bu hâdiseye karışmıyor, arkasını tamamiyle onlara çevirmiş bir vaziyette oturuyordu. Hattâ Necdete öyle geldi ki, bu adam öteki iki arkadaşını yatıştırmağa bile çalışmaktadır.

Tercümanlık vazifesini üzerine alan İngiliz sanki Necdeti ısırmak istiyormuş gibi çenesini öne doğru uzattı:

— Dostum Captain Winter sualinize "Bir galip hakkıyla! cevabını veriyor" dedi.

Sonra bir müddet, uzun bir müddet kelimelerini bulmakta güçlük çekiyormuş gibi içinden homurdandı, homurdandı ve bir okuma kitabını hecelemeğe çalışan haylâz mektep çocuğu ağırlığı ile şu sözleri ilâve etti:

— Hem, hem bir Türkün bir İngilize sual sorması iğrenç bir küstahlıktır... Bu da benim tarafımdan...

Necdetle Cemil perişan, şaşkın ve hazin bir bakışla bakıştılar. Cemil yavaşça dedi ki:

— Adam sen de bunu da sineye çekiver. Aldırma.. Hem de görüyorsun, sarhoşturlar" dedi.

Tam bu sırada hizmet eden kız da içeriye girmiş bulunuyordu. Necdet öfkeden tir tir titremekteydi. Elleri ne çatalı, ne bıçağı tutabiliyordu. Bereket versin ki, öbür taraftan Necdetin tanıdığı üçüncü şahsın araya girmesi üzerine hâdise kapanmış gibi görünüyordu; Necdet iki üç defa üst üste Cemilden özür diledi:

— Bütün bu hakaretleri biz kanıksadık; fakat senin gibi cevheri bozulmamışları bu lâğıma sokmak bir cinayetti; nasılsa oldu. Affet!..

Doktor Cemil Kâmi onu teselli için elinden geldiği kadar neşeli ve kayıtsız görünmeğe çalıştı:

— Yok canım, sen de büyütüyorsun, dedi. Böyle zamanlarda bu gibi hadiseleri tabiî saymalı. Ne yaparsın, bir devirdir bu; geçecek. Mutlaka günün birinde geçecek. Hem bunlar iyice sarhoş azizim, ne yaptıklarını, ne söylediklerini bilmiyorlar.

Gerçekten, Necdet, başını çevirmeğe ve göz ucuyla bakınağa hacet kalmadan hissediyordu ki, İngilizler sarhoşluğun bir başka

safhasına geçmişler, hep bir ağızdan şarkıya benzer bir şeyler geveliyorlardı. Artık karşılarında oturan iki Türkün varlığından bile haberleri yok gibiydi. Sanki kendi evlerinde gibi bacaklarını uzatıyorlar, geriniyorlar, bir takım acayip sesler çıkarıyorlar ve birbirlerinin üstüne abanıyorlardı. Derken hizmetçi kıza sataştılar. İçlerinden Fransızca konuşanı kıza:

— Siz gidin buradan... Buraya bir garson gönderin" dedi.

Bu, açık yeşil gözlü ve duru beyaz tenli bir rus güzeliydi. Önce İngilizin ne demek istediğini anlamadı. Kendisiyle şakalaşıyor sandı. Güldü, kırıttı. Lakin öbürü sert, kaba ısrara başladı:

— Burada hep kadınların hizmet etmesi bir kanun mu? Siz gidiniz, bize bir garson gönderiniz, diyorum. İşitiyor musunuz? Haydi, haydi!...

Kızcağız:

— Burada garson yok. İşte garson biziz, dedi.

Hepsi birden fena ve çirkin bir gülüşle güldüler. O herif kaba bir şaka yaptı:

— Siz garson ha! Olur şey değil! Öyle ise gelin bakayım, ondakinden sizde de var mı?" diye mırıldandı.

Öbürü şaşırmış kalmıştı. Bu sırada deminki hâdiseye sebep olan İngiliz yerinden kalktı. Bir şeyler mırıldandı ve ayaklarını birbirine çarpa çarpa, hafif sendelemelerle dışarıya çıktı. Bir müddet gözden kayboldu, bu yokluğu

beş on dakika sürdü, sonra tekrar eşikte göründü; eliyle arkadaşlarını dışarıya çağırdı. Üçü birden bir ip cambazı yürüyüşüyle uzaklaştılar.

Cemil Kâmi:

— Oh, yarabbi şükür, sanırım ki defolup gittiler" dedi.

Necdet derin bir düşünceye dalmış görünüyordu. Birden bağırdı:

— Hay Allah cezasını versin, Captain Marlow, Captain Marlow!..

Deminden beri tanır gibi olduğu adamın ismini ve hüviyetini zihninde araştırmaktaydı; nihayet bulmuştu. Dedi ki:

— Bunlardan bir tanesini tanırım. İsmi aklımdan çıkmıştı. Şimdi hatırladım. Buna Captain Marlow derler. Son derece nüfuzlu zabitlerdendir. Burada olup biten işlerin yürütülmesi ve idaresi hemen hemen buna verilmiş gibidir. İyi de Türkçe bilir.

Gerçekten, bu üç İngilizden biri Captain Marlow'du ve kendi mezhebinden iki arkadaşıyla buraya gelmelerinin tek sebebi Moskovit salinin ortasında her akşam kafkas dansları oynıyan delikanlıyla buluşmak arzusuydu. Nitekim biraz önce içlerinden birinin kalkıp dışarıya çıkması bu Rus dansörünün serbest olup olmadığını anlamak içindi. Bundan başka iki Türk gencinin kendi localarına girmeleri onları büsbütün alt üst etmişti; şu halde, başka bir yerde, bir tenha loca bulmak gerekiyordu. Rus dansörünün serbest olup olmadığını anlamağa çıkan adam bunu temin etmişti. Yu-

karı katta bir hususi oda varmış ve bu oda her gece saat bire kadar serbestmiş, o saatten sonra Major Will'in emrine tutulmuş. Şimdilik oraya geçtiler.

Burası tavanı basık, loş ve kuytu bir köşe idi ve frenklerin şark usulü dedikleri tarzda döşenmişti. Her tarafa halılar serilmişti. Derin ve yumuşak sedirler kurulmuştu. Bu sedirlerin önünde sedef kakmalı alçacık masalar duruyor ve tavanın çeşitli yerlerinden birtakım saçaklı, koyu renkli kandiller sarkıyordu. İngilizler buraya girince

— Hurrah, hurrah, well, well!.." diye bağırmağa başladılar ve kendilerini sedirin üzerine atıverdiler.

Bu sefer onların hizmetine memur edilen gerçek bir garsondu ve kapının eşiğinden bu hallere alışık bir adam tavrıyla gülümseyerek bakıyordu. İngilizlerden biri: "Şampanya, şampanya!" diye haykırdı; öbürü "Birçok yemiş, bir yığın yemiş!" diyordu. Captain Marlow sordu:

— Ey, hani nerede davetlimiz?

Öbürü:

— Gelecek, gelecek, diye mırıldanıyordu.

Nihayet Kafkas delikanlısı utangaç ve ürkek bir tavırla içeriye girdi. Ne için çağırıldığını bilmiyen bir hali vardı. İngilizlerden her birinin yüzüne ayrı bir dikkatle bakıyordu. Zavallı genç, ihtimal ki buraya hususi bir surette dans etmek için geldiğini sanıyordu. Captain Marlow onu oturmağa davet ettiği

vakit büsbütün şaşaladı. Rusça "Ben mi oturacağım?" diye sordu. Ne bir kelime Fransızca, ne de bir harf İngilice biliyordu. Levend gövdesinin üstünde hemen hiçbir yabancı kültürün dokunmadığı halis bir Gürcü kafası taşıyordu. Kalpağını çıkardıktan sonra ikinci bir kalpak gibi kıvır kıvır kabaran koyu kumral saçlarının yarıya kadar örttüğü sert çizgili geniş alnının altından yuvarlak bir çift yabani kedi gözleriyle bakıyordu ve omuzlarından ilikli beyaz keten gömleği, ucu gümüşlü ince kayış kemeri, dizlerine kadar çıkan uzun, yumuşak çizmeleriyle bu acayip sefahet köşesini bir tekmede yıkmağa gelmiş bir genç eşkıyayı andırıyordu.

Fakat içki hangi Rusun hakkından gelmez? Vakta ki, ortaya şampanya masası kuruldu, Kafkas delikanlısının dudakları ıslanmağa başladı. On yaşında bir çocuk gibi yanakları çukurlaşarak sırıtıyordu. Captain Marlow'un arkadaşlarından birisi:

— Eğer canınız başka bir şey istiyorsa, söyleyin!" dedi.

Rus dansörü:

— Ooo, merci, mersi! Beaucoup merci!" demekle yetiniyor ve bir gürbüz çocuk iştahasıyla masaya yanaşıyordu.

Captain Marlow birkaç dilin kelimelerini hep bir araya toplayarak sordu:

— Kaç yaşındasınız?

Öbürü parmaklarıyla hesap vererek:

— Yirmi bir...

— Yirmi bir mi? Lâkin hani sakal, hani bıyık?... Yüzünde bir tüy bile yok. Oh, ne güzel bir dev yavrusu, ne güzel bir dev yavrusu!..

Ve kolunu delikanlının omuzuna attı. Öbür eliyle pazularını yokluyordu:

— Nasıl, sert mi, ha, söyle bakayım çok sert mi? Taş gibi... Bravo, taş gibi...

Kafkas delikanlısı içtikçe çocuklaşıyor, saflaşıyordu. Herhangi bir şehvetli ifadeden arınmış ağzının beyaz, sık ve küçük dişlerini göstererek gülüyordu. İngilizlerden bir tanesi:

— Bize bir şarkı söyleyin! Rusça bir şarkı!" dedi.

Dansör cevap vermeğe çalıştı:

— Ben bilmem. Onu Kunoşka çok iyi bilir; Kunoşka...

— Bu Kunoşka da kimdir?.

Sırıtıyor ve "Benimki, benimki!" demek ister gibi eliyle göğsüne vuruyordu.

— Bu Kunoşka senin nişanlın mı, dostun mu, nedir?

Genç adam yine parmaklarının ucunu hep bir araya toplayıp göğsünün ortasını işaret ediyordu.

İngilizler hep bir ağızdan gülüyorlardı:

— Seni gidi çapkın seni; öyleyse iç bakalım; öyleyse iç.

Lâkin delikanlı içtikçe Kunoşka'sını fazla anmağa başlıyordu. İngiliz zabitlerine hep Kunoşka ismiyle dolu birtakım sözler söylü-

yor ve eliyle yan tarafta ya pek yakın, ya pek uzak bir yeri işaret ediyordu.

Nihayet İngilizlerden biri sinirlendi:

— Ee, yeter artık bu Kunoşka balısi!." diyecek oldu.

Öbürü "Kunoşka'yı getir!" diyorlar sandı. Memnun, gülümser ayağa kalktı. Parmaklarıyla saatı işaret ediyor, "On dakikaya kadar!", "Belki daha çabuk!" demek istiyordu. Sonra hiçkimsenin Kunoşka'yı çağırmak niyetinde olmadığını anlayınca mahzun, şaşkın yerine oturdu. Fakat zavallı genç vakit geçtikçe sabırsızlanıyordu. Nihayet bin belâ derdini anlatmağa muvaffak oldu. Kunoşka kendisini gece saat on ikide mutlaka beklermiş Onun içindir ki, ikide bir yerinden fırlıyor:

— Gitmeliyim, mutlaka gitmeliyim" diyordu.

Lâkin heyecanın son derecelerine varan Captain Marlow, onu ince belinden yakalamış, çekiyordu:

— Canım bu gece de gitmeyiver, ne olur!

Öbürüne bir çocuk inadı geldi:

— No, no.. Pajaski no, no.." diyerek başını sallıyordu.

Nihayet İngilizlerden bir tanesi bu güçlüğe bir çare buldu.

Kunoşka'ya beklemesin diye bir haber göndermek... Ve bunun için garsonu çağırdılar. Garson üç müşteri arasında verilen kararı genç dansöre bildirince öbürü bir müddet düşündü, sonra omuzlarını silkti; "Peki" dedi.

Fakat bunu söylerken bıyık altından bir sinsi gülüşü vardı; zira Kunoşka'nın bu haberi alır almaz koşup buraya geleceğini biliyordu ve Kunoşka çok uzakta değil, şuracıkta bir barda çalışıyordu.

Gerçekten bu teşebbüsün sonu onun tahmin ettiği gibi çıktı. Çok geçmedi, şark işi odanın kapısı önünde bazı fısıltılar, bazı konuşmalar, sonra bir kadının dışarıdan:

— Matuşki, Matuşki!.. diye seslenişi duyuldu.

Matu, gülerek İngilizlerin yüzüne baktı:

— Kunuşka, işte Kunoşka'nın ta kendisi!" dedi ve arkadaşlarının müsaadesini alınağa lüzum bile görmeden onu içeriye çağırdı. Esmer, narin, ufak tefek bir kadın odaya girdi. Etrafına bakındı. Sonra şaşkın şaşkın selâm verdi ve doğrudan doğruya Matu'ya yaklaşıp:

— Burada ne yapıyorsun?" diye sordu.

Öbürü penbe diş etlerini göstererek sırıtıyor ve çoktan bulunduğu yere alışkın bir tavırla genç kadını yanına oturmağa teşvik ediyordu. Kunoşka koyu sürmeli gözlerini İngilizlerin üstünde dolaştırdı ve Fransızca olarak sordu:

— Sarhoş; tamamiyle sarhoş, öyle değil mi?

Öbürleri yarı kızgın, yarı cıvık:

— He, işte, bizim gibi, tıpkı bizim gibi.." diyorlardı.

Bu esnada kendisinden bahsedildiğini işiten Matu kabahatli kabahatli önüne bakıp

bir tek bildiği İngilizce bir sözü tekrar ediyordu:

— Allright, allright, allright!...

Lâkin kadıncağız vaziyeti bir türlü kavrıyamadı. Bu üç İngiliz zabitiyle bu hususi ve gizli odada Matuşki'nin ne işi vardı? Bunu orada bulunanlardan ayrı ayrı soran bir tavırla ayakta duruyordu.

Bu kadının bulunuşu İngilizlere bir durgunluk vermişti. Ne diyeceklerini, ne yapacaklarını bilemiyorlar, esneyip geriniyorlardı. Bereket versin ki, tam bu sırada Major Will ve grupu imdada yetişti. Bu penbe ve yağlı epiküryen önceden tuttuğu bu odada zararsız birkaç arkadaş bulunduğu için kızacağı yerde adeta sevindi:

— Geceler hayrolsun, bizim kumpanya; geceler hayrolsun!" diye bağırıyordu.

Yanında üç kadın, bir de Orhan Beyle Mösyö Jimson vardı. Captain Marlow bu kadınlardan birinin Madam Jimson, ötekinin çeşitli çay ve suvarelerde çok zaman tesadüf ettiği bir Türk hanımı olduğunu biliyordu, fakat üçüncüsünü hiç tanıyamadı. Bütün zıtları bir araya toplamakta ve hele erkekleri kadınlarla tanıştırmakta büyük bir alışkanlık kazanmış olan Orhan Bey o hanımdan:

— Samimi dostlarımdan birinin eşi... diye bahsetmişti.

Üçüncü kadın ise kısaca Madmazel Sonia adını taşıyordu.

Kunoşka bu küçük kargaşalıktan yararlanarak Matu'yu alıp savuşmak istedi. Fakat bunun farkına varan Major Will öbür İngilizlere dönüp:

— Arkadaşlarınız kaçıyor, niçin? Onlar da kalabilirler. Hep bir arada eğleniriz, diyordu.

Biraz önce giren kadınların tuvaletleri Kunoşka'yı adeta ürkütmüştü. Sonra o kadar yorgun, o kadar dinlenmeye muhtaçtı ki..

VIII

"Ve kavm birbirine ve herkes komşusuna zulmedecekler çocuklar ihtiyarlara ve hakirler muteberlere küstahane muamele edecekler.."

Ahdi Atik - Eş'iya- 5-

İşte bu gecenin ertesi günü Necdet her zamandan ziyade İngiliz düşmanı olarak uyandı. Birkaç zamandan beri Leylânın sinsi ve devamlı işvelerile yumuşamağa başlıyan kini yeniden dikilmişti. Bir İngilizin elini sıkmak, bir İngilizle alıbaplık etmek ona yapılması tüyler ürpertici bir alçaklık gibi geliyordu.

Necdet, dün gece kendini terslemiş olan o İngilizin gözlerinin içinde bu kinin bütün

sırrını gördü, anladı. Bu gözlerde bir boğa yılanının, bir gorilin, bir kartalın veya herhangi yırtıcı bir mahlûkun bakışını bulmak kaabildi, lâkin bir insanın aslâ!..

Onun içindir ki, Leylâ ile İngilizlerin münasebeti bahis konusu olunca; Necdet şöyle böyle bir kıskançlık duymuyordu; Leylânın üzerinde bir İngilizin izi genç adama müthiş ve garip bir hastalığın belirtisi tesiri yapıyordu; genç kız ona masallardaki gibi ya bir ejder tarafından büyülenmiş yahut bir ayının inine kaçırılmış bir zavallı malıluk şeklinde görünüyordu ve ona kızacağı yerde acıyordu.

Necdet, zaten, bu anglofobi buhranının son devresine girdiği zamanlar acayip bir hisle Leylâdan da kaçmağa başladı. Genç kızın İngiliz dostluğu ona haddinden fazla aşağılık bir hareket gibi gelirdi ve kalbinde hüküm süren nefrete Leylâyı da sokmak korkusu onu sevdiği vücuddan uzaklara atardı.

Artık Leylâ ile sonu ayrılığa kadar dayanan kavgalardan da yılmıştı. Bu sahada geçirdiği uzun, acı ve yakıcı imtihan hatırına geldikçe eli ayağı kesiliyor, yüreğinde bir daha bu savaşa atılmak için lazımgelen kuvveti bulmuyordu. Bununla beraber, sinirlerinin bu dayanılmaz günlerinde her ihtimale göre kaçmayı, kaçmayı biricik tedbir sayıyordu. Bu suretle kulağı hiçbir şey işitmiyor, gözleri hiçbir şey görmüyor; kendini bir çeşit yapma güven içinde avutmanın yolunu buluyordu.

Necdetin üzerinden Moskovit gecesinin tesiri henüz kaybolmamıştı ki, ikinci bir hâdise, adeta bir felâket genç adamın kafasına son darbeyi indirdi. On Altı Mart işgalinin üçüncü gecesi idi; birtakım eli tabancalı İngiliz zabitleri onu bir eşkiya çetesinin adamı dağa kaldırışı tarzında yatağından alıp götürdüler. Neden? Nasıl bir maksatla? Bu, Necdet için hep açılmamış bir bilmece olarak kalmıştır. Hatırından bin türlü ihtimal geçti. Hattâ.. Evet, hattâ tevkif evindeki ilk saatler içinde, bunun, kendisinden kurtulmak için Leylâ ile İngiliz dostları arasında düzenlenmiş bir komplo olmasından şüphelenecek derecede sinik bir sui-zanına kadar götürdü. Lâkin, tevkifinin ertesi sabahından başlıyarak Leylâ'nın gösterdiği telâş, halecan ve kırgınlık belirtileri o kadar samimi ve onu kurtarmak hususunda ettiği fedakârlıklar o kadar candan idi ki, bu kötü zan Necdetin yüreğinde çok zaman yer etmedi, hemen silinip gitti.

Hattâ bu esrarlı berzahtan çıktıktan sonra Leylâya biraz da minnetle bakmağa başladı. O günden başlıyarak hürriyetini ve hayatını az çok Leylâya borçlu olmak genç adam için bu hürriyetle bu hayata zevk verici bir kıymet bağışlamıştı. Bu hayat ve bu hürriyet ona Leylânın kendi elleriyle diktiği ve ve kendi teriyle yıkadığı bir çeşit aşk gömleği gibi geliyordu ve bu gömleği derisi üzerinde adeta şehvetli bir ürperişle taşıyordu.

Necdetin başından geçip giden bu macera onun maneviyatında yalnız böyle hoş bir değişikliğe değil, bazı acı yıkıntılara da sebep olmuştu. Meselâ karakteri daha çok yumuşamıştı. Daha uysal, daha kalender mizaçlı olmuştu. Belirsiz bir tarzda beslediği millî emellerden soğuyup bir çeşit şüpheciliğe doğru kaymağa başlamıştı. Bu inişli yamaç üzerinde ona Leylâdan daha mükemmel, daha uygun bir yoldaş bulmak mümkün müydü? Genç adam bu yoldan da Leylâya doğru gidiyordu.

Lâkin Leylâ, Leylânın kendisi nereye doğru gidiyordu? Bunu hiç kimse tayin edemiyordu. Hattâ Leylâ da kendisinin nereye doğru gittiğini bilmiyordu. Bir hafif, bir tatlı başdönmesiyle gözü bağlı koşuyor ve türlü türlü heveslerle dolu olan kalbi her havaya göre çarpıyordu. Bundan başka Leylânın bir dakikalık boş ve rahat zamanı yoktu ki, kalbinin hareketlerini incelemeye ve çözümlemeye ve kendini dinlemeğe ve kendini sormağa fırsat ve imkân bulabilsin! Akşam çayları, sabah gezintilerini, sabah gezintileri gece eğlencelerini takip ediyor ve bu arada Necdetle o ihtiraslı buluşmaları da hesaba katmak lâzımgeliyordu. Genç kız adeta bir sıtma nöbeti içinde yaşıyor gibiydi. Bu nöbet onun kişiliğine on Leylâ kuvvetinde bir duygulanma ve heyecanlanma gücü katmıştı. Necdetle olan gizli ve ateşli bağlarında başka bir zevk, Jackson Read'le devam eden İngiliz işi hafif ve zarif flörtlerinde başka bir zevk ve "mondonite" başarılarını herkesin

gözü önünde bir bir sermekte başka bir zevk duyuyor, erkekler tarafından kıskanıldıkça daha havai, daha şuh oluyordu.

Kadınların kıskançlığı ona gittikçe daha küstah bir gösteriş, bir nisbet ve bir caka satma arzusu veriyordu. Bu sahada İngilizlere mahsus övünmeyi, züppeliği o derece ileriye götürmüştü ki, nihayet babası Sami Bey bile kızına, ara sıra "Artık bu kadarı da fazla!" demek mecburiyetini duyuyordu. Bazan bir çay davetine elinde kamçısı, ayaklarında çizmeleriyle Amazon kıyafetinde at üstünde gitmek; bazı bir İskoç çobanı kılığına girip sözde uzun bir dağ gezisine çıkmak, bazan da bir haşarı oğlan tavrıyla elleri ceplerinde, ıslık çalarak caddelerde dolaşmak Leylânın hoppalıklarına ancak hafif birer misal teşkil edebilirdi. Zira,genç kızın ara sıra gece yarısından çok sonra eve zil zurna sarhoş döndüğü de olan hâdiselerdendi.

Bütün bu çılgınlıklara karşı ya anası, ya babası tarafından kendisine bir ihtarda bulunuldu mu elinden hiç eksik etmediği uzun ince ve renk renk sigara ağızlıklarının birini bir hokkabaz değneği gibi havada üç kere sallayıp:

— Hip hip, hurrah!.." diye bağırıyordu.

Leylâyı bu kadar şımartan bu kadar baştan çıkaran yalnız bu ana babanın zaafı, yalnız Necdetin körü körüne tapınması değil, hepsinden çok Captain G. Jackson Read'in, sıcaklığı gittikçe artan hayranlığıdır. Bu hayranlık İngiliz delikanlısının kalbinde nerdeyse bir aşk haline girecekti. Leylâ ne yapsa

hoşuna gidiyor, bütün taşkınlıklarında, çılgınlıklarında hususi ve yüksek bir zariflik keşfediyordu. Ve şimdiden bütün salonlarda Leylânın tek müdafaacısı, biricik medihcisi Captain Jackson Read'di. Zira, genç kızın tavırları ve hareketleri –belki de– monden başarıları bu çevrelerin umumi efkârını gereği gibi aleyhine çevirmişti. Hele genç kadınlar onu artık çekemez olmuşlardı. Başta Madam Jimson olmak üzere hep kadınlardan meydana gelmiş bir kliğin sabah akşam Leylâyı karikatürize etmekten, Leylânm aleyhinde fıkralar anlatmaktan ve yahut bazı kötü iftiralar uydurup ortaya sürmekten başka bir işleri yoktu. Captain Jackson Read'in hayalci ve duygulu dostu Azize Hanım'ın bile bu zehirli düşmanlık havasında bazı sinsi ihanet rolleri oynadığı oluyor ve Kollejli küçük Nerminin de Arnavutköyü koruluklarından bir Ağustos böceği gibi çatlayasıya öttüğü duyuluyordu.

Leylânın rakipleri arasında en acıklısı hiç şüphesiz ki bu küçük Nermindi. Yüreği birçok hırslarla dolup taştığı halde bunların hiçbirini tatmin etmenin yolunu bulamıyordu. Meselâ Leylâ gibi sevilmek, kur edilmek istiyordu; fakat hiçkimse onu ciddiye alınıyordu. Hâlâ her taraftan gördüğü muamele bir çocuk muamelesiydi. Bu sene on yedisini bitirip on sekizine bastığını kimseler tasdik eder görünmüyordu ve kendi olgunluğuna bu umumi güvensizlik genç kızı daima bir bencillik işkencesi içinde kıvrandırıyordu. Mahzun mahzun:

"On sekizime bastım; hâlâ bir tanecik ciddi maceram yok!" diyordu.

Güzel mi değildi? Hoş mu değildi? Hayır, hem güzeldi, hem hoştu, hem şuh ve işveliydi, hem de kâfi derecede zeki ve zarifti. Belki yalnız bir kusuru vardı, o da kibri ve gururu idi. Bu kusur ona her tarafı dikenli ve sert kabuklu bir meyve hali veriyordu. Halbuki bilseler bunun içi ne tatlı, ne iştiha açıcıdır! İşte, Nermin kendi kendini böyle tahlil ediyordu ve içinden: "Beni keşfedecek adama kayıtsız, şartsız teslim olacağım!" diyordu. Halbuki, nice zamandır, ne Kollej'e gelip giden Amerikalı deniz zabitleri arasından, ne kendisinin girip çıktığı monden çevrelerdeki yabancılar arasından bir tanesi dönüp de bu frenk incirini soymak zahmetine girişmiyordu. Gerçi, bol bol koklanıyordu, okşanıyordu, öpülüp emiliyordu, fakat on altı yaşından beri bir olgun kadın yaratılışı taşıyan Nermin için bu kadarı mânasız birer oyundan ibaretti.

Kendi evlerini de İngilizler hâlâ geri vermemişlerdi. Gerek babası, gerek anası tarafından bin türlü teşebbüste bulunuldu, hattâ nihayet, günün birinde Jackson Read'e de müracaat edildi, lâkin birtakım baştan savma vaitlerden başka bir netice alınamadı. Bu da ayrıca ispat ediyordu ki, Nerminlere zerre kadar ehemmiyet veren yoktur. Hususile evleri işgal edildiği günden beri artık hiçbir "davet" yapamadıkları için bütün dost ve ahbapları tarafından da yavaş yavaş unutulup gidiyorlardı.

Nisan sonlarına doğru bir gündü. Nermine mektep arkadaşlarından birisi şu haberi verdi: Major Will Yeniköy'de bir yalı tutmuş; bu yalıyı acayip ve zengin eşyalarla, biblolarla, tablolarla döşetmiş, dayatmış ve Mayısın birinci günü bunun açılış törenini yapacakmış. En az iki yüz kişi davet etmiş, bu davetliler iki kısım imiş, bir gündüz için, bir akşam için... Akşam eni konu bir balo olacakmış. Gündüz de yarı resmî bir toplantı... Bu haberi alır almaz Nerminin benzi attı. Onlar, ne gündüze, ne geceye dâvetliydiler, Bununla beraber onlar Major Will için hiç de yabancı değildiler. Evleri işgal edilmezden önce kaç defa Major Will kendilerine gelmiş ve kaç defa şurada burada alıbaplık edilmişti. Birbirlerine her rasgeldikleri yerde Nermini "Güzel bebek! Benim bebeğim!" diye çağıran ve onunla yapmadığı el ve dil şakası kalmıyan Major Will değil miydi? Şu halde ne oldu? Aradan ne geçti ki, bu iki yüz davetlinin arasında onların ismi unutulmuştu?

Nermin, hemen tahkikata başladı. Bu açılış törenini düzenliyenler kimlermiş? Ev sahipliği kimin tarafından yapılacakmış; (Çünki Major Will bekârdı) Davet ecnebilere mi mahsusmuş? Yoksa Türkler de var mı imiş? Türkler varsa, kimlermiş? Ve nihayet bir gün içinde anladı ki, bunun başlıca tertipçisi Madam Jimson'dur ve ev sahibeliği de onun tarafından yapılacaktır. Davet yalnız yabancılara değil, Major Will'in samimi saydığı bütün ahbap-

lara mahsustur ve bu arada Nermin bütün tanıdıklarının ismini işitti.

Bunun üzerine ilk işi hemen Madam Jimson'a telefon etmek oldu. Madam Jimson bütün sevdiği başlar üzerine yemin ediyor, bu işte kendisinin hiçbir mühim rol oynamadığını, yalnız bütün vazifesinin ziyafet günü evde kadın olmadığı için şöyle bir aile dekoru yapmaktan ibaret kalacağını söylüyordu. Bununla beraber Madam Jimson Nermine Orhan Beyi salık verdi:

— Listeyi düzenliyen odur; dedi.

Orhan Beyi nerede bulmalı? Kızcağız çırpınmağa başlamıştı. Babasını zorluyor, anasını zorluyor: "Gidin Orhan Beyi bulun, Bu bize bir hakarettir, mutlaka düzeltilmeli!" diye tepiniyordu. Orhan Bey bulundu. Fakat o da Madam Jimson gibi işi üzerinden atıyordu: "Listeyi ben yazdım. Lâkin Major Will kimleri söylediyse onları yazdım!" cevabını veriyordu.

O vakit Nermin bütün enerjisini topladı ve yaydan çıkmış bir ok gibi koştu, soluğu Major Will'in resmî dairesinde aldı. Major Will Krocker Oteli"nin üst katında, ne olduğu, ne yapıldığı bilinmiyen bir büroda çalışır, onun için polis şefi Maxwell'in yardımcısı diyenler de vardır. Fakat Major Will gibi dünya umurunda olmıyan rind ve geniş yürekli bir adamı gerçekten Maxwell'in yardımcısı saymağa hiç kimsenin aklı ermediğinden onun bu sıfatı herkesçe meçhul kalmaktaydı. Ner-

min de ancak son hâdise münasebetiyledir ki, Major Will'in böyle bir yerde çalıştığından haberli olmuştu.

Genç kız kısa bir bekleyişten sonra polis şefi yardımcısının yanına girdiği vakit bütün sinirliliğine ve telâşına rağmen gülmekten kendini alamadı. Major Will, geniş, lüzumundan fazla geniş ve bomboş bir odanın ortasında kocaman ve heykel gibi bir masaya ayaklarını uzatmış yarı uykuda gibi piposunu içmekle meşguldü. Nermini görür görmez toplandı, daha doğrusu toparlandı:

— Vay benim güzel bebeğim sizmiydiniz, beni görmek istiyen? Lâkin nöbetçi bana sadece bir hanım kız sizi görmek istiyor, demişti. Ben de isim filân sormadım, doğrusu... Herhalde dostlarımdan biri olacak, dedim. Meğer gelen dostların dostu, benim güzel bebeğim imiş. Nasılsınız bakayım? Nasılsınız bakayım?

Nermin küskün bir çehre takındı:

— Ben sizinle kavga etmeğe geldim" dedi.

Pembe ve tombul adam ellerini birbirine vurdu:

— O neden, söyleyin bakayım, o neden?

— Neden olacak. (1) Mayısa herkesi dâvet edersiniz. İki yüz kişiyi, evet iki yüz kişiyi davet edersiniz ve bütün bu kalabalık arasında beni, güzel bebeğinizi unutursunuz? Bu olur mu?

Major Will'in yumuk ve yuvarlak yüzünün çok tuhaf bir ifadesi vardır. Bu ifadeye göre o ya gülmemek için durmadan kendini zorlayan ya da kuvvetli bir aydınlık karşısında gözleri kamaşan bir insanı hatırlatır. Bu insan bir de gerçekten gülmemek için kendini zorlarsa artık ne hale gelir, tasarlayınız. İşte Major Will, küçük ve afacan Nerminin karşısında böyle karikatüral bir pozla duruyordu ve:

— Hi, hi, hi... Mesele böyle ise hakkınız var; mesele böyle ise hakkınız var... Hi, hi, hi.. diyordu.

Sonra birden kendini topladı; yanaklarının pembe et yığınları arasından güçlükle seçilen küçük yuvarlak gözlerinin mavi ışığını genç kızın üstünde dolaştırarak:

— Lâkin mesele böyle değil, mesele sizin bildiğiniz gibi olmadı" dedi; "hiç ben sizi unutur muyum? Ben adresinizi sordum, herkese, bütün dostlarınıza ayrı ayrı... Fakat hiçbiri söylemedi, anlıyormusunuz! Hiçbiri...

— Peki, Miss Samiye de sordunuz mu? O pekâlâ benim nerede olduğumu bilirdi. Hem ne hacet, Major Will! Benim Kolej'de olduğumu siz bilmiyor muydunuz?

Major Will şaşaladı:

— Kolej! Hi, hi, hi... Sahi bu hiç hatırıma gelmedi. Ben ihtiyarlıyorum artık! Görüyor musunuz güzel bebek? Ben artık babalar, büyük babalar sırasına geçiyorum. Bana hörmet etmelisiniz. Hi, hi, hi...

Nermin ayağını öfkeyle yere vurdu:

— Major, Major, bahsi değiştirmeyiniz! Bana açıklayınız bunu!

— Oh, bebekçiğim, benim bir tanecik bebeğim! Beni üzmeyiniz. Durunuz biraz sabrediniz. Size bütün gerçeği söyliyeceğim. Fakat bir şart ile... Hi, hi, hi...

— Ne imiş o şart bakayım?

Major Will yanaklarının toparlak ve parlak çıkıntılarını göstererek:

— Buralardan birer defa öpeceksiniz! dedi

Nermin yapmacık bir isyan tavrıyla:

— Oo, oo!.. diye haykırdı. Ayıp değil mi size? Koskoca bir major olacaksınız; Hem de nerede bulunuyoruz, bir baksanıza!.

Major Will etrafına bakındı:

— Büyük bir oda. Burada her oyun oynanabilir; dedi. İster misiniz, sizinle bir koşmaca çevirelim?

Nermin tekrar durduğu yerde tepindi:

— Of! Yeter artık, sabrımı tükettiniz Major! Size bütün ciddiliğimle soruyorum: Bizi (1) Mayıs gününe neden davet etmediniz? Bunu siz mi böyle arzu ettiniz? Yoksa başkaları mı?

Major Will'in gözleri büsbütün kayboldu. Yalnız göz kapaklarının üstünden altına doğru iki küçük soru işareti yapan kaşlarıyla bakıyor gibiydi ve incecik dudakları o sonsuz tebessümüyle gülümsiyordu:

— Hayır, ben değilim, yemin ederim ki ben değilim. Başkaları, başkaları... İyi tahmin ettiğiniz gibi başkaları... Daha doğrusu

davetlilerden bir tanesi, hem sizin en aziz dostunuz; hi, hi, hi.. En aziz dostunuz...

— Kim bakalım; Madam Jimson mu?

— Hayır!

— Azize Hanım mı?

— Hayır!

— Leylâ... Leylâ değil mi?

Major Will hiç sesini çıkarmadı. Yarı uykuda bir bebeğin biberonunu emişi gibi rahat, gülümser, piposunu sömürüyordu. Neden sonra ağır, vakarlı ve adeta babaca bir sesle:

— Lâkin beni ele vermiyeceksiniz ha! dedi. Size hepsini anlatacağım ve siz hiç bir şey duymamış gibi olacaksınız. Bu şartla sonuna kadar dost kalırız. Hattâ isterseniz aramızda bütün kötü niyetlilere karşı bir de gizli anlaşma yaparız. Şimdi beni dinleyiniz: bir akşam Sami Beylerin evinde Leylâ Jackson Read'le telefonda konuşurken, nişanlısı Ne idi ismi? Ha, Necdet - Necdet Beye bir şeyler söylemişsiniz. Leylâ aleyhine öyle müthiş bir iftira ki genç adam azkalsın nişanı bozuyormuş ve aile arasında feci bir iskandal oluyormuş. Sahi mi bu?

— Peki, devam ediniz!

— Böylelikle, kendilerine davetimden haber verdiğim vakit Leylâ bana dedi ki: "Major Will, eğer bu ziyafette Nermin de bulunacaksa ben yokum, benimle sanırım, birkaç dostunuz daha gelmiyecektir. Çünki, ben bu kızdan korkuyorum. Nerede rasgelse benim nişanlımı avucunun içine alıyor ve ona benim aleyhimde

istediği şekli veriyor." Hi, hi, hi... Yemin ederim ki böyle söyledi ve ilâve etti: "Bu sefer de size ancak nişanlımla birlikte gelebileceğim için aramızda bir ikinci hâdise daha çıkmasından çekinirim." Bunun üzerine ben kendisine şu cevabı verdim: "O gün siz nişanlınızı yanınızdan ayırmazsınız. Ben de bebeğimin yanından ayrılmam. Bu suretle her türlü tehlikenin önünü almış oluruz!"

Nermin dudaklarını bükerek dinliyordu:

— Beni gerçekten çok iyi müdafaa etmişsiniz! dedi.

— Nasıl, cevabımı beğenmediniz mi?

— Haydi oradan, haydi oradan!.. Benimle alay mı ediyorsunuz? Beni siz de çocuk yerine koyuyorsunuz; siz de... Major Major...

Ve hüngür hüngür ağlamağa başlıyarak kendisini kocaman masanın kenarındaki tek koltuğun içine attı.

Nermini, buraya kadar, yarı şakacı, yarı alaycı, yarı şehvetli bir tarzda dinliyen Major Will birden değişti. Kızcağızın kederi o kadar samimiydi ki bu kanıksamış, kartoloz herife bile bulaşmaktan uzak kalmadı.

Major Will bir beyaz ayının pençelerini andıran iri ve yumuşak elleriyle Nerminin başını, omuzlarını okşamağa başladı:

— Yok bebekçiğim, yok bebekçiğim... Ağlama! Sen ne istersen onu yapacağım. Bundan sonra artık hiç kimsenin sözüne kapılmıyacağım. 1 Mayıs günü herkesten önce sizi bekliyeceğim. Hem gündüze, hem akşama ge-

leceksiniz. Bakınız, ne hoş vakit geçireceğiz. Size ne sürprizler hazırlıyacağım.

Nermin hıçkırıyor:

— Hayır; istemem, istemem. Dokunmayın bana!.. Bundan sonra ne davetinize gelirim; ne yüzünüze bakarım. İstemem, istemem" diyordu.

Lâkin bunlar öfke ile söylenmiş sözlerden ibaretti. Çünki, Nermin (1 Mayıs) günü Major Will'in yalısında boy gösterenlerin birinci safında idi. Annesi kendisiyle beraberdi. Genç kız birkaç gün önce Kroker Otelindeki alçalışının hâtırasını tamamiyle unutmuş gibiydi. Sevincinden her tarafı oynuyordu. Yalnız Leylâyı görür görmez biraz bozuldu. Selâmlaşacak mı, selâmlaşmıyacak mı, bilemedi. Fakat Leylâ kendi yanına o kadar tabiî ve samimi bir tavırla yanaştı ki genç kız bir an için bütün kinlerini unutur gibi oldu.

O seneki Rus modasına göre bir hamam tülbendi tarzında sımsıkı, kıskıvrak bağlanmış açık kurşuni baş sargısının bir avuç içi gibi çıplak bıraktığı yüzünde serin ve berrak bir şafak vaktinin tazeliği vardı. Buna karşılık Leylânın yüzü sıcak bir yaz gecesinin bütün hararetlerile yüklü gibiydi. Geniş ve beyaz gülümsemelerinin göz alıcı parıldamalarına rağmen tatlı karanlığı dağılmıyan bu yüzde sanki her gölge bir ihtirasın iziydi ve başına sardığı açık tahini kumaşın üstünden sarkan aynı renkteki uzun tülün ucuyla sanki bu utanılacak şeyleri örtmeğe çalışıyordu.

Biraz ötede Madam Jimson düzme bir prenses vakarıyla gelen davetliler arasında dolaşıyor ve herbirini ya hoş bir söz , ya tatlı bir gülümseyişle ağırlamağa çalışıyordu.

Yalının arka tarafında basamak basamak yükselen bir bahçenin her seddine beyaz örtülü birkaç çay sofrası konulmuş ve bunların etrafına birtakım hasır koltuklar gelişi güzel bırakılıvermişti. Büyük ve yıllanmış ağaçlar bunlara tırmanan sarmaşıklar, henüz yapraklarını açmış asma çardakları, burasını yeşil, kokulu bir ağaçlıklı yola çevirmişti ve Major Will'in kadın davetlileri bu ağıçlıklı yolun koyu gölgeliklerinde her biri ayrı renkte birer güneş ışığı gibi kımıldıyorlardı.

Major Will'in sevincine son yoktu. Güler yüzlü ve yuvarlak, o guruptan bu grupa koşuyor, herkese söyliyecek bir tuhaf söz buluyor ve çaydan sonra misafirlerine yalısını gezdireceği dakikayı telâşla bekliyordu. İkide bir ellerini birbirine vuruyor; sağa sola bir İngilizce, bir Fransızca:

— Biliyor musunuz; biraz sonra içeriye gireceğiz" diye sesleniyordu.

Fakat, bir türlü gelenlerin arkası kesilmiyordu. Setlerin üstü küme küme insanla doluyordu. Necdet bu gelenler arasında önce gazeteci Miss Moore'u ve öteki iki arkadaşını tanımakta güçlük çekmedi. Fakat onlar Necdeti görmemezlikten geldiler.

Captain G. Jackson Read kendisini dile düşürmekten korkan bir genç kız gibi dur-

mak ve oturmak için hep geçkin ve ağırbaşlı kimselerin meclisini seçiyordu. Lâkin bu haliyle Jackson Read daha çok dikkati çekiyor ve Leylâdan başka bütün sevgilileri etrafında birtakım sinsi çevirme hareketleri yapmağa başlıyorlardı. Bunlardan bir tanesi Azize Hanımdı. (1 Mayıs) gününe şairane bir sembol olmak için beyaz ve sarı renklerden yapılmış elbisesinin içinde bir iri papatya demeti haline giren bu kadıncağız Jackson Read'in başım kendi tarafına çevirtmek maksadıyla bin türlü hileye başvuruyordu. Lakin bu hilerin her biri ötekinden daha sevdalı, daha teatral birtakım pozlardan ibaret olduğu için ancak Jackson Read'le konuşan kocakarıların hayret ve tecessüsünü çekmekten başa bir işe yaramıyordu. Bunlardan kimi bir amiral, kimi bir general karısı idi; kimi de şarka ilk defa seyahate çıkmış bazı Amerikalı milyarderler idi ve bunlar taşıdıkları unvanlarla o kadar gururlu idiler ki, etraflarında dolaşan insanlara ve hele Türklere bakarken adeta bir hayvanat bahçesinde acayip kuş kafeslerini seyre çıkmış kimselerin tavırlarını takınıyorlardı.

Zavallı Madam Jimson bile o kadar iftihar ve güvenle taşıdığı İngilizvâri adına rağmen bu kokonaların yanına her yaklaşmak isteyişinde onların hakaretli bakışları önünde uzun ve güzel tanrıça bacakları rüzgârdaki dallar gibi birbirine çarpıyor ve yüzünün en çekici süsü olan parıltılı gülümse-

mesi kızıl dudaklarının üzerinde donup kalıyordu.

Bu garden partiye katıldığı dakikadan beri Major Will'in yanından hiç ayrılmıyan, daha doğrusu Major Will'in yanından hiç ayırmadığı ve durmdan şımartıp durduğu küçük Nermin ikide bir kavalyesine dönüp hemen herkesin işitebileceği bir sesle:

— Bu cadılar geceye de davetliyseler benden pas!" demekten kendini alamıyordu.

Major Will yavaşça:

— Yok canım, şimdi giderler, şimdi giderler" diyordu.

Nihayet, içeriyi gezmek saati geldi. Davetliler ikişer üçer Major Will'in arkadsından yürümeğe başladılar. Bu yalı, eski Osmanlı ihtişamı devirlerinin hâtırası bir kocaman ve tantanalı binanın selâmlık dairesiydi. Mermer trabzanlı bir taraçanın bizote camlı kapılarından yine mermer döşeli geniş bir divanhaneye giriliyordu. Bunun tam ortasında fıskıyeli bir havuzun suları; kenarlarında sıralanan bir cazband takımının harekete gelmesini bekliyerek, hafif oyun şarkıları mırıldanmakta idi.

Misafirler bulundukları yerden üçü denize bakan ve ikisi bahçe tarafında birbirinden büyük beş oda saydılar. Major Will her birini ayrı bir özenle döşettiği bu odaların yüksek ceviz kapılarını tamamiyle açık bıraktırmıştı ve her birinin eşiğinde fraklı, beyaz eldivenli bir uşak duruyordu. Major Will denize bakan odalardan ikisini iç içe iki şark işi salon haline

koymuş ve ta bahçe kapısının karşısına raslayanı son sistem bir sofra odası yapmıştı. Fakat bugünün şerefine hemen hepsinde de tantanalı bir büfe düzenlenmiş duruyordu. Misafirlerin girmesiyle birçok şampanya şişesinin patlaması bir oldu. Bu patırdılar arasında Major Will'in sesi işitiliyordu:

— İşte, şimdi yalımın açılış töreni başladı. Hip, hip, hurrah...

Ve davetlilerin mühim bir kısmı ellerindeki şampanya kadehlerini havaya kaldırarak hep bir ağızdan:

— Hip, hip, hurrah... diye bağırdılar.

Bu salonlarda lüzumundan fazla bir divan, paravan ve yastık kalabalığı vardı. O kadar ki ihtiyar kadınların birçoğu her adım başında bunlardan birine çarpmadan yürüyemiyordu. Gençler ise bunları ezmemek için keklik gibi sıçramak zorunda kalıyordu.

Major Will sinemalardaki şark estetiğini tamamiyle uygulamak hevesile birer de buhurdan koymağı unutmamıştı. Bunların kiminde öd ağacı, kiminde günlük dumanları hafif hafif tütüyor ve üzerlerinde asılı duran tavus tüyünden geniş, kocaman yelpazeler sallandıkça kokularını etrafa yayıyorlardı.

General karılarından biri ürkmüş bir kuş sesi çıkardı:

— Huu; huu... Bu tütsüler benim başımı döndürüyor, dedi.

Major Will işitmemezlikten geldi. Bu açılış töreninin tadını en çok Türk hanımları çı-

karıyordu. Her tarafa hayret ve hayranlıkla bakıyorlar ve ikide bir Major Will'e şu veya bu eşyanın mânası, cinsi hakkında bilgi soruyorlardı. Zaten bu tombul ve penbe adam hep bu hanımlar ortasında yuvarlanıp durmakta idi.

Nerminin annesi Makbule Hanım ikide bir Sami Beyin hanımının kulağına eğilip:

— Bu Major Will bizim tahminimizden çok daha zengin.. Ne dersin, kardeş;" diyordu.

Sami Beyin karısı ise bahçedeki çay saatinden beri bu hanımın durmadan kendisine yapışıp kalmasından çok eziyet çekiyordu. Zira, onun bulunuşunun herhangi bir erkeğin kendisine yaklaşmasına mâni olduğunu sanıyordu. Kadıncağızı başından savmak için ne yapacağını bilemiyordu; kâh sözlerine hiç cevap vermiyor, kâh o bir parça meşgulken yanından sıvışıp kaçıyordu. Fakat, bu çevrelerin her zaman yabancısı zavallı Makbule Hanım denize düşmüş bir insanın bir tahta parçasına sarılışı gibi Sami Beyin karısının yakasını bir an bırakmak istemiyordu.

Bu kalabalığın içinde Necdet de hemen hemen Makbule Hanımın vaziyetindeydi. Zira, genç adamın bir İngiliz evine bu ilk gelişidir ve daha ilk adımdan başlıyarak bütün sevmediği, nefret ettiği, kıskandığı kimselerle sarılı kalmıştır. Öte yandan Leylânın tavır ve hareketlerini aralıksız gözetlemek, o ne yapıyor, o ne söylüyor; kimin yanında duruyor; gülüyor mu, malızun mu; başını kime doğru çe-

virdi; Jackson Read'le bazan uzaktan uzağa bakışıyorlar mı? Bütün bunları saniyesi saniyesine durmadan anlayıp bilmek ihtiyacım duyurdu.

Major Will misafirlerine yukarı kattaki odaları da göstermek istedi; bunların iki tanesinin seyre değer olduğunu söylüyordu. Fakat birden merdivenin ortasında durup:

— Hanımlar bundan yalnız birini görebilirler.., dedi.

Bu söz büsbütün merakı çekti. Herkes merdivenlerden yukarıya doğru koşuşmağa başladı. Gülen gülene, konuşan konuşana idi. Hattâ bir an için Necdet bile ruhunu kemiren azabı unutarak yamna raslayan Azize Hanımla şakalaşmak arzusuna düştü:

— Ah; tecessüs, tecessüs; dedi. Bu şeytanca his bir kadını nerelere götürmez?

Öbürünün gözleri bir adım önde yürüyen genç, levend bir İngiliz zabitine dikilmiş, birtakım lüzumsuz kahkahalar, nidalarla dikkati çekmeğe çabalarken Necdetin bu sözleri tam yardımına yetişti. Konuşmayı hemen Fransızcaya çevirerek dedi ki:

— Tecessüs çok iyi bir şeydir? eğer karşılıklı olursa...

Önünde yürüyen İngiliz zabiti hiç aldırmadı . O zaman Azize Hanım, gevşeklik içinde bir eda ile Necdetin koluna dayanıp ve bu sefer Türkçe olarak:

— Kuzum, bu İngilizler hep böyle soğuk mudur? dedi.

Necdet tam bu sırada ensesinin üzerinde Captain Marlow'un nefesini duyuyordu. İhtiyatsız kadına yavaşça haber verdi:

— Hişt, bizi işiten var...

Major Will'in göstermek istediği odalardan biri Boğaza bakan bir büyük veranda idi ve burası da sözde bir Türk kahvesi haline sokulmuştu. Üzerleri Buhara ve Acem seccadeleriyle örtülü birtakım sedirler, bunların önünde muhteşem marpuçlu nargileler, sadef kakmalı sigara iskemleleri, yuvarlak gümüş tepsiler, içlerinde çubuklar, lüleler ve tavanda birtakım kuş kafesleri hep bir arada anlaşılmaz bir bütün teşkil etmekte idi.

Major Will:

— Bu kafesleri ve bu kuşları bana dostum Orhan Bey hediye etti. Bunlarsız Türk kahvesi olmazmış!

Derhal bütün gözler bir köşede tevazu içinde duran Orhan Beye döndü. İhtiyar kokonalar ilk defa olarak sevinmiş görünüyorlardı:

— Well, well... Ah küçücük kuşçağızlar..

Ve mini mini, renkli malılûklar süslü malıbeslerinin içinde makinalı oyuncak hareketleriyle bu telden o tele sıçrayarak ötüşüyorlardı. Kalabalığın içinden birisi:

— Aziz Majör, evinizde bir şey eksik! Hamam!" diye seslendi.

Major Will bilgiçce bir tebessümle güldü:

— O da var, o da var..." dedi.

Nermin şımarık bir tavırla atıldı

— Burası hoşuma gitmedi. Öbür odada ne var, öbür odada!...

Major Will:

— Küçük bebek, orasını mutlaka beğeneceksiniz. Ama; gösteremiyeceğim. Çünki orası yalnız erkeklere mahsus bir mâbet!" dedi.

Birçok kişi birden

— Nasıl mâbet, nasıl? Hangi Tanrının mabedi?" diye bağırıştı.

Major Will kaygılı kaygılı durdu, önüne baktı, kafasını kaşıdı, sonra ağır ağır cebinden bir anahtar çıkardı:

— İşte mabedin kapısının anahtarı... Fakat, önce hanımlar aşağıya, hanımlar aşağıya lûtfen...

Nermin, ağlıyan bir çocuk taklidi yapıyor:

— Olmaz, olmaz. Ben mutlaka görmeliyim" diyordu.

Major Will genç kızın kulağına eğildi:

— Size, sonra... Gece, gösteririm.

Bu sırada bir takım yerinme ve protesto sesleriyle topluluğun dişi kısmı merdivenlerden inmeğe başlamıştı.

Major Will yavaşça mâbet dediği odanın kapısını araladı ve bir kâhin tavırlarını taklit ederek dindarca bir eğilme hareketi yaptı:

— Giriniz, efendiler, giriniz!

Burası yarı karanlık, tavanı basık, uzun ve dört köşe bir oda idi ve tamamiyle bir mabet değilse bile, perdesiz, dar ve kemerli pencereleri, renkli camları, ta köşede bir mihrabı

andıran oymalı girintisiyle herhangi bir dini âyin yerini hatırlatıyordu. Burasının, yalının ilk sahibi tarafından bir aile mesçiti olarak yaptırıldığına ve bundan birkaç sene öncesine gelinceye kadar adamın çocukları ve torunları tarafından o suretle kulanıldığına hiç şüphe yoktu. Nitekim bütün o kalabalık arasında Necdet bu gerçeği anlamakta güçlük çekmedi ve Fransızca olarak:

— Gerçek burası bir mâbettir!" demekten kendini alamadı.

Tam o sırada Orhan Bey Necdetin yanına yaklaştı:

— Evet; dedi. Hakkınız var, burası bir mesçitti. Ben çocukluğumda kaç defa babamla buraya teravih namazına geldim. Bu yalının sâhipleriyle biz, hem komşu idik, hem de akrabayız. Zavallıların şimdi başlarında hiçbir kimseleri yok; hiçbir şeyleri kalmadı. Cihan Harbinde servetlerinin son kırıntılarını da yiyip bitirdiler. Bereket versin ki, Major Will bana Boğaziçinde bir yalı tutmak istediğini söyler söylemez burası aklıma geldi. Hemen koştum, hanımlara haber verdim. Zavallılıar ne istiyeceklerini bilemiyorlardı. Kira bedelini ben kararlaştırdım. Ne temin ettim bilir misiniz? Ayda yüz lira...

Necdet için bu hazin bir macera idi. Gözleri dolu dolu sordu:

— Bu aile şimdi nerede oturuyor?

Orhan:

— Burada; bu yalının selâmlık kısmında.." dedi. Harap, barhane bir şey...

İki delikanlının bu kısa konuşmaları sırasında Major Will odanın her tarafında elektrik lâmbalarını –daha doğrusu elektrikli kandilleri– açmış; misafirlerine bir sürü şey gösteriyordu.

Major Will burasını şehvetli resimler ve heykellerle dolu bir çeşit yatak odası haline sokmuştu. Meselâ mihrabın içine on yaşlarında birer çocuk büyüklüğünde birbirlerine sarılmış, dudak dudağa öpüşen çıplak bir çiftin heykeli konulmuştu. Uzaktan; insana bir sanat eseri zannını veren bu alçıdan bebeklerin, yakınlarına varıldığı vakit, nasıl hayvani bir maksatla yapılmış oldukları hemen anlaşılıyordu. Nitekim, bunun iki tarafına konulmuş iki, "Amour" da klâsik zevk, klâsik gelenek adına hiçbir mâna ifade etmiyordu. Bunlar da bedenlerinin aşağı kısmını utanmazca gösteren hayvanlık örnekleriydi. Biraz ötede tahtadan oyulmuş, boyalı bir "Satire"in omuzlarında bir Nenfe'nin beyaz vücudu görünüyordu. Başka bir köşede yalnız bir bakire heykelciği, koluyla yüzünü kapamış ve asıl kapanması lâzımgelen yerini açık bırakmış beceriksiz, perişan bir utanma vaziyetinde duruyordu. Bunlardan sonra, sıra küçücük biblolara, oyuncaklara geliyordu. Bunların çoğu kurşundan dökülmüş boyalı bebekler, bazısı da son derece belirli bir cinsiyet anatomisine göre yapılmış açık saçık kabartmalardı. Duvar-

lardaki pornografik resimlerin ise haddi hesabı yoktu. Bunlar adeta kâğıt ve seccade yerine bütün duvarları baştan başa kaplıyordu.

Seyirci misafirler arasından biri:

— Burası canlı bir Pompei, canlı bir Pompei!" dedi.

Major Will durmadan:

— Hi, hi, hi... diye gülüyordu.

Lâkin bu odada her şeyden çok dikkati çeken bir şey vardı. O da acayip geniş bir sedirdi. Gerçi bunun acayip tarafı ne on onbeş kişiyi alacak kadar geniş , uzun ve derin oluşu, ne de üstünün çarşaf yerine aslan ve kaplan postlarından yapılmış bir muhteşem ve barbar örtü ile kaplı bulunuşuydu. Major Will'in sedirinde insana hayret veren şeyler bunun içindeki teferruattı. Meselâ yastıklar vardı ki, mistik bir mezhebin sembollerini andırıyordu. Gene yastıklar vardı ki, iri kirpilere benziyen birtakım dikenli ve yuvarlak mahlûkların doldurulmuş cesetleri gibiydi. Bunların arasında, hiçbir isim verilmiyen ve neye yaradıkları aslâ bilinmiyen bir sürü ufak tefek eşya daha vardı ki, herbiri insana ayrı bir işkence âleti vehmini veriyordu. Bunlar, uçları püsküllü ve tırtıllı bir çeşit kamçılardı. Bunlar, maymun tüylerinden bir çeşit saçaklardı. Bunlar, beyaz, siyah, kızıl ve sarışın bir çeşit perukalardı. Nihayet, bunlar üstleri zıypak ve yağlı bir çeşit irili ufaklı yılan yavrularıydı.

— Bu nedir? Bu nedir? Bu nedir?

Misafirler bu esrarlı şeylerin herbirini ellerine aldıkça merak ve tecessüsle soruyorlardı. Major Will ise:

— Hi, hi, hi... Söyliyemem, söyliyemem. Bu, benim mâbedimin tılsımları... Zaten söylesem de anlıyamazsınız. Bunları anlamak için uzun bir alışkanlık devri geçirmek lâzım... Hi, hi, hi... Bu şeyler görünüşte çeşitlidir, fakat hepsinin ayrı ayrı fonksiyonları vardır. Eti harekete getirmek, eti harekete getirmek... Hi, hi, hi! Hele bilirsiniz ki, dişinin eti pek güç uyanır; öyle kolay kolay duyurulmaz ve şehvetin yüzbin türlü kaynağı vardır. Burada gördüğünüz şeyler onların en küçük bir kısmını teşkil ediyor.

Seyircilerden biri:

— Siz bu şehvet işlerini adeta yeni bir ilim haline sokmuşsunuz, Major Will!" dedi. Asyaya ve uzak Şarka o uzun gezileriniz sırasında hep bunu mu incelediniz?

Major Will'in gülmekten gözleri tamamiyle kaybolmuştu. Ve bu barbar dekor içinde onun yuvarlak, erguvani kafası bir kocaman Mango'yu andırıyordu.

IX

ve bize azap edenler bizden
meserret talep ettiler..."
Ahdi Atik- Mezamir- 137-3

Erkekler, aşağıya indikleri vakit hanımlardan büyük bir kısmını İngiliz usulü sıvışmış buldular. Madam Jimson kalan kısmı bin türlü şaklabanlıklarla eğlendirmeğe çabalıyordu. Major Will eliyle cazbanda işaret verdi ve hemen bu vahşi musikinin kaotik âhenginde birdüziye bir dans kasırgasıdır başladı

İngiliz zabitleri bir cenk sonunda ganimet paylaşmasına koyulan savaşçılar gibi kadınların üzerine atıldılar. Hattâ bu acele arasında ilk dansını Leylâ ile yapmak istiyen Necdet az kalsın tamamiyle açıkta kalacaktı. Zira, ilk hamlede Leylâ Captain G. Jackson Read'in kucağına düşmüş, Madam Jimson Major Will'i yakalamış; Azize hanım biraz önce sırnaştığı genç zabite dolanmış ve Küçük Nermin de kendisini o tarzda başka bir İngilizin kollarına bırakmıştı. Necdet ise, dans etmek için o mecliste bunlardan başka hemen hiçkimseyi tanımıyordu. En nihayet, Leylâ'nın ahbaplarından olduğunu bildiği yarı kadın, yarı erkek, yarı İngiliz, yarı şarklı bir mahlûkla dönmek zorunda kaldı. Fakat bu dönüş bir idam mahkûmunun kızgın bir ıskara üstünde zıplayışına benziyor-

du, Gözleri hep Leylâda, aklı hep Leylâda idi. Ve son günlerdeki bütün o iyimserlik tecrübelerine rağmen yüreği kurşun gibi ağır, kurşun gibi acı bir kederle dolmuştu. Leylâ ile Captain Jackson Read'in yanlarından her geçişinde vücudunu bir ürperme kaplıyordu.

Genç adam bu sıralarda kendisini o kadar kaybediyordu ki, kollarının arasındaki sert ve katı vücudu hırsla sıktığının farkına bile varmıyordu. Lâkin ne zaman ki, kadın onun bu sıkışlarına gizliden gizli karşılık vermeğe başladı; Necdetin hiddeti bütün kadınlara yaygın bir tiksinti halini aldı ve onu bir leş gibi silkip attıktan sonra dönülmesi kaabil olmayan uzak yerlere kaçmak ihtiyacını duydu Öyle uzak yerler ki, yalnız kadının değil, insanın ayaklarının izi bile görülmesin. Zira içinde döndüğü bu azgın kasırgayı ona kirli gösteren şey yalnız kadınların kendileri değil, onların erkeklerle temasları sırasındaki tavırları, hareketleri ve maymunlukları idi. Öyle ki, Necdet, birinci dans bittikten sonra, eğer Leylâ kendisini zorla çekip dönmeğe başlamasaydı, ikinciyi yapmağa asla kudret bulamıyacaktı.

Genç kızın ağzı her zamanki gibi türlü türlü mazeretlerle dolu idi. Ve bunların her birini ayrı bir dikkatle Necdetin kulağına fısıldıyordu:

— İlk dansı seninle etmem lâzımdı. Yukarıdan indiğiniz zaman gözlerimle hep seni yanıma çekmek istiyordum. Fakat sen bir defa olsun bana bakmadın.

Öbürü susuyordu.

— Şimdi görüyorum ki bana surat ediyorsun. Kabahat yine bende mi? Sana nihayet gözlerimle işaret edebilirdim, o kalabalığın içinde yanına gelip de..

Öbürü susuyordu:

— Bununla beraber, işte onu da yaptım. gene memnun değilsin. Neciciğim, vallahi bu halin beni çıldırtacak. Bu asık yüzünü görünce ne yapacağımı, ne söyliyeceğimi bilemiyorum. Elim, ayağım kesiliyor. Kendimi yerden yere atacağım geliyor.

Öbürü susuyordu.

— Bana işkence etmekten hoşlanıyorsan yap. İstediğin kadar yap! Lâkin bu, senin için de hoş bir şey değilse, sen de benim kadar mustarip oluyorsan, işte asıl o vakit üzülürüm, Neciciğim... Benim canımın içi!...

Ve öbürünün yüreğinde bir şey eriyor gibi oldu. Yalnız yüreği mi? Delikanlı Leylâ ile her temasında balmumundan bir adam haline girerdi.

Onun içindir ki Necdet bu "the dansant"-ın gerisine katılmamak için elinden geleni yaptı. Fakat en sonunda gene Leylânın iradesine kendini bırakmak zorunda kaldı.

Necdeti balmumundan bir adama benzetmemiş miydik? Leylâ ona istediği şekli vermekte güçlük çekmiyordu. Hele Major Will gecesi öyle bir Babil gecesi oldu ki, bunun içinde herkes gibi Necdet de tabiî hudutları dışına

çıktı ve anlaşılmaz, karmakarışık bir insan halini aldı

Boğaziçi Boğaziçi olalı hiç böyle bir gece görmemiştir. Eski Osmanlı sefahetinin taşkınlıklarını bize hikâye edenler Major Will'in yalısında bir saat geçirmiş olsalardı o ana kadar bütün bildiklerini unuturlardı. Gerçi bu gürültünün velvelesinden hiçbir ses eski yalının duvarlarından dışarıya yankı vermedi. Gerçi ne komşuları pencerelere üşüştürecek olaylar geçti, ne karşı sahil halkını dalgalar arasından öbek öbek buraya çekecek tarzda açık neşe ve sevinç gösterileri oldu; fakat kesin sükûn çenberi içinde kadınları delirten şeylerden erkekleri tutuşturan şeylere kadar "mâsuva"nın bütün hummalı tezahürleri bir coşkun selin anaforları halinde sabaha kadar aktı, durdu.

Gerçi bu gecede baştan sona kadar herkes terbiyeli, dürüst ve düzenli görünmesini bilmişti. Erkekler katı ve beyaz plâstronları altında herhangi bir lâubaliliği imkânsız kılacak kadar dik ve pürüzsüzdüler. Kadınların dekolteleri insanın zihninden her fena düşünceyi kovacak kadar hilesizdi. Lâkin buna rağmen Major Will'in salonları, caz denilen barbar musikinin âhenginde iki kızın Sodom'cu sarmaşmalarından, iki rakip arasında bir kan dökümüne kadar her çeşit ihtiraslı hâdiselere sahne oldu.

İlk danslardan ve ilk şampanya kadehlerinden sonra bu topluluğun dişi kısmı o derece cıvıtmıştı ki, her biri kendi sapı üstünde sallanan fazla olgun bir meyveyi andırıyordu. Bunları

koparmak için el uzatmağa bile hacet kalmamıştı. Zira gece yarısına doğru hepsi de birer birer kendiliklerinden düşmeğe başladılar. Öyle sık ve bol bir düşüş ki en kadıncıl eller bile bunları toplamağa yetişemiyordu. Hele Captain G. Jackson Read bu acayip kadın sağnağı altında bütün mânasıyla bunalıp kalmıştı. Arada bir Leylânın yanına sokulup da bir köşeye çekilmek imkânını bulduğu vakit ancak nefes alabiliyordu. Bu anlar ise genç ve cüretli İngiliz zabiti için bile kapılması öyle kolay fırsatlardan değildi. Önce öteki bütün kadınların kıskanç ve dar çenberinden kurtulmak, sonra da rakibin dalgın ve gafil bir anını kollamak lâzımgeliyordu ve Leylâ ona bu hususta çok yardım etmekle beraber gene başarı güç oluyordu.

Bunun sebebi yalnız Necdet'in sıkı gözetlemesi değildi. Herkes o kadar birbirine girmişti ki, hiçkimseye kendi başına eğlenmek imkânı kalmamıştı. Bu, bütün mânasıyla tam Major Will'e göre bir âlemdi. Tombul adam, pembeye boyalı büyük bir futbol gibi o kadından bu kadına yuvarlanıyor ve her birinde ancak birkaç dakika duraklıyabiliyordu. Öyle ki, bir kolu Madam Jimson'un beline sarılırken; öteki koluyla Nermine doğru uzanmaktan ve aynı zamanda Azize Hanıma gözlerinin ucuyla işaretler yollamaktan kendini alamıyordu.

Akşamdan beri acayip tavırlarıyla tekbaşına ortada dolaşan Miss Fanny Moore ise o kadar sarhoş olmuştu ki ayak üstünde bir kimsenin omuzuna yaslanmadan duramıyor ve

etrafına, hususile kendi cinsinden olanlara hareketsiz ve esrarlı gözlerle adeta yiyecek gibi bakıyordu.

Amerika'nın bakir ormanlarında daldan dala atlıyan iri yabani kedilerden hiç farkı olmıyan bu kızda içtikçe vahşileşen bir hal vardı. Miss Fanny Moore'un hemen herkese ürküntü veren bu halini yalnız küçük Nermin anlamış gibi görünüyordu. Zira, onu birkaç kere Amerikalı kızla köşe ve bucaklarda el ele tutuşup konuşurken veya birinin kolu öbürünün beline dolanmış olarak yanyana gezinirken ve hattâ bir defasında bir küçük çocuk gibi Fanny Moore'un dizlerine oturup başını omuzuna dayarken görenler oldu.

Bu toplulukta tek sıkılan biri varsa o da Captain Marlow'du. Genç adam bütün hıncını içkiden alıyordu; fakat içtikçe hüznü artıyordu. İngilizlerin "spleen" dedikleri melankoli bütün vücudunu kâbus gibi sarmıştı. Büfeye yakın bir koltuğa uzanmış, esniyor, geriniyor ve ağzından hiç eksik etmediği piposunun dumanlarını sönme devrine girmiş bir yanardağ gibi havalara savuruyordu.

Tam bu sırada Azize Hanım geldi. Bu "kameri" mahlûk erguvan renkli robu ile gün batarken bir cama aksetmiş bir ışık gibi gözalıcı ve sessizdi. Captain Marlow bu faydasız, belki de sıkıcı yakınlaşmadan, ancak, haberli görünmemek suretiyle kurtulmak istedi! Fakat ne mümkün! Azize Hanım, çoktan genç zabitin yaslandığı koltuğun kenarına ilişmiş,

o tatlı, titrek ve şairane sesiyle konuşmağa başlamıştı:

— Captain, görüyorlar ki, siz de tıpkı benim gibisiniz. Bir köşeye çekilmeği bu boş gürültüye tercih ediyorsunuz.

Captain Marlow Azize Hanımın erguvani alevinden sanki rahatsız olmuş gibi gözlerini kapadı. Suratını ekşitti:

— Evet, evet!.." dedi.

Bu istiskalin farkına bile varmamıştı:

— İtikâf, ah, itikâf! Fakat sevgili bir ruh ile başbaşa bir itikâf! Söyleyin, bundan daha tatlı ne olabilir?

Captain Marlow ağzından piposunu çekmeğe lüzum bile görmiyerek:

— Daha tatlı mı? Büsbütün yalnız kalmak, diye homurdandı.

Azize Hanım, İngiliz zekâsının bütün o zalimce acılığıyla yüklü olan bu cevaptaki mânayı anlamamıştı. Çıplak ve beyaz kolunu iliştiği koltuğun kenarına dayadı:

— Kocam bu gece benimle beraber gelmek istemedi. Beni kendi halime yalnız bıraktı. Çünki, onun kumardan başka hiçbir zevki, hiçbir ihtirası, hiçbir "vice"i yoktur. Evlendiğimizin ilk aylarında kendisini sabahlara kadar beklediğim olurdu. Bir kış gecesi balkonda bir hasta kedi gibi tir tir titriyerek ta güneş doğuncaya kadar büzülüp kaldığımı bilirim. Geldiği vakit "Bu saate kadar ne yapıyordun? Niçin uyumadın?" diye sormağa lüzum bile görmezdi. Acele acele soyunur, elbiselerinin her

parçasını bir tarafa atar ve hemen yatağa atılır atılmaz horuldamağa başlardı.

"Ah, nelere tahammül ettim, bilmezsiniz. Meğer ne budala imişim! Şimdi hiçbir şey umurumda değil,. ben bir tarafta o bir tarafta keyfimize bakıyoruz. Fakat Captain, ben bu hayat tarzından bıkmağa başladım. Büyük bir aşka ihtiyacım var".

Captain Marlow sanki bütün sinirleri ve bütün adaleleri boşanmış da uzuvlarını tutamıyormuş gibi uzandı, gerindi ve dehşetli bir esneme ile esnedi. Azize Hanım devam etti:

— Bütün bu gürültü patırtı, bütün bu kalabalık beni nihayet yoruyor. Gerçekten, monden hayat denilen bu sathî âlemde ruh için ne var?

Azize Hanım böyle cıvıldarken kokulu ve renkli dans kasırgasının küçücük haykırışları, fısıltıları havanın içinden devamlı bir ipek hışıltısı gibi geçip duruyordu. Saksafon yabanî bir kuş sesiyle ötüyordu. Bazı çiftler köşelere çekildiler. Kadınlı erkekli bir küme insan büfeye yaklaştı. Şampanya tıpalarının fişek seslerini andıran patırtıları!.

Captan Marlow bahsi değiştirmek için:

— Bir yudum şampanya da biz içelim, ister misiniz?" dedi.

— Ya Major Will nerede? Major Will nerede?

Küçük kalabalığın içinde bu sualler dolaşmağa başlamıştı. Madam Jimson:

— Gerçekten, diyordu, Yarım saatten beri Major 'un yüzünü göremiyorum.

Halbuki Major Will'in bu sırada Miss Fanny Moore'u ve Nermini alıp yukarıki odaya çıktığından hemen hiçbirinin şüphesi yoktu. Bunu bilen Orhan Bey, davetlilerin tecessüsünü önlemek istedi.

— Görünmiyen yalnız Major mu? Dostlarımızdan daha bazıları da görünmüyorlar. Mutlaka hepsi birden bahçeye hava almağa çıkmış olacaklar.

— Sahi, Captain Jackson Read de meydanda yok!

— Ya Leylâ nereye gitti?

— Nişanlısı da ortadan kaybolmuş!

— İşte geliyorlar, işte geliyorlar, susunuz.

Yalının arka tarafındaki setli bahçeye çıkan camlığın kapısı açıldı. Leylâ, Jackson Read ve Necdet hep bir arada idiler. Lâkin Jackson Read'le Leylâ arasında Necdetin hali o kadar perişan, o kadar acayipti ki, hemen herkesin bakışları istemeksizin onun üzerinde toplanıyordu.

Necdet karalı beyazlı bir hayal gibidir. Sanki karanlıkla ay aydınlığından yapılmış bir acayip mahlûk! Bu Necdet mi? Yarım saatlik bir kayboluş sırasında yüzü ne kadar değişmiş? Sanki bu yarım saat bir yarım asırdı! Sanki Necdet tabiatüstü bir maceradan bütün kanı akmış, bütün yağları erimiş, katı olmıyan ve renksiz, kokusuz bir madde haline çevirilmiş olarak geliyordu.

— Aman ne soluk, ne beyaz bir çehre!.. Derisinin gömleğinden hiç farkı kalmamış!

Fakat Necdet tabiî görünmeğe çalışıyor; gülümsüyor; donmuş gergin bir gülümseyişle gülümsüyordu. Büfeye yanaşıp ağzına şampanya kadehini götürdüğü vakit herkes gördü ki, eli şaşılacak bir hızla titremektedir.

Necdet umumi bir tecessüsün konusu olduğunu hissediyor. Kalabalığa karışmak, kendisini unutturmak istiyor. Fakat kime yaklaşsa o yanından kaçıyor. Yine Necdet ortada başdöndürücü bir yalnızlık içinde kalıyor.

Azize Hanım bile Necdetle konuşmağa girişmekten çekindi. Delikanlıya şüpheli, hayretli ve belki de bir parça küçümseyici gözlerle bakarak uzaklaştı. Necdet içinden: "Herkes biliyor, herkes biliyor;" diyordu ve ilk defa olarak bu vaziyetteki dokunaklı gülünçlüğün acılığını duyuyordu. Herkes anladı, eyvah, herkes anladı, neden anlamasın? Hâdise o kadar açık ki... İşte Leylânın yüzü; işte Jackson Read'in yüzü! Bunlar yarım saat önce iki hırsız gibi bahçeye sıvışmışlardı. Biraz sonra arkalarından Necdet de çıkmıştı. Dışarıda herşeyi örten bir karanlık vardı. Necdet düşe kalka setleri tırmandı; ağaçlarla çarpıştı. Bir duvara dirseğini vurdu. Bahçenin ta nihayetinde, ta nihayetinden birtakım fısıltılar geliyordu. Genç adam durdu, dinledi. Bir anda baştan aşağıya "garizi" bir malılûk halini almış, bir av hayvanından farkı kalmamıştı. Yokuşu bir tazı gibi dört ayak,

yüzü toprağa eğilmiş olarak çıkıyordu. Fısıltılar yakınlaştı; yavaş, fakat açık bir konuşma şeklini aldı. Necdet kulaklarını kabarttı. Hiç şüphe yok! Leylâ ile Jackson Read başbaşa konuşuyorlardı.

Necdet bu konuşmanın mânasını seslerin âhenginden, şive ve bestesinden anlamağa çalışıyor. Lâkin İngilizce bilmediği için bir türlü anlayamıyor, merakından çatlıyordu.

Lâkin bunu anlamağa ne lüzum var? Gece yarısı, hem böyle bir gecenin yarısından sonra, karanlık ve tenha bir köşeye çekilen bir genç kızla bir genç adam böyle yanyana ne konuşabilirler? Necdet, bunu düşünüyor ve acı acı gülüyordu.

Şu anda duyduğu şey hayvanca bir öfkeyle bir çeşit ahlâk düşkünlüğünden, bir çeşit karakter bozgunundan ibaretti. Öyle ki, bu öfkeleniş onu birkaç adım ötedeki hain çiftin üzerine atılmağa sevk ederken bu düşkünlük ve bozgunluk bahtsız delikanlının bütün iradesini elinden alıyor; onu olduğu yerde çırpınan bir et parçası haline sokuyordu.

Necdet hiç değilse onları gözü ile görmek istedi. Nasıl oturuyorlar? El ele mi tutuşuyorlar? Jackson Read kolunu beline mi dolamıştı? Öpüşüyorlar mı? Dudak dudağa mıdırlar? Bu son düşüncc üzerine Necdet olduğu yerden bir pars gibi sıçradı. Seslerin geldiği yere doğru atıldı.

— Kim bu, ne var? Ah Necdet!

Fakat İngiliz zabiti bir anda Necdetin bileklerinden yakalamıştı ve onu kuru bir dal gibi bütün kuvvetiyle sarsmağa başlamıştı. Bu, birkaç dakika süren sessiz bir boğuşmanın başlangıcı oldu. Birbirini tutmaz birtakım sözler... Leylâ kâh Türkçe, kâh İngilizce yalvarıyor:

— Yapmayın, Allah aşkına yapmayın;

— Hayır, bu terbiyesizin, bu küstahın haddini bildireceğim. Ona dürüst olmayı öğreteceğim.

Leylâ, adeta inlercesine sesleniyor:

— Lâkin beni düşününüz, beni düşününüz; rica ederim. Benim haysiyetimi, namusumu düşününüz. Burada değil, burada değil. Kozunuzu başka bir gün başka bir yerde paylaşırsınız.

Genç kızın bu enerjik ihtarı üzerine her ikisinde de geçici bir yatışma oldu. Monden hayatın gerekleri iki erkekte cinsiyetlerinin bu vahşi ateşini söndürmüştü. Bunun üzerinedir ki, üçü de yanyana aralarında hiçbir şey olmamış gibi yalıya döndüler.

Bununla beraber yalıdaki sarhoş ve dansçı topluluğun içinde hiç kimse bu yapma ve zahirî yatışmanın anlatmak istediği mânaya inanmadı. Zira, hepsi de temiz, lekesiz ve düzgün elbiselerinin altında kaba ve gür hayvanlığın bütün ayıplarını ve bütün perişanlıklarını gizlemekte onlar kadar usta idi.

Necdet kendisini çeviren küçümseme ve hor görme çenberinden kurtulmanın tek ça-

resini ortadan çekilip gitmekte buldu ve Leylâya nişanlısının bu hareketi açık bir tokattan daha ağır geldi. Captain Jackson Read bir an yanından ayrılmamakla beraber genç kızın üzerine hemen bir bırakılmış kadın kederi çökmüştü. Bu kederin dağılması için "Major Will- Nermin skandalinin " tantanalı bir surette açığa vurması lazımgeldi.

Gerçekten ev sahibinin genç davetlisiyle ortadan uzun müddet kayboluşu herkesin o kadar dikkatini çekmeğe başlamıştı ki bu hâdiseyi herhangi bir hareketle kapatmak gereğini hisseden Orhan Bey yanına kadın erkek üç beş kişi alıp esrarlı odanın kapısı önünde şakadan bir gösteri yapmak suretiyle Major Will'i uyarmak istedi. Lâkin, koca herif hiç oralarda olmadı ve bunun üzerine göstericilerden biri, mutlaka en çok kaçırmışı, sinirli bir hamle ile kapıyı itmeğe kadar vardı.

İçerisi bir kızıl aydınlık içindeydi ve ilk bakışta hiçkimse gözükmüyordu. Kadınlar "Fanny, Fanny!" diye bağırdılar, erkekler "Major, Major?" diye seslendiler. Hiç bir cevap çıkmadı.

Madam Jimson epeyce büyük bir halecanla ileriye doğru yürüdü

— Ne kuytu, ne ıssız yer burası!

Derken geniş ve derin sedirin içinden yarı çıplak iki vücut uyurken yakalanmış iki Nenfe gibi titrek ve çevik fırlıyor. Ne o? Nerminle Miss Fanny Moore! Ya Majior Will nerede?

Amerikalı kız bir yandan perişan kıyafetini düzeltmeğe çalışıyor, öte yandan şaşkın gözlerle etrafını saran mütecessis kalabalığa bakarak:

— Lâkin, burada işiniz ne? Lâkin burada işiniz ne?" diye mırıldanıyordu.

Nermin kendini tekrar yastıkların arasına atarak gülmeğe başladı. Odaya girenlerde yaptıklarına pişman olmuş insanların hali vardı. Miss Fanny Moore üstünü başını bir parça düzelttikten sonra sesini yükseltti:

— Ne garip bir hareket tarzı bu! Neredeyiz? Dağ başında mı? Dinlenmeğe çekilmiş iki kızı bu kadar saygısızca rahatsız etmenin mânası ve sebebi nedir?

Kalabalığın içinden biri:

— Affedersiniz Miss; biz buraya sizi bulmak için gelmedik. Major Will'i arıyoruz" dedi.

Fanny Moore fazla bir içkinin ve yarım kalmış bir şehvetin mahmurluğuyla bulanmış gözlerini tekrar etrafını alanların üzerinde gezdirdi:

— Bir de benimle alay etmeğe kalkışıyorsunuz, öyle mi? Sizi buraya gönderenin o olduğunu hissetmiyecek kadar sersem miyim sanıyorsunuz! İhtiyar kurt işte bu kapıdan çıktı ve öbür kapıdan da sizi içeriye salıverdi.

Miss Fanny Moore "işte!" derken kimsenin dikkatini çekmiyen perdeli bir küçük kapıyı işaret etmişti. Madam Jimson bu perdeyi çekince arkasındaki yarı açık balkon kapısı-

nın aralığından Major Will'in kalın ve kısa gölgesini gördü.

— Ay, işte burada...

Major Will utangaç ve şaşkın bir tavırla kendini arayanlara doğru ilerledi. Vaziyetini açıklamak için ne diyeceğini bilemiyor ve durmadan:

— Hi, hi, hi!" diye gülüyordu.

Miss Fanny Moore biranda bütün meseleyi anlamıştı. En az bir saat önce kendilerini yalnız bırakıp çekilir gibi görünen bu adam meğer bütün bu müddet içinde balkon kapısının perdesi arkasında bir adi gözcü imiş; iki genç kız arasında geçen Sodom'cu sevişmenin bütün teferruatını alçakça seyredip duruyormuş!

Amerikalı kız bunu anlar anlamaz tehditle Major Will'e döndü:

— Efendi, sizi bir Centilmen sanıp evinize gelmiş ve hattâ size karşı duyduğum bu güveni yatak odanızda dinlenmeye razı olacak kadar ileriye götürmüştüm. Şimdi anlıyorum ki siz bayağı bir...

Miss Fanny Moore sözünün ilerisini tamamlamak istemedi. Hâlâ sedirin yastıkları arasında yüzü koyun uzanıp yatmakta olan küçük Nermin'e döndü:

— Haydi, darling! Haydi, benim beyaz güvercinim, bu evden çıkıp gidelim! dedi; genç kızı elinden çekti; vakarlı, soğuk ve hükmedici bir tavırla hiç arkasına bakmadan odadan ayrıldı.

Major Will eliyle başının üstünde bir fırıldak işareti yaptı!

— Bir deli... Bütün mânasıyla bir deli, dedi ve hepsi birden gülüşerek, şakalaşarak aşağıya indiler.

Bu sırada Leylâ ile Captain Jackson Read bir kenarda başbaşa konuşuyorlardı. Genç zâbit kızın elini avcunun içine almak istedi. Lâkin o, bırakmadı. Jackson Read dedi ki:

— Niçin, niçin benden çekiniyorsunuz?

— Bilmem, bilmem... Oh! Bana hiçbir şey sormayınız! Hâlâ o bahçedeki hâdisenin tesiri altındayım. Bu olmamalıydı! Aziz Jackson, bu olmamalıydı...

— Kabahat bende mi? Arkamızdan gelecek, bizi gözetliyecek ne vardı? Bu, terbiyesizce bir hareket değil midir?

— O mazurdur. Çünkü, beni delice seviyor.

— Ya ben, ya ben darling?

— Oo, siz... Sizinki başka... Siz beni onun gibi aslâ sevemezsiniz. Sonra biliyor sunuz ki, Necdet'in benim üzerimde hakkı var. O benim nişamlımdır, yarın kocam olacak!

— Sussunuz, sussunuz! Siz bu adamla... Siz bu...

Necdet'in aleyhinde ağır bir kelime söyliyeceğini hisseder etmez, genç kız, elini Jackson Read'in ağzına götürdü ve delikanlı bu eli öpmek istedi. Lâkin tam bu sırada yukarıdan inenlerin gürültüleri, kahkahaları işitildi. Jackson Read yerinden kalktı.

X

"Her fahişeye ücret verirler, lâkin aşıklarının cümlesine sen ücret verirsin ve her taraftan gelip senin ile zina etmeleri için anlara rüşvet verirsin"

Ahdi Atik - Hezekiyal - 16

Bu sedir safasından sonra Major Will çoğu erkeksiz ve arabasız olan kadın davetlileri evlerine götürmek için hoş bir teklifte bulundu. Her efendi otomobiline bir hanım alacak ve kafile Büyükdere üzerinden Şişliye inecekti.

Major Will hanımları da otomobillere kendisi dağıttı. Leylâ'yı Captain Jackson Read'in yanına bıraktı. Azize Hanımı Captain Marlow'un otomobiline koydu. Kendi de Madam Jimson'la beraber kaldı ve bu maceraya katılmak istemiyen öteki davetlilerden ayrıldıktan sonra –ki bunlardan birisi de Madam Jimson'un kocasıydı!– küçük kafile sabahın dördüne doğru Büyükdere caddesini tuttu.

Önden Major Willin otomobili gidiyor; arkasından Jackson Read'le Leylâ ve daha arkadan Captain Marlow'la Azize Hanım geliyorlardı.

Azize Hanım bir bulut üstünde yedinci kat göğe çıkmış kadar mesut ve kendinden geçmiş idi. Başını Captain Marlow'un omuzu-

na dayamış ve elini de –tutsun diye– genç adamın dizi üstüne bırakmıştı. Lâkin Captain Marlow ne bu başın kokulu ağırlığını, ne de bu elin gizli davetini hissediyordu. Yüzüne bu Mayıs sabahının serin havası vurdukça bütün sinirlerine tatlı bir uyku başlangıcının uyuşukluğu yayılıyordu.

Öndeki otomobilde Leylâ ile Jackson Read hâlâ bahçedeki hâdisenin tesiri altında sessiz ve ezilmiş duruyorlardı. Leylâ'nın yüreği pişmanlığa benziyen birtakım hislerle dolu idi ve bu gün doğuşu vakti ona bir felâketin başlangıcı gibi görünüyordu.

Captain Jackson Read ondan daha rahat değildi. O da kafasının içinde isim veremediği bir sürü karanlık düşüncelerin bu belirsiz ve sönük sabah aydınlığında birer birer uyandıklarını hissediyordu.

Major Will'in arabasında geçen şeyler ise buradakinden oldukça farklıydı. Yuvarlak adam Madam Jimson'un öpmedik ve ısırmadık bir yerini bırakmıyordu. Kâh dilini kadının beyaz ensesinde dolaştırıyor, kâh kızıl ve etli dudaklarını birer meyve gibi sömürüyordu.

Akşamdan beri türlü türlü tahrikler ile eti azgın bir hale giren Madam Jimson 'un ise bu neticesiz öpüşler altında büsbütün tahammülü taştı ve huylanmış bir kısrak gibi tepinmeğe başladı.

Bir heykelin bacaklarını andıran uzun ve sert bacakları kalçalarından başlıyarak bir mermer katılığıyla geriliyor ve elleri bir yır-

tıcı kuşun pençeleri gibi etrafında parçalayacak şeyler arıyor ve bu kaynama sırasında parmaklarının keskin ve sivri uçlarını aralıksız Major Will'in yumuşak ensesine saplıyordu. Bu tırnakların her saplanışında Major Will'de bir acayip homurtu!... Ve otomobil, bu homurtularla durmadan kamçılanan şoförün elinde mitolojinin kanatlı canavarlarından biri gibi öfkeli sarsıntılarla kâh birtakım bozuk kaldırımlara çarparak, kâh dik bir yokuşu tırmanarak, kâh bir tehlikeli dönemeçten kıvrılarak Bebek-Arnavutköy tepelerine doğru yükseliyordu.

Arkadan gelenler bunu izliyebilmek için makinalarına en son hızı verdiler. Böylece tan vaktinin tatlı sessizliği içinde bir Kermes gecesinden boşanmış sarhoş heyûlâları andıran bu üç otomobil etrafa gürültüler salarak birbiri ardısıra koşmağa başladı.

Azize Hanım birkaç defa:

— Ne kadar hızlı gidiyoruz! Aziz Captain, bir parça yavaşlatsak!. Demek istedi. Fakat ses makinanın gürültüleri arasında kaybolup gitti. Zavallı kadın bir rüyaya benziyen bu sabah keyfinin çabucak bitmesinden korkuyordu.

Marlow hep sessiz ve gamlıydı. Azize Hanım:

— Niçin böyle duruyorsunuz? Ne kadar hissizsiniz!" dedikçe o, birtakım sözler mırıldanıyor ve yarı kapanmış gözlerinin arasından, hasretle, kızın sessizliğine bakıyordu.

Derken otomobil geriye doğru anormal bir sarsıntı ile birden bire durdu. Captain Marlow:

— Hah, bir bu eksikti!" dedi.

Azize Hanım, bir parça kendine gelmiş, soruyordu:

— Aziz Captain, ne oldu?

— Ne olacak. Öndekilerden biri pan yaptı. Şimdi bu dar yolda ne geriye, ne ileriye gitmemizin imkânı var.

Ve şoföre uzanıp:

— Haydi gidin; şunun bir çaresine bakın!" diye seslendi.

Azize Hanım dargın gözlerle genç zabite bakıyordu:

— Aziz dostum, bu kaza beni sevindirdi, sizi kızdırıyor. Acaba neden?" dedi.

— Bilmem, bilmem... Ve şu saatte böyle çapraşık bilmeceleri de çözmeye üşenirim, doğrusu..

— Üşenmek... Siz her şeye üşenirsiniz aziz... Bakınız, kaç zamandır ellerim ellerinizi, gözlerim gözlerinizi ve dudaklarım dudaklarınızı çağırıp durmaktan bıkmadı, üşenmedi de siz bir an onlara doğru gelmekten üşendiniz. Bu ne hissizlik! Bu ne tenbellik. Söyleyin bana Allah aşkına! Siz taştan mısınız, nesiniz?

Genç adam bütün uzunluğuyla arabanın içine yattı. Azize Hanım ince ipek kap'ından sıyrılıp çıkan çıplak kolunu Marlow'un başının altına yastık gibi uzattı. Öbür eliyle genç adamın saçlarını okşamağa başladı.

Captain Marlow; genç kadının küçücük, yumuşak eli böylece başının üstünde kımıldanıp dururken gözlerini büsbütün kapamış ve hayalinde levend gençlerin yaşadığı bir âleme dalmıştı. ,Farzetmek istiyordu ki bu el o gençlerden birinin eli olsun ve bu hayale dalış, ona, rüyalarındaki zevklerimiz çeşidinden iğreti bir zevk veriyor.

Artık tamamiyle şafak sökmüştü. Buğulu ve sessiz aydınlığın içinde Major Will'in yana yatmış otomobili yaralanmış bir fil yavrusunu andırıyordu. Başında üç adam kimi yüzükoyun yere uzanarak, kimi sırt üstü tekerleklerin altına sokularak sessiz ,fakat telâşlı onu tedaviye çalışıyorlardı.

Bu sırada zavallı Major Will uyuya kalmıştı. Madam Jimson can sıkıntısını en son dereceye vardırmış bir kimse tavrıyla arabadan dışarıya atladı. İnce bir kürklü mantoya sarılmış bu iri kadında kafesinden boşanmış bir dişi pars hali vardı. Captain Jackson Read'in otomobili ile Major Will'in otomobili arasındaki yüz elli adımlık uzaklık arasında bir aşağı bir yukarı dolaşmağa başladı. Jackson Read'in bulunduğu otomobilin yanından her dönüşünde irkilerek göğsünü öne doğru çıkarıyor, açık başının kabarmış kızıl saçlarını bir meşalenin alevi gibi sallıyor ve koyu yeşil gözlerinin ucuyla arabanın içine doğru bir şimşekten daha hızlı bir bakış atıyordu.

Captain Gerald Jackson Read ise bindiği büyük sahra Benz'inin tozlanmış mikaları

arkasında bu gezinen kadını hayal meyal seçmekte idi. Leylâ başını arkaya dayamış, gözlerini kapamış, uykuda görünüyordu. Captain Jackson Read onu uyandırmamak için kımıldamaktan bile çekiniyordu.

Leylâ bu vaziyette bir çocuk gibi masumdu. Otomobilin içine girerken boz bir renk bağlayan sabah aydınlığı bu yüze bir eski fildişi'nin asîl donukluğunu vermişti ve kızın kara kirpikleri bu gölgeli satıh üzerinde uzun uzun görünüyorlardı.

Captain Jackson Read yanı başında uyuyan bu güzel yüzün kendisine ilişiği hakkında derin bir düşünceye daldı. O bunun nesiydi? Bu, onun nesidir? Hangi hâdiseler, hangi tesadüfler Büyük Britanya ordusunun bu parlak ve tanınmış zabitiyle nerden gelip nereye gittiği bilinmeyen bu esmer Türk kızını, bu kadar acayip bir saatte, bu kadar acayip bir yerde böyle birbirinin kucağına atmıştı? Aşkın ne esrarlı kanunları vardı?

Aşk?..

Lâkin, gerçekten Gerald Jackson Read Leylâ'ya, Leylâ'yı Gerald Jackson Read'e doğru iten cazibenin adına bütün mânasıyla bir "aşk" denilebilir miydi? Captain Jackson Read bundan emin olsa her şeyi tabiî, alına yazılmış ve kaçınılmaz bulacaktı. Fakat bundan emin değildi ve onun içindir ki, herkesin ağzında dolaşmağa başlıyan ve dün gece artık örtbas edilmez bir skandal halini alan bu

münasebete bazı sınırlar tayin etmek lüzumunu duyuyordu.

Captain Gerald Jackson Read'in İstanbulda bir Türk kızına kapıldığı ve onun için bir çok rezaletlerin kahramanı olmağa katlandığı haberleri Londra'da yayılacak olursa vaziyetinin pek çok güçleşeceğine şüphe yoktur. Özellikle bütün Jacksonlar için bu, müthiş bir darbe olacaktır.

Jackson ailesi ki İngiliz geleneklerinin en bağlı, en mutaassıp kor mensuplarından biridir. Atalarının meziyet ve faziletleri kraliçe Elizabeth devrinin menkıbeleri arasına karışmış bu ailenin içinden hiçbir ferdin yabancı ırktan ve yabancı mezhepten herhangi bir kimseyle cinsi münasebete giriştiği şimdiye kadar hiç işitilmemişti. Bunlara göre–bir Türkle şöyle dursun!– bir İrlanda katoliğiyle, hattâ bir İskoçyalı ile veyahut eski bir katıksız konformist mezhebinin dışındakilerden herhangi biriyle münasebet kurmak mutlaka affedilmez bir günah sayılırdı.

Böyle bir aile için artık Türk sevgisinin ifade edebileceği mâna nedir, tayin olunamaz! Jackson Read, ateşli bir mukaddes Kitap okuyucusu olan annesinin hayalinde Türkiye'nin ifade edebileceği mânayı düşünüyor: Annesinin gözünde Türkiye'nin bir Sodom ve Gomore'den, bir Babil'den, bir Ninova'dan farkı olmasa gerekti. Zira, Mukaddes Kitap'ta isyanlar ve günahları dolayısıyla Allahın gazabına uğramış lânetli ülkelerin her

bahsi geçtikçe ihtiyar kadın başını ukalaca sallar: "Mutlaka şimdiki Türkiye de böyle bir şey olacak!" derdi.

Captain Jackson Read birden bire sabahın durgun aydınlığı içinde annesinin bu garip telakkisini ilk defa olarak şaşılacak bir açıklık ile hatırladı. Hattâ, kendisinin buraya hareket edeceği gün ihtiyar kadın iki elini oğlunun omuzuna dayayarak malızun malızun yüzüne bakmamış ve :"Git! Allah yardımcın olsun! Fakat temiz olarak dönmeğe çalış!" dememiş miydi? Bu, o demekti ki, Türk kızlarına dokunmıyacaksın! Bir Türk sofrasına oturmıyacaksın! Gözlerini herhangi bir Türk'ün yüzüne sevgiyle çevirmiyeceksin!

Halbuki, işte, bir sabah vakti iliklerine kadar çürümüş bir sefih olan Major Will'le anadan doğma bir Lûti'nin arasında koyu somaki renkli bir Türk kızıyla başbaşa, diz dizedir:

Acaba bu genç kız kendisini baştan çıkarmak için insan şekline girmiş bir şeytan mıydı? Belki şimdi uyurken büyüsü kaybolacak ve yüzündeki şu yalancı örtüsü düşecekti.

Hayır...

Tersine bu yüz gittikçe masumlaşıyor. Gittikçe ya bir çocuk veya bir melek ifadesi alıyordu.

Jackson Read elini ihtiyatsızca bu uyuyan başın abanoz saçlarına doğru uzattı. Fakat uzatmasıyla çekmesi bir oldu. Ne siyahtı, bu saçlar!... Bütün günah ve sefahat gecesinin karanlığı sanki hep bu saçlarda, bu dolaşık,

bu karışık saçlarda toplanmıştı ve bunların ötesinden annesinin malızun yüzü ona bakıyordu.

Captain Jackson Read'in vücudunu acayip bir ürperme aldı. Bu, sabahın serinliğinden mi? Yoksa içindeki korkulardan mı, bilemiyordu. Fakat her ikisinden de kurtulmak için Leylâ'nın başını yavaşça otomobilin arkalığına bırakıp yola atladı ve tıpkı Madam Jimson gibi bir aşağı beş yukarı dolaşmağa başladı.

— Hava serin. Üşüdüm.

— Ben de onun için dolaşıp duruyorum ya!

Kendiliklerinden yanyana gelip yürüyorlar. Buğulanmış bir çiçekçi camekânım andıran ilk sabah aydınlığı içinde bütün ıslak kır çiçeklerinin terlemelerinden meydana gelen ıslak, tatlı bir koku var. Jackson Read'le Madam Jimson'un gezdikleri yol bir taraftan hafif inişlerle ta Boğaziçi sularına doğru inen bir bayırın, öbür taraftansa nerede son bulduğu bilinemiyen bir sürü yeşil tepeciklerin ortasında çıplak ve beyaz yukarıya doğru uzanıyor.

Ruhu mistik bir hava ile titriyen delikanlının bu saatte, bu ıssız yol üstünde ne kadar yalnız kalmağa ihtiyacı vardı! Lâkin işte, günahlarının bir ikinci şahidi, -ne diyoruz!- belki en mühim sebeplerinden biri olan şu yarı fahişeyle bir çeşit samimi yoldaşlık halindedir. Gerçi kadına hiç dönüp bakmıyordu; fakat onun, şu uzaktan uzağa ayakları-

nın altında serilip serpilmiş duran Boğaziçi panoraması gibi taşkın, sapkın ve sefih bir güzellikle güzel olduğunu hissediyordu.

Evet, Madam Jimson bu bahar vaktinin Boğaziçi kıyıları gibi mavi. yeşil, beyaz, kızıl, sarı ve erguvani renklerin bütün parıltılı çekiciliğiyle donanmıştı ve Boğaziçi gibi tatlı başdöndürücü bir koku ile kokuyordu ve yine tıpkı Boğaziçi gibi yatağından henüz çıkmış bir kadın kadar perişandı. Delikanlıya –yine hiç bakmadan bilinen bu perişanlık ise– şu anda genç kadının en dayanılmaz büyülerinden birini meydana getiriyordu. Zira, bu hal ona tadı ancak uzun ihtiras gecelerinin ertesinde tadılabilen şehvetle karışık bir teklifsizlik veriyordu.

Buna rağmen Captain Jackson Read yine hissiz ve donuk kaldı. Bir müddet yanyana konuşmadan yürüdüler. Sonra birden Madam Jimson koluyla delikanlıyı dürterek:

— Leylâ uyuyor mu? " dedi.

Jackson Read cevap vermedi. Kadın ilave etti:

— Bu kadar hâdiseyle dolu, bu kadar heyecanlı bir gecenin sonunda mutlaka çok yorulmuş olacak.

O vakit Captain Jackson Read başını çevirip sordu:

— Ne hâdisesi, ne heyecanı?

Madam Jimson kadınlığının bütün oynaklığıyla güldü.

— Niçin gülüyorsunuz?

— Çok gülünçsünüz de onun için.

Captain Jackson Read penbe dudaklarını bir ekşi meyveyi emer gibi ısırdı. Genç kadın gülmelerinde devam ederek:

— Zavallı dostum; bir parça etrafınıza baksanız, kendi halinize kendiniz de gülerdiniz!" dedi.

Captain Jackson Read eski sevgilisini tokatlamak veyahut şu kızıl ve dalgalı saçlarından yakalayıp sarsmak sarsmak istiyordu. Bunu yapamadığı için dargın, mahzun bir tavır takındı:

— Oo, Jammy, rica ederim, rica ederim!" dedi.

Bunun üzerine Madam Jimson çocuğunu avutmağa çalışan şefkatli bir ana şivesiyle konuşmağa başladı:

— Bana neden kızıyorsunuz? Gerald,aziz Gerald!" dedi "Size eski bir dost sıfatıyla nasihatte bulunmama müsaade etmiyecek misiniz? Bırakınız söyliyeyim, bırakınız! Herkes sizinle alay ediyor. Herkes sizi bu küçük Türk kızına delice kapılmış sanıyor. Etrafınız türlü türlü dedikoducularla çevrilidir. Bu münasebetin sizin kariyerinize kadar kötü tesir edeceğini söyliyenler de var. Geçen gün bir yerde bahsiniz geçerken General (xxx)'in eşi bile kendini tutamadı da sizin için "O kaybolmuş bir adamdır!" dedi. Kaybolmuş bir adam! Siz! Ah, Gerald, bunları işitttikçe yüreğim parçalanıyor.

— Siz de bu fikre katılıyor musunuz?

— Hayır Gerald! Bin kere hayır! Kendi üzerinizde ne büyük bir hâkimiyetiniz olduğunu bilirim. Sonra aşktan, sevmekten çok sevilmeğe meyilli olduğunuz bence bilinmiyen bir şey değildir. Lâkin, sizi benden çok kim sevebilir, Gerald!

Captain Jackson Read bu sefer penbe dudaklarını bir tatlı meyveyi sömürür gibi ısırdı.

— Bende bulamadığınız şeyi bir Türk kızında mı bulacaksınız? Sanır mısınız ki bir Türk kadınında bendeki kadar sevmek kabiliyeti olsun! Zavallı Gerald! Görünüşte bizden hiç farkı olmıyan bu kadınların gerçekte nasıl bir esir ruhu taşıdığını bilir misiniz? Bunlar bir takım cansız bebeklerdir ki yalnız hoş görünmesini bilirler. Arasıra tad değiştirmek için okşanıp öpülmeye lâyıktırlar. Fakat ciddi, derin münasebetler bahis konusu olunca hatıra en son gelecek olan "Desenchantee"lerdir. Ve bundan başka bir İngiliz zabiti için Türk çevrelerinde kendinden bu kadar geçmenin doğuracağı mahzurları da bir düşününüz!

Captain G. Jackson Read bir Britanyalı gülümsemesiyle güldü:

— Bunu hatırlatmanıza teşekkür ederim kumandan!" dedi.

Delikanlının bu alayı kadını biraz önceki zalimliğini tazelemişti. O da acı acı gülümsiyerek dedi ki:

— Hem bu kızın ahlâkından emin misiniz? Sizi hiç sevmediği halde kendini sizinle bu kadar göstermesindeki sebep nedir?

— Beni hiç sevmediğini nereden biliyorsunuz?

— Bir kadının hallerini yakından inceliyen başka bir kadın için bunu anlamamak kaabil mi? Sonra Leylâ'nın eni konu bir âşıkı var. Haftada birkaç defa yatağına girdiği bir adam... Bu onun gelecekteki kocasıdır. Sizin aradaki rolünüz ne oluyor? Genç kızın göğsünde bir süs müsünüz? Yoksa her ikisi arasında bilmiyerek bir kızıştırıcı rolü mü oynuyorsunuz?

Ve bu sözünün tesirini görmek için durup genç adamın yüzüne baktı. Öbürü öfkesinden dudaklarına kadar bembeyaz kesilmişti. Kızıl saçlı kadın ağzım büzerek ilâve etti:

— İşte cevap veremiyorsunuz! Lâkin ben size sizin vaziyetinizi iki cümle ile açıklıyacağım. Bugün İstanbul'da kadınlar arasında en çok sükse'si olan genç İngiliz zabiti sizsiniz! Bu yenilmiş ve işgale uğramış şehirde önce bir İngiliz zabiti olmak, sonra da sizin güzelliğinize sahip bulunmak o kadar dayanılmaz iki cazibedir ki bunun tesirinden kaçınmak oldukça güçtür. Hele Leylâ gibi snob, gösterişçi bir kız için sizin dostluğunuz hayallerin üstünde bir monden itibar kaynağıdır. Onun sizde aradığı ve bulduğu şey işte bundan ibarettir.

Captain Jackson Read, bu sefer, Madam Jimson'a hiçbir cevap vermeksizin arkasını çevirdi ve otomobiline doğru yürüdü. Kadın,

yolun üstünde yapyalınız kalmıştı. Güneşin ilk ışıkları tepeleri yaldızlıyor ve ta aşağıda Boğaziçinin sularına, kaldırımları yüzbinlerce ayna parçalarından yapılmış bir efsane yolu manzarası veriyordu.

Captain G. Jackson Read otomobiline binerken meydana gelen sarsıntıdan Leylâ gözlerini açtı. Yarı uykuda yarı uyanık:

— Neden hâlâ burada bekliyoruz?" diye söylendi.

Delikanlı sesini çıkarmadı. Çünkü, Leylâ bir küçük çocuk gibi bu sualin cevabını beklemeden tekrar uyuyakalmıştı.

Tam bu sırada arkadaki arabada Captain Marlow da bir âlâ uykuya dalmıştı. Azize Hanımın bütün okşamaları hep boşuna gitmişti.

Hesapsız çekiç vuruşları altında nihayet harekete gelen Major Will'in otomobilinde ise şimdi şişman adamın horultularından başka bir şey işitilmiyordu.

Öyleki, her çift birbirinden ayrılırken adeta bir rüyada gibiydi. Ne Marlow Azize Hanımın ayrılış törenine katılabildi, ne Leylâ Jackson Read'in elini sıktı, ne de Major Will gözlerini açıp da Madam Jimson'u otomobilinden inerken gördü.

XI

"Ve cümle mekruhatında ve uhşiyatında sabayetinin günlerini büsbütün uryan olarak kanına batmış olduğu vakti hatırına getirmedin."
-Ahdi Atîk- Hezakiyal- 17

Lâkin, her şeye rağmen Azize Hanım kendisini Captain Marlow'la bir sevişmenin başında sanıyordu. Captain G. Jackson Read'e bağladığı ümitler tamamiyle kaybolduğu gün den beri içinde bulunduğu alaca toplulukta hangi cinsten, hangi renkten olursa olsun bir aşıkın ortaya çıkmasını dört gözle bekliyen bu kadın, nihayet, Marlow'un şahsında bu beklenen erkek yüzünün çizilmeğe başladığını görür gibi olmuştu. Onun içindir ki, bu fırsatı kaybetmek istemedi ve demiri tavında iken dövmeğe kalkıştı.

Zavallı kadın ortada ne demirden, ne ateşten eser bulunmadığını hiç bilmiyordu ve Captain Marlow'un -belki de kendisini daha ziyade tahrik için- takındığı çekingen tavrın günün birinde silineceğinden emin bulunuyordu.

Leylâ ona dememiş miydi ki İngilizler başlangıçta soğuk ve vurdumduymaz görünürler. Fakat bir defa alev aldılar mı artık bir daha önlerine geçmenin imkânı kalmaz. Aşk ve ihtirasın en son derecelerine varırlar. Sada-

kat ve bağlılıklarına da diyecek yoktur. İşte, Captain Jackson Read buna en canlı bir örnekti. İstanbul'a geldiği günden beri topukları nice kadın kalbinin kanıyla bulanmış bu merhametsiz Apollon nihayet bir esmer kızın elinde uslu bir Danimarka köpeği haline girmişti.

Bütün Major Will gecesinin ardından gelen günler hep bu Leylâ–Jackson Read münasebettine dair dedikodularla doldu. Özellikle o geceden beri nereye gittiği, ne olduğu bilinmiyen Necdet'in esrarlı vaziyeti bütün bu dedikodulara melodramlarla karışık bir meraklı tefrika romanı tadı veriyordu. Kimine göre Necdet, Major Will'in bahçesinde o gece yarısı Jackson Read'den yediği darbelerin tesiriyle yatağa düşmüş, gizlice tedavi edilmektedir. Kimine göre Captain'in şahsında İngiliz işgal kuvvetlerini tahkir etmiş olmak suçuyla ya Krocker Otelinin mahzenlerinde, ya Arapyan Hanı'nın işkence odalarında inim inim inletilmektedir. Bazıları ise, Necdet'in çoktan Malta'ya sürülmüş veyahut Seylan'a gönderilmiş olduğunu iddia etmekteydi.

Bu zanları, bu şüpheleri alttan alta körüklediğine şüphe olmıyan Madam Jimson arada bir ağzından yüzbin türlü mâna verilmesi mümkün sözler kaçırıyordu. Bunlardan olmak üzere, bir gün Leylâ ile Jackson Read'in bulunmadıkları bir çay ziyafetinde sözde herkesçe bilinen bir hâdiseden bahseder gibi havaya şöyle bir lâf attı:

— Leylâ, nihayet, düello meselesini bir tarafa attırmış. Harb Divanı işini de... Aferin kıza!...

Orada bulunanlar arasında hiçkimse bu sözü derinleştirmeğe cesaret edemiyordu. Yalnız Azize Hanım kendisine mahsus saflığıyla sordu:

— Kuzum, bu düello meselesi, bu Harb Divanı işi de nedir?

— A, haberiniz yok mu? Leylâ'nın nişanlısı Necdet Bey Captain Jackson Read'i düelloya davet etmiş; bunun üzerine Captain bunu kendi haysiyetine bir tecavüz sayarak Necdet Bey'i İngiliz Harb Divanı'na vermek istemiş,....

— E sonra! Sonra?...

— Sonrası ne olacak? Buraya gelmezden biraz önce dostlarımdan biri bana telefonla bildirdi: Leylâ araya girmiş, birini düellodan, öbürünü de Harb Divanı fikrinden vazgeçirmiş. Tabiatıyla Necdet Bey Captain'e tarziye vermek şartıyla...

— Tarziye mi, pöh! Ne bayağı çocukmuş!

Bunu söyliyen küçük Nermin'di.

— Ya siz olsanız ne yapardınız, hanım kızım?

— Ben mi? Hah, hah! Her ikisini de öldürürdüm.

Major Will göbeğini hoplatarak gülmeğe başladı.

Azize Hanım tekrar söze karıştı:

— Eh, peki şimdi Necdet Bey nerede?

Madam Jimson bu suale esrarlı bir gülümseyişle cevap verdi. Bu gülümseme şunu ifade ediyordu: "Yok, o kadarını öğrenmeğe çalışmayınız. Çünkü, bu mühim bir sırdır. Kesin olarak açıklanamaz."

Halbuki o saatte Necdet hiç çıkmadığı evinde Leylâ'yı beklemekten başka bir şey yapmıyordu.

Nasıl, yine Leylâ mı?.. Evet, yine Leylâ! Her şeye rağmen Leylâ! Aşk vardır ki tutkununu insanüstünlüğüne kadar yükseltir! Aşk vardır ki esirini şuursuzluğun ve hayvanlığın son basamaklarına kadar indirir. Necdet'i hükmüne alan aşk da işte, böyle bir aşktı.

Zavallı genç her çabalayışında bir parça daha batıyordu ve bu batışta tuhaf bir baş dönmesi, tatlı felâket hissi vardı.

Necdet, sonu olmayan bir uçuruma doğru durmadan yuvarlanmak istiyordu. Onun için hayatın bütün kanunu, bütün mânası bu başaşağı düşüşteydi. Leylâ'nın âşıkı bu hususta kendisini kâinatın ezeli iradesiyle uygun sayıyordu. Bazan içinden bir ses ona bu manevi çürümenin tehlikelerinden haber verdikçe bu sesi susturmak için bulduğu çare yine hislerinin uğultusuna kendini bırakmaktan ibaret kalıyordu.

Çoğunluk, fuhşa düşmüş kadınlarda görülen bu hastalıklı hal, bu düştükçe düşmek

isteyiş, bu içte durmadan bir şeyin kayışı ve bu kayışın verdiği uyuşturucu zevk zaten pasif karakterli olan Necdet'te bir ikinci tabiat hükmüne girdi.

Bundan başka türlü bir yaşayış tarzı olabilir mi? Bu gidişin tersine dönmek mümkün müdür? Aslâ tayin edemiyordu. Herhangi bir kuvvetin bir uçuruma doğru yuvarladığı bir taş parçasından ne farkı vardı? Durmak kendi elinde miydi? Onun için durmak bir yere çarpıp parçalanmaktan başka neyi ifade ederdi? Bu çılgın hızın önüne hangi ahlâk prensipini bir engel olarak çıkarmak kudretine sahipti?

Zaten bütün bunları düşünmeğe Necdet'in hiç vakti olmuyordu. Onun hesabına, onun yerine hep Leylâ düşünüyor, Leylâ söylüyor, Leylâ hükmünü veriyordu. O ne derse hep o oluyordu. Bazan bir gülümseyişi, bir bakışı en içinden çıkılmaz meseleleri bir anda çözüveriyordu. Bunun içindir ki, Necdet, Leylâ yüzünden başı sıkıya gelince gene ona doğru koşuyordu. Derdi verenden deva arıyordu.

Bu sefer de öyle oldu. Major Will gecesi, artık derdine ölümden başka çare bulmayan genç adam Leylâ'nın tedbiri sayesinde yeni bir hayat ile yaşamağa başlamıştı. Sanki bu müthiş imtihan onun aşkına taze bir kuvvet vermek; sanki bu buhran sevilen kadının güzelliğine bir güzellik daha katmak içindi. Gerçekten, şu dakikda Necdet her zaman-

dan ziyade sevdalı; Leylâ her zamandan ziyade büyüleyiciydi. Siyah akik gözlerinin parıltıları dilin ifade edemiyeceği bütün gönül titreyişlerini heyecan verici bir belâgatle söylüyordu. En hafif gülümseyişi en uzun, en yırtıcı öpüşler kadar keskin ve ateşli olmuştu. Ellerinin her hareketi çıplak deri üstünde bir gıcıklayıcı okşayış gibiydi ve Necdet parmaklarını genç kızın sık, gür saçlarına her sokuşunda sanki insanı kendinden geçirici tropik kokularıyla dolu bir engin ormana dalmış gibi oluyordu, o kadar kendinden geçiyordu.

Jackson Read hâdisesinin ertesi akşamı, onu bu odada döğdüğü an bu kara ve karışık saçları, ne çılgın bir hınçla kavradığını şimdi en tatlı şehvet dakikalarından biri gibi hatırlıyor. Zaten genç adamın sinirlerinde bu hınç ile bu şehvet ne vakit birbirinden başka iki his olmuştur? Bu düşkünlüğü bir acayip kinden ayırmanın imkânı varmıdır? Öyle bir kin ki dişlerini geçirdiği eti son parçasına kadar çiğneyip yemeden sükûn bulamaz!

İşte, Necdet Leylâ'yı beklediği şu dakikada her vakitten daha yırtıcı bir iştah ile kıvranıp durmaktadır. Captain Jackson Read'le kendi arasında geçen hâdisenin bütün aybını, bütün aşağılığını unutmuştur. Major Will'in yalısında herkesin gözü önünde nasıl rezil olduğunu; ta Bebek'ten Taksim'e kadar nasıl dayak yemiş, belkemiği bükülmüş,başı önüne düşmüş bir sokak köpeği gibi saatlerce duvar diplerinde yürüdüğünü; nihayet o müt-

hiş kararı verdiği sabahın ölüm azaplarını, ölüm terlerini ve Leylâ'nın akşama doğru yaptığı trajik ziyareti, hepsini hepsini unutmuştu. Bütün rezaletlere, bütün ıstıraplara, bütün alçalmalara kanıksamıştı.

Bununla beraber, O ne uğursuz bir akşam üstü idi! Captain Jackson Read'i düello'ya davet eden mektubunu yazıp masanın üstüne bıraktıktan sonra daldığı karanlık düşünceler arasında birden bire o inatçı, o bir acı çığlıktan daha endişe verici zil sesi... Ne var, ne oluyor, kimdir bu demeğe kalmadan bir kasırganın bir ağaçtan koparıp attığı bir dal gibi Leylâ'nın odaya düşüşü!...

— Ne işin var burada? Neye geldin, neye geldin?.. Kaltak, orospu!...

Necdet kısık bir sesle bu sözleri haykırarak kızın üzerine yürüyor, bir cellât gibi bileklerinden yakalıyor, sarsıyor, sarsıyor...

Sonra omuzlarından tutup yere atıyor. Leylâ'da ne bir ses, ne bir hareket! Hattâ vücudunun orasına burasına inen darbelere karşı bile hafif bir tepki göstermiyor. Sanki giydirilmiş kuşatılmış lâstikten kocaman bir bebek...

— Haydi git; haydi.. Defol, şimdi, şimdi.. Yoksa geberterim diyorum, gebertirim diyorum.

Ve Leylâ halının üstünde çoktan son nefesini vermiş gibidir.

— Çıkmak istemiyor musun? Öyleyse ben çıkarım. Sen burada zıbar, ağla, bağır, ne halt edersen et!.

Ve kızın üstünden atlayıp çıkınağa hazırlanırken kız bütün vücuduyla bacaklarına dolanıyor. İşte o vakit delikanlı eğilip Leylâ'yı saçlarından kavrıyor; bunun üzerine iki vücut arasında bir acayip boğuşma başlıyor. Necdet, dişlerini Leylâ'nın etine geçiriyor. Leylâ tırnaklarını Necdet'in boynuna, yanaklarına, kulaklarına saplıyor ve her iki taraftan yumruklar, tokatlar, tekmeler...

Bu güreşmeden ikisi de nasıl sağ salim kurtuldu? Burası ayrıca şaşılacak bir nokta idi. Lâkin Necdet'in bildiği bir şey varsa o da bu döğüşmenin aralarında bir çeşit ateşli barışmaya başlangıç oluşudur. Gerçekten bundan sonra, sanki derilerinden sızan kan damlalarında vücutlarının bütün zehirini dökmüş iki mahlûk gibi rahatladılar ve yatıştılar. O geceye dair ne bir sual, ne bir cevap... Hattâ Leylâ o akşam masanın üzerinde Captain Jackson Read'e yazılmış zarfı gördüğü halde hiç sesini çıkarmadı, "Bu nedir?" diye sormadı; yalnız ertesi gün ilk işi Captan'i gidip bulmak oldu.

Vücudunun her tarafı çürük içindeydi. Yüzünde de birtakım diş ve tırnak izleri vardı. Tabiî halinde bile bir parça dolgun ve kıvrık duran dudakları büsbütün şişmişti. Leylâ hep bunları görünmiyecek bir hale getirinciye kadar epeyce zahmet çekti. Hiç âdeti değilken kuvvetli bir makyaj yapmak zorunda kaldı ve bu boyalı yüzü üstü dallı bir kurşuni

peçe ile örttü. Böylece Captain Jackson Read-in "xxx" otelindeki odasına girdi.

Bu İngiliz zabitinin yanına genç kızın ilk girişiydi. Onun içindir ki fazla bir halecana kapılmış bulunuyordu. Delikanlının, kendini sırtında oldukça lâübali bir ev kıyafetile kabul edişi Leylâ'nın büsbütün garibine gitti.

— İki gün içinde ne kadar değişmişsiniz, darling! Oo, yüzünüz ne kadar beyaz? Ve ne kadar yorgun görünüyorsunuz! Ne var, çabuk söyleyin!

— Captain, Necdet'ten bir mektup aldınız mı?

İngiliz zabitinin yüzü dumanlandı. Gözlerinden vahşi bir şimşek çaktı. Sert ve keskin bir sesle:

— Evet... Küstahça bir mektup... dedi.

Leylâ gözlerini yere eğdi.

— Düşününüz, beni düelloya davet ediyor. Beni, beni.. Captain Jackson Read'i... Bu hatıra gelir şey mi? Demek ki beni kendisiyle eşit sayıyor. Hah, hah; bu ne cüret, bu ne cüret!

Leylâ İngiliz zabitinin bu "mütecaviz" ve hakaretli sözleri karşısında birden irkildi.

— Affedersiniz, Captain; benim bir yakınımdan bahsettiğinizi unutmayınız!" dedi.

Jackson Read kaba ve acı bir alay sırıtmasıyla:

— Bu efendi hazretlerinden ne tarzda bahsetmemi istiyorsunuz? Onu bana karşı müdafaaya mı geldiniz?

— Necdet'in buna ihtiyacı olmadığını sanıyorum. Buraya gelmekten maksadım sizi ve onu herhangi bir skandala meydan vermekten menetmektir, işte o kadar...

— Hayır, hiçbir skandal olmıyacak... Zaten benim mevkiim, şerefim ve şahsiyetim bu efendi ile bir basamağa inip çekişmeye müsait değildir. Ben onu ancak cezalandırabilirim. Bunun içindir ki onu yalnız kulağından tutup İngiliz Polisine vermekle yetineceğim.

Leylâ tutmak gücünü kendinde bulamadığı bir isyan ile oturduğu yerden kalktı, bir ayağını yere vurdu.

— Hayır, bunu yapmıyacaksınız Captain! Yapamazsınız... diye haykırdı.

— Yapamaz mıyım? Neden, bana izah eder misiniz?

— Yapamazsınız. Çünki, arada ben varım. Benim namusum, benim haysiyetim var. Bütün bunları ayak altına itemiyecek kadar nazik ve terbiyeli olduğunuzu ümit ederim

Captain Jackson Read sakin ve donuk bir sesle söyledi:

— Oh, emin olunuz; her şey o kadar mutlak bir sessizlik içinde, o kadar gizli kapalı geçecektir ki....

— Gizli kapalı mı? Amma yaptınız! Daha şimdiden, daha bu kararınız gerçekleşmeden önce herkes bu işten, bir düello meselesinden bahsedip durmaktadır. Zaten ben bütün bu dedikodulardan bir mâna çıkarmak

içindir ki buraya geliyorum. Kapınızdan girerken ümit ediyordum ki, sizin ağzınızda hepsinin tekzibi ile karşılaşacağım. Fakat siz bütün bunları öyle bir...

"Kaba tavırla" diyecekti. Kendisini tuttu.

— Öyle bir sertlikle doğruladınız ki..

İngiliz zabiti hiç cevap vermedi. Ayaklarını ağır bir gevşeklikle masanın üzerine uzattı ve dik dik parmaklarının ucuna baktı.

Leylâ ikinci bir hamle ile sözüne devam etti:

— Bu işte eğer beni düşünmezseniz mutlaka kendinizi düşüneceksiniz. Biliyorum öfkeniz geçip de soğukkanlılığınız yerine geldiği vakitte kendi kendize "Ben ne yapıyorum?" diyeceksiniz. Çünki, böyle bir davâ hiç değilse kendi aranızda gizli kalmıyacaktır. Şefleriniz mutlaka bundan haberli olacaklardır.

Captain Jackson Read gözlerinin ucuyla kaygılı kaygılı Leylâ'ya baktı:

— Size bunu kim öğretti? Bu sizin fikriniz değil! dedi.

— Bütün tanıdıklarınız böyle düşünüyor; Captain!

O vakit İngiliz zabiti bir derin düşünceye daldı ve neden sonra başını kaldırıp dedi ki:

— Lili, buna tek çare var. Necdet bana tarziye vermelidir!

Leylâ denize düşmüş bir kazazedenin bir tahta parçasına sarılışı gibi hemen bu teklifi kabul etti:

— Peki Captain, bunun için son gayretimi harcıyacağım!

Bir uzun sessizlik daha... Genç kız gitmeğe hazırlandı. İngiliz zabiti bacaklarını masadan aşağıya indirdi:

— Ne, gidiyor musunuz? Bütün bu ciddi bahislerden sonra br parça da başka şeyler konuşabilirdik.

Captain Jackson Read bu sözleri söylerken Leylâ'ya acayip bir bakışla bakıyordu. Onda deminki soğuk, uzak ve kapalı adamdan eser kalmamıştı. Bir çeşit samimi yarenlik tavrını takınmıştı. Lâkin genç kız onun bu halini deminkinden daha fena buldu.

— Gideyim, gideyim Captain! dedi. Bir başka gün bize gelirsiniz de uzun uzadıya konuşuruz. Lâkin şimdi ne bir şey dinlemeğe, ne de bir şey söylemeğe gücüm var. Bu hâdiseler beni kırdı geçirdi; bilseniz, kafam ne kadar yorgun.

Bunları söyliyerek yavaş yavaş odadan dışarıya çıkarken Capain Jackson Read kendi kendisine:

— Ne tuhaf! Hiç de o değil gibi... Tamamiyle değişmiş, tamamiyle... diye söylendi.

Sonra, sanki hiçbir hâdise geçmemiş gibi bürosunun üstündeki kâğıtları karıştırmağa başladı.

Lâkin Leylâ için bu kısa ve ateşli buluran manevi bir uyanıklık başlangıcı olmuştu. Genç kız, şimdi, kendi içini her zamandan daha büyük bir açıklıkla görebiliyordu. Sanki,

kadınlığı aşk vadisinde bir aydınlık durağa ermişti. Necdet'le Jackson Read arasında bir kördüğüm haline giren kalbi küçücük sırlarının bütün boğumlarını göstererek bir gevşek pamuk gibi çözülüyordu. Kendi kendisine: "Demek ki bunu hiç sevmemişim; hiç sevmemişim. Hep öbürüne bağlı kalmışım; öbürünün olmuşum". diyordu ve gerçek karşısında hayrete düşmekten kendini alamıyordu.

Gerçekten, hangi mucize Necdet'e bu gönül meselesinde Captain Jackson Read'i yenecek kudreti vermişti? Necdet'in silik ve sönük kişiliği nasıl olmuştu da Apollon kadar güzel çekici ve parıltılı bu İngiliz zabitinin nüfuzunu Leylâ gibi görünüşe düşkün bir genç kızın kalbinde kırabilmişti? Evet, Leylâ gibi herşeyi, her hareketi, her düşüncesi bir gösterişten, bir süsten, bir monden hevesçilikten ibaret olan bu züppe kızın kalbinde?...

Necdet'in nişanlısı bunu kendi kendine açıklamaktan bile çekiniyordu. Zira, Necdet'i Captain Jackson Read'e tercih etmek ve sonra bu tercihe göre yaşamak Leylâ'ya bulunduğu çevre içinde bir bozgun gibi görünüyordu. Gerçekten, Necdet Bey isminde bir gencin nişanlısı veya sevgilisi olmakta ve herkese böyle görünmekte o çevrenin anlayışlarına göre ne bir başarı, ne de bir şeref vardı. Captain Jackson Read'den vazgeçip tamamiyle Necdet'e dönmek, mükellef ve muhteşem bir konaktan çıkıp üç odalı küçük bir eve göçmek gibi bir

şeydi. Ve Leylâ'nın kibri böyle bir feragatte bulunmasına asla müsait değildi.

Bununla beraber genç kızın yüreğinde ses veren gerçeği nasıl susturmalı? Nasıl inkâr etmeli, nasıl bilmemezlikten gelmeli ki, Major Will bahçesinde geçen olaydan ve onu takibeden hâdiselerden sonra, hususiyle Captain Jackson Read'in şu kaba ve bayağı davranışı karşısında kesin olarak kırılan hayalinin onarılmasına artık imkân kalmamıştır. Leylâ'nın içinde bir şey donmuştur; Leylâ Captain Jackson Read'den soğumuştur.

Necdet'in sevgilisi kendi gönlünün bu yeni vaziyetinden haberli olmakla beraber tamamiyle hükmünü vermekte tereddüt gösteriyordu. Tıpkı hekimin bir fena hastalığa yakalanmış olduğumuzu bize üstü kapalı söylediği vakit anlamamazlıktan gelişimiz ve belki hekim yanılmıştır, belki bu onun söylediği hastalık değildir diye kendimizi avutmak isteyişimiz gibi bir çeşit acayip mantıkla oyalanıp duruyordu.

Gerçi Leylâ ile Captain Jackson Read arasındaki münasebet herhangi bir ayrılığı güç ve acıklı kılacak kadar ehemmiyetli bir dereceye varmamıştı. Bu kendini beğenmiş, soğuk İngiliz zabitiyle bu züppe ve havai Türk kızı şimdiye kadar bütün mânasıyla bir monden flört kahramanlarından başka bir şey olmamıştılar. Onun içindir ki, Leylâ etinin tabi susuzluğunu gidip Necdet'in kucağında yatıştırmıştır ve bu suretle Necdet

onun için bir çeşit kötü iptilâ yerini tutmuştur. Kibar âlemde saklanması lâzımgelen bir düşkünlük, bir ayıplanacak alışkanlık ki, doyurulması ancak Necdet'in yatak odası gibi herkesin gözlerinden uzak, gizli bir köşede mümkün olabilirdi.

Lâkin işte Leylâ şimdi Jackson Read'den bu yüzde kalmış münasebete bile tahammül edemiyecek derecede soğumuştu. Çoğunlukla sinemalarda olduğu gibi genç İngilizin gerçek yüzünü örten bir maske düşmüş ve bunun altından cinsi, ismi bilinmiyen bir acayip malılûk suratı çıkmıştı. Leylâ, Jackson Read'in bu yeni suratının ne ifade ettiğini, ne diye güldüğünü, neden baktığını artık hiç anlamıyor, ona nasıl seslenileceğini, onunla ne konuşulacağını bilemiyordu.

Otel odasındaki resmî ve ciddi konuşmadan sonra kaç defa rasgeldiyse bu hayretten kendini alamadı. Captain Jackson Read'i ömründe ilk defa gördüğü bir adammış gibi yadırgamaya başladı.

Captain Jackson Read Leyla'da başgösteren bu yeni ruh halini hiç sezmiyordu bile.. Onun içindir ki, eskisi gibi gene Sami Beylerin evine gidip gelmekte devam etti. Yeniköy dönüşü, sabaha karşı, otomobilde geçirdiği o hafif pişmanlık ve imtihan buhranından ruhunda hiçbir eser kalmamıştı. Hattâ, Sami Beylerin evine her gelişinde kendisini bir parça daha yerine ısınmış hissediyordu. Çoğu akşamlar, çoğu öğle sonları gümüşü renkli,

geniş ve sağlam otomobilinin Nişantaşındaki apatmanın kapısında onu saatlerce beklediği görülüyordu. Leylâ için bu saatlerin belki bir kıymeti vardı, fakat her türlü zevk ve taddan yoksundu. Zira, Captain Jackson Read Sami Beyin evine bu samimi ziyaretlerinde bir baba evine gelen bir aile çocuğundan hiç de farklı değildi. Leylâ ile annesinin ellerini sıktıktan sonra salonun en rahat ve en derin koltuklarından birine gömülüyor ve bacaklarını herhangi bir yakın mobilyanın üstüne uzatarak, ya cebinden çıkardığı bir gazeteyi veya Leylâ'dan ödünç aldığı bir kitabı okumağa koyuluyordu.

Leylâ ise, uzun, siyah, kıvırcık kirpiklerinin altından onun bu halini seyrederken her taraftan parıltısıyla âlemin gözlerini kamaştıran bu adamın hususî yaşayışında ne kadar sönük, ne kadar tatsız ve can sıkıcı bir şey olduğuna şaşıyordu. Leylâ Captainin bu yüzünü tanıdıktan sonra hâlâ onun yoluna rahat ve huzurlarını feda eden, hâlâ onun için birbirleriyle saç saça başbaşa giren kadınlara şaşmaktan da kendini alamıyordu. Bir vakitler o da bu kadınlardan biri değil miydi? O da Captain Jackson Read uğruna herşeyi fedaya hazırlanmamış mıydı? Captain Jackson Read.. Bu isim söylenince onun başında da bir tehlikeli dönüş olmuyor muydu? Fakat işte, uzaktan bitmez tükenmez bir ihtiras ve heyecan kaynağı halinde görünen ve her yerde güneş gibi parıl parıl parlıyan bu adam yarısı

koltukta, yarısı iskemlede dayalı duran şu ağır, şu cansız ve tenbel heyûladan başka bir şey değildi. Onun içindir ki, Leylâ Jackson Read'den "Dorian'Gray" unvanını kaldırmış ve ona kendi içinden "Altın heykel!" lâkabını vermişti. Genç kızın İngiliz delikanlısını böyle çağırışında bir mezhepten başka bir mezhebe geçenlerin eski inançlarına karşı koydukları kinden bir korku vardı. Bu kin uzun vakitler kutsallığına inandığımız eşyanın bayağı bir tahtadan, bir taştan veya bir kâğıttan ibaret olduğunu anladığımız zamanki hayal kırıklığımızın bir tepkisidir.

Eğer Leylâ bütün din değiştirenler gibi artık tanrılığına inanmadığı bu putu kırıp parçalamak istemiyorsa bunun tek sebebi Captain Jackson Read'in günden güne artan monden nüfuzu, monden büyüsü idi. Leylâ onun fizik tesirinden tamamiyle kurtulmuş bulunuyor, fakat muhiti üzerinde devam eden cazibesinden bir türlü sıyrılamıyordu.

Gerçi Jackson Read onun gözünde her türlü manevi kıymetten yoksun bir altın put idi, fakat bu put bir salonun en itibarlı ,en değerli süsü olmaktan da bir an geri kalmıyordu. Sami Beyin kızı, Captain Jackson Read'in iri ve sağlam otomobilini kapılarının önünde saatlerce bekler hissettikçe sahibinin huzurile daralan göğsüne bir tatlı genişlik geliyor ve kalbi gururdan çarpmağa başlıyordu.

Lâkin, bu ruh halini Necdet'e nasıl açıklamalı! Zavallı genç ,Major Will gecesinden

sonra kalbinin ve aklının bütün huzurunu kaybetti.Leylâ herhangi bir zan, şüphe veya hâdise üzerine kendisine açıklama yapmak için ağzını açınağa kalkışında bir deliden hiç farkı olmıyan garip ve öfke dolu bir Necdet buluyordu ve onu kalp ve akıl vasıtalarından daha çok doğrudan doğruya sinirler üzerinde tesirli olabilecek birtakım nüfuzlarla yatıştırmak lâzımgeliyordu.

Bu sahada ise Leylâ'nın uzun uzadıya düşünüp taşınmasına, yeni yeni plânlar ve oyunlar düzenlemesine hacet kalmıyor, yalnız kadınlığının çıplak cinsiyetiyle görünmesi yetiyordu.

Leylâ monden nefsaniyetiyle kadınlık hisleri arasında bu muvazeneyi bulduktan sonra iyice rahat bir olgunluk devresine ermiş olacaktı; eğer içinde yaşadığı çevrenin havası durmadan bozulup zehirlenmek istidadını göstermeseydi... Lâkin işte, bu hava kâh bir boranın başlangıcında olduğu gibi sinirleri bunaltan bir baskı ile ağırlaşıyor, kâh soluk almayı imkânsız kılan ufunetlerle doluyordu. O zaman Leylâ yeniden birtakım yorucu mücadelelere atılmak zorunda kalıyordu; ama kiminle, ne ile pek iyi bilmiyordu. Madam Jimson'la mı, küçük Nerminle mi? Azize Hanımla mı? Yoksa annesinden başlıyarak kendi evinde, kendi hariminde onu durmadan didikliyen, hırpalıyan bir sürü sinsi kuvvetlere karşı mı?

Hayır, belki de hiçbiri değil; belki de hepsi birden! Fakat işte, bazan bütün bu belli ve

belirli rakipleri sustuğu, bazan bütün bu muhalif kuvvetlerin her çeşit menfî ve zalim tesirden uzak kaldığı anlarda bile Leylâ gene bir didişme ve bir çekişme ihtiyacını duyuyordu. Farz edilebilir ki, bu tedirginlik onun yaşadığı çevrenin havasını yapan tezatlı ve görünmez unsurların sürtüşmelerinden doğan bir fena kıvılcımın mahsulüdür.

Gerçekten, işte Leylâ'nın en kuvvetli düşmanı Madam Jimson artık Jackson Read'den büsbütün ümidini kesip İtilâf ordusunun başka saflarında teselli aramağa gitmiştir. Beyoğlu Levanten âleminin bu muhteşem meyvesi şimdi kâh İtalyanca şarkılar söyliyen, kâh Fransız zekâsının havailikleriyle beslenen sofraların süsü olmağa başlamıştı. İngiliz zabitlerinden artakalan, fakat nefisliğinden ve tazeliğinden hiçbir şey kaybetmiyen bu cennet yemişinin ikinci sınıf fatihler ordugâhına bu vakitsiz düşüşü İtalyanlarla Fransızlar arasında adeta yeni bir ganimet bölüşmesi gibi heyecanlı bir hadise oldu. Artık burada Madam Jimson'un üzerine atılan atılana idi. Captain Jackson Read'in eski sevgilisi bu tatlı dalaşmanın içinde midir ki, Leylâ'yı rahatsız etmeğe veya Jackson Read'i tekrar kendine çekmeğe vakit bulacaktı?

Küçük Nermin'e gelince o, tamamiyle Miss Fanny Moore'un malı olmuştur. Masuvanın örneği gibi iğrenç, utanmaz ve çekici olan bu Amerikalı kız Major Will gecesinden beri toy ve körpe avını bir ipekten ağ içinde

hapsetmişti. Nermin ise başkalarının yaptığı aşkları, başkalarının sevdiği erkekleri hor görmek için bundan daha mükemmel bir fırsat bulamazdı. Bir kadın tarafından sevilmek ona gösteriş ve zarifliğin en yeni, en asrî şekillerinden biri gibi geliyordu. Miss Fanny Moore kendisine:

— Benim beyaz güvercinim, sensiz Amerika'ya nasıl döneceğim? Okyanusu geçmek için bana senin kanatların lâzım... Yoksa bu deniz benim mezarım olur" dedikçe Nermin:

— Oh... Bırakır mıyım sanıyorsun, seni yalnız bırakır mıyım?" diye boynuna sarılıyordu.

Leylâ en çok bu kızın şerrinden korkarken işte o da böyle bir tuzağa düşmüş bulunuyordu. Kala kala bir Azize Hanım mı vardı? Leylâ bu kadını hiçbir vakit ciddiye almamıştır. Azize Hanım Captain Jackson Read'in hoşuna gittiği zamanlarda bile ehemmiyete değer görünmedi. Onda her emel bir edebî melânkoliden ibaretti ve onun her hareketi, her işi bir dans kadar zararsız, havai ve geçiciydi. Azize Hanımın haline Leylânın güldüğü çok oluyordu; fakat kızdığını hiç hatırlamıyordu. İşte, zavallı kadın şimdi de Captain Marlow'a tutkundu: daha doğrusu ve işin en gülünç tarafı, Captain Marlow'u da kendisine âşık sanıyordu. Marlow kendisinden kaçtıkça bunu aşıkdaşlığın türlü türlü cilvelerinden biri sayıyordu.

— Beni üzmek istiyor hain! Beni üzmek istiyor. Fakat ben sebat edeceğim, ne inatçı bir kadın olduğumu ona göstereceğim!" diyordu.

Gerçekten günün birinde Azize Hanımın bu inat ve sebat sahnelerinden birine Leylâ da rasgele şahit olmuştu: Vakit akşamdı; bir çay ziyafetinden sonra dâvetlilerin resmi kısmı gidip de nihayet eş dost arasında teklifsizce kalındığı bir saatte Captain Marlow her vakitki sıkıntılı tavrıyla bir geniş sedire boylu boyunca uzanmış yatıyordu. Azize Hanım, kalabalık içinde sahibini arayan bir ev kedisi tavırlarıyla döndü dolaştı; döndü dolaştı ve Marlowun uzandığı sedirin kenarına ilişti:

— Aziz Marlow uyuyor muydunuz?

İngiliz zabiti dişlerinin arasından mırıldanıyor:

— Hemen hemen öyle bir şey...

Azize Hanım gözlerinin ucuyla Marlow'a sevdalı sevdalı bakışlar fırlatıyor; sesini yavaşlatıyor, yavaşlatıyor:

— Sizden bir şey rica edecektim Captain! Bilmem kabul edecek misiniz?

Captain Marlow birbirinin üzerine uzanmış duran ayaklarını "belki evet, belki hayır!" demek ister gibi iki yana sallıyor.

Azize Hanım bu acayip cevap karşısında zerre kadar ümitsiz değildir. İri siyah gözlerini süzüyor, Corallin rujuyla erguvanlaşmış dudaklarını büzüyor:

— Bu hafta içinde bir gün bana gelebilir misiniz?

Captain Marlow gene ayaklarını oynatıyor.

— Oh, öyle ziyafet filân değil. Yalnız sizi bekliyeceğim.

— .....

— Kendimce çok gizli saydığım bir iş için...

Captain Marlow yattığı yerden doğruluyor:

— Ciddi bir iş mi? Pöh, amma yaptınız ha!

— Belki de hiç ciddi değil. Durun canım; o kadar korkmayın! Ah, o gün evde sizi çok sürprizler bekliyecek.

Marlow gövdesini kuştüyü yastıkların içine daha esaslı bir tarzda yerleştirdi:

— Sürpriz mi, adam siz de, vazgeçin!

Leylâ bu konuşmanın sonunu işitemedi. Çünki, çünki Captain Jackson Read yanına sokulmuş, onu ertesi gün için mutlaka bir at gezintisine davet ediyordu.

XII

"Bu ecilden Allah dahi onları kalblerinin şehvetleriyle cesetlerini ara larında rezil etmek için nâpâkliğe teslim eyledi."

Paylus Resulun Romalılara Risalesi.

Azize Hanımın bahsettiği sürprizi ona yapan Captain Marlow oldu.

Önceki bölümde geçen konuşmanın üzerinden on gün ya geçmiş ya geçmemişti ki, Azize Hanım sokağa çıkmağa hazırlanırken Captain Marlow ile kendi kocasının iki eski alıbap gibi kol kola omuz omuza evden içeriye girdiklerini gördü. Az kalsın, kendini tutamayıp olduğu yere düşüverecekti. Bununla beraber yine ufak bir haykırışı tutamadı.

Azize Hanımın hayalinde bu iki adam biribirinden o kadar ayrı ve o kadar başka iki âlemden idi ki, onları böyle birdenbire bir arada görmek zavallı kadını yalnız hayretten donduracak değil, merak ve tecessüsten çatlatacak esrarlı bir hâdise niteliği taşıyordu.

Halbuki mesele aslında çok basit imiş. Kocası ayak üstünde iki kelime ile herşeyi anlattı:

Geçen gece açılış töreni yapılan bir klüb'ün bakara masası başında Captain Marlow'la Azize Hanımın eşi Atıf Bey, hoş bir tesadüf

eseri olarak, yanyana düşmüşler; Atıf Bey yanında oturan İngiliz zabitinin, ismini karısından kimbilir kaç defa işittiği Captain Marlow olduğunu öğrenir öğrenmez hemen kendini tanıtmış: "Beni mutlaka tanıyacaksınız; Azize Hanımın kocasıyım!" demiş. İşte, tanışma bu tarzda başlamış. Ertesi gece aynı kulüpte aynı masanın başında ikinci bir tesadüf daha, iki genç adam arasında o akşam Azize Hanımın hayret ve merak ile seyrettiği ahpaplığın kurulmasına yetmiş. Azize Hanım kocasına:

— Kaç gündür bana bundan niçin bahsetmemiştin?" diye sordu.

Öbürü kalenderce bir gülümseyişle cevap verdi:

— Ayol kaç gündür birbirimizin yüzünü gördüğümüz var mı ki?..

Bu otuz iki otuz üç yaşlarında olmasına rağmen ancak yirmi beş yirmi altı yaşlarında görünen yakışıklı bir adamdı. Yüzünün Keşmirî esmerliği gözlerinin çevresine gelince adeta siyaha yakın bir koyuluk alıyor ve bu gölge bakışlarına sıtmalı bir rahavet veriyordu.

Burnu uzun ve kalındı; çok derinden kırpılınış bıyıklarının keskin çizgisi altından aşağıya sarkan kalın etli, ıslak dudakları vardı.

İşte, Captain Marlow, o gece, o kulübün açılış töreni gecesi, yüzlerce davetli kalabalığı arasından, ayakta oyunu seyrederken bu çehrenin cazibesine kapılarak gidip Atıf Beyin yanıbaşına sokulmuştu.

Bakara masasının etrafı o kadar kalabalıktı ki, Captain Marlow'un Atıf Beyin yanında daracık bir yer bulabilmesi için yarım saat ayakta fırsat kollaması lâzımgeldi. Nihayet iki numaralı mevki arasında bir sandalya sıkıştırmak suretiyle meramına erdi. Bu vaziyette vücudunun bir tarafı tamamiyle Atıf Beyin vücuduna bitişik duruyordu. Sivil giyindiği için hiçkimse onun kim olduğunu bilmiyor ve kendine yer açınağa lüzum hissetmiyordu. Lâkin o bu sıkışık vaziyetinden memnundu. Zira, bu sayede bir dirseğiyle komşusunu dürtmek veya bacağını onun bacağına sürtmek imkânını buluyordu.

Nihayet, Atıf Bey'e ilk seslenen de o oldu:

— Sizin elinize "mize" edebilir miyim? Karşıdan gördüm, müthiş bir şansınız var.

Atıf Bey'in müspet cevabı üzerine daha çok sokuldu:

— Ama, benim katılmam belki bu şansınızı bozar, istemem" dedi.

Azize Hanımın kocası tuhaf bir bakışla Captain Marlow'un gözlerinin içine bakarak güldü :

— Hayır, hayır! Benim öyle kuruntularım yoktur.

Ve İngiliz zabiti teşekkür yerine masanın altından Atıf Bey'in dizini sıktı. Azize Hanımın kocası kendi içinden "Ne tuhaf çocuk bu! diyordu; İngilizin bu kadar lâübalisine de hiç rasgelmemişti. Kâfir, fena da değil. Lâkin bıyıklarını traş etse daha iyi olacak! Kimbilir

kaç yaşındadır! Yirmi mi, yirmi bir mi. Her halde daha fazla olamaz. Bak, bak, hele teni de ne kadar taze! Boynu ne kadar beyaz ve narin!"

Azize Hanımın kocası aklından bu şeyleri geçirirken gözlerinin ucuyla da durmadan Marlow'u süzüyordu. Zira, bu adam, Beyoğlu nun yalnız en meşhur kumarbazlarından değil, aynı zamanda en tanınmış cinsi sapıklarından biriydi ve bu çeşit kimselere mahsus bir sezinti ile yanına gelip oturan delikanlının kendine sokuluşlarındaki mânayı hissetmeğe başlamış tı. Bir iki fena pastan sonra yerinden kalktı. Sanki eski bir arkadaşına sesleniyormuş gibi:

— Haydi gidelim, büfede bir iki kadeh çakıştıralım! İster misiniz? dedi.

Captain Marlow memnunlukla kabul etti

— Oh, ne iyi fikir, ben de susamıştım.

Ve işte Azize Hanıma bahsettikleri tanışma büfenin başında oldu. Gerçi Captain Marlow Atıf Beyin Azize Hanımın kocası olduğunu öğrenince hassasiyetinin tazeliğini bir parça kaybeder gibi oldu ama, bu hali çok sürmedi; zira Atıf Bey, Marlow'a lâzımgelen işaretlerin hepsini vermişti ve o andan başlıyarak İngiliz delikanlısı tatlı bir vait almış olanlar gibi gizli bir sevinç içindeydi. Tekrar kumar masasının başına oturdukları vakit artık yalnız diz dize, dirsek dirseğe gelmekle kalmadılar, masanın altından elleriyle sıcak, gizli bir konuşmaya giriştiler...

İşte, o gün bu gündür Captain Marlow'la Azize Hanımın kocası birbirinden ayrılmaz iki dost oldu. Genç İngiliz zabiti Türkiye'ye gelirken hayalinde tasarladığı Türk'ü nihayet bulduğuna inanıyordu. Yavaş yavaş elinden giden ilk gençlik heyecanlarını mutlaka bu adam diriltebilecekti. İstanbul'a geldiği günden beri şuradan buradan para karşılığında elde ettiği delikanlıların ona verdiği zevkte tamamiyle eğreti, tuzsuz bibersiz bir yavan tad vardı. Halbuki, o Türkiye'ye büsbütün başka hulyalar ve ümitlerle gelmişti. O, yarı vahşi, yağız yüzlü Türk erkeklerinin elinde bir kız gibi hırpalanıp didiklenmek istiyordu.

Lâkin, acaba Atıf Bey gerçekten onun bu arzusunu yerine getirecek olan adam mıydı? Her şey bu gece belli olacaktı?. Zira Atıf Beyin gözleri bu akşam bir acayip ateşle parlıyordu– ve asıl işin en çok dikkate değer tarafı– kaç saattir onu nereye götüreceğini bilemiyordu. Pek belliydi ki Captain Marlow' la yalnız, yapayalnız kalmağa can atıyor ve gittiği yerlerin hiçbirini yeter derecede içli dışlı gizli bulmuyordu. Kulüpte bir tenha odaya çekilip onunla başbaşa içmekte dilediği zevki bulamadı. Her halinden fazla birşey yapmak istediği fakat bunun nasıl yapılacağını bir türlü kestiremediği anlaşılıyordu. İşte bu hissî kargaşalıktır ki, onları nihayet bu eve kadar sürükledi. Atıf Bey bu saatte karısının mutlaka bir yere çıkmış olacağından emindi. Yolda, gelirlerken Marlow'a:

— Şimdi evde hanım yoktur. Gideriz, soyunur dökünürüz. Rakı tepsisini de hazırlatırım. Biz bize âlâ bir keyif ederiz" diyordu.

Fakat kapının eşiğinde Azize Hanıma rasgeliş bu cılız tasarıyı da suya düşürdü. Atıf Bey içinden: "Vay canına bu kadar aksilik de olur mu?" diye söylendi ve malızun mahzun Marlow'un yüzüne baktı. Üçü birden salona girip oturdular, ama Allah oturuş eyliye... Atıf Beyle Captain Marlow'da adeta bir dişçinin salonundaki adamların hali vardı. Atıf Bey karısına:

— Bilir misin? dedi. Bu akşam maksadımız Captain'le şöyle bir rakı âlemi yapmaktır. Bizde birkaç şişe halis Umurca olacak. Lûtfen çıkartırmısın?

Azize Hanım, derhal, rakı tepsisini hazırlamağa koştu.

Captain Marlow'u kendi hususiyetine bu derece girmiş hissetmekten o kadar memnun o kadar memnundu ki, hizmetçiyle mezeleri tabaklara koyarken adeta etekleri zil çalıyordu. Hanımının, herhangi bir ev işine ilk defa atıldığını gören hizmetçi bu ani hamaratlığa ne diyeceğini şaşırıp kalmıştı.

Azize Hanımı en çok sevindiren şey, bu akşam ziyaretinin mutlaka Captain Marlow tarafından düzenlenmiş olması hakkındaki kanaatı idi. Genç kadın hem kendi eliyle ton balığını tabağa indiriyor, hem de içinden: "Ne ince bir aşk stratejisi! İşte, benim harimime kocamın omuzuna dayanarak girdi."

diyordu. Aman yarabbi bu ne ansızın gelmiş bir saadetti! İşte şu saatte Captain Marlow onun evinde bulunuyordu ve Azize Hanım ona kendi eliyle yiyip içeceği şeyleri hazırlıyordu.

Lâkin öbür odada açıkça canı sıkılan Captain Marlow'u teselli için Atıf Bey diyordu ki:

— Merak etmeyin, biraz sonra çıkarız, Hele birkaç kadeh içelim.

Captain Marlow rakıyı, sanki çoktan beri alıştığı bir içkiymiş gibi kolaylıkla ve lezzetle içiyordu ve içtikçe Türkçesine istekli bir açıklık geliyordu. Hattâ dördüncü beşinci kadehten sonra eski Türk divanlarından ezberinde kalmış bazı beyitler okumağa da başladı. Azize Hanım hep sessiz ve kederli görmeğe alıştığı Captain'ın bu neşesi karşısında adeta kamaşmış kalmıştı. Yalnız onun bu coşkun anında bile kendisiyle hiç meşgul olmayışı, hep kocası ile konuşması, hattâ beyitleri bile hep ona okuyuşu, bir defa olsun başını çevirip de kendi tarafına bakmayışı, hayretini çekmekten geri kalmıyor onun bu kadar ihtiyatlı davranışına bir mâna veremiyordu.

Nihayet, kendini tutamadı:

— Captain, Captain siz o güzel şeyleri bana söyleyin. Kocam şiirden anlamaz; dedi.

Captain Marlow cevap verdi:

— O halde müsaade edin de ona anlıyacağı şeylerden bahsedeyim ve kolunu Atıf

Bey'in ensesinen geçirip başını kendine doğru çekerek eğildi, kulağına bir şeyler fısıldadı.

Söyliyenle dinliyenin tavırlarına göre bunların birtakım açık saçık sözler olduğu anlaşılıyordu. Azize Hanımın sabrı taştı:

— Oo, oo! Efendiler, lûtfen bir parça dürüst olunuz! dedi.

Kocası cıvık bir sarhoş gülümsemesiyle güldü:

— Hanımefendi hazretleri, eğer sizi rahatsız ediyorsak müsaade buyurun huzurunuzdan çekilip gidelim.

Captain Marlow aynı sözü bir komedyacı edasıyla tekrar etti. O vakit Azize Hanıma bu acayip sahne karşısında acı acı gülmekten başka yapacak bir şey kalmadı. Artık kafası hiçbir şey almıyordu. Bir orta oyuncu maskaralığıyla odanın içinde dolaşan bu sırnaşık vurdumduymaz adam mond da tanıdığı o ağırbaşlı genç İngiliz zabiti midir? Şu ağzı ve gözleri şehvetle dolu yılışık ve geveze külhanbeyi kendisiyle iki kelime söylemeğe üşenen asık suratlı ve donuk yürekli kocası mıdır?

Birden bire ne kadar değişiverdiler! Her ikisi de sahnenin bir tarafından erkek olarak çıkıp öte taraftan kadın olarak giren veya yarım dakika içinde bir güçlü genç şeklinden bir işe yaramaz ihtiyar görünüşüne değişiveren transformist'ler gibi ansızın bir değişikliğe uğramıştı. Lâkin bu hayret içinde bırakan değişiş gücünü onlar hangi büyüden, hangi sanattan almışlardı? İşte Azize Hanım, zen-

bereği fırlamış bir makina hızıyla dönen beyninin içinde bu hâdiseyi çözümlemeğe imkân bulamıyordu.

Atıf Bey bir kadeh daha yuvarladıktan sonra Captain Marlow'a:

— Haydi dostum; haydi gidelim! dedi.

Azize Hanım da artık "Niçin? Nereye?" demek kudreti bile kalmamıştı.

Sokakta Atıf Bey Marlow'un koluna girdi; her iki adımda bir hafifçe pazusunu sıkıyor:

— Söyle, şimdi nereye gidelim? diyordu.

Artık birbiriyle senli benli konuşmağa başlamışlardı. Captain Marlow:

— Doğru benim apartınana gideceğiz; dedi. Orası rahat, hiçkimse yok, bak nasıl eğleneceğiz.

Atıf Bey:

— Ayol, öyle idi de sabahtan beri beni boşu boşuna neden yorup duruyorsun? dedi ve bu sefer Captain Marlow'un pazusunu şiddetle sıktı.

Öbürü kadın gibi kırıtıyor, gülüyordu:

— Ne bileyim ben... Senin yanında iradesiz gibi bir şeydim. Sen beni kendi arzularına göre yürütüp yönetiyordun. Ve doğrusu o hal hoşuma gidiyordu.

Oradan geçen bir otomobile atladılar. Arabamn içine girer girmez Atıf Bey Captain Marlow'u büsbütün kendine çekti. İngiliz zabiti vücudunun bütün diriliğini, sertliğini kaybetmişti. Dudak dudağa geldiler. Atıf Bey ona yavaşça diyordu ki:

— Bıyıklarını... Bıyıkların tüy gibi yumuşak! Fakat gene traş et! Çıplak dudak daha iyi, anlıyor musun, daha iyi...

İşte, o geceden sonra Marlow artık tamiyle traşlı bir adam olmuştu. Genç İngiliz zabitinin yüzünde olup biten bu ehemmiyetsiz değişiklik gerçekte yüzünün bütün ifadesini değiştirmişti. Önce bir hovarda delikanlı kafası taşıyan omuzlarının üstünde şimdi bir tüysüz mektep çocuğunun karaktersiz başı vardı.

G. Jackson Read onu bu halde görünce dudaklarını küçümsercesine büktü:

— Aman, ne acayip bir şey olmuşsunuz! dedi.

Captain Marlow arsız arsız omuzlarını silkiyordu:

— Beni böyle daha çok beğeniyorlar...

— Kim bunlar?.. gene o sokak çocukları mı!

Captain Marlow güldü:

— Hayır, bu sefer bir aile adamı! dedi ve ilâve etti:

— Tıpkı sizinkinin bir aile kızı oluşu gibi.

Lâkin o gün Captain G. Jackson Read bir dert dinlemekten çok bir dertleşmeye muhtaç görünüyordu:

— Bilmiyorsunuz, dedi. Ben şimdi büsbütün başka bir maceranın içindeyim. Derisi güneş yüzü görmemiş bir sultan beni seviyor.

— Oo, oo! Binbir Gece masalı; binbir Gece masalı... İşte, siz nihayet böyle bir şeyin

kahramanı olmağa lâyıksınız. Nasıl oldu, anlatın bakayım.

— Bu o kadar yeni bir şey değil. Hattâ öncesini siz bile hatırlıyacaksmız. Hani bir gün Major Will'in yalısına gidiyordık, otomobilimiz dar bir dönemeçte viraj yaparken bir büyük yalının duvarına çarpmıştık. Siz yüksek sesle şoföre çıkışıyordunuz. Bu gürültü üzerine yalının kocaman kapısı açıldı. İçeriden redingotlu bir harem ağası ile iki uşak fırladı, hemen bize doğru koştular. Şoförle Türkçe bir şeyler konuşmağa başladılar. siz büsbütün kızdınızdı. Bizimle bu kazadan sonra tartışıyorlar sandınızdı. Fakat sonra anlaşıldı ki bizim duvara çaprtığımızı pencereden gören ev sahibesi adamlarını hemen bize yardım için göndermiş. Siz başınızı kaldırınca, gerçekten pencerelerden birinden yuvarlak ve sarışın bir yüzün gülümsiyerek bize doğru eğildiğini gördünüz. Sonra bende başımı kaldırıp baktım ve teşekkür yerine kendisine selâm verdim.

— Evet, evet... Bundan bir iki ay önceydi.

— Ondan sonra Major Will'e hemen her gidişimde bu dönemeci en az hızla geçen otomobilin içinden aynı evin pencereleri arasında mutlaka bir hareket sezer oldum. Hattâ bir defasında arabayı büsbütün durdurup baktım. Gene o kafes açıldı, gene o yuvarlak sarışın yüz bana güldü.

Yolda şoföre bu yalının kime ait olduğunu sordum. O da "Öğreneyim de haber vereyim"

dedi. Ben Major Will'de iken gitmiş, kapıdaki adamlardan sormuş: Şehnaz Sultan'ın sarayıdır demişler.

— Şehnaz Sultan mı? Amma yaptınız ha; bu, şimdiki padişahın yeğenlerinden biridir. Ve Nail Paşa'nın karısı...

Captain G. Jackson Read "İntelligence Service" kokan bu tafsilâta o kadar kulak asmadı ve hikâyesine devam etti:

— Herhalde eminim ki bu, hiç su katılmamış halis bir şark prensesidir. Beni üstü sırma işlemeli canfesten terliklerle kabul ediyor. Çoğunluk çıplak duran tonbul ve yuvarlak omuzlarının üzrinde uzun lepiska saçlarını kâh bir ipekten şal gibi dökülü; kâh burma burma iki kumral yılan gibi örülü görüyorum.

— A, ha; işte. Şimdi de bir Alman genci gibi muhayyele sahibi olmağa başlıyorsunuz. Hemen Allah sizi Werther vârî aşklardan sakınsın!. Demek ki bu, şöyle böyle bir alâka değil, sultan hanım sizi ta yatak odasına kadar almış!

— Bu gayeye erişmek için çok gayret harcamak lâzım gelmedi. Bir iki mektuplaşmadan sonra doğrudan doğruya bir akşam yemeğine davet edildim. Tıpkı "Binbir Gece" masalı buluşmalarında olduğu gibi bir sakallı uşak önüme düştü, beni bir karanlık araba kapısından geçirdi, ayak altında çıtır çıtır çıtırdıyan ince hasır döşeli merdivenlerden çıkardı ve bir geniş divanhanenin eşiğinde, başı örtülü bir ihtiyar kadına teslim etti. Bu kadınla

önce uzun bir dehlizden yürüdük, sonra kapısı ve eşyası sedef kakmalı bir odaya girdik. Burası sultan hanımın budvarı mıydı, neydi hâlâ bilmiyorum. Çünki, ondan sonra her gidişimde bir başka odaya alındım. Bu odalar da mutlaka bir başka odaya bitişik oluyor, zira, sultan hanım benim yanıma hep bir küçük ara kapısından sessizce geliveriyor.

— Terlikli olarak mı?

— Her zaman.. Onu hiç tamamiyle ayak kaplı görmedim ve çorapları hep giydiği entarinin rengine göre ya penbe, ya mavi, ya eflâtun, ya beyazdır. Benimle tuhaf bir Fransızca konuşuyor. Yanlış, basit bir Fransızca.. Fakat bir birimizi pek iyi anlıyoruz. Benden kendisine İngilizce öğretmemi rica etti. Karar verdik, bundan sonra her gidişimde onunla yarım saat İngilizc dersi yapacağız.

— Halı. İşte şimdi İngilizimi buldum.

— Pek de öğreneceğinden emin değilim ya; benim Sultanım güzel olduğu kadar akıllı değildir. Beyni henüz tabiî gelişimini bitirmemiş gibidir. Tamamiyle enstikrif bir mahlûk... Konuşması bir kuşun cıvıltılarına ve hareketleri bir kedinin kımıldanışlarına benziyor ve onu okşarken vücudu bana hiç de insan cinsinden bir şey gibi gelmiyor.

— İşte, Türk kadını dediğin de böyle olur. Sizin Leylâ'nın Türklükle hiç ilgisi yoktu ki... Ha, sahi; Ya Leylâ'yı ne yaptınız?

— Onun bu münasebetten hiç haberi yok sanırım. Kendisine her zamanki ziyaret-

lerimi yapmaktayım. Onun dostu olmaktan aslâ vazgeçemem. Bu kızla benim aramdaki bağ kolay kolay kopmaz. O bana memleketimin tadını veren her şey gibi lâzımdır. Size anlattığım macera ise, nihayet bir maceradır.

Lâkin Captain G. Jackson Read'de her macera bir normal alışkanlık halini aldığı için bu da, çok geçmedi; bütün gizliliğini, esrarını ve bütün o ansızın ortaya çıkma şeklini kaybetti; herhangi basit ve düz bir münasebet haline girdi. İngiliz zabitinin otomobili bir vakitler Madam Jimson'un, sonraları Leylâların kapısı önünde nasıl bekliyorduysa şimdi de Rumelihisarıyla Bebek arasındaki Sultan sarayının kapısında öyle beklemeğe başlamıştı.

İşte, bu suretle, birkaç zamandan beri adı yıpranmaya yüz tutan Captain Jackson Read yeniden "günün adamı" oldu.

Zaten ne o, ne de Sultan hanım bu münasebeti gizlemeğe lüzum görmüyorlardı. Önceleri oldukça sıkılgan, çekingen ve korkak duran Şehnaz Sultan ilk tecrübelerinden sonra birdenbire açılıvermiş, hattâ Damat Paşaya bu acayip vaziyeti olduğu gibi kabul ettirecek derecede cüret ve zekâ göstermeğe başlamıştı. Zaten mesele bir Sultanla bir İngiliz zabiti arasında bahis konusu olunca kimin ne demeğe, kimin ne yapmağa dili varır, eli yeterdi?

Hattâ Leylâ bile, bunu, tepeden inme, önüne geçilmez olaylardan biri suretinde anlamak zorunda kalmıştı. Sami Beyin bu görü-

nüşe düşkün kızı, böyle bir gönül meselesinde bir sultan hanımın rakibi olmanın bütün tehlikelerini ve şereflerini hissediyordu.. Bu gerçekten tuhaf bir duygu idi. Leylâ için değil yalnız Jackson Read'in dostu kalmak, hattâ bir vakitler onunla dile gelmiş olmak bile yeter bir övünme vesilesidir. Şehnaz sultan –Leylâ Hanım–Jackson Read... Jackson Read Leylâ Hanım–Şehnaz Sultan; bu üç isim âlemin ağzında böyle hep bir arada söylendikçe Sami Beyin kızı kendisini bir prensesle eşit yapan bu hâdiscye teşekkür edeceği geliyordu.

Bundan başka Captain Jackson Read Leylâ ile münasebetlerinde hiçbir şeyi değiştirmemişti. Gene eskisi gibi en az günde bir defa Sami Beylerin evine uğruyor, gene gazetelerini onların salonunda, gene kitabını Leylâ'nın yanıbaşında okuyordu.

Captain Jackson Read Leylâ ile at gezintilerine dc ara vermemişti. Hiç değilse haftada iki defa kâh Büyükdere caddesinden, kâh Silahtarağa sırtlarında bu Türk kızıyla bu İngiliz delikanlısının yan yana at koşturdukları görülüyordu.

Leylâ ile Captain Read arasındaki münasebet o kadar eskisi gibi devam ediyordu ki, Sami Beyin kızının aklından hiçbir defa Sultan hanıma dair ufak bir imada bulunmak geçmedi. Yalnız arada bir kadınlığı gösterişine üstün geldikçe Jackson Read'i bu yeni başarıyla fazla dolu, gururlu hissediyor ve onu

hırpalamak, onu kötülemek ve hor görmek meyillerini güç yeniyordu. Hattâ bir defa bir at gezintisi sırasında Leylâ kendini tutamadı, yan gözle Jackson Read'i süzerek:

— Çoktan size dikkatle bakmamıştım; dedi. Zavallı dostum, meğer ne kadar değişmişsiniz; tıpkı bir Osmanlı paşası gibi yağ bağlıyorsunuz.

Ve Jackson Read'in karşılığını beklemeden bir kahkaha salıverdi, atını ileriye sürdü. İngiliz zabiti yolun ortasında bir sille yemiş adam gibi kala kaldı. Leylâ'nın bu sözüne neyin sebep olduğunu anlamamıştı. Her hafta mutlaka bir kere tartıldığı için vücudunun semizlemiş olmasına ihtimal vermiyordu. Demek ki, Leylâ bu sözü sırf bir hakaret maksadıyla söylemişti.

Atını mahmuzlayıp sevgilisine yetişti:

— Benim hakkımda bir hüküm verdiniz. Fakat savunmamı dinlemeden kaçıp gittiniz. Bu, alaturka bir oyun mu?

Leylâ dudaklarını büktü:

— Sizin hakkınızda bir hüküm mü verdim? Ne hükmü? A, ben unuttum gitti bile...

Başka bir gün, gene böyle bir huysuzluk anında, koltuğunda Times gazeteleriyle salondan içeriye giren dostuna:

— Mutlaka, saat tam iki buçuk olacak. Zira, siz bir kronometre kadar doğrusunuz" dedi ve sinirli sinirli gülerek ilâve etti:

— Hem onun kadar bir düziye...

Bu sataşmalar yüzünden Leylâ ile Jackson Read'in birkaç gün görüşmedikleri, adeta birbirlerine küs durdukları oluyordu. Fakat kâh bunun ,kâh onun tarafından bir telefon, bir tezkere her şeyi gene eski haline koyuyor, daha doğrusu İngiliz zabitinin itiyadlarına bağlılığı her çeşit devamlı alâka kesimini imkânsız kılıyordu.

Bütün bu işlerden hâlâ hiçbir şey anlamıyan biri varsa o da Necdet'ti. Hadiselere acı bir hayretle baktığı oluyor ve bunlar ortasında Leylâ ona bir Sfenks kadar anlaşılmaz görünüyordu. Captain Jackson Read'le Şehnaz Sultan arasındaki ilgiyi herkes gibi tabiî Leylâ da işitip öğrenmiştir. Buna rağmen hangi kuvvet ona hâlâ Jackson Read'in gündelik ziyaretlerini kabul etmek, onunla saatlerce başbaşa kalmak, onunla tenha kırlarda uzun at gezintilerine çıkmak arzusunu veriyordu? Gerçi, kendisi Leylâyı rakibiyle paylaşmağa razı olmuştu. Fakat Leylâ gibi kibirli, dik kafalı, kıskanç bir kızın herhangi bir adam tarafından yarım bir sevgiyle sevilmeğe hiçbir zaman boyun eğmiyeceğini pekiyi biliyoryordu.

Evet, kendisi sevgide seyrek görülen bir ortaklığı kabul etmişti. Çünki, başka türlü yapmasına imkân yoktu. Leylâ onda bir düşkünlük olmuştu. Leylâ ihtiyacı, Leylâ ihtirası onun derisi içinde uluyan bir hayvandı. Ne akıl ve anlayış, ne de irade bu hayvanı tutmağa ve yatıştırmağa güçlü değildi. Tabiatın

bir sürü mantıksız, kör, zalim, çirkin, iğrenç ve ahlâkdışı kanunlarına nasıl boyun eğiyorsak Necdet de bu aşk kanununa öylece boyun eğiyordu. Onunla artık hiç mücadeleye girişmek istemiyordu; Zira kendi nefsile ne vakit mücadeleye giriştiyse mutlaka rezil olarak utançlı çıkmıştır ve günün birinde kendi kendine: "Madem ki, demiştir, hâdiselerin önüne geçemiyorum, bırakayım; hâdiseler beni alıp sürüklesin!" Bu hareket tarzı neticesi mutlaka yenilmek olan birtakım faydasız kavgalara girip gülünç olmaktan herhalde daha iyi idi.

Demek ki, Leylâ da Jackson Read'e karşı kendisinde bu zaafı hissettiği için onu bütün kusurlarıyla kabul etmek zorunda kalıyordu. Necdet bunu düşününce Leylâ'yı ilk zamanlardaki gibi tekrar kıskanmağa başlardı. Daha doğrusu, ondan Jackson Read'i bu kadar aşalaşmış, soysuzlaşmış bir sevgiyle sevdiği için iğreneceği gelirdi. Fakat ne gariptir ki kendisinin de Leylâyı aynı şekilde sevmekte olduğunu unutuyordu.

XIII

"Beni kalbin üzerine hatem gibi bazun üzerine mühür gibi koy. Zira muhabbet ölüm kadar kuvvetlidir Kıskançlık Havya gibi şefkatsizdir. Anın alevi yıldırım ateşi alevidir."

Ahdi Atik- Ağniyet-ülağani

Tam bu sıralarda bir gün Leylâ Necdet'e dedi ki:

"— Yavrucuğum, bu halimiz ne olacak böyle?. Artık bana istikbalimize dair hiçbir şey söylemez oldun. Seninle hep böyle âşık ve mâşuk mu kalacağız? Bu bir "serbest evlilik" bile değildir. Bu tarz münasebetin âlemde hiç yeri yok. Ben evli kadın olurdum, sen de benim âşıkım veya sen evli bir erkek olurdun, ben bir dul kadın, sana metreslik ederdim. Fakat bizimkisi öyle mi? Herkes nişanlı olduğumuzu biliyor ve bir türlü evlenemiyoruz! Neciciğim, lâzım ki, buna akla uygun bir şekil verelim."

Necdet, Leylâ'nın nişanlısı olduğunu çoktan unutmuştu bile... Evlilik denilen şey ise hiç aklına gelmiyordu. Leylâ'nın bu âni ve sert ihtarı onu kaç zamandır sığındığı ve sindiği tatlı gevşekliğin içinden sıyırdı, aldı ve gerçeğin dikenli kucağına attı. Burada her şey mantık kadar katı, ve merhametsizdi. Genç adam ne diyeceğini şaşırdı, kaldı.

Leylâ, onun susması karşısında bir parça sinirlenmişti:

— Eğer sen bu vaziyetin devamını uygun buluyorsan, ne iyi; dedi. Fakat ben hiç sanmam. Düşünki, bu yüzden benim hayatım evde bir cehennemdir; dışarda başka bir cehennem... Bütün anormallikleri ,bütün kararsızlıklarıyla bu hali korumada çektiğim güçlüğü bilmezsin. Her gün, her gün ve her saat babamı bir vait, annemi bir masalla idare etmekten, her gün âlemin dedikodularına, iftiralarına karşı koymaktan, durmadan kendimi savunmaktan, seni savunmaktan bıktım usandım. Daha doğrusu yoruldum, Neciciğim. Vallahi artık gücüm kuvvetim kalmadı. Bu hayat değil, bu bir boğuşma, bir didişme... Lâkin bilsem ki ne vakte kadar... Haydi, sabredeyim, bekliyeyim. İşte onu bilmiyorum, budalaca, hayvanca, körü körüne gidiyorum. Ama, nereye, ama nereye?

Necdet, Leylâ ile evlenmenin bütün garipliklerini bir an içinde sıra sıra zihninden geçirdi. Şu her tarafından çürüyüp dökülen, şu bütün bir cinsten olmıyan unsurları kaotik bir dans halinde birbirinin içine girip çıkan, şu bir sarhoş yazarın yazıp da birtakım delirmiş aktörlerin karanlık bir sahnede oynadıkları bir piyesi andıran iğrenç, gülünç ve korkunç âlemin ortasında bir aile kurmak... Hem de kiminle?.. İngiliz işgal kuvvetleri zabitlerinden Captain Jackson Read'in sev-

gilisi Leylâ ile.. Yok canım, yok canım! Bu da olacak şey mi?

Leylâ, Necdet'in hâlâ susup önüne bakmakta olduğunu görünce büsbütün kızdı:

— Ne garip tavır bu Necdet? Sana söylüyorum, cevap versene!..

Genç adam bir derin uykudan uyanır gibi yavaş yavaş, ağır ağır konuştu:

— Sana ne diyebilirim, nasıl istersen öyle olsun!

Fakat bu sözü söylerken Leylâya lazım gelen cevabı vermekten çok uzak düştüğünü hissediyordu. Hemen kendini toplayıp ilâve etti:

— Lâkin bilmem; dedi. Böyle bir karışık devirde, memleketin ne olacağı, bizim ne olacağımız daha hiç belli değilken; bu kargaşalığın, bu tereddüdün, bu telâş ve üzüntünün içinde bir aile kurmağa kalkışmak...

Leylâ Necdet'in sözünü bitirmesine vakit bırakmadı:

— Dur, rica ederim dur! Politikayı hiç sevmem, bilirsin! dedi. Zaten sevsem de bir şey anlamam. Bana aklımın ereceği tarzda cevap ver..

Necdet yutkunuyordu:

— Sana söylemiştim, nasıl istersen öyle olsun! diye kekeledi.

Leylâ'nın gözleri öfkeden çakmak çakmak olmuştu. Necdet tarafından evlenme bahsinin böyle bir tereddütle karşılanacağına hiç ihtimal veremezdi. Bu evlenme meselesi onca

sırf kendi arzu ve iradesine bağlı bir şey gibiydi. İstediği zaman ona bir işarette bulunmak yeter sanıyordu. Halbuki, işte bütün ümit ve tahminlerinin aksine Necdet'te kendi arzusuna karşı bir çeşit sinsi karşı koyma alâmeti baş göstermişti. Leylâ cinsine mahsus bir sezi ile bu karşı koymayı daha başlangıcında iken kırmanın lüzumunu hissetti. Dedi ki:

— Bugün bir karar vereceğiz ve bir gün tayin edeceğiz!

Necdet, Leylâ'nın kocası olarak, içinde yaşadıkları bu çirkin, kaba ve sonu belirsiz cemiyetteki karanlık gelişmeleri gözünün önüne getirdi:

Sabahları, yatakta daha kahvaltının ilk lokmasını ağza sokmadan bir telefon çıngırağı... Ne o? "Beni at gezintisine çağırıyorlar. Sen de, istersen haydi çabuk ol!" Tabiatıyla, bu, yarım ağızla bir davet olduğu için Necdet kabul etmeyecektir. Öğleye doğru kapının önünde bir askerî otomobil... Bir şoför, elinde küçücük bir tezkere ile gelecek Leylâ'nın at üstünde aceleyle karalamış bir kâğıdı: "Neciciğim, aman biz pek uzaklara düştük, Geç kalırsak yemeğe bekleme, bu kâğıdı tesadüfen buradan geçen bir otomobille yolluyorum." Necdet yalnız başına zıkkımlandıktan sonra müthiş bir can sıkıntısıyla kendini sokağa atacak Bir de ne görecek? Üç İngiliz zabitinin ortasında Leylâ, alı alına moru moruna eve dönüyor. Durup selâm mı verecek? Görmeden geçip gidecek mi? Tehlikeli, acıklı ve rezilce bir te-

reddüt anı.. Necdet sendeleyecek, görmeden geçecek. Akşam evine geldi mi Leylâ yorgun yatıyordur. Kocasının ayak seslerini duyar duymaz hasta taklidi yapınağa başlar. Hafif hafif inler. "Nen var? Ne oldu?". "Sorma, dokunma, aman bitkinim, harabım." Leylâ henüz doğurmuş bir lohusa olsa bundan daha acıklı, daha kaygı verici bir vaziyete düşmez. Necdet ateşli bir öfke ile derin bir merhamet ortasındadır. "Canım, söyle; ne oldu?" "Ah Neciciğim; sen dört saat durmadan at üstünde dolaşmanın ne olduğunu bilir misin? Bundan son ra mı? Bin kere tövbe!" Kocanın yüreğine bir parça su serpilir. Hiç değilse bundan sonra şu at gezintileri eksik olacak. Fakat bu teselinin zevkini tatmağa vakit kalmaz. Leylâ sanki, bir tarafına ani bir sancı saplanmış gibi bir feryat koparır. Necdet, benzi sapsarı yerinden hoplar. "Gördün mü bir kere, yaptığım deliliği!. Şimdi aklıma geldi. Ben bu herifleri bu akşam yemeğe davet ettim!" Necdet'in tepesi atar. "Ne yaptın, ne dedin! Haydi bakalım şimdi kalkıp telefon edeceksin. Hastalığını bahane göstereceksin. "Gelmeyin" diyeceksin." Leylâ masum bir tavır takınır. "Telefon numaralarını bilsem yapmaz mıydım, Necdet? Fakat vallahi hiçbirininkini bilmiyorum. Mümkün değil." Telefon defteri aranıyor, didikleniyor. İstihbarata yalvarılıyor. Gerçekten Leylâ'nın dediği gibi mümkün değil... Necdet son çare olarak "Öyle ise ben başımı alır giderim " diyor. Leylâ'nın hiç

sesini çıkarmadığını görünce yüreğindeki yılan kımıldamağa başlıyor. Hayır. Gitmiyecek, kalacaktır. Hem o kadar kalacaktır ki, Leylâya soruyor: "Giyinmek filân lâzım mı?" Öbürü belirsiz bir hareket yapıyor. Necdet kesin olarak kalmak niyetinde olduğunu belirtmek için demin öfkeden titreyen sesini yavaşlatıyor: "Bari,diyor, aşçıya bir şeyler tenbih ettin mi?" Leylâ hatırından çıkmış bir davet için nasıl hazırlıkta bulunabilir! Hiçbir şey ısmarlamamıştır. O zaman Necdet yerinden kalkar. Aşçı ile konuşmak için hazin hazin mutfağa doğru gider.

İşte, Necdet'le Leyla'nın kuracakları evde bu hâdiseler ufak tefek değişikliklerle hep böyle birbirini takip edip gidecektir ve Necdet, yavaş yavaş Madam Jimson'un kocası gibi bir şey olacaktır. Evet, evet, tıpkı Madam Jimson'un kocası gibi... Genç adam kendini gelecekteki örneğini bu zavallı, bu iğrenç, bu garip adamın şahsında görür görmez, sanki kalbine bir hançer saplanmış gibi yerinden kalktı ve odanın içinde bir aşağı beş yukarı dolaşmağa başladı. Leylâ kirpiklerinin altından iğri bir bakışla onu süzüyordu.

Necdet artık onun varlığını bile hissetmiyor. Madam Jimson'un kocasının hayaliyle uğraşıyordu. Bu kaba ve acayip hayal insanı maskaraya çeviren fena dikilmiş bir elbise gibi onun vücuduna geçmiş bulunuyordu. Bu biçimsiz kılığın içinde bütün uzuvlarına bir palyaço mekanikliği geliyor ve Necdet

bundan kurtulmağa çalışıyor. Zavallı Madam Jimson'un kocası!.. Kimbilir belki o da nişanlısına "Evet!" diyeceği gün, tıpkı böyle bir buhranın esiri olmuştu. O da saaatlerce günlerce bir başka Mösyö Jimson'un hayalinden ürkmüştü. Onun şimdiki acıklı esirliğe düşmesi, o dayak yemiş köpek haline girmesi için kimbilir ne kadar acıklı isyanlardan, çetin imtihanlardan geçmesi lâzımgeldi. Nihayet, artık işte, gözleri beynine hiç bir şey aksettirmeyen birer buğulu cam parçası gibi dondu kaldı; burnu uzadı, uzadı, Saçları bir büyük bilârdo bilyasına dönen kafatasının üstünde bir siyah ıstırap çizgisi gibi tel, tel dolandı ve bütün bu baş, bu yüz, sanki utançtan saklanacak bir yer arıyormuş gibi karısının her ihanetinden sonra, bir parça daha kabaran omuzlarının, sırtının içine yavaş yavaş gömülmeğe başladı.

Necdet, birdenbire dolaştığı odanın ortasında durdu, kendine hâlâ başının o iğri duruşu ile bakan Leylâ'ya döndü:

— Bugün değil, bugün. Bırak bir başka zaman... dedi.

Leylâ öfkeyle yerinden kalktı:

— Şu halde, o zaman gelinciye kadar birbirimizi görmiyeceğiz.

Bu sözleri söylerken sesi titriyordu; fakat öfkeden mi, acıdan mı, Necdet bilemedi. Pek iyi bildiği bir şey varsa, o da Leylâ'nın tehtidini yerine getirmeğe güçlü olduğu idi. Gerçekten Leylâ o günden sonra, Necdet'in

semtine hiç uğramadı. Genç adam için yeniden bir azap ve ıstırap devresi başladı ve buna son vermenin yalnız bir tek çaresi vardı, o da Leylâ'ya filân gün ve filân saat nikâhımız olacak diye bir haber göndermekten ibaretti. İşte, Necdet buna bir türlü karar veremiyordu. Bazı hastalar vardır ki kendilerini müthiş sancılarla kıvrandıran derdin ancak bir ameliyatla geçeceğini bildikleri halde, senelerce o acılara, o ateşlere, o bulıranlara katlanırlar, fakat bu ameliyatı yaptırmağa bir türlü razı olmazlar; hattâ teneşiri operatör masasına tercihe kadar varırlar.

İşte Necdet'teki ruh hali de böyle bir şeydi. Evlenmek onun gözünü en tehlikeli ameliyatlar kadar korkutuyordu ve müzmin derdini ta sonuna kadar çekmeyi herhangi bir kesin çareye başvurmadan ehven buluyordu. Zira, Necdet yalnız bir gönül hastası değildi, onu harap eden şey asıl iradesinin kökünü kemirmekte olan bir gizli, bir korkulu dertti.

Necdet'in ruhunu kendisinden daha iyi bilen Leylâ onun içindir ki, bu kötürüm iradeyi birtakım kuvvetli sarsıntılarla harekete getirmek yolunu tuttu. Yalnız yüzünü ona göstermemekle kalmadı; onu uzaktan uzağa kıskandırmanın, kıvrandırmanın, onu görünmez bir elle yerden yere çarpmanın yolunu buldu. Bu işkence. Necdet üzerinde kâh Leylâ'nın muhitile Necdet'in yaşadığı âlem arasında gidip gelenlerin dedikoduları, kâh birtakım

düzenlenmiş tesadüfler, kâh uydurulup ortaya atılıveren bazı heyecan verici söylentilerle uygulanıyordu ve Necdet bu dedikoduları ne kadar işitmemezlikten, bu söylentilere ne kadar inanmamazlıktan gelse genç içerisi durmadan yeni bir zehir ile dolup boşalıyordu.

Bir gün Leyla'nın Jackson Read'le kaçacağı, başka bir gün ayrı bir evde bir sevgili ve sevdalı olarak yaşamağa karar verdikleri ve bunun için Boğaziçinin tenha bir köşesinde bir ev aradıkları yayılıyor; derken başka bir gün Sultan Hanım yüzünden çıkan bir kavga neticesinde Leylâ'nın artık Jackson Read'den yüz çevirdiği ve bir milyoner Amerikalının metresi olduğu veya onunla evlenmek üzere bulunduğu söyleniyor; esrarlı bir yat safasından, rezaletli bir gece âleminden, bilmem kaç bin liralık bir otomobilden, bir gerdanlıktan, bir uzun kayboluştan bahsediliyordu.

Necdet bunları tahkika vakit bulmadan ortaya bir başka söz çıkıyor veya Necdet'in kendisi Beyoğlu caddesinde zengin bir Amerikalıya benziyen bir adamla Leylâ'yı şatafatlı bir Studebaker içinde giderken görüyordu. O vakit genç adam bir ateşli perişanlığa düşüyordu. Nereye başvuracağını, ne yapacağını bilemiyordu.

Başını alıp bir başka yere, uzak bir yere gitmeği düşündü. Fakat, bu ona evlenmeye karar vermek derecesinde güç görünüyordu. Bir gece şu heyecanlı hayali kurdu: o sıralarda bütün

şiddetiyle devam eden Sakarya Harbine katılmak, bir nefer olarak ta ön siperlerin birine atılmak ve buradan başına düşman kurşunlarına uzatmak... Ah, bu kurşunlar şu anda kimbilir ne kadar sık bir dolu sağnağı halinde yağıyordur. Necdet bu kurşun yağmurunu yazın bir sıcak saatte soğuk bir su duşunu tasarlayışımız, arayışımız gibi düşünüyor, arıyordu.

Lâkin işte, o kararını verip yola çıkıncaya kadar bu savaş sona ermişti. Düşman kovulmuş ve harp sahasında nisbî bir durgunluk devri başlamıştı. Necdet, hem bu zaferin verdiği sevinçle, hem de sözde savaşa gidecek iken terhis edilmiş bir asker ferahlığı ile bir müddet bütün kinlerini, kıskançlıklarını, ıstıraplarını unutup Leylâ'ya koşmak, Leylânın ayaklarına kapanıp: "Beni affet! Beni affet! İşte olan oldu, geçen geçti. Bundan sonra her emrine boyun eğerim!" demek istedi ve kararını yerine getirmek için sokağa çıkmışken birden bire ginc onuru tepreşti. Leylâ tarafından bir hakarete uğramak veya belki de Sami Beylerin evine hiç kabul edilmemek ihtimalinden korktu. Geri döndü. Vefasız sevgiliye bütün söylemek istediği yeni şeyleri bir kâğıda emanet etti, yolladı, fakat hiç bir cevap alamadı.

Leylâ adeta delilik derecesine varan bir hırsla kendi kendini âlemin gözünde durmadan düşürmekte devam ediyordu. O zengin Ameri-

kalının yanında bazı gece lokallerinde görünmekten bile çekinmiyordu.

Necdet Leylâ'ya yazdığı ikinci bir mektupta "Bütün bu yaptığın şeylerle bir an önce gerçekleşmesini arzu ettiğin evlenmemizi tamamiyle imkânız kılıyorsun!" dedi ve bu mektubun cevabı dehşetli bir şey oldu:

Beyoğlunda bir büyük Rus barının açıldığı geceydi. Açılış töreni münasebetiyle bir umumi balo veriliyordu. Leylâ'dan her ayrılışında mutlaka Beyoğlunun eğlence yerlerine düşen Necdet de yanında birkaç arkadaşıyla orada bulunuyordu. Çoğunluğu sivil giyinmiş İtilâf zabitlerinden meydana gelen bir kalabalık burasını dansın, kahkahanın, sarhoşluğun çeşitli gürültüleriyle doldurmuştu. Havada devamlı bir konfeti yağmuru, bir serpantin elemsaması ve cıgara dumanlarının buğusu içinde bir beyaz ve uzun kadın gerdanının bir kuğu boynu gibi uzanışı; yüzüklerle, bileziklerle yüklü bir narin kolun inip çıkışı; bir geniş gülümsemenin bir taze akşam çiçeği gibi açılıp kapanışı; rimelle ağırlaşmış kirpiklerin gölgesinde birkaç bakış şimşeği... Necdet, hiçbir şey hissetmiyerek, hiçbirinin üzerinde bir dakika durmaksızın bütün bu eğlence saatinin boş görünüşleri ortasında bakınıp dururken, bir de ne görsün? (Eyvah, hangi dilin bunu anlatmaya gücü yeter? Eyvah, hangi yürek, hangi kafa bu manzaranın karşısında parçalanmadan kalabilir?...)

Yan taraftaki ikinci kat localarından birinin kapısı açılıyor ve Leylâ... evet Leylâ, yanında hiç tanımadığı bir kadın ve arkalarında o zengin Amerikalı olduğu halde koyu kırmızı bir aydınlık içinde yanyana görünüyorlar. Leylâ kenarları ince bir Herminle çevrilmiş hafif bir yazlık kapı omuzlarından atıyor; mübalağalı bir gece kıyafetinin ortaya serdiği o çapkın çıplaklığıyla üstünde kızıl bir abajurun aydınlığı yayılan masanın başına oturuyor. Lâkin karşıdan, aşağıdan bakan Necdet için bu bir oturuş değil, bu bir yalın kılıcın kalbe yavaş yavaş saplanışı gibi bir şeydi.

Leylâ dirseklerini locanın kadife kenarlığına ve ellerini çenesine dayayıp bir müddet, uzun bir müddet aşağıdaki kalabalığa baktı. Necdet, bu gözler kendisini görmesin diye ne yapacağını bilemiyor, iskemlesinin üstünde kıvranıp duruyordu.

Leylâ'nın bakışları kalabalığın arasında ağır ağır dolaşırken bazı tanıdık bir başın üzerinde duruyor ve bu baş sanki bir el tarafından dokunulmuş gibi hemen Leylâ'ya doğru çevrilip uzanıyordu. O vakit Leylâ hayasızca boyanmış dudaklarının arasından ona tatlı bir gülümseyiş gönderiyordu. Necdet, Leylâ'nın bu bakışları sırasında en az on on beş tane tanıdık başın onunla selâmlaştığını gördü.

Derken onu hiç tanımayanlar da dönüp bakmağa başladılar. Öyle ki, beş on dakika

içinde Leylâ'nın locası umumi tecessüsün bir cazibe merkezi oldu.

Lâkin bu, ünü bir aydan beri bütün Beyoğlunun hemen biricik konuşma mevzuu olan zengin Amerikalıyı görmek için mi, yoksa sadece Leylâ'nın güzelliği karşısında bir hayranlık eseri midir? Necdet için bunu kestirmek mümkün olamıyordu. Her halde Leylâ şu kalabalığın arasında görülen kadınların ne en güzeli, ne de en şıkı idi. Fakat locasının içindeki kımıldanışlarında, başını eğip bakışlarında sağa sola serptiği gülümseyişlerde öyle hususî bir tad vardı ki...

Derken aynı locada bir şampanya tıpasının patlayışı. Garson eğiliyor, şişesi beyaz havluya sarılı kumral içkiden dini bir ayîni yerine getiren bir rahip huşûu ile masanın üzerindeki kadehlere döküyor. Necdet fırsat buldukça Leylâ'nın yanındaki Amerikalıya bakıyor, bu adamın da her Amerikalı gibi yaşı güç tahmin edilmektedir. Bir kart eşkiya yüzü ortasında yalnız saflık ve sadeliği ifade eden iki masum çocuk gözü taşıyor. Bu yüzde Leylâ'yı büyüleyecek bir şey var mı? Hayır... Zaten bu Yankee'nin Leylâ ile münasebetinde bir yaşlı dostun bir genç kıza karşı gösterreceği babayani tavırdan başka hiçbir mâna sezilmiyor. O, daha ziyade öbür kadınla meşgul gibidir. O kadınla aralarında alıp verdikleri gülümsemelerde birbirlerine sokuluşlarında hemen ikisi arasıdaki münasebetin çeşidini tayin etmek mümkündür. Gerçi bu

kadın bir parça geçkindir. Fakat arkasında uzun bir şuhluk devresinin ganimetlerini saklıyan her işveli kadın gibi esrarlı bir cazibeyle donanmış görünüyor. Hele altın saplı face-a-main'i miyop gözlerine götürüp etrafı süzmeğe başladığı vakit "Bütün bunlar kim oluyormuş!" der gibi öyle bir dudak büküşü, öyle alaycı gülümseyişi vardı ki, insanı tahrik etmeğe yetiyordu.

Leylâ, başını hızla arkaya çevirdi. Locanın dibinden smokinli bir genç kırmızı lâmbalı masaya doğru yaklaşıyor. Önce o madamın, sonra Leylâ'nın, daha sonra Amerikalının ellerini sıkıyor ve bir müddet ayakta seyrettikten sonra kendisine uzatılan iskemleye oturuyor. Bu, Captain G. Jackson Read'di.

Necdet adeta bir ferahlık anı geçirdi. Leylâ ile Jackson Read münasebetine o kadar alışmıştı ki şimdi onun bu suretle devamına şahit olmak Necdet'e bir acayip emniyet veriyordu. Zira, deminden beri Leylâ'yı hiç tanımadığı, münasebetlerinin derecesine dair hiçbir bilgisi olmayan bir adamla yalnız başına bırakılmış görmek Necdet'e kıskançlıktan büsbütün başka bir elem vermekte idi. Bu his Leylâ hesabına bir üzüntüyü, bir güvensizliği andırıyordu. Jackson Read gelince Leylâ ona sanki bir tehlikeden kurtulmuş gibi geldi ve şuna da ayrıca sevindi ki, Leylâ, söylendiği gibi bir zengin Amerikalıya da metreslik etmemektedir; yani yeni bir maceraya atılmış değildir.

İnsanın kalbi ne acayiptir? Bir vakit onun ıstırabına sebep olan şey başka bir vakit sevinmesine sebep oluyor. Kalb denilen bu tükenmez ıstırap ve saadet kaynağı aslında kararsız ve mantıksız muhayyelemizin bir oyuncak olduğu için bütün hareketleri hep onun heveslerine, onun cilvelerine bağlıdır. İşte şu dakikada Necdet'in muhayyelesi Jackson Read'in yanında Leyla'nın neler yapabileceğini, ne söyleyeceğini bu gece eğlentisinin ne suretle bitireceğini pekiyi tahmin ediyordu; fakat deminki vaziyette bu açıklık var mıydı? Necdet'in karanlık bir boşluk içinde dönen beyni her türlü alçaklığı, hertürlü kepazeliği tasavvur ve hayal etmekte tamamiyle serbest kalmış ve bir bozuk makina gibi alabildiğine işlemeğe başlamıştı. Jackson Read'in gelişi, işte, hiç değilse bu bozuk makinanın düzene girmesini temin etti.

Lâkin niçin, Leylâ Jackson Read'in gelmiş olmasından hiç memnun değil görünüyor! İşte o yanma oturduğu dakikadan beri bütün vücuduna herhangi bir yabancının bile kolaylıkla seçebileceği bir sinirlilik geldi. Adeta yerinde durmak istemiyor gibiydi. Deminki tatlı tatlı gülümsemeleri şimdi birer zoraki gülüşlere dönmüştü ve gözleri aşağıda başka yüzler arıyordu. Tam bu sırada, Leylâ'nın bakışları iki defa Necdet'in bakışlarıyla çatıştı. Genç adam titriyerek önüne baktı.

— Ne oluyorsun canım, ne oluyorsun!

Necdet'in arkadaşlarından biri onu bir fenalık geçiriyor sandı. Necdet kendisini toplayıp gülmeğe çalıştı. Ne o? Aman yarabbi, aşağıdan bir adam Leylâ'ya bir serpantin fırlatıyor. Gerçekten Leylâ'ya mı, yok canım! Necdet bu kadar laübaliliğe ihtimal veremiyor! İşte serpantini atan adam gülerek bakıyor; daha, bir daha der gibi bakıyor ve o adam, halkın içinden yarı beline kadar uzanıp Leylâya bir serpantin daha atıyor; bu smokinli bir gençti; o kadar genç ki tüysüz bir çocuk denilebilirdi. Mutlaka İngiliz ordusunun mini minicik zabitlerinden biri olacak. Zira Leylâ, bu çocuğu Jackson Read'e gösteriyor. O da uzanıp bakıyor ve başıyla soğuk bir âmir selâmı veriyor.

Necdet bu küçük hâdiseyi hazma vakit bulmadan bir ikinci serpantin şakası daha... Leylâ locadan yarı belineden aşağıya sarkmış gibidir. Havadan başına doğru düşen kâğıt şerit tomarını yakalamış, bir bilezik gibi çıplak koluna sarıyor ve gülüyor, gülüyor, gülüyor. Bu seferki adam Necdet'in bir sene önce, Captain Marlow'un yanında gördüğü İngiliz zabitiydi. O kadar sarhoştu ki, Leylâ'ya nişan almak için her ayağa kalkışında sendeliyor, yere yuvarlanacak gibi oluyordu.

Leylâ Jackson Read'e bu adamı da gösterdi. Jackson Read tekrar yerinden kalktı, uzandı, baktı. Aşağıdaki sarhoş zabite eliyle dostça bir işaret yaptı. Bunun üzerine o, locaya gelmeğe kalkıştı. Fakat yanındaki arkadaş-

ları vestonunun eteğinden çekip yerine oturttular.

Leylâ ile İngiliz ahbaplarının bu şakalaşmaları Amerikalıyı da neşelendirmişti. O da garsonla getirdiği serpantinleri bir çocuk sevinciyle ötekine berikine fırlatmağa başladı ve kendisi gibi yapsınlar diye bir paket yanındaki kadına, bir paket Leylâ'ya verdi. Leylâ paketi eline alıp hedef tutacağı kimseyi ararken, birdenbire kalabalığın içinde bir kocaman lâstik top gibi yuvarlanan Major Will'i gördü ve elindeki tomarı olduğu gibi tonbul adamın çıplak başına fırlatıp avuçlarını birbirine çarparak:

— A, Major, Major, Major!... diye bağırdı.

Bu, müzikanın durduğu bir andı ve koca salon'un içinde Leylânın sesi tek başına çınlıyordu. Necdet'in arkadaşlarından biri:

— Kim bu kız, Allah aşkına? dedi.

Necdet hiç cevap vermedi, önündeki kadehi boşalttı. "Kim bu kız, Allah aşkına!" "Yani kim bu münasebetsiz, bu arsız ve utanmaz kız." Necdet içinden "İşte bu benim sevdiğim, bu benim yoluna öldüğüm; işte şu dakikada onun yüzünden anlatılmaz bir azapla kıvranıp durduğum âfet..." diyordu " "Gönlümü böyle bir âdiliğe bağlıyacak kadar deli miyim!"

"Adam sen de, adam sen de... İşte, bütün hareketleriyle ciğeri beş para etmez bir mal-

lûk olduğunu bana ispat edip duruyor ve ben hâlâ anlamıyorum, hâlâ anlamıyorum."

Leyla'mn bu ısrarlı çağırışları üzerine Major Will yanında taşıdığı Orhan Bey'le beraber onların locasına çıkmak çaresizliğide kalmıştı. Her ikisi de Leylâ tarafından Amerikalı'ya tanıtıldılar. Leylâ:

— Major, geliniz, benim yanıma ,benim yanıma oturunuz: diye haykırıyordu.

Major Will ise yan gözle muzip muzip Captain Jackson'a bakıyor:

— Hi, hi, hi... diye gülüyordu.

Jackson Read yerinden kalkıp sandelyesini ona verdi.

Locada bir şampanya daha patladı. Hepsi birden kadehlerini kaldırıp Major Will'in şerefine içiyorlardı. Leylâ sonuna kadar boşalttığı bardağım öyle bir şiddetle masanın üstüne bıraktı ki, kadeh sapından ikiye ayrılıverdi. İşte, o vakit Necdet Leylâ'nın yerinde durayacak kadar sarhoş olduğunu hissetti. Zaten locada Captain G. Jackson Read'le Orhan Beyden başka hepsi zil zurna idi. Amerikalı artık tamamiyle yanındaki kadına sokulmuş, koluyla belini sarmıştı... Leylâ bir acayiplik yaptıkça bu beli bırakıyor, bir sahne önünde gibi iki elini birbirine çarpıyor:

— How well, how well! diye bağırıyordu.

Amerikalının kuzguni siyah saçlarından bir tutam alnının üstüne düşmüş ve gözleri ufalmış, ufalmıştı. Yalnız ağzı, otuz iki tane iri, beyaz

vahşi dişleriyle bir iskeletin çenesi gibi hep açık duruyordu.

Major Will ise, arada bir aşağıya bakmak bahanesiyle Leylâ'nın üzerine abanıyor ve tombul pençeleriyle hafifçe genç kızın çıplak omuzlarını sıkıyordu.

Captain Jackson Read bu küçük topluluktan hiç de hoşnut değil gibiydi. Bir Minerva heykeli gibi dik ve katı duruyordu. Necdet bu adamın iki üç defa son derece ciddi bir tavırla Leylâ'ya eğilip bir şeyler fısıldadığını gürdü. Leylâ buna bir omuz silkmesiyle karşılık verdi. O vakit Jackson Read ayağa kalktı, herkesle selâmlaştı ve çıktı, gitti.

Sabahın üçü idi.

Captain Jackson Read'in locadan ayrılmasıyla beraber sanki Necdet'in akıl ve şuuru da başından çıkıp gitmişti. Yerinden kalkıp gidenin arkasından koşmak, ona: "Allah aşkına Leylâ'yı bırakmayınız! Leylâ'yı bu yerde, bu saatte bu adamlarla birlikte yalnız bırakmak günahtır!" demek istedi. Fakat, bir inmeli gibi bacakları hareketten düşmüş kalmıştı. Hususiyle locadaki panorama o kadar hızla değişiyor ve o kadar birbirinden kötü hâdiselere sahne oluyordu ki, Necdet manyetize olmuş gibi gözünü bir dakika oradan ayıramıyordu.

İşte, şimdi Leylâ büsbütün aşağıdakilerle meşgul olmağa başladı. Serpantinler şimdi hep onun locasından salin çeşitli yerlerine doğru uzanıyor ve genç kız, renk renk, koca-

man bir örümcek ağının içinde bir arı gibi vızıldıyor, şunun bunun isimlerini seslenıyordu:

— Bettg; hişt Lieutenant Hallem, lieutenant Hallem... Yukarı gelin, yukarı gelin:!

"Necdet bu kızdan büsbütün nefret etmek için şu salıneyi sonuna kadar seyredeceğim!" dedi. Arkadaşları da kendisini bırakıp gitmek istemiyorlardı. Hepsi de locadaki çılgın kızla onun arasındaki münasebeti sezer gibi olmuşlardı.

Lieutenant Hallem'ler Batty'ler yukarıya Leylâ'nın yanına çıktılar. Loca öyle doldu ki Major Will Orhan Bey'i alıp yanında boşalan locaya geçmek çaresizliğinde kaldı. Lâkin bu belki de çaresizlikten değildi; belki de Major Will daha önce bir kadına söz vermişti. Zira, Orhan Beyle locaya girer girmez, hemen uzun boylu, ince ve sarışın bir kadın onlara katıldı. Necdet'in yanındaki gençler dediler ki:

— Vay kâfir İngiliz; Prensesi yakalamış.

— Ne Prensesi?

— Rus prensesi yahu! Bir gecesine yüz lira, iki yüz lira istermiş!

— Bilmiyor musunuz? Bu müessesenin en mühim cazibesi o kadındır.

Lâkin Necdet oralarda mı? Locanın, bir yatak odası ışığını andıran koyu kızıl aydınlığı içinde Leylâ'nın küçük İngiliz zabitleriyle lâübalice şakalaşmalarını seyrediyor.

Necdet'in ardaşlarından biri:

— Yahu, bu kız Türk mü Allah aşkına? diye sordu.

Necdet suçunu itiraf eden bir maznun tavırla başını eğdi.:

— Evet!..

Sonra birden bire sanki içinden bir şey boşanmış gibi ilâve etti:

— Ve bu, benim nişanlımdı. Bu benim akrabamdır. Düşününüz bir kere düşününüz bir kere... Şu anda ne haldeyim, ne halde olalirim?..

Ve kendisini hemen ağlamağa hazır hissedip sustu.

Leylâ şimdi de kalkmış, locanın bir köşesinde daracık bir sahada o gelen iki gençten birisiyle dansa başlamıştı. Gerçi bu dans aşağıdan yalnız locanın bölmesine akseden iki gölgenin kımıldayışları halinde görünüyordu. Fakat Leylâ'nın bir Shimmy havasında göğsünü kavalyesinin göğsüne kadar yakından sürttüğü, başını ne kadar gevşemiş bir boyun eğişle onun omuzuna bıraktığı pekiyi seçiliyordu.

Derken o Amerikalı ile yanındaki kadın da dansa kalktılar. Locanın içinde bir kargaşalıktır başladı. Orada artık hiç bir şey açıklıkla görülemiyordu. Yalnız birtakım kızıl gölgelerle siyah gölgelerin devamlı dalgalanmaları vardı.

Cazband durdu. Herkes yerine oturdu. Fakat Leylâ iskemlesini kenardan çekip iki İngiliz çocuğunun arasına sokuldu; çıplak

kollarınıdan birini birinin, öbürünü öbürünün boynundan geçirip sallanmağa başladı.

Major Will'in locası buradan çok daha dürüst bir manazara gösteriyordu. O Prenses denilen kadın, İngiliz zabitinin bütün saygısızlıklarına rağmen hâlâ bir saray sofrasında gibi merasimli duruyordu. Öyleki, nihayet Major Will'in sabrı tükendi. Kalkıp gitmeğe hazırlandı, lâkin tavırlarından kadını da beraber götürmek istediği anlaşılıyordu ve kadın kabule yanaşır görünmüyordu. Bu Rus Prensesiyle bir gündoğuşu gezintisini de başaramıyan Major Will en sonunda gene eski arkadaşlarına döndü ve Rus Prensesi ortadan çekildi.

Major Will Leylânın bulunduğu locaya tekrar girince o iki zabit ayağa kalktılar. O vakit şişman binbaşı bir alay önünde bir kumandan vazifesi yapar gibi askerî bir tavır takındı, kolunu havaya kaldırıp bir şeyler söyledi; bunun üzerine locada umumi bir çığlıktır koptu:

— Hip, hip hurrah!..

Bu sesler hiç şüphesiz Major Will tarafından yapılan bir teklifin memnunlukla kabulünü gösteriyordu. Çok geçmedi, hep birden ayağa kalktılar.

Necdet, kendi kendine söylenir gibi ve fakat yüksek sesle:

— Hah, işte gidiyorlar; dedi.

Gidiyorlar, ama nereye? Necdet, hemen onları takibe karar verdi. Vestiyerde tez arkalarından yetişti.

Leylâ, alayın arasında kapını elinde sürükliyerek çıplak kolları, çıplak omuzlarıyla sokaktan bu loş meyhane koridoruna akseden sabah aydınlığına doğru sendeliye, sendeliye yürüyordu. Necdet, bu kızın yanından geçerken kendini tutamadı; yalnız onun işitebileceği alçak, fakat sert bir sesle dedi:

"— Pis orospu!"

Öbürü utanmaz bir kahkahayla güldü ve kapını bir yırtık bayrak gibi havada sallırak:

"— Beğenmiyor musun? Evlenmeyi imkânsız kılmak için, monşer" diye bağırdı.

XIV

"Niçin isyanımı af ve günahımı ref' etmezsin. Zira şimdi toprakta yatacağım, sabahleyin beni aradığında bulunmıyacağım."

Kitab-ı Mukaddes -Eyub- Bab 3-21

Leylâ'nın vurduğu bu son darbe yalnız Necdet'le evlenme ıhtimallerini kırıp geçirmedi; ayni zamanda artık her ikisinin yüzyüze gelmesi imkânını ortadan kaldırdı. Necdet, her gün sokağa çıkarken böyle bir şeyin

olmasından korkuyordu; zira öfkesinin onu nasıl bir işe kadar sürükleyeceğini hiç tahmin edemiyordu.

Lâkin biraz önce söylediğimiz gibi insanın kalbi tuhaf bir şeydir. Necdet bir yandan Leylâ'ya rasgelmekten korktuğu halde öte yandan onun hasretiyle yanıp kavruluyordu. Bazı anlar oluyordu ki, onu hattâ Rus barındaki hal ve vaziyetinde uzaktan seyretmeğe bile razı oluyordu. Bununla beraber, bir akşam üstü onu Beyoğlu caddesinde karşıdan gelirken görüp yan sokaklardan birine kaçmıştı.

İşte, Necdet bu iki zıt ruh hali arasında sallanıp dururken Madam Jimson'un bir suvaresi geldi, çattı. Bu kadınla uzaktan yakından bütün ilişiği olanlar kendisinin epeyce zamandan beri büyük bir akşam daveti hazırlamakta olduğunu biliyorlardı ve bunun sebebi de hemen hiçbir kimse için bilinmez değildi. Madam Jimson bu daveti son âşıkı "Colonel de Rochepierre" şerefine verecekti. Onun içindir ki, bunu bir "düğün" diye adlandıranlar hiç yanılmıyorlardı. Gerçekten bu Madam Jimson'un Colonel de Rochepierre'le bağlarının açıkça kutlanması gibi bir şey olacaktı.

Madam Jimson'u yakından tanıyanlar onca bunun bir eski âdet olduğunu bilirler. Bu kadın Captain G. Jackson Read'le de münasebetinin ilk kuruluşu anında bütün alıbaplarını böyle bir baloya çağırmıştı.

Şuh bir kadın için başarılarını âleme göstermek ayrı bir sevinç, ayrı bir zevk değil midir? Hele, Madam Jimson kaç zamandır yüreğinde Jackson Read tarafından bırakılmış olmanın acılığını adeta bir çeşit utançla taşımaktaydı. Mond'da herkesin kendisine acıyış ve hor görüşle baktığını hissediyor ve bu azaptan kurtulmak için her çareye başvuruyordu. Nihayet, işte, âleme, hiç de acınmaya ve hor görülmeye lâyık bir hale düşmediğini, tersine, kadınların en bahtiyarı gene kendisi olduğunu yüksek sesle haykıracağı an gelmişti. Hem de kimin yanıbaşında? Colonel de Rochepierre'in; Colonel de Rochepierre'in...

Bu adam İtilâf ordularının en parlak isimlerinden birini taşıyan ve İstanbul'a General Franehet d'Esperey'in yambaşında bir doru at üstünde giren asaletli ve cakalı Fransız zabitlerinden biridir! Siyasî ve askerî meseleleri yakından bilenlerin iddiasına göre General Franehet d'Esperey'in yambaşında Bulgarları barış istemeğe mecbur ederek Umumi harbe son veren kılıç da bu adamın kılıcıdır. Bundan başka "De Rochepierre" adı, Fransa'nın tarihî isimlerinden biridir. Ondördüncü Louis'nin generalleri arasında De Rochepierre ismi sık sık geçtiği gibi, imparator Bonaparte'ın fetihleri sırasında İena zaferinde ün kazanmış bir de Rocheiprerre'e rasgelinir. Eski asaletten yalnız De Rochepierrelerdir ki, devirlerin kargaşalığı üstünde müstesna bir talihe ermişlerdir. Kırallık kadar

İmparatorluğa, İmparatorluk kadar Cumhuriyete hizmet etmişlerdir.

Epeyce zamandan beri de Rochepierre'in adına dair bütün bu tafsilât ve bilgileri yeni âşıkının ağzından toplayıp etrafa yaymakla uğraşan Madam Jimson iddia eder ki, Colonel'in vücudu kurşun izleriyle delik deşiktir. Gerçekten, bu adama ilk gençlik devresinin tazelik ve gücünden oldukça uzak bir yaş merhalesindeydi. Fakat gene Madam Jimson'un etrafa yaydığı söylentilere göre harb meydanlarının bu cins aslanı sevgi sahasında da hâlâ bir pars gibi çevikmiş! Madam Jimson kendileriyle samimi olduğu kadın dostlarına Colonel'in hususiyetlerinden bahsederken: "Pöh, Jackson Read'i de kaç paraya alırım! Onun ateşi bununkinin yanında saman alevi gibidir." dermiş.

İşte, Madam Jimson kaç zamandır, hep kendi kaynağından çıkan bu söylentiler, bu propagandalarla âlemin merak ve tecessüsünü yeter derecede harekete getirdikten ve onu tam kıvamına soktuktan sonra nihayet parlak ve tantanalı bir surette duyurmağa karar vermişti. Bir hafta önce her yere davetiyeler gönderilmişti. Tabiatıyla bu arada özellikle Leylâ ile Jackson Read'ler topluluğu hiç unutulmamıştı. Nitekim bu davetiyelerden bir tane de Necdet aldı. Madam Jimson bütün alıbapları yanında onu da Çarşamba günü suvareyi geçirmek üzere Taksim'deki geniş ve ihtişamlı salonlarında bekliyordu.

Necdet, iki üç gün bu davete gitmekle gitmemek arasında tereddütlü ve ıstıraplı kaldı. Gönlünün bir tarafı "Peki!" derken öbür tarafı, "Hayır!" diyen tarafı üstün geldi. Fakat ne yazık ki, tam o sırada Mösyö Jimson'un ağır hastalıkla yatağa düştüğü işitildi. Bu hastalığa kimi "fievre typhoide"; kimi "apandisit" diyor. Kimi de bir inmeden bahsediyordu. Lâkin Madam Jimson imdada yetişti. bütün davetlilerine bunun bayağı bir romatizma krizinden başka bir şey olmadığını söyledi. Mösyö Jimson'u yakında tanıyanlar buna inandılar. Çünkü, onlarca, zavallının pek ağır bir "arthritique" olduğu biliniyordu. Şu halde Madam Jimson'un, Mösyö Jimson'suz eğlencelerine pek çok alışkın olan alıbaplar tayin edilen gece ve saatte davete koşmaktan çekinmediler. Hususiyle, Madam Jimson kocasının rahatsızlığının bin ihtimamla düzenlenen müsamereyi geciktirmeye sebep olacak her türlü vahimlikten uzak bulunduğuna herkesi çeşitli vasıtalarla inandırmış bulunuyordu.

Gerçekte ise vaziyet hiç böyle değildi. Zavallı Mösyö Jimson "üremi" ile karışık bir beyin kanaması ile kendisinden geçmiş, cansız bir halde yatıyordu. Hekim, kocasının halini çok tehlikeli bulduğunu Madam Jimson'a söylediği vakit o:

— Aman, demişti. Bunu kimseye yaymayınız. Kendi aramızda kalsın...

Hekimin belki dili tutulur, lâkin âlemin dilini tutmak ne mümkün! Madam Jimson'un

bütün tedbirlerine, ev halkının bütün ağız sıkılığına rağmen herkes işitti, bildi ki, Mösyö Jimson hemen hemen can çekişmeye yakın bir halde, kol ve bacakları şimdiden ölmüş, yalnız gözleriyle yaşıyan bir insan kalıntısıdır.

Fakat Madam Jimson gene ısrar etti. Tayin ettiği gün ve saatte davetlilerini kabule başladı. Bunlar iki kısımdı; bir kısmı son derece hususi ve samimi olanlar ki, "Colonel de Rochepierre" başta ayrıca yemeğe çağrılmış idiler. Onun içindir ki öteki kısım davetliler kapıdan içeriye girerken müzika ve dansı çoktan başlamış buldular.

Madam Jimson sahneye başlayışının yıldönümü kutlanan bir primadonna gibi boyalı, kokulu ve süslü; devekuşu tüyünden bir geniş yelpazeyi sallıyarak salonun ortasında duruyordu. Her yeni giren bir defa ona doğru gidiyor, erkekse eğilip elini öpüyor, kadınsa mübalâğalı bir şefkat ve sevgi gösterisiyle kırılarak, dökülerek selâmlaşıyordu. Bunlar içinden bazıları, hele Leylâ, Madam Jimson'u tedirgin etmek için uzun uzadıya kocasının sağlığı hakkında bilgi istiyordu. Madam Jimson ise gülümser, mesut:

— Oh, bir şey değil, bir şey değil, diyordu. O da bu suvareye katılabilirdi, ama ben mani oldum. Yorulur diye korktum. Teşekkür ederim; teşekkür ederim.

Ve gözlerinin ucuyla salonun ta öbür köşesinde kadın ve erkekten meydana gelmiş

bir gurup ortasında ayakta duran de Rochepierre'e mânalı bir bakış fırlatıyordu. Bu bakış "Gidiniz, onu da selâmlayınız!" mânasını mı ifade ediyordu; yoksa, "Bu hastalık meselesinden sakın ona bir şey açmayınız!" mı demek istiyordu, bir türlü anlaşılmıyordu.

Madam Jimson'un bu belirsiz bakışı en çok Azize Hanım'ı şaşırttı. Ev sahibesi dostunu nasıl bulduğunu kendisinden soruyor sandı. Başını çevirip uzun bir müddet Colonel de Rochepierre'i süzdükten sonra:

— Tebrik ederim, çok kibar tavırlı bir adam... dedi.

Madam Jimson bu sözü işitmemezlikten geldi.

Zavallı Azize Hanım, Captain Marlow'un o âni ziyareti akşamından beri büsbütün serseme dönmüştü. Genç zabitin kocasının kolunda o lâübalice gelişi, sonra kendi gözünün önünde o âdi sarhoşluk sahnesi, daha sonra her ikisinin geceyarısı o esrarlı şekilde çıkıp gidişleri Azize Hanımın bir türlü çözümlemeyi başaramadığı çetin bilmecelerin yalnız bir parçası idi. Çünkü, o akşamdan sonra, daha birçok karanlık olaylarla yüz yüze geldi. Bunlardan biri, kocasının para cüzdanındaki gözlerden birinin içinde bulduğu bir fotoğraftı. Güneşli bir havada bir deniz kenarında alınmış olan bu enstantanede Captain Marlow'un çıplak olarak yüzükoyun yere uzanıp yattığı görülüyordu.

Azize Hanım'ı hayrete düşüren şeylerden birisi de, kocasının her gece kulüpten çıkar çıkmaz mutlaka bir kere Captain Marlow'un apartmanına gittiğini işitmesi oldu. İki erkek arasında bayağı bir dostluk münasebetine hiç benzemiyen bu adeta gizli gece ziyaretleri Azize Hanımın mantığına göre ancak bir şeyle açıklanabilirdi. O da her ikisinin ortak olarak hoşlandıkları bir fahişeyle bazı orgie'ler yapmaları ihtimaliydi. Azize Hanım, birkaç Fransızca romanda bu çeşitten üçüzlü aşkların var olabileceğini öğrenmişti. Zavallı kadın bu hipoteze dayanarak yaptığı tahkikat neticesinde, kocasıyla Captain Marlow arasında hiçbir kadın gölgesinin geçmediğini adeta keder ve ümitsizliğe yakın bir hisle anladı.

Bu gece, buraya gelirken haftalardan beri zihnini tırmalayıp duran şüphe ve üzüntüleri Madam Jimson'a açıp ondan bir akıl öğrenmeğe karar vermişti. Çünkü, Azize Hanım'a göre, Madam Jimson'un dünyada bilmediği hiçbir şey yoktur. İşte, Atıf Beyin karısı, de Rochepierre'e dair o putu kırarken kafasında bununla uğraşıyordu. İçinden "Acaba hemen şimdi mi açayım? Yoksa daha sonra bir rahat zamanda mı?" diyordu. Tam bu sırada yanlarına genç bir Fransız deniz zabiti yanaştı. Madam Jimson'a dostça bir gülümseme ile:

"— Beni Madam'a tanıtır mısınız?" dedi ve o vakit Azize Hanım, bütün kaygılarını unuttu.

Genç zabit kısa tanıtma töreninden sonra onu dansa davet etti. Bu İstanbul'u Pierre Loti'nin kitaplarından öğrenmiş havai ve hayalci bir delikanlıydı ve bağlı olduğu gemi Boğaz sularında demir attığı günden beri, her Türk kadınında bir "Desenchantee", yolda bir "azyade" aramaktan başka bir şey yapmıyordu ve zavallı Azize Hanım için bu beklenmiyen bir nimet oldu; çünkü; genç Fransızın keşfetmek istediği İstanbul tadı ondan başka hiçkimsede değildi.

Müzika eski bir vals havası çalıyordu, davetliler kâh teker teker, kâh çifter çifter ve kâh küme küme gelmekte devam ediyordu. Saat onbirde, Madam Jimson'un geniş holü ve birbirinden geçme üç salonu hemen ağızlarına kadar dolmuştu. Lâkin, bu kalabalıkta, çeşitli milliyetler eski Osmanlı İmparatorluğunda olduğu gibi ayrı ayrı gruplar yapmışlardı. Bu grupların her biri başka bir köşeyi kaplıyor ve ancak dans sırasında birbirleriyle karışıyordu. Yalnız sayı bakımından pek az olan Türklerle hemen çoğunluğu yapan Fransızların ayrılışı pek göze çarpmıyordu. İngilizler ise, arkaları duvarlara dayalı bir balede seyirci rolü oynayan figüranlar gibi duruyor. Lâkin Major Will'in sahneye çıkmasıyla bu büyü ve bulaşıcı şenliği, babayani lâübalilikleri bütün kendi cinsinden olanları beklenmiyen bir coşkunlukla harekete getirdi.

Bunlar görülmez bir elin oynattığı tahtadan kocaman kuklalar gibi büfeyle dans,

dansla büfe arasında gidip gelmeğe başladılar. Yalnız Captain G. Jackson Read'den ortada eser yoktu ve suvareye babasıyla birlikte gelen Leylâ, rolünü oynamak için partner'ini bekliyen bir music-hall artisti gibi tenbel tenbel dolaşıyor, bazan tanıdığı erkeklerden biriyle bir köşeye çekilip akide şekeri renginde bir uzun ağızlığa üst üste geçirdiği sigaraları içiyordu. İşte Leylâ'nın tam böyle bir anında Colonel de Rochepierre yanına yaklaşıp:

— Bravo size, bir caporal kadar tütün içiyorsunuz! dedi.

Kendisine daha biraz önce tanıtılan bu Fransız zabitinin şu oldukça kaba şakası Leylâ'yı pek kızdırdı. Yanındaki İngiliz zabitine dönüp İngilizce olarak:

— Bu efendi ne demek istiyor? diye sordu.

Colonel de Rochepierre ayakta şaşırmış kalmıştı; kekeliyerek:

— Ha, ha... Bu bizde bir söz temsilidir, dedi.

Colonel orta boylu, kalın ve dazlak bir adamdı. Ve çoğu Fransızlar gibi hem küstah, hem de utangaç bir tavrı vardı. Leylâ'nın aksi muamelesi karşısında, bu ikinci yaradılışı büsbütün ortaya çıktı. Salak ve gülünç bir hal aldı. Ağır ağır uzaklaştı.

— Colonel, dans etmiyor musunuz?

Küçük Galata bankalarından birinin müdürü, onu, bu sözüyle güç durumdan kurtardı. Biraz önce Madam Jimson'la üst üste ilk valsleri oynamış olan Colonel de Roc-

hepierre hemen bir üçüncü dansa başlıyacak kadar dinlenmemişti. Bununla beraber:

— Ha, evet, ha evet. Niçin olmasın.? diye söylenmekten kendini alamadı. Banka müdürü sırıtarak, Colonel'i karısına tanıttı.

Şimdi müzika, yeni dans havalarına başlamıştı. Bir arjantin tangosunu bir shimmy, ve bir shimmy'yi bir "onestep" takibediyordu. Colonel de Rochepierre:

— Yazık, bu barbar oyunlarının hiçbirini bilmiyorum" dedi.

Böylece, bir gaftan öbür gafa bata çıka o gruptan bu guruba dolaşıyordu. Kalabalığın içinden biri:

— Yahu, olur şey değil, dedi. Colonel şimdiden ev sahibinin yerine geçmeğe başladı.

— Niçin şimdiden diyorsunuz?

— Çünkü, zavallı Jimson daha ölmedi.

Bir başka adam söze karıştı:

— Nereden biliyorsunuz ölmediğini? Belki şu dakikada ölmüştür bile.

— Hem de kimbilir, belki şu tavanın üstünde. Nah, şu tavanın...

— Demin kapıdan girerken, Doktor Coujot'yu artık yapacak işi kalmamış bir hekim tavrıyla çıkarken gördüm.

— Yapacak bir işi kalmamış hekim tavrı da nasıl şeydir?

— Oh, bunu anlamak gayet basittir. Eğer hekimin başı önüne eğilmiş, korkak ve sıkılgan bir halde, iki tarafına şaşkın şaşkın

bakarak gidiyorsa, emin olun ki hastası son nefesini vermiş demektir.

— Umumî efkâr tuhaftır. Her ölen hastayı hekimi öldürmüş sanırlar. Halbuki işte, hiç değilse zavallı Jimson'u öldürenin kim olduğu meydanda...

— Karısı değil mi? Karısı değil mi?

— Ona ne şüphe...

— Bak, bak.. Bu akşam da ne kadar tatlı görünüyor. Ağzı hemen suları akınağa hazır bir olgun meyve gibidir.

— Hele şu penbe somakiden göğse, enseye bakınız! Kimbilir teması ne kadar hoş, ne kadar serindir. Elimi bu göğüsle bu ensenin üstünde bir gezdirmek isterdim.

— Ve kolları uzun, uzundur. Tıpkı bir Tanrıçanın kolları gibi...

— Bir Tanrıça mı? Yok canım, bir cadı, bir cadı... Genç bir cadı! Başının üstünde saç yerine bir demet alev taşıyor. Ve gözleri kirpiklerinin altında durmadan eriyen, durmadan eriyen zümrüt gibidir.

— Ya şu giydiği rob... Şu renk renk pullardan işlenmiş balık sırtı rob, ona henüz denizden çıkmış, henüz deniz suyunun ıslaklığını taşıyan bir mitolojik malılûk manzarası vermiyor mu?

— Evet, evet... Ve bu gece tarifi mümkün olmıyan bir neşe, ta içten gelen, ta içten gelen bir neşe ile pırıl pırıl parıldıyor.

— İşte, de Rochepierre döndü dolaştı, bir iri Seylân kelebeği gibi bu aydınlığın yanına düştü. Ne konuşuyorlar acaba?

— Karı herife "Bu gece seninle yatacağım "mı diyor? Mutlaka öyle bir şey söylüyor, mutlaka; bakınız, Colonel'in yüzü bir tuhaf oldu. Sanılır ki, tam o andaki zevklerden birini duymaktadır.

— "Bu gece seninle yatacağım." Onun ağzından yalnız bu sözü işitmek bile bir uzun, bir vahşi öpüş kadar tatlı olsa gerektir.

— Zavallı Mösyö Jimson, artık bu sözü işitemiyecek!

Biraz önce silik bir gölge gibi holden salona giren Necdet, köşe bucak bir parça dolaştıktan sonra, nihayet gelmiş bu konuşan grupun yakınında, arkası duvara dayalı duruyordu. Ruhu her zamandan daha ağır bir kederle yüklü idi ve yanıbaşındaki insan kümesinden kulağına çarpan ilk sözler, bu kederi uzvî bir ıstırap derecesine çıkarmıştı. Kanımız herhangi bir zehirle zehirlendiği vakit nasıl her yanımız bir deşilen yara gibi ağrırsa Necdet'in gözlerini, kulaklarını, burnunu da bütün gördüğü şeyler, işittiği sözler ve kokladığı kokular öylece tırmalıyordu. Gerçi bu gece, Madam Jimson dayanılmaz bir güzellikle güzeldi. Fakat, bir tabak elmasiyle önünde bir hasta gibi ona bakarken yalnız iğrendiğini hissediyordu. Onun etrafında dolaşan bütün insanlar, şu kadınlı erkekli kalabalığın bütün atomları, ayrı ayrı sanki gözlerine batan birer diken gibiydi.

Bundan başka Necdet, yanında konuşanların sözlerini en ahlâksız bir adamı bile is-

yana götürecek derecede alçakça buluyordu. Ölümden böyle mi bahsedilir? Ölen bir adam hakkında böyle şeyler mi söylenir?..

Lâkin burada mukaddes mefhumlardan hangisinin yeri var ki, ıstıraba, ölüme karşı saygı ve merhamet hissiyle çarpacak bir kalb bulunabilsin! Necdet, kendi içinden "Ben hâlâ ne kadar saf bir çocuğum!" diyordu ve hâlâ böyle kaldığına kızıyordu. Bütün bu yalan ve âdi âleme karşı yanında konuşan şu adamlar gibi süflî bir hislilikle donanmış bulunmak ona birden bire âdeta bir kuvvet gibi geldi. Ah, o da Madam Jimson'a böyle bir iştaha ile bakabilseydi! O da Colonel de Rochepierre'in hareketlerini aynı kıskanç ilgiyle takib edebilseydi; o da "Nah, şu tavanın üstünde" can çekişen adamdan bir ezilmiş köpekten bahseder gibi konuşabilseydi! Fakat, ne gezer! Necdet, bu akşam bütün ölenlerin yasını, yaşıyanların ıstırabını ve şu zevk eden halkın alçaklık ve utancını kendi yüreğinde taşıyordu.

İşte, bu levend ve çıplak kadın ayıplanacak şeyler adına dikilmiş bir mermerden heykeldir. İşte, şu adam hiç sönmiyen ihtirasını derisinin altında bir cüzzamlınm yarası gibi gizliyen bir pislik ve ikiyüzlülük sembolüdür. İşte, kor gibi yanan gözlerini kadınların çıplak enselerinde dolaştıran şu genç, devamlı bir ruh açlığı içinde kıvranır bir gerçek Tantalus'tur.

Büfenin kenarında bir genç kadın, demin birlikte dans ettiği kavalyesinin kulağına fısıldamakta olduğu aşk ve ilgi sözlerini kendinden geçerek dinlerken, öbür köşeden kendisini süzen bir başka adama da durmadan göz atmaktan ve gülümsemekten baş edemiyordu. Acaba şu anda bu dişinin hangi tarafı samimidir? Şüphesiz, hiçbir tarafı... Şimdi bir başka erkek başka bir noktadan onu seyretmeye başlarsa bu kadın mutlaka başka bir uzvuyla ona cevap vermenin yolunu bulacaktır. Ve ne kadar gülünçtür ona söz söyliyen bu adam ve ne kadar maskaradır onunla karşıdan göz sevişmesi eden!

Hele birisi Miss Fanny Moore'u, öbürü Nermin'i kavramış, türlü türlü şehvetli hallerle dans eden şu iki kendini beğenmiş Fransız zabitine ne demeli? Etleri erkekten gelen cinsel akıntılara karşı Sapho'nun derisiyle zırhlanmış bu iki genç kızı, acaba herhangi bir zevkle tahrik ettiklerine mi inanıyorlar? Ona ne şüphe! Bu gafil kavalyelerden bir tanesinin bir baba hindi gibi göğsünü ileriye doğru öyle bir kabartışı vardı ki, kendine güven ve cinsî kibir bir şekil alsa ancak bunun kadar beliğ olurdu. Öbürü avının elinden kaçmıyacağına o kadar emin ki, artık onunla bir kedinin bir fareyle oynayışı gibi oynuyor. Kâh gülerek kulağına bir şeyler fısıldıyor, kâh parmaklarının ucuyla belinin hassas noktalarına dokunuyor; kâh göğsünü bütün şiddetiyle genç kızın göğsüne bastırıyor. Hal-

buki bu sırada Nermin'in gözleri Fanny Moore dan başka bir yerde değildi. Fanny Moore da kaşlarını çatıp uzaktan onu uslu durmağa davet ediyordu.

Bu suvarenin en gülünç ve aynı zamanda en acınmaya değer numaralarından birisi de Azize Hanımdı. Bahriyeli Fransız zabitinin kolunda bir dalgalanır eşarp halini almıştı. O, bunu istediği yere sürüklüyor; bazan ortadan çekip bir köşede gizliyordu. Sonra birdenbire daha buruşmuş, daha kırışmış bir halde ortaya atıveriyordu. Azize Hanım, böyle buruşa kırışa adeta tanınmaz bir şekle girdi. Gözlerinin sürmesi akmış ve saçları darmadağın olmuştu.

Necdet'in yanında duranlardan biri:

— Kimdir, bu sarhoş kadın! diye sordu.

— Bir Türk hanımı olacak.

— Zavallı, kendini ne kadar idareden âciz... Bu Fransız zabiti onu oldukça hırpalamış sanırım.

— Güzel kadın, fakat kıyafet düşkünü.

Necdet, hassaten Leylâyı görmekten ve ona görünmekten çekiniyordu. Onun içindir ki, çoğunluk kalabalığın sıklaştığı bir noktada sinip kalıyordu. Gene böyle bir yerde dururken yanına Orhan Beyin yaklaştığını hissetti ve ondan kaçayım derken, geldiği dakikadan beri bin zahmet ve bin dikkatle kaçındığı kazaya uğradı. Leylâ ile karşılaştı. Müthiş an! Fakat, Leylâ, sanki aralarında bir şey geçmemiş gibi

sakin ve rahat bir tavırla yanındaki adamdan ayrıldı, ona yaklaştı:

— Babamı gördün mü? dedi. Seni arıyordu. Kendisi eve erken dönecek. Beni sana bırakmak istiyor.

Necdet, durduğu noktada bir öne bir arkaya sallandı; tükrüğü boğazında kurumuştu; ancak duyulabilen bir sesle kekeledi:

— Lâkin ben de hemen çıkmak üzereydim. Ne aksi tesadüf!

— Olmaz. Kaabil değil.. İşte babam geliyor.

Leylâ düz, dar bir saten rob içinde azasının bütün o küçük, yuvarlak ve tatlı çizgilerini Necdet'e doğru geriyordu. Ve memelerinin uçları bu ince ve parlak kılıfı delecek gibi sert görünüyordu. "İşte babam geliyor." derken uzanan kolunun bir saniye için açık bıraktığı koltuk altından Necdet'in burnuna, beraber geçirdikleri aşk saatlerinin baş döndürücü kokularını hatırlatan bir "şemme" çarptı ve o vakit her zamandan daha büyük bir açıklıkla, sevilen kadının ne korkunç, ne öldürücü bir kudret olduğunu anladı ve yüreği hınçla dolu, Leylâyı beklemeğe karar verdi.

Necdet bu bekleyişin ne kadar sürdüğünü bilmiyordu. Fakat bu müddet içinde ruhu epeyce yol aldı. Her nasılsa sapmış bulunduğu şu sarp ve çetin yol üstünde, iki üç seneden beri durmadan ilerlemekteydi. Zira, ruhlarımız çok kere bize haber vermeksizin kendi kendiliğinden olgunlaşmasını bilir. Aksi halde

mümkün müdür ki, Necdet bir saat içinde yirmi senelik mesafeyi hep birden almış olsun! İşte, şimdi, dünyanın bütün iyisini kötüsünü tatmış bir olgun adam gibidir. Artık deminki isyanlarından, öfkelerinden eser kalmamıştır. Kalbinin zehrini bir felsefî usare haline çevirmiştir; artık ondan bir sürü azap ve ıstırap değil, birtakım umumî fikirler dizisi çıkarabiliyor. Demin yalnız sinirleriyle hissettiği bu topluluk, ona dikkat ve gayret ile müşahedeye lâyık bir sosyal mesele halinde görünüyor ve Leylâ, bu topluluğun içinde, herhangi bir başka insan gibi mücerret bir mefhum işareti oluyor.

Gerçekten, gerçekten bütün insanların her biri bir kelime, her biri bir harf gibidir ve hepsi bir araya gelip ya bir sahifeyi, ya bir kitabı meydana getiriyorlar. İşte, Necdet'in gözü önüne serilen bu kitap bir vodvil piyesi kadar gülünç ve bir melodram kadar acıklıdır. Hangi kalem bunun gibi canlı bir eser vücuda getirebilir? Hangi sanatkârın muhayyelesi bu derece tesirli ve mânalı bir mevzu doğurabilir? Bu küçük insanlık kümesinde, büyük insanlıkta olduğu gibi iki unsur durmadan birbiriyle çarpışıyor! Komedi ve facia... İşte, kendini muvaffak sanan bu erkeğin gururu, işte sevildiğine, beğenildiğine inanan şu kadının sevinci, olgun insanı bir alaycı gülümsemeyle güldürmeden başka neye yarar? Ve sahibi öldüğü dakikada bütün odaları

cünbüş sesleriyle çınlayan bu ev, gene o insanın tüylerini ürpertmez de ne yapar?

Lâkin Necdet'in okumakta olduğu bu kitapta bir üçüncü unsur daha vardı ki, insana ne gülmek ve ne de ağlamak arzusu veriyordu. Yalnız bütün sinirleri bir çeşit kasılma ile geriliyordu. Bu adeta bilimin refleks dediği bir uzvî tepkiye benziyordu ve bunun arkasından bir derin tiksinme, bir dayanılmaz mide bulantısı geliyordu. İşte Necdet'i rahatsız eden şey de asıl bu idi.

Kendi kendisine "Tuhaf şey!" dedi. "Bu tamamiyle hicivci bir duygulanma değildir. Hicivci gülen, kızan veyahut hatalarımızı, kusurlarımızı acı bir dille yüzümüze vuran adam demektir. Lâkin ben, bu manzara karşısında sadece iğreniyorum ve bir leş önünde gibi burnumu tıkayıp gözlerimi kapayarak kendimden geçmek istiyorum ve bu toplulukta hâkim olan tesir de asıl budur."

Ve o vakit kendisine bir leşin karşısında ve bir bataklığın kenarında oturuyorum hissi geldi. Bir parça nefes almak için açık havaya çıkmak istedi. Jimson'ların evinin arka tarafında İstanbul'un bir kısmına, Sarayburnuna ve Marmara'ya bakan geniş bir taraça olduğunu biliyordu ve buraya "fumoir"dan çıkıldığını unutmamıştı. Yavaş yavaş oraya doğru yürüdü.

Dışarıda bir ilkbahar gecesinin nemli tazeliği vardı. Necdet, taraçanın yarı ıslak beton trabzanına dayanıp aşağıya baktı. Bu-

radan üç dört basamak merdivenle bir küçük bahçeye iniliyor ve göz, bunun alçak duvarını atladıktan sonra, artık ta karşı yakaya ve denize kadar hiçbir engele raslamıyordu.

Genç adam, soluk bir karanlığın içinde bir şeyi bekliyormuş gibi duran İstanbul'a baktı. Tek tük ışıkların ancak yerini tesbit edebildiği bu koyu kara şehir siluetinde hem akıcı, hem de katı bir hal vardı. Daha doğrusu sinsi sinsi yatan kocaman bir hayvana benziyordu. Öyle bir hayvan ki, başına ağır bir darbe indirilmiş de bir daha indirilmesin diye cansız rolünü oynamaktadır. Bu şehir 16 Mart işgali günü Necdet'e gene böyle bir canlı malılûk manzarası göstermişti. O gün İstanbul kendisine zorla ve açıkça alçakça bir iş yapılmış ve utançtan yüzü koyun yere yatmış bir adamı hatırlatıyordu. Bu adam aylarca başını kaldırmaksızın hep aynı durumda sessiz ve hareketsiz kaldı. Lâkin Sakarya zaferinden sonra ortadan siliniverdi ve yerine, zincirlere bağlı bir dev geçti. Bu da öbürü gibi hiç kımıldamıyor, fakat sağlam ve tehdit eder gibi durmasını biliyor ve hiçbir tavrında yüz kızartıcı bir ayıp hissetmiyordu.

Bu ilkbahar gecesinin son saatlerinde o her zamandan çok munis ve ruha yakındır. Necdet, sessiz karanlığın içinden kolunu uzatıp onun esmer sırtını okşamak, onunla bir gizli dertleşmeye girişmek istiyordu. Orada, bu ev gibi evlerden eser yoktur. Orada, buranın Madam Jimson'larına, Leylâ'larına, Major

Will'lerine, de Rochepierre'lerine, Azize Hanımlarına, Nermin'lerine, Fanny Moore'larına, Orhan Beylerine, Captain Marlow'larına karşılık babaları savaşa gitmiş yavrularının beşiğini sallıyan temiz ve sabırlı kadınlar, vücutlarını Allah tarafından kendilerine teslim edilmiş bir kutsal emanet gibi saklıyan genç kızlar, bunlar üstüne şefkatle titreyen nur yüzlü nineler ve Anadolu'ya dair son iyi haberleri bildiren gazeteyi bir muska gibi devşirip cebine yerleştirdikten sonra sanki kendisini bütün dünyanın hazinelerine sahip bir adam kadar mesut hisseden fakir vatandaşlar vardı. Necdet, hemen onlara doğru gitmek için yüreğinde ateşli bir arzu duydu. Tıpkı günahlarının kefaretini malıyla, canıyla ödemeğe giden ilkçağın tövbelileri gibi yalın ayak, başı kabak, arkasında bir kısa gömlekle, dizlerini taştan taşa vurarak, dirseklerine dayanıp yerlerde sürünerek, onlara, onlara gitmek istedi.

Onlara gidip diyecekti ki: "Öbür tarafta neler oluyor bilmiyorsunuz! Garp medeniyetinin bütün lâğımı öbür tarafa boşandı. Bir parça temizliğe düşkün, titiz bir adam için orada bir dakika soluk alınağa imkân kalmadı. Tıkanıyorum. Bana biraz temiz hava, biraz temiz hava veriniz. Derdim büyüktür. Size söyliyeceklerim var."

"Siz bilmiyorsunuz, asıl işgal, asıl istilâ öbür tarafta oldu. Düşman çamurlu çizmeleriyle bizim evlerimize kadar girdi; ne diyorum, –bizim yataklarımıza kadar!– Halbuki

sizin yalnız sokaklarınızda dolaşabiliyorlar. Sizin evleriniz sarılmış kalelerdir. Fakat henüz zaptolunmamıştır. Öbür taraftakilerin ise hepsi birer birer düştü!"

"Kızlarımızı, karılarımızı ve duvak yüzü görmemiş nazlı sevgililerimizi ellerimizden aldılar ve onlara gözümüz önünde istediklerini yaptırdılar –ve kızı kızla, erkeği erkekle kızıştırdılar ve bütün tabiî zevklere tabiî olmayan zevklerin zehrini, ıstırabını, azabını kattılar. Herbirimizi bir ayrı çırpınışla oynatmağa başladılar."

"Dün bizim önümüzde göz kaldırmıyan tayfalar şimdi etrafımızı almışlar, bizi seyrediyorlar. Bize el çırpıyorlar ve içimizden her yuvarlanana kahkahalarla gülüyorlar."

"Ben işte bu utanılacak ve yüz karartıcı meydandan geliyorum. Bu meydanın ben en gülünç, en maskara oyuncularından biri idim. Başlangıçta bana alkış tutanlar şimdi yorulup bıyık altından gülmeğe başladılar. "Ve bize azap verenler bizden meserret talep ettiler. Ve yüreğimiz kan ağlarken bizden tatlı muhabbet sözleri ve neşe verici şarkılar istediler. Biz bunları bir ecnebi diyarında nasıl okuyalım? Ey Orşilim, seni unutursam sağ elim hünerini unutsun. Eğer seni tezekkür etmezsem dilim damağım yapışsın." "Ey harap olunacak Babil kızı, senin bize ettiğin cezaya mukabil sana eda eden ne mübarektir."

Ve Mezamir'in bu parçasını okuduktan sonra gene diyecekti ki:

"Siz hiç değilse köşelerinizde yas tutmak hürriyetinize maliksiniz! Halbuki öbür tarafta bizi ağlamaktan da menettiler ve feryatları cünbüş seslerinde boğdular ve boğazımızdan içimize doğru akan seslerin kahkahayla örtülmüş bir hıçkırık olduğunu anlamadılar. Onun içindir ki, yavaş yavaş kanlarımızı şarap diye içmeğe ve gözyaşlarımızın tuzundan yapılmış yemekleri lezzetle yemeğe alıştık ve Mezamir'de okunduğu gibi: "Civanlarını ateş telef etti ve bâkireleri yeis çekmediler. Kâhinleri kılınçla döğüştü ve dul karıları ağlamadılar." sözü yerine geldi.

Ve daha diyecekti ki:

"İşte biz bir pula satılmış kıymetsiz esirleriz ve bizi bir pula satın alanların zevkine gülerek hizmet etmekteyiz. Lâkin siz bana söyliyebilir misiniz ki azatlık saati ne vakit çalacaktır? Bunu bilmeniz lâzımgelir. Zira siz katakomb'larda yaşıyanlarsınız ve Tanrının müjdesi size gönderildi. "Ne mübarektir ol adam ki şerirlerin meşveretinde gezmez ve günahkârların yolunda durmaz ve müstehzilerin meclisinde oturmaz." denildi. İşte gerçek bunlarla belli olur. Gerçek bunların yürüdüğü yoldadır. Yani size belli olur. Yani sizin yolunuzdadır. Şu halde, söyleyin bana, azatlık saati ne zaman çalacaktır? Şu yan tarafta, şu mor dağların öte yakasında, görür gibi olduğum kızıllık bir yangın başlangıcı mıdır? Yoksa orada bir şafak mı sökmeğe başladı? Size bahsettiğim şu çağdaş Sodom'un üzerine Allahın ateşi

orada mı yağacak? Ne vakit "ol yerden kükürtten dumanı gibi bir duman çıktığını" göreceğiz. Bu kutsal ateşin o Sodom üzerine yağdığı anın içinde olsam da gam yemiyeceğim ve Lût'un karısı gibi bir tuz heykeli olacağımı bilsem de gene bunun nasıl yandığını görmek için dönüp bakacağım."

Ve Necdet bunları düşünürken, İstanbulun arkasında ufuk bir soluk perde halinde giriyordu. Her taraftan horoz sesleri geliyordu. Genç adam hafifçe ürperdiğini hissetti:

— Şafak söküyor. Bu kız hâlâ ne yapıyor? diye söylendi ve içeriye girmek üzereyken, geri döndü. Tekrar beton trabzana dayanarak aşağıya baktı. Bahçe kapısı yavaşça açılmış, iki adam içeriye giriyordu. Sessiz sessiz adeta iki hırsız gibi yürüdüler. Necdet eğildi ve alaca karanlıkta bunlardan bir tanesinin bir papaz olduğunu gördü. Kendi kendine:

— Mösyö Jimson ölmüş olacak! dedi.

Tekrar fumoir'dan geçti. Hole girdi. Çalgı sesleri ve dans hâlâ devam ediyordu. Madam Jimson'la Colonel de Rochepierre şimdi yanyana oturmuşlar âlemin gitmesini bekler gibi bir hal almışlardı. Acaba şu dakikada kocasının son nefesini verdiğinden haberi var mıydı: Necdet bunun aksine ihtimal veremiyordu ve kadındaki bu duygusuzluğun sağlamlığına şaşıyordu. Gözleriyle Leylâ'yı aradı. Genç kız bir alay sarhoşun arasından büfeye uzanıyor ve gülerek, oynaşarak bir şeyler yi-

yor, bir şeyler içiyordu. Necdet yanına sokulup seslendi:

— Daha gitmiyor muyuz?

Leylâ şaşırarak döndü:

— A, ben de seni arıyordum. Şu lokmayı bitireyim, gideriz" dedi ve elinde tuttuğu kocaman bir sandviçi Necdet'e gösterdi. Genç kızın etrafını alan grup Necdet'i selâmlamak lüzumunu bile hissetmemişti. Önce başlamış bir şakaya devam ediyorlardı. Necdet:

— Ben yavaş yavaş çıkıyorum. Arkamdan yetişirsin" dedi.

Leylâ yarım kalan sandviçi masanın üstündeki tabaklardan birine fırlatıp babasından azar işitmiş bir çocuk tavrıyla Necdet'in arkasından koştu. Dışarıda kapının önünde bekliyen otomobile bindikleri vakit, her ikisi de küskünlük örtüsünü tekrar takınmıştı. Leylânın deminki çocukça şaklabanlığından hiç eser kalmamıştı ve Necdet, biraz önceki hüzünlü hayallerine dönmek imkânını arıyordu.

Fakat o artık, taraçadaki adam değildi. Bütün varlığı yeniden arzu ve kıskançlık yılanının dar kılıfına tıkılmıştı ve bir engereğin yuttuğu kurbağadan hiç farkı kalmamıştı.

Leylâ beyaz saten robu içinde bir iri manolyayı andırıyordu. Genç adam bu hareketsiz ve ıslak şeyi kavrayıp parçalamak ve sonra suyunu damla damla akıtıncaya kadar avcunun içinde sıkmak, sıkmak istedi. Bilmiyordu, acaba kanının da derisi gibi hususi

kokusu, bir hususi tadı var mıdır? Ve tırnaklarının ucu avucunun içine batıyordu.

Birden bire otomobil durdu. Leylâ hiç sesini çıkarmadan indi. Bir gölge gibi süzülüp gitti.

Artık tamamiyle şafak sökmüştü. Necdet, bir idam mahkûmu gibi yaklaşan aydınlıktan korkuyordu. Zira, gene azapla dolu bir gün daha yaşamağa başlıyacaktı.

XV

"Ey mahbubem, işte güzelsin İşte güzelsin. Nikabının altından gözlerin güvercinler gibidir. Saçın Cil'ad dağında yatan keçi sürüsü gibidir. Dişlerin Luttan çıkan kırkılmış sürü gibidir Cümlesi ikiz doğurur ve aralarında yavrusuz yoktur. Dudakların kırmızı iplik gibidir ve söyleyişin lâtiftir. Yanakların nikabın altında nar parçasına benzer. Boynun silâhlar için bina olunmuş Davud kulesi gibidir. Orada kahramanlar siperi olarak bin kalkan asılıdır. İki memelerin süsenler arasında otlanır bir çift ikiz ceylan yavruları gibidir."

"Kitabı Mukaddes: Ağniyet ül-ağani- Bab 4

Mösyö Jimson'un ölümü haberi epeyce hayret ve üzüntüyle karşılandı ve cenaze alayı tantanalı oldu. Her şeyde monde'da parlamak vesilesini arayan Madam Jimson bu ölüme

en büyük ehemmiyeti vermişti, ta ki kendisi hiç değilse bir müddet için umumî alâkanın bir cazibe merkezi olsun diye... Ve oldu da. Zira cenaze törenini başsağlığı dilekleri, başsağlığı dileklerini dedikodular ve dedikoduları bir sürü evlenme teklifleri izledi ve Madam Jimson tamam tamamına meşhur operetteki "Şen Dul" haline girdi. Kocası ona yıpranmamış bir güzellikle oldukça mühim bir servet bırakmıştı. Bu ise gerek aç gözlü levanten âleminin, gerek işgal kuvvetlerinden bazı zibidi zabitlerin hırsını tahrik etmekten geri kalmıyordu. Hususiyle bunlar için Madam Jimson bütün o şark sarayının göz kamaştırıcı gerçekleşişinden başka bir şey değildi. Özellikle her birinin kalbi bir "haçlılar" şövalyesinin gülünç ve ilkel hulyasıyla çarpan ve şark denilince kadından altına kadar dünyanın bütün nimetlerini ayaklarının altına serilecek sanan Fransız zabitleri Colonel de Rochepierre'in ardı sıra bu ihtişamlı Bizans melikesinin etrafını sarmıştı.

Madam Jimson hiç bir vakit bu kadar kesif, bu kadar kalabalık bir erkek hücumuna uğramamıştı. Taksim'deki evi bahtsız Ulis'in karısı Penelope'nin evi gibi baştan başa tâlipler ve âşıklarla dolmuştu. Gerçi bu halden asıl âşık, Colonnel de Rochepierre bir koca gibi ıstıraplıydı ve ara sıra asker otoritesine dayanarak çoğu kendi madunları olan sırnaşık hayta alayını dağıtmak çarelerini düşünüyordu. Fakat bunu her uygulayışa kalkışın-

da gidenlerin yerini onlardan daha az rahatsız edici olmayan yeni tâlipler, yeni âşıklar alıyordu. Colonel de Rochepierre'in gözünde Madam Jimson'un üzerine birtakım haşarat üşüşmüş bir kase baldan farkı yoktu ve kendisi bu haşarata "Kış! kış!" demekten artık usanmıştı. Gerçi bu vaziyetten kurtulmanın bir çaresi, tek bir çaresi vardı; o da resmen müteveffa Jimson'un yerine geçmekti. Fakat zavallı Colonel için bu perspektif itirafı güç bir sürü tatsız şeylerle doluydu. Doğrusunu itiraf etmek lâzımgelirse de Rochepierre Madam Jimson'u lâzımgeldiği kadar tatmin edememekten korkuyordu. Zira, yaşı elliyi bulmuştu ve bu elli yılın hiç değilse yarısı eşsiz bir sefahat içinde geçtiği için uzviyeti vakitsiz bir takatsizliğe uğramıştı. Asıl bu vaziyetidir ki, onun genç rakiplerine karşı azgın bir kinle kıvranmasına ve ne mondanite'ye, ne de askerliğe yakışır birtakım tedbirler almasına sebep oluyordu.

Lâkin bütün bu âşıklar, bu tâlipler birbirine girerken Madam Jimson'un içindekini araştırmak kimsenin aklından geçmiyordu. Halbuki, hepsi için en çok ümitsizliği gerektirecek şey Madam Jimson'un kendi meyilleri, kendi kararıydı. Bu niyet, bu karar ve bu meyillerde tamamiyle evlenmenin aleyhindeydi. Madam Jimson bir ikinci genç kızlığa benziyen bu mesut dulluğun safasını sürmekten başka bir şey düşünmüyordu. Beyaz etini daha beyaz gösteren ince siyah matem elbise-

lerinin içinde bütün vücudunu şimdiye kadar hiçkimsenin bilmediği, işitmediği yüce ve tanrısal bir aşk âyini için gizli gizli besliyen ve için için hazırlıyan bir hali vardı. Eskisi gibi dişlerinin parıltılı beyazlığını göstermek maksadıyla durmadan gülmekten vazgeçmişti ve seyrek gülümseyişleri bu şenliğin kıymet ve lezzetini daha yükseltiyordu.

Madam Jimson artık o şiddetli ve başdöndürücü kokuları da sürmüyordu; herkese kendi derisinin, kendi mesamesinin tabiî kokusu ile yaklaşmayı şimdiki hal ve durumuna daha uygun buluyordu ve hiç evinden dışarıya çıkmıyordu. Bu "İtikâf" içinde vücuduna hoş ve hafif bir semizlik geliyordu ve biribirini takibeden uykusuz gecelerin, dansların, yaya ve at gezintilerinin bir parça yormağa başladığı bedeni hiçkimsenin hatırlamadığı derecede tazeleşiyordu. Gözlerinin etrafındaki bazı kırışıklar tamamiyle kaybolmuştu; çok güldüğü için dudaklarının kenarında meydana gelen çizgi gölgelerinden eser kalmamıştı. Gerdanına bir mermer heykelin düz, pürüzsüz ve serin sağlamlığı geldi. Dirsekleri çukurlaştı ve bilekleri yuvarlak yuvarlak oldu. Gerçi göğsü hiç büyümüyordu. Fakat kalçaları bütün eskideki ölçü elbise ve çamaşırlarının içinde geriliyor, bir minicik kubbe manzarası gösteriyordu.

Bu uzun dinlenme devri Madam Jimsonun gözlerine de eşsiz bir canlılık vermişti. O iri yeşil zümrütlerin içindeki bütün o benek-

ler, bütün o mikroskopik oyalar meydana çıkmıştı; insan bunlara yakından bakarken tıpkı bir yeşil camın altına hapsedilmiş iki kelebek kanadı görüyorum, sanırdı ve bu kanatlar da ayrıca ışıklı gibiydiler. Sanki her benek, her oya bir ayrı küçük nur ışını ile nakşedilmişti. Yüzünün en dikkate değer cazibelerinden biri olan dudaklarının etli ve kızıl dudaklarının ise adeta zedelenmiş, örselenmiş gibi duruşu vardı. Bir ihtiraslı ağız onun bütün kanını günlerce hiç durmaksızın emmiş, sömürmüş sanılırdı.

Madam Jimson'u Captain G. Jackson Read de birkaç defa görmeğe geldi. Sultan hanımın kolları arasında en nadir şark zevklerini tadan ve şarklı kadının adeta mütahassısı kesilen bu İngiliz delikanlısı eski sevgilisinde bu hususî çeşniden bir şey bulmamağa başlamıştı. Madam Jimson da başka türlü bir Sultan hanımdı. Tonbul uzuvlarının hareketleri ağır, yeşil gözlerinin bakışı süzgün ve çehresinin umumi ifadesi durmadan şehvetle bulaşıktı ve eski sevgilisinin şahsında müşahede ettiği bu tatlı olgunluk Jackson Read'in hoşuna gitmiyor değildi.

Fakat, bir defa bu gence alışkanlığını kaybeden güzel dul ona dönmekte epeyce güçlük çekecekti. Gerçi bu dönüşü hiç hatırından geçirmedi, gerçi Jackson Read'in dar sıkıcı çenberine tekrar girmekte hiçbir zevk bulmuyordu ama, bu gencin tuhaf bir meyille yeniden kendi üstüne eğilmesi onun içinde pek

duygulu bir noktayı gıcıklamaktan da geri kalmıyordu.

Bir gün Madam Jimson bir siyah "crepe de chine" penyuvara sarılmış şezlongun üstünde yatıyor, Jackson Read de karşısında bir koltuğa yaslanmış hemen burun buruna gibi oturuyorlardı. Jackson Read her zamanki gibi hiç konuşmuyordu. Madam Jimson ayaklarının parmakları ucunda küçücük terliklerini hafif hafif oynatmakla meşgul görünüyordu. Kollarını çaprazlama başının altına koymuş ve bu vaziyette göğsü ileriye doğru gerilmişti. İnce ipek içinde vücudunun çırılçıplak olduğu hissediliyordu. Buna bakmak adeta kadına yarım bir temellük gibiydi. Onun içindir ki, Jackson Read ışıl ışıl parlayan gözlerini bu vücudun üstünden ayıramıyordu. Neden sonra:

— Mersi! dedi. Beni yatak odanıza kabul ettiniz.

— Oh, bu hiç yapmadığım bir şey mi Gerald?

Ve dudaklarını büktü. İngiliz zabiti:

— Evet öyle ama çok zaman var ki, sizin yuvanızda bulunmak zevkinden yoksunum ve şimdi sizinle bana her şey yeni, ilk defa olan şeyler gibi taze geliyor. Bu acayip bir his! O kadar acayip ki, kendim bile anlamıyorum. Bana bir büyü yapmış olmıyasınız!

Madam Jimson tekrar dudaklarını büktü:

— Bu benim işim değil. Bu gibi işlerin en ustası işitttiğime göre saraylarda bulunur. Size büyüyü yapan yaptı, Gerald..

Konuşmasında, hareketlerinde olduğu gibi bir gevşemiş âhenk vardı.

Captain Jackson Read bu şakaya cevap yerine elini uzatıp Madam Jimson'un ayaklarını okşamak istedi. Madam Jimson hafifçe geri çekildi.

— Yok, yok Gerald; dokunmayın bana.. dedi. Eski şeyleri tekrar etmek için hiçbir arzu duymuyorum. Geçen geçti.

Captain Jackson Read bu sefer ayaklarını Madam Jimson'un yattığı şezlonga uzatıp koltuğun içine daha çok gömüldü.

— Neden öyle, lûtfen söyler misiniz? diye sordu.

— Bilmiyorum. Öyle şeyler vardır ki, açıklanamazlar. Şimdi ben büsbütün başka bir kadınım ve vücudum geçmişteki okşamalarınızdan hiçbirini hatırlamıyor. Sanki sizinle geçirdiğim zamandaki derimin bütün hücreleri ölmüş gibidir. Zavallı Gerald'im, ölen dirilebilir mi? Adam siz de, bırakın bunları! Bana çok güzel olduğu söylenen Sultanınızdan bahsediniz. Her şeyden önce aranızda ne konuştuğunuzu, nasıl konuştuğunuzu bana anlatın.

— Oh, gayet kolay... O şimdi birkaç kelime İngilizce biliyor. Ben de birkaç kelime Türkçe öğrendim, her ikisini de bir birine karıştırıp işin içinden çıkıyoruz.

Madam Jimson gülümsiyerek sordu:

— Meselâ?

— Cicim; arslanım! Ciğerimin köşesi.. Saat kaçta? Yarın; Peki, hayır. Çok seviyorum. Gördünüz mü, işte size tafsilâtlı bir konuşma kitabı!..

Madam Jimson:

— Kimbilir" dedi; kimbilir sevişme sırasında bu dar lehçe ile ne kadar sıkıntı çekersiniz.

Jackson Read omuzlarını silkti:

— Ben de bilmem, çünkü, şimdiye kadar işi o noktaya hiç götürmedik" dedi.

O vakit Madam Jimson, Captain Jackson Read'in aşk işlerinde ne kadar tenbel, soğuk ve beceriksiz olduğunu hatırladı. Zavallı kadın bu şimalli genci harekete getirinceye kadar neler çekmişti!.

İşte, eski âşıkının bu safdilce itirafı üzerine bütün bunlar aklından geçti. Jackson Read'in yüzüne bakarak kahkahayla güldü:

— Amma da geç kalmışsınız ha!

Jackson Read'in kendisi de buna gülüyordu. Madam Jimson birden bire:

— Ya Leylâ! dedi.

O vakit İngiliz zabitinin yüzü ciddi bir tavır aldı:

— Artık hiç görüşmüyor musunuz?

— Kocamın ölümünden sonra bir defa geldi. Ondan sonra yüzünü hiç görmedim. Ne kadar hayırsız bir kız olduğunu siz benden iyi bilirsiniz.

— Gerçekten, şu Amerikalı yahudilerle düşüp kalkmaya başladığından beri bütün eski

dostlarını unuttu. Ben de gidip kendisini göremiyorum. Çünkü çevresi bir tuhaf oldu. Yolda rasgeldiğim vakit kendilerine selâm veremiyeceğim bir sürü münasebetsiz ve yabancı insanlarla sarılı olduğunu görüyorum.

— Kimler gibi?

— Meselâ başta şu görgüsüz Amerikalı Müller Stein ve hep yanında taşıdığı eski music-hall artisti Tibi Loor gibi... Bu kadın halis bir maceracı tipidir; herife gelince, işte ismi meydanda: bir eski Alman yahudisi.. Nerden gelip nereye gittikleri belli değil.

— E başka?

— Başka... Bunlar arasında bir çeşit Rus artisti de peydalı olmuş, Büyük ressam diyorlar. Bu ressamın, öte yandan ispirtizmayla meşgul olduğunu işitiyorum. Bir kokot gibi kokular sürünüyor ve saçlarını ensesinden aşağı uzatıyor ve donuk bir cam parçasına benziyen soluk gözleri var.

Madam Jimson nazlı nazlı güldü:

— Gerçekten pek acayip bir kimseler dedi.

Captain Jackson Read uzun bir müddet için tekrar sustu. Sonra, epeyce sonra, gitmek için ayağa kalktı. Madam Jimson yerinden kımıldamaksızın öpsün diye elini uzattı. Lâkin, İngiliz zabiti herzamanki gibi bu eli yalnız sıkmakla kaldı.

Madam Jimson dedi ki:

— Ara sıra uğrayınız. Sizin için her zaman evdeyim; bilirsiniz. Hem de sakın

gecikmeyiniz. Yakında bir seyahata çıkmam ihtimali vardır.

Gerçekten Madam Jimson'un yakında bir seyahata çıkması ihtimali vardı ve bu saatin gelişini bütün hayranları korkuyla karışık bir endişe ile karşılıyorlardı. Bir kısım İtilâf zabitleri için Madam Jimson giderse İstanbul en mühim cazibelerinden birini kaybedecekti ve hele Beyoğlu'nun tadı tuzu kalmıyacaktı. Bundan başka Madam Jimson'un gitmesiyle hiç değilse on onbeş kalbin içinde çırpınan aşk ve evlenme ümitleri de yok olup gidecekti. Onun içindir ki, bunların her biri güzel dulun hareketini geciktirecek bir vasıtaya başvurmaktan ve birtakım engeller çıkarmaktan çekinmiyordu. Bu engellerin en mühimlerinden biri Madam Jimson'un tâbiiyetinin şüpheli oluşuydu.

Gerçekten kocasının ölümünden sonra ve onu takibeden miras işlerine kadar hangi milletten olduğunu pek iyi bilmiyen Madam Jimson nihayet medeni vaziyetini tesbite mecbur olunca epeyce güçlükle karşılaşmıştı. Kocası Cihan Harbi'nden önce İngiliz olduğunu, Cihan Harbi'nde Avusturya-Macaristan tabiiyetine girdiğini, ve Mütarekeden sonra tekrar İngiliz tabiiyetine döndüğünü söylerdi. Fakat, bununla ilgili vesikalar o kadar eksik ve bu tabiiyet değişikliklerine ait işlemler o kadar karışıktı ki bunların içinden bir türlü çıkılamıyordu. Belki mütevaffa Jimson hayatta olsaydı, bu meseleyi, daha doğru-

su bu karışık davayı hal etmek çaresini bulurdu. Fakat o da kendi cinsinden olanlara ne olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini bildirmeksizin oldukça esrarlı bir sessizlik içinde öbür dünyaya göçüvermişti.

Şimdi Madam Jimson'a gerek kocasının para, mal ve mülklerinin kendine geçmesi ve gerek bir başkasiyle evlenmesi, gerek serbestçe gezip dolaşması için mutlaka bir hüviyet vesikasına ihtiyaç olduğu söylenince havaî kadın:

"A, ne bileyim ben" diyordu. "Bütün bunlarla kocam meşgul olurdu. Benim kim olduğumu soruyorsunuz. Çok acayip şey, benim kim olduğumu bilmiyen var mı? Biz İstanbul'un en tanınmış ailelerinden biriyiz.

Ve günün birinde Madam Jimson'a kendisinin ne İngiliz, ne Avusturyalı olduğu ve elde bulunan belgelere göre mükemmel bir tarzda Türk tabiyetinde bulunduğunu söylenince müthiş bir öfke alâmeti gösterdi:

— Ne, ne! bunu hiç işitmemiştim. Bu yalanı da hangi alçak uydurmuş; söyleyin, hangi alçak bu iftirayı benim üzerime atmış" diye haykırmağa, tepinmeğe başladı.

Madam Jimson ne vakitten beri namusu, temizliği, haysiyeti aleyhinde söylenen şeylerin hiçbirine bu kadar kızmamıştı; sanki onun için Türk olmak rezaletlerin en büyüğü ve lekelerin en kirlisiydi.

Halbuki müteveffa Jimson'un pek eski dostu olan Leylâ'nın babası Sami Bey, bu hu-

susta herhangi bir kutsal kitaba el basıp şahitlik edebilirdi. Zira o yalnız Jimson'u değil, Jimson'un babasını da görmüş, tanımıştı. Bu adam Mahmut Paşa civarında bir yerde, hırdavat ticaretiyle meşgul Samatyalı bir yahudi idi ve oğlu, yirmi iki yirmi üç yaşlarında genç Mişon'la Sami Beyin Düyunu Umumiye de bulundukları zaman, çoğu akşam tatillerinde bu ihtiyarın dükkânına beraber uğradıkları olurdu. Bunun ölümünden sonra genç Mişon ortadan kaybolmuş ve uzun seneler, kâh Londra'da antika satıcılığı, kâh Viyanada bankerlik ettiği söylenmişti. Sonra yavaş yavaş unutulup gitmişti. Öyleki kırk kırkbeş yaşında bir zengin Avrupalı olarak İstanbul'a dönüşünde onu Sami Beyden başka kimse tanıyamadı, o kadar değişmiş, o kadar büsbütün başka bir adam olmuştu.

Madam Jimson'un kendisine gelince onun kökünü bilmiyen kimse yoktur! O, Beyruttaki bankası topu attıktan sonra gelip İstanbulda, Moda'da yerleşen maceracı bir Suriye'li katoliğin, adıyla sanıyla El-Barûni Bey'in kızıdır. Elbarûni bütün dalaverelerini çevirdikten, bütün çarpma, aldatma ve dolandırma vasıtalarını tükettikten sonra nihayet son kozu olarak talihe karşı kendi kızını oynamak üzereyken bir suvarede, bu Mösyö Jimson'la bir tesadüf her güçlüğü çözümleyivermişti. Lâkin Elbarûni Bey ne yazık ki kızının saadetinden, debdebesinden lâzımgeldiği kadar istifade edemedi. Mösyö Jimson'la evlenmeleri-

nin ikinci yılı bu fani âleme gözlerini kapayıp gitti.

İşte o vakitten beri Madam Jimson hep geçmişini silmekle uğraşır. İstanbul'da her şeyin bir fetret ve aralık devri olan harb ve mütareke senelerinde gerçi bu geçmiş unutulmuş ve her hâtıra silinip gitmişti ama Mösyö Jimson'un ölümü üzerine, bilinen sebepler dolayısıyla bunlar gene karıştırılmağa, bunlardan gene bahsolunmağa başlanmıştı.

Madam Jimson kendisini bu mesut dulluğun balaylarından lüzumsuz yere rahatsız eden bu dedikoduların bütün mesuliyetini Leylâ'nın üstüne atmakta ve bu sinsi iftiraların önüne geçmek çarelerini aramakta idi. Onun içindir ki, Captain G. Jackson Read'in Leylâ'ya dair söylediği sözler epeyce beynini kurcaladı ve bu bilgilerden çıkarılabilecek intikam yolunun ne olabileceğini düşünmeğe başladı.

Önce, Leylâ'nın böyle bir sürü acayip insanla düşüp kalkmağa başlaması neyi ifade ediyor, bunu anlamak lâzımdı. Madam Jimson'a göre Leylâ zaten her adımda kendi cezasını bulan bir mahlûktu. Bütün o fena ve delice hareketleriyle nişanlısını elinden kaçırmış, dostu Jackson Read'i kendisinden soğutmuş ve onun gibi daha nice itibarlı, nüfuzlu ve parlak İngiliz zabitlerini yakınından uzaklaştırmıştı. Hattâ Major Will bile son zamanlarda yarı şaka, yarı ciddi Leylâ ile görünmekten çekinir bir hal almıştı:

— Bu kızla başa çıkılmaz. Sefahat yolunda benden daha ileriye gitti, diyordu.

İşte, Madam Jimson Leylâ aleyhinde belirmeğe başlıyan bu menfî hisleri ve fikirleri körüklemek, Leylâ aleyhinde adeta sistem içinde düşmanca bir umumî efkârın meydana gelmesine çalışmak ve bunun neticesinde Leylâ'yı bütün monden münasebetlerinden ayırarak tek başına, yapyalınız bırakmak suretile belki maksadına erebilirdi. O vakit Leylâ gittikçe boşalan etrafını doldurmak için en düşük çarelere başvuracak ve gittikçe seviyesi alçalan bir çevreye düşecekti. Aksi halde herkes tarafından bırakılmış, unutulmuş bir halde evinde kapanıp oturmak zorunda kalacak ve bu, onun için, diri diri gömülmekten farksız bir azab olacaktı. Madam Jimson'un bu sıralardaki kudret ve nüfuzu ise böyle bir mücadeleyi muvaffakiyetle neticelendirmeğe elverişli idi.

Ne yazık ki, ona bu hususta yardım etmesi çok lâzım olan küçük Nermin ortalarda yoktu. Daha doğrusu büsbütün başka zevklere, başka eğlencelere dalmış bulunuyordu. Aynı yolda yürümedikleri için artık Leylâ'yı kıskanmıyor, Madam Jimson'la düşüp kalkmakta bir fayda ummuyordu. Madam Jimson "Nermincik, belki de Amerika'ya çıkıp gitmiştir" diye düşündü. Çünki, son görüşüşlerinden beri, Fanny Moore'un sevgilisinin kendisine böyle bir tasarıdan bahsettiğini hatırlıyordu,

Şu halde, Nermin olmayınca belki Azize Hanımın ona bir yardımı dokunabilirdi. Fakat Madam Jimson herhangibir işte bu hanımla birleşmenin mahzurlarını sonsuz buluyordu.

Zavallı Azize Hanım her şeyden önce budala, beceriksiz ve sersemdi. Sonra çocukça bir bencilliği vardı. Meselâ Leylâ'yı bütün münasebetlerinden ayırmak hususunda Madam Jimson'la işbirliğine başladılar mı mutlaka daha ilk adımda ondan ayrılanları kendisine çekmeğe, yani bu işte bir çeşit şahsi menfaat gütmeğe başlıyacaktı.

Kimbilir belki de böyle bir birleşmeye hiç yanaşmıyacaktı. Zira, Azize Hanım o sırada, hayatında hiç tatmadığı eşsiz bir aşk devresi yaşamaktaydı ve etrafını görecek halde değildi. Hattâ o kadar ki, bu maceraya biraz da kocasından öc almak azmiyle atılmış olmasına rağmen onu büsbütün unutmuş bulunuyor ve bazı yanında ismi söylendiği vakit ona hiç tanımadığı bir adamdan bahsediliyor gibi geliyordu.

Bilmem Azize Hanımın âşıkının kim olduğunu söylemeğe lüzum var mıdır? Madam Jimson'un balo gecesi Azize Hanıma yapışmış gibi dolaşan bu genç Fransız Bahriyelisini görmiyen kaldı mı? O akşam bu delikanlının Azize Hanımdan daha çılgın bir hali vardı. Konuşurken bir şiir okuduğu sanılırdı ve yürürken Azize Hanımdan daha çok kırılıp dökülüyordu. Tam mânasıyla bir Fransız züppesi...

Atıf Beyin hassas ve hayalci karısı nihayet yıllardan beri aradığı, beklediği, hayal ettiği idealist tipini bunun şahsında bulmuştu ve bunda istediği kadar edebiyat da vardı. Genç adamın sarışın kafası bir yaldızlı antoloji kitabı gibi hemen her şairden birkaç yüz beyit taşıyordu ve bunları okumak için Azize Hanımı yanına alıp kâh gün batımı saatlerinde Boğaziçi tepelerine çıkıyor, kâh mehtaplı gecelerde sahillere doğru iniyordu ve repertuvarı o kadar geniş ve çeşitliydi ki, her yerde, her ana göre bir şiir söylemesini biliyordu. Âşıkkının yorulmak bilmez kanarya boğazının içinden mısralar birer musiki notası halinde dökülürken Azize Hanım, başını hafifce onun göğsüne dayar ve ezberinde tutabildiği tek mısraı hemen hiç değişmeyen bir sesle genç adama tekrar ederdi:

Poête'prends ton lutheet me donne'un baiser[1]

Madam Jimson tam böyle bir idil sırasında mı Azize Hanımı kendi projelerine ilgilendirmeğe kalkışacaktı? Bu dünya-üstü bölgeden o şiir ve sevda tutkununun yeryüzüne ait böyle âdi dedikodulara kulak vermesinin imkânı var mıydı? Şu halde Leylâ'ya karşı mücadelesinde Madam Jimson ister istemez yalnız başına kalıyordu ve ona son darbeyi indiresiye kadar köşesinde sessiz sessiz tırnaklarını biliyordu.

[1] Şair rebabını al ve bana bir buse ver!

Bu sıralarda Leylâ'yı kızdırmak için üst-üste iki fırsat meydana çıktı. Bunlardan biri Fransız hava zabitlerinin Ayastefanos[1] hava karargâhında düzenledikleri bir tayyare gezisi idi. Bu geziden henüz bir proje halindeyken haberli olan Madam Jimson hemen paçaları sıvadı. merkez komite heyetiyle temasa geldi, bu eğlencenin monden tarafının teşkilât ve düzenlenme işini tamamiyle kendi eline aldı ve davet kartlarını istediği gibi yazdırıp dağıttı ve tabiatıyla Sami Bey ailesine bu kartlardan hiç bir tane gönderilmedi.

Kocasının ölümünden sonra Madam Jimson'un monden çalışmalara bu ilk atılışı idi. Onun içindir ki, bu hava gezisi adeta onun şerefine gibi bir mahiyet aldı. Geniş tayyare hangarının bulunduğu yere mükellef bir büfe kurulmuş ve istasyondan buraya kadar davetlilerin geçeceği yol dallarla, bayraklarla, kurdelâlarla süslenmişti. Karargâhın en seçkin pilotları havada birtakım heyecan verici oyunlar yapıyorlar ve yerdekiere avuç dolusu konfetiler döküyorlardı. Madam Jimson bu renk renk yağmurun altında bir Saba Melikesi gibi etrafa selâmlar vererek ağır ağır geçti. Colonel de Rochepierre iki adım geriden mantosunu taşıyordu. Sıra uçmağa geldiği zaman Madam Jimson bir korku devresi geçirdi. "Ya başım dönerse. ya gözlerim kararırsa.. Ya üzerime bir fenalık gelirse..." diye

(1) Şimdiki adıyla Yeşilköy.

bir hayli üzüldü. O vakit kendisine cesaret vermek için etrafını alan Fransız zabitlerinin halini görmeliydi. Her biri bir çekici vaitle, bir tatlı mantıkla onu yatıştırmak ve cesaretlendirmek için ne diller döküyor, ne tuhaflıklar yapmıyor; ne hizmetler arzetmiyorlardı.

Güzel dul nihayet uçmağa razı oldu. Zarif bir limuzin Lohengrin'deki tanrısal kuğu gibi kanatlarını açmış onun emrine hazır bekliyordu. Madam Jimson bin naz ve eda ile etrafını saran zabitlerin kolları üstünde küçük merdiveni tırmandı. Her ağızdan bir ses çıkıyor. herkes Madam Jimson'a tavsiye edecek bir şey buluyordu. Kimi kulaklarını pamukla tıkamasını, kimi yükselirken yere bakmamasını, kimi pilota bir şey söylemek istediği vakit ağzını içeride asılı duran küçük hortuma götürmesini v.s... tenbih ediyordu. Bu, bütün mânasıyla bir dünya seyahatının başlangıcı gibi bir şey oldu ve Madam Jimson etrafını alkışları, hurraları, bravoları arasında yükselmeğe başladı. Colonel de Rochepierre de onunla beraberdi. Elini elinin içine almış şefkatle sıkıyor:

— Cesaret dostum, cesaret... diyordu.

Madam Jimson'nun tayyare ile dolaşması bu kadarla kalmış olsaydı, ne ise... Fakat bu hâdise, ertesi günkü Beyoğlu gazetelerinin en mühim havadisleri sırasına geçti.

Sanki, insanoğlu'nun gökyüzüne bu ilk yükselişi imiş gibi hayretler, takdirlerle dolu

yazılar çıktı. Bunların içinde Madam Jimson'un ismi kâh müteveffa banker Jimson'un muhterem dulu; kâh Beyoğlu kibar topluluklarının nadir çiçeği; kâh bütün İtilâfçılararası müsamerelerin, toplantıların gayretli önderi olarak sık sık geçiyordu.

Bu monden gösteriyi yarı siyasi bir başka gösteri takibetti. Union Française salonunda Çanakkalede sakatlanan Fransız askerleri yararına bir konser verilecekti. Madam Jimson buna, doğrudan doğruya, ilk teşebbüs edenlerinden biri oldu; bir teşebbüsçü heyetin başına geçti. Biletler bastırıldı, dağıtıldı. Gazetelerde günlerce tantanalı reklâmlar yapıldı ve günlerce Madam Jimson'un ismi Beyoğlu ufuklarında pırıl pırıl parladı durdu.

Leylâ, kendisinin bütün bu monden top lantılardan, monden hareketlerden böyle birden bire uzaklaştırılmış olmasına bir mâna veremiyordu. Genç kız buna dair bazı açıklamalar edinmek için Madam Jimson'a birkaç defa uğradıysa da hiçbirinde bulamadı; evindekilerden ya şimdi Colonel'le sokağa çıktı; ya uykudadır, cevaplarını aldı. Gururu Madam Jimson'a bir mektupla müracaat etmesine engeldi; sustu. Fakat bu susuş, bir hastanın bir ameliyat sırasında dişlerini sıkışı gibi acı ve dayanılmaz bir şey oldu.

Leylâ bu yalnızlığının verdiği can sıkıntısıyla ikide bir babasına çatıyordu:

— Ne oldu, artık; ne oldu kuzum? Bizi hiçbir yere çağırmıyorlar?" diyordu.

Babası her iki toplantının askerî mahiyette olmasını boşuna sebep göstermeğe çalışıyordu.

Leylâ:

— Amma da yaptınız, ha, diyordu. Hay di, Çanakkale'de yaralanmış askerler için verilen konsere çağrılmamamızı anlıyorum. Fa kat Ayastafanos'taki hava gezisine ne diyelim?

Nitekim, bu sıralarda bir de zırhlı daveti oldu. Birkaç haftadan beri Amiral de Menil kumandasında bulunan ve Boğaziçinin sulalarında demirleyen ihtişamlı bir donanma birliği İstanbul Fransız kolonisinden kibar zenginleri ve belli başlı bazı Fransız dostlarını güvertelerinde bir danslı çay ziyafetine davet etmişti. Bu arada Türklerden Fransız dostu sayılan birçok kadın ve erkek bulunduğu gibi Nermin'le Nermin'in anası ve babası cinsinden hiç hatıra gelmiyen kimselerden tutun da Azize Hanım tarzında gariplik örneklerine kadar herkes vardı. Ve yıllarca Düyunu Umumiye'de Fransız dostluğu ile sivrilmiş ve hattâ Fransız menfaatlerine hizmetle tanınmış Sami Beyle karısı ve kızı bu törene çağrılmamıştı. Leylâ babasına sordu:

— Ya buna ne dersiniz?

Zavallı Sami Bey kafasını sallıyor:

— Anlamıyorum. Doğrusu ben de anlamıyorum" diyordu ve ne bunun ne onun hatırına Madam Jimson tarafından kendi aleyhlerine sistemli bir boykot yapılabileceği şüphesi gelmiyordu. Nasıl gelebilsin ki, Sami Bey ailesinin dostları tarafından bu ihmali

az zamanda adeta umumi bir hale giriver-mişti. Kaç aydır bir mektebe devam eder gibi hemen her öğle sonu gazetelerini Leylâ'nın yanıbaşında okumağa gelen Jackson Read de artık kapılarını çalmaz olmuştu. Ya dünyada hiç bir kayda bağlı olmıyan, hiçbir kimsenin nüfuzu altında hareket etmesine ihtimal verilmiyen Major Will'e ne demeli? O da Leylâ'ya her rasgelişinde bir soğuk selâmla yetinip geçiveriyordu. Leylâ bir gün babasına dedi ki:

— Bu vaziyetin içinden çıkmanın bir çaresi var. Büyük bir diner vereceksiniz. Belli başlı tanıdıklarımızı davet edeceğiz. Eğer davetimize gelen olmazsa anlıyacağız ki bu işin içinde bir sır var.

Sami bey hazin hazin güldü:

— Bir büyük diner dile kolay yavrum; dedi. Böyle bir masrafa bütçemiz müsait değildir. İstersen bir küçük gece reunion'u yapabiliriz.

— O daha masraflı olmaz mı? Zengin bir büfe yapmak; müzik getirmek lâzım.

Ve günlerce baba kız arasında bu münakaşa devam etti: bir diner mi daha ucuza gelir, bir suvare mi? Nihayet, her ikisi de meseleyi şöyle bir hal çaresine bağladı. Bu ne bütün mânasıyla bir suvare, ne de bütün mânasıyla bir diner olacaktı. Leylâ'nın ni alıbaplarından bir Rus artisti, Moskova Operasında archer'lik etmiş iki ahbabı ile, gene orada şarkı söyliyen bir tenor'

çağırılacak ve Leylâ'nın davetlilerine bunlardan meydana gelen bir konser verilecekti. Tabiatıyla bu artistler ancak boğazı tokluğuna, hatır için geleceklerdi. Sami Bey yalnız bunlar için yemek masrafına katlanacak ve yemekten sonra gelecek davetliler birkaç çeşit buzlu içkiyle ağırlanacaklardı. Zaten Leylâ bunun adına "samimi ve artistik bir müsamere" adını verdiği için her türlü zahmet kendiliğinden ortadan kaldırılmış oluyordu.

Leylâ bu "müsamere"nin hazırlıklarıyla ateşli bir hafta geçirdi. Her yere kenarı yaldızlı kartlarla davetiyeler gönderildi. Bunların kimi –gönderilenin milliyetine göre– Fransızca, kimi İngilizce yazıldı. Bir başka Rus sanatkârı, bir ressam müsamerenin verileceği salonda görülmemiş bir modern "mahfil" yaptı. Bu mahfilin dekarasyonu dinamik denilen geniş çizgili bir çeşit acayip arabesk bezgileri hatırlatıyor ve bakana hep harekette olan ve birbirinin içine girip çıkan birer kalın renk dairesi hissini veriyordu. Aşağı yukarı bizim çarkı felekleri andıran ve görünürde dönüyor gibi görünüp de gerçekte yerinde duran bir takım şekil ve renk oyunları... Ve bunlara bir de ışık düzeni eklenince küçücük sahne adeta Frinklerin "feerique" dedikleri bir manzara arzediyordu.

Gerçi, Leylâ bunun seyrine dalacak ve bunun büyüsünü tadabilecek bir vaziyette değildi. O da bu hareketli dekarasyon gibi başdöndürücü bir hızla dönüp çırpınıp duruyordu. Gece gözüne uyku girmiyordu. Ya

bütün bu tertibler ve hazırlıklar boşa giderse ya davetlilerden hiçbiri gelmezse; ya artistler fiyasko yaparlarsa, vesaire gibi endişeler, korkular içinde kıvranıyordu. Öyle ki, zavallı kız bir hafta içinde adeta süzüldü, küçüldü; yanaklarına bir sıtmalı insan yanaklarının çöküklüğü geldi ve iri siyah gözleri büyüdü, büyüdü, büyüdü.. O kadar dalgın olmuştu ki, apartmanın zili çalınınca, davet saati çoktan gelmiş ve davetliler sökün etmeğe başlamış vehmiyle ayağa kalkıyor, yüreği bir acayip telâşla çarpıyor, sonra birden gerçeğe dönüp yerine oturuyor du.

O gece için kendisine alev renginde bir kızıl elbise ısmarlamıştı. Lâkin buna aynı renkte saten ayakkapları lâzımdı ve Beyoğlu piyasasında bunu bir türlü bulamıyordu. Nihayet yaptırmağa karar verdi. Fakat, vakit o kadar dardı ki, ya yetişmezse diye günde iki üç defa kunduracıya başvuruyor, adeta yalvarıyor: "Kuzum, çok rica ederim; perşembe akşamı saat beşte..." diyordu.

Gerçi o akşam saat beşte ayakkabıları hazır olmuştu. Lâkin ayaklarına o kadar dar, o kadar dar geliyordu ki, zavallı kız bunları giydikten sonra yürümek şöyle dursun ayak üstünde güç tutunabiliyordu; her saniye bir yaralı kuş gibi sekmeğe sıçramağa mecbur oluyordu.

Bununla beraber Leylâ bu acıya kahramanca katlanmasını bildi. Yüzündeki buruşmaları sanki bir yumuşak süngerle sildi ve yerine tatlı, gülümser bir durgunluk maske-

sinin düzgününü sürdü; kızıl renkli rubası teninin esmer kadifesi üstünde sanki bir alevin aksi gibiydi.

Hakikatte de, Leylâ o akşam bir alevin içinde yanıp tutuşuyordu. Bir "mondanité" ihtirasının hiçbir kimse de bu kadar "hâd" bir dereceye çıkğı görülmemiştir. Leylâ'ya adeta bir salon Sainte–Therese'i veya Mecdli Meryem'i denilebilirdi. Bir vakitler bu Azizelerin ruhunu kaynatan din aşkının sıtmalı coşkunlukları sanki zaman ile, dünya ile ilgili bir ruh sıtmasına çevrilerek tekrar Leylâ'nın kalbinde başgöstermişti. Sainte–Therese tövbe riyazeti için çıplak vücudunu kamçılarken etinde meydana gelen kanlı bereleri göstererek "Bunlar benim güllerim!" dermiş ve onlara tatlı bir tebessümle gülümsiyerek bakarmış. Leylâ da dar saten iskarpinlerinin içinde tarife sığmaz bir acı ile sancıyan ayaklarını o akşam vücudunun en seyre değer yerlerinden biri gibi göstermekten memnun görünüyordu.

Mecdli Meryem İsa'nın gömleğini giydikten sonra vücudunu bir ateşli ürperme almış, yıllarca diyar diyar bu ürperti ile dolaşmış ve Sebt gününün "Kıyam" mucizesini insanlara müjdelerken bu ürperti ile çeneleri birbirine çarparmış. Fakat gene bir dakika dinlenmeden yürürmüş, söylermiş; haykırırmış. Leylâ da kaç günün yorgunluğu, yürek çarpıntıları, korkuları, üzüntüleriyle harap ve bitkin düştüğü halde gene zedelenmiş ayakları-

nın üstünde oaraya buraya koşmadan, çırpınmadan, gidip gelmeden geri kalamıyordu.

Nihayet mukadder saat çaldı.

Artistler çoktan gelmiştiler. Tenor uzun, beyaz yüzlü bir adamdı; geniş ve yuvarlak kenarlı şapkasını çıkarıp attıktan sonra yeni uzamış bir tay yelesini andıran saçlarını parmaklarıyla durmadan arkaya doğru tarıyordu. Archer'ler iki devlet düşkünü prensi hatırlatıyordu. Birinin çividî mavi, öbürünün uçuk, gümüşü gözlerinin eşya ve insanlar üzerinde her şeyi hor görürcesine bir dolaşışı vardı. Kadın artist ise, ancak bir "danse macabre" için hazırlanmış gibiydi. Duru, beyaz bir deri ile kaplanmış narin ve çevik iskeleti insanı durmadan kırılacakmış kaygısı içinde bırakıyordu. Karalar giyinmişti ve alnına bir kara kurdelâdan çatkı bağlamıştı,

Bunlara yol göstericilik eden Leylâ'nın ahbabı, ressama gelince o adeta evin erkânından biri gibi salondan salona dolaşıyor, mini mini salıneyi bir oyuncak gibi elinin içinde evirip çeviriyor; bazı eksikleri tamamlamak için kâh Leylâ'dan bir şey istiyor, kâh hizmetçilere emirler veriyordu.

Sami Bey ailesi bütün bunlarla sofrada ahbaplık etmek zorunda kaldı. Kadın müstesna olmak üzere erkeklerin hepsi durmadan içiyorlardı. O kadar ki, yemeğin sonuna doğru hepsi de az çok sarhoş olmuşlardı. Tenor kendi sevdiği havaları hiç kimsenin müsaadesini almadan mırıldanmağa başlamıştı. Archer'-

lerden biri sesiyle bir ince yay taklidi yapıyordu. Ressam ise yarı belinden aşağı Leylâ'ya doğru eğilmiş onu birtakım saçma sapan laflarla rahatsız ediyordu. Bale şarkıcısı Sami Bey'in tanzimat usulü "galantrie"lerine soğuk karşılıklar veriyordu.

Bu sırada kapının ilk zili çaldı.

Leylâ'nın yüreği ağzına gelmişti. Fakat boşuna!.. Bu kapının zili değildi, telefonun çıngırağı idi. Leylâ yerinden kalktı:

— Allo, allo...

Ve biraz sonra, sanki bir uzun yürüyüşten dönüyormuş gibi kırık dökük yerine oturdu: Captain Jackson Read gelemiyormuş.

Sami Bey:

— Dostumuz Jackson Read çok fazla nazik... dedi. Böyle bir suvare için mazeret bildirmeğe hacet yoktu.

Ve Leylâ kahvesinin son yudumunu bir zehir damlası gibi içti. Annesi ilâve etti:

— Lâkin biz o kadar samimiyiz ki... Jackson Read hemen evden biri gibidir.

Sırf Rus artistlerine caka olsun diye yapılmış bu kısa konuşmaya hiçbiri kulak asmadı. Tenor mırıldanmasına, archer sesiyle keman taklidi yapmakta devam etti. Genç ressam, ağzını hemen Leyla'nın kulağına yapıştırıp:

— Birden bire bu hüznün sebebi ne? dedi. Hah, hah! Şu Jackson Read meselesi değil mi ? Lâkin bakınız, işte ben bu hâdiseden son derece memnunum.

Biraz sonra:

— Ne gariptir! Hiçbir şeyde birleşmiyoruz. Beni memnun eden şey sizi mahzun ediyor. Benim çirkin bulduğumu siz güzel, sizin şirin saydığınızı ben sevimsiz buluyorum. Madmazel Leylâ, Madmazel Leylâ, ne vakit ki, aramızda zevk ve görüş ayrılıkları kalkacak o vakit...

Leylâ'nın kulağı kapıdadır. Yanındakinin neler söylediğini işitmiyor bile..
Zira saat onu geçiyor. Lâzımgelir ki ilk misafirleri bunları sofrada bulsun!

İşte bir zil sesi daha... Bu sefer çalınan mutlaka kapıdır. Acaba gelen kimdir? A Azize Hanım! Yanında o "şey"le... O Fransız Bahriyelisile...

Ev sahipleri gelenleri bir parça bekletmiş olmak için sofradan yavaş yavaş kalktılar. Leylâ yürürken belli etmeksizin etrafına rastlayan eşyaya dayanıyordu.

— Ne zaman portrenizi yapmama müsaade edeceksiniz, aziz Madmazel?

Bu, ensesinden ayrılmıyan ressamın sesidir.

Artistlere likör ve sigar dağıtılıyor.

— Size de bir tane versinler mi, Azize Hanım?

Likörler içiliyor, sigarlar alınıyor; fakat havada bunun için toplanılmadığına, mutlaka daha başka türlü şeyler olması lâzımgeldiğine dair bir şey, adeta bir sıkıntı var.

Leylâ fark ettirmeksizin ikide bir saate bakıyor. Saat onbire çeyrek var.

Güç belâ kapı bir defa daha çalındı.

Bu, müthiş bir musiki meraklısı olan Fonny Moore'la ondan ayrılmasına imkân düşünülmiyen küçük Nermin'dir. Zavallı Leylâ bu acayip çifti ömründe hiçkimseye karşı göstermediği bir istekle karşıladı:

— Ah, ne iyi ettiniz de erken geldiniz! Oturun şöyle bakayım. Sizi çoktandır hiç görmüyordum.

Lâkin Miss Fanny Moore Leylâ tarafında dan daima ihmal ve istiskalc uğramış olmanın acılığını hâlâ içinde taşımaktaydı. Onun için bütün bu sevgi ve samimiyet gösterilerine karşı gereken mukabelede bulunmuyor; asık, ve gergin duruyordu. Nermin ise sadece alaycı idi. Afacan ve muzip bir çocuk gülümsemesiyle etrafına bakınıyordu ve burası sanki ilk defa geldiği bir evmiş gibi her tarafı yadırgıyordu:

— Bir şeyler, bir şeyler yapmışsınız. Her şey değişmiş, her şey.. Sen bile değişmişsin Leylâ! Yorgun gibi, sıtmalı gibi bir halin var. Ne oldu kuzum.

Ve küçük bir kahkahayla gülüyordu.

Saat onbire gelmişti. Leylâ'nın beklediği asıl davetlilerden henüz eser yoktu. Artistlere mufassal yemeklerden sonraki ağırlıklardan biri çökmüştü. Hele tenor, adeta esnemeğe başlamıştı. Hepsi de "Ne olacak?" der gibi birbirlerinin yüzüne bakıyordu.

Mecazi bir mânada kullanılan "Yer yarılsa da dibine geçsem." dileği şu anda Leylânın kalbinde gerçek bir arzu halindeydi; istiyordu ki ani bir âfet ortaya çıkıversin; ya bulundukları binanın altından bir bomba patlasın; ya damına gökten bir kaya parçası düşsün, ya sadece herkesi bir yana dağıtan şiddetli bir kasırga çıkıversin veya bir vakitler Pompei'de olduğu gibi İstanbul'un ortasında da bir yanardağ açılıversin... Ve bunların hiç biri olmıyacağı için Leylâ olabilecek felâketleri düşündü. Meselâ, şimdi apartmanın arka odalarının birine gidip de bir yangın çıkaramaz mıydı? Bir yangın! Adam sen de bundan daha kolay ne var. Bir şey aramak vesilesiyle kendi yatak odasına girer, bir kibrit çakıp halının üstüne bir şişe de kolonya suyunu döktü mü her şey olur biterdi.

Ve Leylâ bu facialı şeyleri düşünürken misafirlerini avutmak için gülüyor, söylüyor, taşkın bir neşe ve sevinç alâmeti gösteriyordu. Lâkin her yapma neşe gibi bu da etrafa bir soğuk tesir yapmaktan uzak kalmıyor, durmadan bir şey bekliyen davetlilerin can sıkıntısı arttıkça artıyordu.

Demin bir suvare için mazeret bildirmesine lüzum görmiyen Sami Bey şimdi telefonla bazı davetlilerden gelip gelmiyeceklerini sormak istiyordu..

Lâkin işte kapının zili bir defa daha çalındı.

Leylâ o beklediği kazalardan biri nihayet

olmuş gibi sevinçle yerinden hopladı. Bu, mutlaka Madam Jimson'ların klik'i olacak...

Hayır! Bu gelenler Leylâ'nın, kaç zamandır başından atmak için çare aradığı Amerikalı dostlarıdır. Genç kız evlerinde bir musiki akşamı geçirmek niyetinde olduğunu şöyle bir yarım ağızla onlara söylemişti. Buna rağmen Leylâ kapıya kadar koşuyor:

— Aziz dostlarım, aziz dostlarım; bu samimi reunion'muza gelmiş olmanızdan ne kadar memnunum, ne kadar memnunum... Oh; gerçekten çok naziksiniz; çok... diyerek ellerine sarılıyordu.

Lâkin Miss Fanny Moore bunların geldiğini görünce kalkıp gitmek istedi. Zira, bu hâlis kan Amerikalı kız, her yerde haksız yere Amerikalıları temsil etmek iddiasında bulunan bu iki serseriyi hiç çekemiyordu. O vakit Leylâ için gizlice ona yalvarmak, onun ellerine sarılıp gitmesine mâni olmak lâzım geldi. Amerikalı kız, yavaşça, fakat sert ve enerjik bir sesle:

— Hayır, darling, hayır! diyordu. Bunlarla bir dakika yanyana kalmanın imkânı yoktur. Bilmezsiniz bunlar ne adi insanlardır; ne adi!..

Ve Leylâ:

— Ne olur, bir defa benim hatırım için bu tahammülü gösteriniz! Benim hatırım, için.. diye yalvarıyordu. Nihayet, bunların gizlice bir köşede fiskos ettiklerini gören Nermin de onlara katıldı:

— Ne oluyorsunuz böyle?.. Ne konuşuyorsunuz!..

Leylâ denize düşenin yılana sarılması gibi şimdi de Nermin'e yalvarmağa başladı:

— Miss Moore gitmek istiyor, bu olur mu kuzum?..

Ve Miss Fanny Moore gitmek istemesinin sebeplerini anlatmağa kalkışınca:

— Biliyorum, biliyorum. Hakkı var, diyordu. Fakat yemin ederim ki, onları davet etmedim. Kendiliklerinden geldiler, vallahi kendiliklerinden..

Nihayet vaziyeti gayet acayip ve merak verici bulduğu için kalmağa karar veren Nermin araya girdi. Fanny Moore'u hiç değilse yarım saat için fikrinden vazgeçirdi. Leylâ hâdiseyi büsbütün kapatmak için artistlere:

— Başlıyabiliriz, sanırım... dedi ve sapından kopmuş büyük bir çiçek gibi bir koltuğun içine düştü.

Hem yemeğin ve içkilerin verdiği ağırlıktan, hem de hünerlerini beğenecek topluluğun azlığından hevesleri kaçmış ve keyifleri bozulmuş olan artistler uzun bir hazırlık devresinden sonra nihayet işte" Şehrazad" balesinin bir dansından başladılar.

Şark zevkinin ve şark ihtişamının bir özünü temsil iddiasıyla yapılmış olan bu bale İstanbul sahnelerinde o sene ilk defa olarak sahneye konulmaktaydı. Fakat tamamiyle plâstik bir kıymeti olan bu eserin musiki tarafı o kadar zayıftı ki, Azize Hanımın aşıkı, genç

Fransız Bahriye zabiti bile şarka ait her şeyin gözü bağlı bir delisi olduğu halde, bunun zevkine varmakta epeyce güçlük çekiyordu. Buna rağmen çalınan dans parçasının sonlarına doğru birkaç defa, üst üste:

— Aman ne güzel, aman ne güzel! diye söylemeyi lüzumlu saymış ve ne yazık ki o gecenin coşkunluğu da bundan ibaret kalmıştı.

Gerçi artistler yalnız bu parça ile yetinmemişlerdi. Bir defa başladıktan sonra kendi kendilerine, adeta bir alışkanlık sevkile gibi mekanik bir tarzda daha bazı şeyler çalıp söylemişlerdi.

İnce, narin şarkıcı kadın da birkaç defa marifetlerini gösterdi. Bu marifetlerden biri eski bir halk şarkısının, daha doğrusu manzum bir masalın, musiki ve mimikle icra ve ifadesiydi. Genç kadın bununla Sibiryanın karları içinde kurtlar tarafından sarılmış bir insanın veya bir çocuğun korkularını, yürek çarpıntılarını, ürkme ve dehşetini temsil ediyor ve gerek tavırlarına, hallerine, gerek sesine mübalâğalı bir facia edası veriyordu.

Bu parça Fanny Moore'u epeyce eğlendirmekle beraber ötekilerin üzerinde fena bir tesir yaptı. Hattâ bu gibi melodramatik şeylerin meraklısı olan Azize Hanım bile Türkçe olarak:

— Aman bunun da şimdi yeri mi? demekten kendini alamadı.

Mahut Amerikalının sevgilisi Tabi Loor ise bir eski artist olarak tanınmasına rağmen,

gerçek bir kurt felâket sahnesi karşısında imiş gibi elleriyle yüzünü kapayıp bir takım vahşi kuş sesleri çıkarmağa başladı ve zavallı Rus kızı oyununu bitirip hazır bulunanları selâmladığı anda hemen hiçkimsede alkışlamak takati kalmadı.

Zaten bu tenha salonda nihayet beş on elin birbirine çarpmasından hasıl olmuş küçük cılız ve perişan alkışların çıkardığı ses bu susuştan daha hazin oluyordu. En az otuz kırk davetli için hazırlanmış duran yerler sanki kimsesizlikten için için hıçkırıyor gibiydi. Nermin ikide bir elini Miss Fanny Moore'un elinin üstünde gezdirerek kulağına eğilip bir şeyler söylüyor ve her ikisi de kıs kıs gülmeğe başlıyordu.

Leylâ vaziyetin trajik-komik mahiyetini sinirlerinin bütün antenlerile duyuyordu. onun içindir ki, müsamerenin başlangıcından beri havadaki bu iki zıt tesirin arasında varlığının ezilmiş, didiklenmiş, parça parça oluşunu hissediyordu. Artık bu azaba, bu işkenceye bundan fazla tahammülü kalmamıştı ve güç belâ devam ettirmeğe çalıştığı yalancı neşesini artık yüzünden silip atmıştı.

Öte yandan ayaklarının acısı gittikçe dayanılmaz bir dereceye çıkıyordu. Genç kız etrafını kapkaranlık görmekteydi. Bu gece, herkes çekildikten sonra kolaylıkla intihar edebilirdi.

Rus ressam, yanına sokulup:

— Bu parça sizin hüznünüze dokundu değil mi? Söyliyeyim, ferahlı bir şey çalsınlar" dedi.

Leylâ ikide bir dudaklarını ısırıyordu. Ressam tekrar etti:

— Evet, evet! Ferahlı bir şey!...

Fakat, tam bu sırada Miss Fanny Moore ayağa kalktı. Yarım saat için söz vermemiş miydi? İşte, yarım saat çoktan geçmiş, vadinden fazla kalmak lûtfunu göstermişti. Leylâ:

— Teşekkür ederim; diyordu. Bu akşam siz de olmasaydınız, kimbilir halimiz nice olurdu!

Ve iki genç kız bu söze cevap vermeğe bile lüzum görmeden çıkıp gittiler.

Saat ancak geceyarısını bulmuştu. Leylâ içinden "Artık kalanlar da def olsalar!" diye düşündü. Gerçi Azize Hanımla genç dostu bu içten dileği anlamışlar gibi hemen gitmeğe hazırlandılar. Fakat Amerikalı çift ile Rus ressamının böyle bir harekete hiç niyetleri yok görünüyordu.

Salonun iç tarafındaki büfe yalnız bunlar için düzenlenmiş gibiydi. İkide bir yerlerinden kalkıp ya bir kadeh viski, ya da bir bardak bol içiyorlar, sonra sanki Leylâ'yı eğlendirmek kendilerine bir vazife imiş gibi birtakım bayat salon şakalarına başlıyorlardı. Epey ce bir zamandan beri İngiliz erkeklerinin dürüst ve soğuk nezaketine alışmış olan Leylâ bu cıvık Amerikalı ile coşkun İslâv gencinin arasında ne yapacağını şaşırmış, adeta ürkmüştü. Zavallı genç kız midesi dolu iken yatanların üstüne çöken boğucu bir kâbus altında gibiydi ve şiddetli bir bağırmak ihtiyacıyla bağıramamak aczi içinde kıvranıyordu. Artık bütün

insanlardan, her şeyden ve kendinden nefret etmişti.

Nihayet, bin bir türlü çarpıntı ve âzâp devrelerinden atlayıp odasında yalnız kalmak fırsatına kavuştuğu vakit bu nefreti bir azgın öfke haline girdi; önce ayaklarından, kunduralarını çekip her birini bir tarafa fırlattı; iki elini vahşi bir kuşun pençeleri gibi kızıl robunun yakasına geçirerek narin ipeği bir hamlede parça parça etti ve bu parçalayıp attığı şey sanki kendi derisi imiş gibi acı bir zevk duydu; berelenmiş ayaklarıyla yumuşak kumaş kalıntıları üzerinde tepindi, durdu.

Böyle yaptıkça öfkesi artıyordu. Elbisesini yırttıktan sonra boşta kalan elleri etrafında kırıp parçalıyacak şeyler arıyordu. Bu anda geridonun üstünde bir küçük lâvanta şişesine, bir bardağa, bir billûr pudra kutusuna rasladı; birbiri ardı sıra her birini bir duvara çarptı. Daha, daha... Elleri yetmiyormuş gibi ayaklarıyla da iskemlelere, masalara vuruyor, hepsini bir yana deviriyor; odanın içinde gözlerinden siyah kıvılcımlar saçarak dolaşıyordu.

Nihayet bütün odayı renk renk ve kokulu bir kaos haline getirdikten sonra sanki birden bire bütün sinirleri çözülmüş, sanki uzuvlarını birbirine bağlıyan bütün mafsalları kopmuş gibi yüzü koyun yere yığıldı ve bir Pelikan kuşunun feryadını andıran bir sesle haykırıp kıvranmağa başladı.

Biraz sonra gözlerini açıp kendine gelince anasını bir tarafında, babasını bir tarafında, birini bileklerini kolonya suyu ile uğuştururken, ötekini şakaklarına ve göğsüne soğuk kompresler koyarken gördü. Acayip ve ıstıraplı bir gevşeklik içindeydi. Bütün vücudu sanki bir yüksek yerden düşmüş gibi sızlıyordu. Bir hasta çocuk sesiyle sordu:

— Ne oldu bana? ne oldu!

Sami Bey, kızının saçlarını okşuyor:

— Hiç yavrum, bir sinir buhranı, bir sinir buhranı... diyordu.

Geniş yatağın içinde, örtülerin altında vücudu insana merhamet verecek kadar küçük ,küçücük görünüyordu.

XVI

"Benim için kurdukları tuzaktan ve fısk işliyenlerin kemendlerinden beni hıfz eyle Şerirler kendi ağlarına düşecekler. Ben ise külliyen kurtulacağım"

-Kitabı Mukaddes-Mezamir 143-

Bu gecenin ertesi, öğleye doğru, Madam Jimson'un peykelerinden bir Fransız askerî doktoru, ellerini memnunlukla uğuşturarak ve kıs kıs gülerek güzel dulun yanına yaklaştı:

— Haberiniz var mı? Tam bir skandal olmuş !" dedi.

Madam Jimson bir müddet şezlonga uzanmış, vücudunun bütün çizgilerini gösteren bir ince kimonoya sarılmış yatıyor ve tırnaklarını parlatmakla uğraşır görünüyordu. Genç dostunun bu müjdesi üzerine biraz doğruldu, öpsün diye elini uzattı ve otuz iki dişini birden gösteren geniş bir tebessümle gülümseyerek:

"— Gelin şuraya.." dedi. "Yanıma, ta yanıma ve anlatın bakayım!

Genç kadın elini uzatırken bol yenleri sıyrılmış ve kolu bütün o beyaz ve tombul uzunluğuyla ta omuzlarına kadar açılmıştı; Fransız zabiti manikür patı kokan o el yerine yırtıcı bir öpüşle bu yuvarlak omuzu öpmek istedi ve bu cazibeden kendini koruyayım derken şaşırdı, şaşaladı; oturacak yer bulamadı, nihayet, geldi, Madam Jimson'un uzattığı koltuğun kenarına ilişti:

— Lâzımgelen bütün bilgileri Forestiere'den (Azize Hanım'ın sevdalısı deniz zabitinin ismi) aldım. Gerçi, çocukcağız hikâyesine lâyık olduğu tuzu, biberi dökemedi. Fakat ağzından kaptığım bazı tafsilât ile biz bu eksiği tamamlıyabiliriz. Göreceksiniz ki, bu Courtelin'e taş çıkartacak kadar gülünç bir hikâye olacaktır.

Ve genç adam Sami Beyler akşamının bütün safhalarını komik bir eda ile Madam Jimson'a anlattı. O anlattıkça Madam Jimson komedyayı yeter derecede tuhaf bulmuyormuş gibi:

— E, daha; e daha!'.. diyordu ve karşısındaki onu doyurmak için bire bin katıyordu.

Zaten, bu Fransız doktoru İtilâf zabitleri arasında ilminden çok güzel konuşmasıyla ve zekâsıyle sivrilmiş ve az zaman içinde bütün Beyoğlu ve Şişli evlerinin harimine girmiş bir adamdı. Bu âlemde birçok geçmiş kadınların gözdesi, genç kızların sırdaşı ve birkaç güzel kadının "amant"i olduğu söyleniyordu. Gerçi, Fransız doktorunun yüzüne bakıldığı vakit bunun herhangi bir sınıf kadınlar tarafından beğenilmesine ihtimal verilemezdi. Çünki, bu yüz son derece çirkindi! Bir tavşan vücudu üzerinde bir yarasa başı... İşte, Fransız doktorunun tarifi ancak bu olabilirdi. Gerçekten, sıska bacaklarının bir düziye kıpırdanışlarından tutun da, kafasının iki tarafından iki küçük kanad gibi gerili duran kulaklarına kadar bu adamda her şey bir tavşanla bir yarasayı andırıyordu. Acaba bunun nesi hoşuna gidiyor, diye vücudunun ve yüzünün her noktası ayrı ayrı incelendiği vakit, insan daha düzeltilmesi imkânsız kusurlara ve garipliklere tesadüf ediyordu. Meselâ hep ustura ile traş edilmiş kafanın girintileri ve çıkıntıları; ağzını açıp kapadıkça gece vakti bir yıkıntının görünüşünü andıran dişleri; sol yanağının üzerindeki yara izi ve kaşsızlığı, kirpiksizliği gibi... Lâkin bu adam konuşmağa başladığı vakit sanki bir büyücünün asasıyla her çirkinlik bir güzelliğe çevriliveriyor; bütün yüzüne acayip bir şirinlik geliyordu.

Bazı geveze kadınlara göre Doktor Jean Prade– bu onun adıdır bütün konuşmaları herhengibir erkeğin öpüşlerinden ve okşamalarından çok daha tahrik edici imiş ve bir salonda onunla bir köşeye çekilip de hasbihale koyulmakta adetâ bir şehvetli kucaklaşmanın yarı tadı, yarı zevki varmış gibi... Gerçekten doktor Jean Prade kadınların bütün zayif noktalarını bilir, neden hoşlanırlar, neden hoşlanmazlar; neler onları heyecana getirir, neler hırslandırır, neler gıdıklar; hepsini adeta dilinin ucuyla yoklar, bulurdu.

Son günlerde Madam Jimson'u Leylâ meselesinden başka ne ilgilendirebilirdi! İşte, herkesten önce Doktor Jean Prade bunu sezmiş, bu meseleye Madam Jimson kadar ilgi göstermeğe başlamış ve hattâ bütün monden entikaları genç dul ile beraber düzenliyerek uygulamaya koyulmuştu. Nitekim Leylâ'nın davetlilerinden, daha on gün önce oraya gitmekten vazgeçirmek veya herhangi bir hile ile alıkoymak için icat edilen tedbire doğrudan doğruya Jean Prade'ın eseri gözüyle bakılabilirdi. Zira, Madam Jimson'a, ayni akşam bütün dostlarına bir samimi yemek vermek ve bu yemeği ta gecenin on ikisine kadar uzatmak fikrini veren Doktor Jean Prade idi.

Dr. Jean Prade yalnız bu hilenin düzenleyicisi olmakla kalmamış bunu sonuna kadar başarıya götürecek bütün küçük oyunları da oynamıştır. Yemeğin sonlarına doğru:

"— Canım, bu gece Sami Beylere gitmiyecek miyiz?" denildikçe kâh karıştırmak, kâh Madam Jimson'a "Böyle bir şeyden haberim yok!" dedirtmek, kâh sözde bir telefon haberine dayanarak, musiki müsameresinin" geciktirildiği söylentisini çıkarmak suretiyle bütün gitmek istiyenleri aldatan ve avutan da o oldu.

Onun içindir ki, bu öğle üstü Madam Jimson'dan, bu büyük hizmetinin mükâfatını almağa geliyordu. Madam Jimson, Leylâ'nın uğradığı bozgunun bütün tafsilâtını dinledikten sonra yalancı bir üzüntü tavrı takındı:

— Susun susun; sizden nefret ediyorum. Siz çok fena bir adamsınız; dedi. Hem kızcağızın uğradığı skandala siz sebep oldunuz, hem de şimdi bunu allandıra ballandıra anlatan da sizsiniz...

Doktor Jean Prade, Madam Jimson'un bu azarlaması altında gizlenen takdir ve tasdik coşkunluğunu hissetmiyor değildi ve sevincinden yerinde oturamıyordu. Biraz önce Madam Jimson'un ayakları ucunda otururken şimdi geldi, genç kadının gövdesiyle bacaklarının bitiştiği noktadaki girintiye sokuldu ve hafif hafif omuzlarını okşamağa başladı.

Madam Jimson bu sırada gülümsiyerek:

"— Yapmayın, Doktor; çekilin yanımdan... Sizden nefret ediyorum, sizden nefret ediyorum" sözlerini tekrar ediyordu.

Gerçekte ise, Madam Jimson hiçbir erkeği şu anda Doktor Jean Prade'i sevdiği kadar sevmiyordu. Bu küçük, sıska adamı adeta göğsüne bastıracağı, içine koyacağı geliyordu ve öbürü bunu pek iyi anlıyordu. Onun içindir ki, şimdi ellerine daha büyük bir cüret vermiş, Madam Jimson'un kollarını kimonosunun yenleri altında okşamağa başlamıştı.

Güzel dul, bu sarkıntılardan korunmaya çabalar görünerek:

— Lâkin hikâyenizi bitirmediniz ki; diyordu. Buna bir netice lâzım... Altı misafirinden son ikisi de çekilip gittikten sonra acaba Leylâ ne yaptı derniniz.

— Mutlaka intihara kalkışmıştır.

— Yok canım, siz herkesten iyi bilirsiniz, böyle şeylerin sonu bir sinir buhranıdır.

Madam Jimson "Siz herkesten iyi bilirsiniz". diyordu. Çünki, Jean Prade mükemmel bir sinir doktrodur. Başlarındaki dönme bir türlü dinmiyen, boğazlarındaki düğüm bir türlü çözülmiyen nice histerik hanımlara bu hekim baktı. Hattâ kocasının ölümünden sonra Madam Jimson'un, uydurma bir hastalık bahanesiyle uzun müddet yatakta kalmak yüzünden gevşeyen vücuduna, onbeş günlük sıkı bir tedavi neticesinde, eski kuvvet ve çevikliğini veren de Jean Prade değil miydi?

Doktor Jean Prade cevap verdi:

— Eğer öyle olsaydı, beni çağırırlardı.

Madam Jimson uzun bir kahkaha ile güldü:

— Aman, ne sinik, ne sinik adam! dedi. Hiç böyle insafsız, hayasız, adam dünyada görülmemiştir. Nasıl? Doktor, nasıl ayni zamanda hem yara açmayı hemde merhem sürmeyi bilirsiniz?..

Nitekim, bu konuşma esnasında henüz buhranı tamamiyle geçmiyen ve durmadan ağlayıp gülen Leylâ'nın baş ucundaki Sami Bey:

— Mutlaka Jean Prade'i çağırmalıyız. Bu hekimi bütün dostlarımız methediyor. Hususiyle sinir rahatsızlıkları için bir tane imiş,, diyordu. Lâkin Leylâ hastalığının açığa vurulmasını hiç istemiyordu ve hiçbir şey olmamış gibi ayağa kalkmak, sıhhatli ve neşeli görünmek, sokağa çıkmak için kendi vücudu üzerinde şiddetli bir irade baskısı yapmak kararında idi. Ama ne çare ki, bu çabalaması onu daha zayıf düşürüyordu. Yatağından iner inmez ilk adımda başı dönmeğe, gözleri kararmağa ve gövdesinin altında bacakları titremeğe başlıyordu. Aylarca süren bir ağır ve uzun hastalığın nekâhet devrine henüz girmiş bir insan gibiydi. Dış tesirler bu çelimsiz bünyeyi türlü türlü sıkıntılarla örseliyor, zedeliyor; günün aydınlığı gözlerine bir hançer gibi saplanıyor ve en küçük bir hava cereyanı onu bir fidan gibi sarsıyordu.

Leylâ iki gün içinde adeta bir kış bahçesi çiçeğine döndü. Ne yerinden kımıldatılmağa,

ne dokunulmağa, hattâ ne de fazla bakılmağa tahammülü vardı. Babasının şefkati ve devamlı dikkati onu bir türlü, annesinin kayıtsızlığı başka türlü üzüyordu. Hırçınlığı o derece artmıştı ki, kendisine "Nasılsın?" diye sorulduğu vakit ters ters cevaplar veriyor ve herhangibir ihtimam dolayısıyla bir elin vücuduna doğru uzandığını görünce feryadı basıyordu.

Bunun içindir ki, bazan odasında perdeleri inik ve kapısı kilitli olarak saatlerce yalnız kalıyor; gözleri tavana dikili ve kolları iki yanına düşmüş bir halde, sanki bir gelecek facia için bir ölü taklidi yapıyordu. Böyle anlarında, çoğu zaman, babasının sesini dışarıdan işitirdi:

— Leylâ, yavrum, bir parça kapıyı açar mısın?

Ve hiç cevap vermezdi.

— Leylâ, bir şeye ihtiyacın var mı diye sormak istiyorum..

— .....

— Lâkin bu böyle devam edemez ki; ben seni bu halde bırakamam ki...

—

— Şimdi gidip doktoru getireceğim.Sen ne dersen, de...

O vakit Leylâ içeriden yaygarayı koparırdı

— İstemem, istemem, Bırakın beni kendi halime... Beni hasta eden sizin bu inadınız, bu ısrarınız işte...

Buna rağmen Sami Bey, doktora gitmekten vazgeçmedi. Hiç değilse kızının hastalığını

tarif suretiyle hekimden bazı tedbirler, bazı tavsiyeler almak istedi. İşte, bu niyetle bir gün Doktor Jean Prade'a gitti.

Bu tanınmış sinir hekimi Beyoğlu'nda, Doğruyol'da bir ihtişamlı apartmanın üçüncü katını işgal ediyordu ve burası bir muayenehanaden ziyade yaşlı bir kokotun dairesini andırıyordu. Hemen her odada geniş divanlar kimi lâkeden, kimi Çin işi, süslü paravanalar; köşelerde, giriş başlarında penbe somaki taklidi sokullar ve bunların üstünde geniş ve kızıl yapraklı ekzotik çiçekleriyle kocaman çini saksılar ve duvarlarda tıbbî resimler ve krokiler yerine birtakım çıplak kadın resimleri.

Sami Bey buraya girer girmez bir parça şaşırdı. Saçları oksijenli bir yaşlı hizmetçi kendisini bekleme salonuna sokarken "Doktor burada mı?" demeğe cesareti kalmamıştı. Şaşkın şaşkın etrafına bakınıyordu. Öyle ki hizmetçi:

"— Şimdi gelir, içeride meşguldür" dediği vakit gelecek olan kimdir ve bu meşguliyet ne olabilir, toparlıyamadı. Sami Beyin girdiği odanın yanından bir kalın kadife perdenin arkasında bir kadınla bir erkek sesinin birbirine karışan mırıltıları geliyordu. Derken bir mobilya kımıldadı; biraz sonra bir kapı açılıp kapanır gibi oldu. Sami Beye bütün bu basit şeyler birtakım esrarlı hâdiseler gibi geliyordu.

Nihayet vestibülde Doktor Jean Prade'ın sesi:

— Oo aziz Madam; rica ederim, rica ederim. Buradan lûtfen.. Bir başka zaman mı?.. Lâkin ne vakit isterseniz.

Biraz sonra, epey sonra Jean Prade hoplıyarak, zıplıyarak, adeta yeni çıkan Amerikan danslarından birini oynuyormuş gibi Sami Beyin yanına geldi:

"— Sizi beklettim; affedersiniz!. Buyurun yandaki odaya... Bugün hava amma da sıcak!

Ve girdikleri odada rokoko bir etajerin üstünden geniş bir yelpaze alıp sallamağa başladı. Traşlı kafası bir bilye gibi pırıl pırıl parlamaktadır; küçücük gözleri yüzünün ortasında dikkate değer bir hızla fırıl fırıl dönmektedir:

— Emriniz Mösyö?

— Kızım için geliyorum, aziz Doktor! Geçenlerde şiddetli br sinir buhranı geçirdiydi. Onu bir çeşit umumi zaaf takibetti. Öyle bir zaaf ki, adeta yerinden kımıldamıyor. Ayağa kalkmak istedikçe başı dönüyor, gözleri kararıyor. Gerçi, kendisi çok gayret gösteriyor, hiçbir şey olmadığını iddia ediyor ama, ben görüyorum, hissediyorum, çocuk hastadır. Günden güne daha fenalaşıyor, asıl işin en fena tarafı hiç tedaviye yanaşmıyor; yanında hekimden, ilâçtan bahsettirmiyor. Ne yapacağım? Ne edeceğim, şaşırdım, kaldım Sizden bir akıl öğrenmeğe geldim. Gerçi bu

acayip bir müracaat tarzı; fakat anlattım size, hastanın kendisi görünmek istemiyor.

Doktor Jean Prade Sami Beyin sözlerini belli bir dikkat ve ilgiyle dinliyordu. Hekimin bu hali zavallı babanın güven ve inancını arttırdı ve daha büyük bir samimilikle derdini dökmeğe başladı. Bir parça da buhranın sebebini açıkladı:

— Bu müsamere için o kadar şiddetli bir istekle işe başlamıştı ;o kadar özenmiş, bezenmişti ki; netice aksi çıkıverince yavrucağın kalbindeki kırılma da o nisbette şiddetli oldu. Kendisini bütün dostları tarafından terk edilmiş sanıyor. Belki mübalâğa ediyor. Belki de o gece kimsenin gelmeyişi bayağı bir tesadüf eseridir; öyle değil mi? Fakat işte, çocuk... lâf anlamıyor.

Doktor Jean Prade gülmemek için kendisini zor tutuyordu. Lüzumundan fazla ciddi bir tavır takınmak suretiyle bu halinin önüne geçmek istedi:

— Bütün bu anlattığınız şeyler bütün bu anlattıklarınız... Ha, ha çok ağır, çok ağır... Bahtsız dostum; lâzımgelir ki bir defa kızınızı ben göreyim.

Sami Beyin benzi attı:

"— Çok ağır mı? Ne diyorsunuz? Ne diyorsunuz!"

Ve bir koltuğun içine yığılıverdi. Doktor Jean Prade hep gülmesini tutmak için kaygılı kaygılı odanın içinde dolaşmağa başlamıştı. Birtakım fennî tâbirler söylüyor ve ikide bir

sanki bir şarkının nakaratı gibi "Mutlaka bir defa ben görmeliyim!" sözünü tekrar ediyordu.

Sami Beyin sesi titriyerek:

— Ben aksini iddia etmiyorum ki; dedi. Lâkin işte, kızıma meram anlatmak kaabil olmuyor. Her doktordan bahsedişimde bulıranı yenileniyor. Nasıl kandırmalı; bilemiyorum

— Bahtsız dostum; bir sinirli hastayı akıl ve mantık yoluyla kandırmanın imkânı yoktur. Şu halde, kızınızı bir olup bitti karşısında bulunduralım. Kendisine hiç haber vermeden yanına girivereyim.

Sami Bey, sanki tıbbın yeni bir keşfine şahit oluyormuş gibi hayret ve hayranlık içindeydi. Hemen, böyle yapmağa karar verildi.

Yarım saat sonra Sami Bey önde, Doktor Prade arkada Leylâ'nın yatak odasından içeriye giriyorlardı.

Leylâ babasının arkasında bir yabancı adamın kendisine doğru ilerlediğini görünce önce şaşaladı, sonra öfkelenir gibi oldu. Fakat, gelenin Doktor Jean Prade olduğunu anlar anlamaz bir utanca düştü, önüne bakakaldı. Zira Doktor Prade'ın çoğu kadınlarla hemen bütün genç kızlar üzerinde böyle bir tesiri vardı. Leylâ, ona şurada burada birkaç defa raslamış olmakla beraber ondaki manyetizma gücünü sezmiş, öğrenmiş görünüyordu.

— Hah, hah; Madmazel; beni istemezsiniz, öyle mi? Şimdi canınızı acıtayım da görünüz.

Jean Prade kahkahalarla gülerek genç kızın üzerine eğildi:

— Bakınız, bakınız işte kalbinizin aksi, inatçı ve kaprisli vuruşlarını buradan hissediyorum. Sizin bu kalbinizi değiştireceğim. Onun yerine sakin, normal ve âhenkli bir kalp koyacağım. Oo, korkmayın; bu sandığınız kadar ıstırap verici bir ameliyat değildir. Ne bıçak, ne makas, ne iğne kullanacağım ve bir dakikada, her şey, sizin haberiniz olmadan bitmiş geçmiş olacak... İnanmıyor musunuz? Gözlerimin içine bakın, bakayım!..

Leylâ Doktor Prade'ın fırıl fırıl dönen gözlerinin içine bakamadı. Gülümsiyerek başını önüne eğdi.

Doktor genç kızın bileğini avucunun içine almış, nabzını yokluyordu:

— Yaramaz nabız! Bu ne karma karışık zıplayış böyle!.. Dilinizi görebilir miyim, Madmazel? Epeyce bozuk! Bunu, bu kadar bozmak için ne yediniz, ne içtiniz bakayım?

Gittikçe her şeyi lüzumundan fazla ciddiye alan Sami Bey kızının yerine cevap verdi:

— Hiçbir şey yemiyor, Doktor, hiçbir şey!

— Ah, sizi gidi, sizi... İşte hepiniz böylesinizdir. Moda gazetelerinin çizdiği çizgiye uymak için değil mi? Yoksa maksadınız Cork belediye reisini taklit midir?

Leylâ gülmeğe başladı. Fakat bu birkaç günden beri devam eden o sinirli gülüşlerden biri değil, kalpten gelen saf, berrak bir çocuk

gülüşüydü. Sami Beyin sevincinden gözleri parladı ve çoktan unuttuğu monoklunu gözüne götürdü.

Doktor, kızı inceden inceye muayeneye koyulmuştu. Bir yumuşak muslin geceliğin içinde balık gibi kayan çıplak vücudu ellerinin arasında evirip çeviriyor, kâh kalbini dinlemek için sırt üstü yatırıyor, kâh kulağını sırtına koymak için oturtuyordu. Leylânın, giyimli iken bile karışık ve kabarık duran koyu siyah saçları büsbütün çığırından çıkmıştı ve bu ona bir afacan mektep çocuğu hali verecekti, eğer bütün yüzü bir uzun ve yırtıcı aşk kucaklaşmasından henüz kurtulmuş kadar şehvetli bir yorgunluk içinde gibi görünmeseydi...

Doktor Prade nihayet başını kaldırıp Sami Beye söyledi:

— Kızınızın uzvi hiçbir rahatsızlığı yoktur ve tahmin ettiğiniz gibi bu hal şiddetli bir sinir buhranının neticesidir. Bunun sebebine gelince, onu bize ancak hastamızın kendisi anlatabilir.

Ve Leylânın susması üzerine Doktor Jean Prade:

"— Sami Bey bizi bir parça yalnız bırakınız. Madmazelle gizli konuşacağız!" dedi ve Sami Bey dışarıya çıktıktan sonra şeytanca bir tebessümle gülümseyerek genç kıza baktı. Bir saniye mi, bir dakika mı, yoksa bir saat mi? Leylâ tahmin edemiyordu.

— Bir gönül meselesi mi? Söyleyin...

Leylâ'nın solgun yanaklarını ateşli bir kızıllık bürüdü. Ancak duyulur bir sesle:

— Bir gönül meselesi mi? Amma yaptınız ha! dedi.

Doktor Jean Prade yerinden kalkıp elleri pantalonunun ceplerinde kıza doğru yürüdü:

— Neden "Amma yaptınız"? Sizin için bir gönül meselesi neden bu kadar uzak olsun Benimle samimi olunuz. Ben bir ilim adamıyım; bir yarım rahip...

Leylâ deminki çocuk gülüşüyle güldü:

— Bizim dinimizde "günah çıkarmak" yoktur; dedi.

Doktor Prade, kızı ne tarafından yakalıyacağını bilmiyordu. Bunun ruhu da vücudu gibi zıypak ve oynaktı ve Doktor her şeyden önce bir saldırgan satir olduğu için Leylâ'nın bu hali onun sinirlerini kamçılıyordu.

— Eğer bir gönül meselesi bahis konusu değilse, ya nedir? Mutlaka bu halin bir sebebi olacak. Bir monden gaaile mi? Bir kırgınlık, bir gücenme mi?. Söyleyin!

Leylâ şiddetle inkâr etti; Doktor Prade:

— Oh; ben mutlaka budur, demedim. Israr etmiyorum. Şu halde?. diyordu.

Ve bu sualleri sorar ve bu cevapları verirken bir muzip çocuğun zalimce sevincini duyuyordu. Sanki bahsi havai bir sahaya götürmek istiyormuş gibi şimdi de genç kızı baş ka bir taraftan çimdiklemeğe başladı:

"— Dostlarınızın rahatsızlığından hiç haberi yok! garip değil mi?" dedi. Geçen

akşam Madam Jimson'da idim. Kaç defa sizin bahsiniz geçti ve hiçkimse hastalandığınızı söylemedi. Sanırsam, dostlarınızdan bazıları size karşı bir parça da mahçup imişler.

Leylâ yatağının içinden bir kuğu boynu gibi uzandı:

— Mahçup mu? Mahçup mu? Ne için...

Doktor Prade kayıtsız bir tavur takındı:

— Bilmem; siz bir suvare vermişsiniz de gelememişler mi nedir?

— Bir suvare mi, yok canım. Bazı tanıdık Rus artistlerini yemeğe davet etmiştim ve o akşam belki, hatır için birkaç şey çalarlar diye müzik seven dostlara haber verdim. Bir kısmı geldi, bir kısmı gelmedi. Gelenler kimdir, gelmiyenler kimdir, farkında bile değilim.

Dr. Jean Prade, Leylâ'nın konuştukça ne kadar hırslandığına, ne kadar kendinden geçtiğine dikkat ediyordu. Gerçekten genç kızın sesi titriyor ve yüzü pençe pençe kızarıyordu. Bir defa bu bahis açıldıktan sonra kendini alamadı, söylenip durmağa başladı. Jean Prade, bu bahse dair Leylâ'nın ağzından çıkan sözleri bir gramofon plâğı gibi kapıyordu. Bu akşam Madam Jimson'u eğlendirmek için ne çok havadis, ne çok dedikodu mevzuu var! Dr. Prade'ın içi içine sığmıyordu. Buna rağmen o yalancı kayıtsızlığını gittikçe belirten gevşek bir eda ile dedi ki:

— Zaten bu meseleden bahsedilirken pek iyi işitmedim. Mutlaka sizin anlattığınız gibi olacak.

Ve cebinden küçük reçete defterini çıkarıp bir şeyler yazmağa başladı. Doktor Prade'ın Leylâ'ya verdiği ilâçlar çok basit ve harcıâlem birtakım palyatiflerdi. Ayrıca bir de yemek rejimi tavsiye etti. Sonra yine geldiği gibi hoplıyarak, zıplıyarak ve Fransız usulü bir takım şakalar ederek çıktı, gitti. Evine varır varmaz ilk işi de bu tıbbî ziyaretten Madam Jimson'a telefonla haber vermek oldu.

Güzel dulun sesi, sevincinden, bal mevsiminde bir kovanın içindeki arılar gibi vızıldıyor, Doktora "Hemen geliniz!" diyordu.

Doktor da bu daveti kabulde gecikmedi. Daha Madam Jimsonun kendisini beklemekte olduğu odanın eşiğinden günün olayını hikâyeye başlamıştı:

"— Küçük kız bitmiş, bitmiş... Görseniz haline siz bile acırsınız!" diyordu. Madam Jimson bu "Siz bile"ye itiraz etti:

— Siz bile ne demek? Ben o kadar merhametsiz miyim?

Doktor Prade ifritce bir gülümsemeyle:

— Doğrusu şimdiye kadar sizde hiçbir merhamet örneğine rasgelmedim? diye söylendi ve tekrar Leylâ'yı anlatmağa devam etti. Tam bu sırada Captain G. Jackson Read de odadan içeri giriyordu. Madam Jimson:

— Susunuz; bu şakadan anlamaz! dedi.

Gerçekten, Jackson Read her İngiliz gibi mondenite'nin bu entrika ve dedikodu tara-

fını hiç bilmezdi. Bir dostun şöyle dursun hattâ bir tanıdığın aleyhinde bir tek kelimc söylenilmesine tahammül etmez; hemen onu müdafaaya koyulurdu.

Captain Jackson Read, Doktor Jean Prede'dan özellikle nefret ederdi. Bu adamın ne yüzünden, ne karakterinden hoşlanırdı. Onu gördüğü yerlerde adeta iyi bir cins ev köpeğinin sıska, serseri bir sokak köpeğinden çekinişi gibi irkilirdi. Zira Doktor Jean Prade, Captain Jackson Read'in hemen her yerde tam tersiydi. Bu çirkin, oynak ve melez cenuplu o güzel, durgun ve halis şimallinin yanında adetâ üstünde bulunduğumuz küreden daha küçük, daha dar ve daha havasız bir başka seyyarenin mahlûku gibi görünüyordu.

Onun içindir ki, odaya girdikten sonra Doktor Jean Prade'a ancak selâm verdi ve suratını asıp oturdu. Madam Jimson odanın havasına çökmüş bulunan ağır sessizlik bulutunu dağıtmak için deminki bahsi büsbütün başka tarafından tekrar açtı:

— Captain, biliyor musunuz ki, dostumuz Leylâ çok rahatsızdır.

Jackson Read'in sarı gözlerinin altın hal kaları hayretle açıldı:

— Ne diyorsunuz? Benim bundan hiç haberim yok! dedi.

— Şu halde zavallı kıza hiç uğradığınız yok, demek...

Eliyle Doktoru göstererek ilâve etti:

— İşte, Doktor şimdi onun yanından geliyor, size söylesin!...

Lâkin Doktor söylemeğe başlayınca Jackson Read kafasında büsbütün başka bir şeyle meşgul bir adam tavrıyla onu hiç dinlemediğini göstermek için kâh ayağa kalkıp pencereden dışarıya bakıyor, kâh sigarasını yakmak için hizmetçiden bir kibrit istiyor, kâh Madam Jimson'a balısin tamamiyle dışında bir şey soruyordu. O kadar ki, Dr. Jan Prade bu hissiz sağır dinleyici karşısında boş yere, bir ağustos böceği gibi ötüp ötüp sustuktan sonra Jackson Read hiçbir kelime ilâve etmeksizin evin hanımından müsaade istedi ve Doktor Jean Pradea başıyla bir selâm verip çıktı.

Captain Jackson Read, dışarda, şoförüne Sami Beylerin adresini söyledi. Biraz sonra Leylâ'nın yanında idi.

Fakat bu ziyaret Leylâ'yı hiç memnun etmedi. Çünki, gerek kendisine, gerek başkalarına o artistik müsamere bozgununu hatılatan bu hastalığı hayatının en büyük ayıplarından biri gibi saklanmak istiyordu. Doktor. Jean Prade'ın gelişine zaten çok canı sıkılmıştı. şimdi de Jackson Read'in gelişi onu büsbütün kızdırdı. Ve hiç de hasta olmadığını ispat için öyle bir enerjiyle kalkıp giyindi ve misafirini o kadar rahat bir yüzle kabul etti ki, bütün ev halkı hayret içinde kaldı. Bunun herhangibir mucizeden hiç farkı yoktu. Sami Bey'in karısı, Jackson Read'de ne büyük bir kudret var diye düşündü.

Leylâ'nın bu âni iyileşmesinden hayrete düşen yalnız ev halkı değildi. Captain Jackson Read de onu giyinmiş, taranmış olarak ayakta, karşısında görünce kendini tutamadı:

— Ne tuhaf şey! dedi. Biraz önce sizin bana yatakta olduğunuzu söylemişlerdi!

Leylâ gülerek:

"— Kim demiş? Neden yatakta olayım"? diyordu.

Jackson Read:

"— Lâkin yanılmıyorsam, bir iki saat önce Doktor Jean Prade burada sizi tedaviye gelmiş, kendisinden işittim" dedi.

Leylâ Jean Prade'ın kendisini görmeğe geldiğini inkâr etmiyordu. Fakat, bunun bayağı bir ahbap ziyaretinden ne farkı vardı? Jackson Read Leylâyı dinlerken içinden kendisini buraya getiren yalanın neden gerektiğini çözmeye çalışıyordu.

Lâkin genç İngiliz zabiti Sami Beylerin evinden ayrıldıktan yarım saat sonra adını ve şeklini değiştirerek tekrar buraya gelmiş olsaydı, Leylânın hastalığının nasıl bir gerçek olğunu görüp anlıyacaktı. Zira,misafiri sokak kapısından çıkar çıkmaz Leylâ'ya öyle şiddetli bir kriz geldi ki, adeta ilk akşamki krize rahmet okuttu. Tam bir saat devam etti. Ondan sonra zavallı kızı bitkin ve kırık dökük, bir tutam yıkıntı halinde yatağa yatırdılar. Bu, biraz önce yaptığı gayrı tabiî irade çabasımn bir tepkisiydi.

Bu bulıırandan sonra Leylâ artık hastalığını saklamağa imkân bulamadı, mağlubiyetini, açıkça tasdike mecbur kaldı. Doktor Jean Prade müstesna olmak üzere konsulte edilen bütün hekimler Leylâ'ya bir sinir sanatoryumunda uzun bir dinlenme ve yalnızlık kürü tavsiye ediyorlardı. Türkiye'de böyle bir müessesenin bulunmayışı tabiatiyla, Leylâ'ya bir Avrupa seyahatini pek lüzumlu kılıyordu.

Leylâ hekimlerin bu tavsiyesine denize düşen bir kazazedenin bir can kurtarana sarılışı gibi sarıldı. Genç kız yalnız bu bunaltıcı rahatsızlıktan değil, hem de etrafını saran bir husumet çenberinden sıyrılmış olacaktı. Uzaklara, uzaklara gidecekti ve belki de artık kendisinden yüz çeviren bu nekes ve sevim siz muhite bir daha dönmiyecekti.

Avrupa haritası önünde, saatlerce, günlerce şundan bundan işittiği memleket, şehir ve kasaba isimlerine göre gideceği yeri tayine uğraşıyordu. Fransa'nın cenubu ona bir altın aydınlık içinde yeşil ve kokulu bir iklim gibi geliyordu ve Cote d'Azur denilince bir zâhidin bir cennet vadiden aldığı tadı duyuyordu. Hekimlerden biri ona İsviçre göl lerinin etrafında çiçek tarlalarından bahsetmişti. Leylâ'nın hayalinde acem minyatürlerindeki hayal bahçelerini hatırlatan göl kıyılarındaki çiçek tarlaları, onu daha ziyade çekiyordu.

Lakin, ne yazık ki, kimse ona İngilterenin herhangi bir köşesinden bahsetmiyordu. İsmi her söylendikçe yüreği ağzına gelen bu diyarın her bir noktasında bir sinir hastasında dinlenmesine imkân yok muydu? Bir zamanlar Jackson Read ona Londra yakınının sonsuz bir kadifeden halıya benziyen hep serin ve yeşil çimenliklerden ve bunlar arasında akan berrak derelerden bahsetmişti. Leylâ bu çimenler üstünde İskoç masallarındaki çoban kızları gibi yalın ayak dolaşmayı istiyordu ve bunu düşünürken bütün vücuduna bir tatlı ürperiş yayılıyordu.

Aslında bir sürgün kadar hazin olan bu seyahat tasarısı bile pek çok güçlük ve engelle karşılaşıyordu. Bunların en başında Sami Beyin para sıkıntısı geliyordu. Evinin masraflarına ve kızının kaprislerine İstanbul'da bile güç dayanabilen bu adamın ayrıca bir Avrupa seyahatine katlanabilecek gücü yoktu. Bununla beraber bu vaziyeti Leylâ'ya asla hissettirmiyor ve atrafında bazı hal çareleri araştırıyor, bazı delikler bulmaya çalışıyordu. Nihayet, bir kişi şöyle böyle yardımına yetişti; bu, Leylâ'nın eski nişanlısı Necdet'ti.

Madam Jimson gecesinden beri, ortadan kaybolan Necdet Leylâ'nın hastalığı haberi üzerine tekrar meydana çıkmıştı ve Sami Beylerin evine ayağını basmamakla beraber eski sevgilisinin sağlığı hakkında muntazam olarak bilgi almaktan geri kalmıyordu. Nihayet, şu güç anda Leyla'nın yardımına koşmak-

la bütün gençliğini bir alev gibi saran aşkın tatlı bacını ödemiş oldu.

Gerçi Leylâ'nın bundan hiç haberi yoktu. Her şeyin tabiî bir surette, kolaylıkla olup bittiğini sanıyordu. Hattâ ayrılık günü gelip de vapura bindiği zamanda bir an için olsun "Necdet de nerede?" demek hatırından geçmedi.

XVII

"Ama insan izzette kalmaz fâni hayvanlara benzer Anların bu yolu sefahatleridir, Halefleri ise onların sözlerini tahsin ederler. Selâh."

-Kitabı Mukaddes; Mezamir 50-

Âşıkın psikolojisi ne kadar esrarlı ve karışık bir şeydir! Sevdiğimiz vakitlerde sanki ruh derinleşir, derinleşir; öyle bir derinleşir ki, adeta göz karartıcı, baş döndürücü bir hal alır; bunun derinliklerine inmek ne başkaları için, ne kendiniz için artık kaabil olmaz.

Bir âşıkın, en çok mesut olacağını sandığımız haller ve şartlarda gizli bir kederle ağladığını ve en çok acı çekeceğini tahmin ettiğimiz anlarda sevinçten gülüp oynadığını görürüz. Sevdiğimiz kadın bile bizi mesut

edecek şeyleri bilemez; nasıl, nasıl bilsin ki, biz bile onu bilmeyiz.

Leylâ'nın Avrupa'ya hareketi gününe kadar ona karşı tam bir kayıtsılık içinde yaşıyan Necdet bu günden sonra ilk sevdalı zamanlarındaki gibi bir hummalı ıstırap devresine girdi. Sanki kâinat ile kendi arasına bir siyah perde çekildi, sanki bütün giriş ve çıkış yerleri kapanmış bir çeşit zından içinde sarılı ve kapalı kaldı ve bu zındanda, hayatı bütün mânasını kaybetti. Necdet, Leylâ gittikten sonra artık niçin yaşıyordu bilmiyordu. Sabahleyin uykulardan uyanışlar niçindi? Bu giyinişler, yemek zamanlarında sofraya oturuşlar; akşam üzerleri gezmeğe çıkışlar; hulâsa bütün bu gündelik hayatın hareketleri ne içindi? Necdet'in var olmasındaki "son gaye" ne idi?

Genç adam her gün, her dakika kendi kendisine bu sualleri sormağa başladı. Hiçbir defasında, hiçbirinin cevabını veremiyor, bir boşluğa düşüyor, sanki "adem" denilen şey onun etrafında cisimleniyordu.

Gerçi Leylâ'nın gittiği bu yerden adem başlamıştı. Ve bunun içinde Necdet, hava boşluğunda bir toz zerresi gibi faydasız, manasız titreyip duruyordu. Kendi kendisine: "Bir hayır sahibi bana üflese de kayboluversem, büsbütün kayboluversem!" diyordu. Gerçekten bu boşuna yaşayışa ölüm bin bir kere tercih edilirdi. Bunun yanında ölüm hayattan daha canlıydı!

Necdet, bu ümitsizlik içinde, denize düşen bir tahta parçasına sarılmış gibi Sami Beylerin evinden çıkmaz oldu. Nice zamandan beri ayağını atmadığı bu evin havası şimdi onun için tek soluk alınabilecek olanıydı. Zira, burası henüz Leylâ ile doluydu. Güneş bir yerden çekildikten sonra nasıl sıcaklığı uzun bir zaman için orada kalırsa Leylâ da bu evden çekilirken kokusunu, hararetini buraya bırakmıştı ve Necdet, sahibini kaybetmiş bir köpek gibi bu kokunun çizdiği çizginin dışına çıkamıyordu.

Bundan başka ara sıra Leylâ'dan gelen haberler Necdet'in bu gerileyen tecessüsünü durmadan tazelemekteydi.

Genç kız Napoli yakınında yeşil, ılık ve sessiz bir dinlenme köşesinde bulunduğunu yazıyordu. İlk günler burada epeyce canı sıkılmış ve başka bir yere gitmeyi düşünmüştü. Fakat sonradan buraya yavaş yavaş alışmağa başlamış ve nihayet o kadar ısınmıştı ki, şimdi ona buradan başka bir yerde yaşamak adeta katlanamıyacağı bir fedakârlık gibi geliyordu.

Necdet: "Niçin bu yeri önce sevmemişken şimdi seviyor? Acaba, niçin?" diyordu. Buna mutlaka bir sebeb aramak lâzımdı ve Leylâ yaratılışında bir kız için bu sebebin şuhluk ve âşıkdaşlık maceraları dışında aranılmasına imkân yoktu.

O vakit Necdet, Leylâ'yı uzaktan uzağa kıskanmağa başlıyordu. Fakat ne olursa olsun bu kıskançlık bile o boşluk ve hiçlik duy-

gusuna tercih edilirdi. Genç adam bu ıstırabında hayatının mânasını buluyordu. Bu adeta geçmişe doğru bir dönüş, geçmiş içinde bir yaşayıştı! Zaten Necdet için yalnız geçmişteki Leylâ vardı. Bu şimdikinin ne olduğunu, kim olduğunu pek iyi bilmiyordu; bunu, ancak öbürüne nisbetleri derecesinde tanıyordu.

Lâkin ne gariptir ki, Leylâ asıl bu sahada Necdet'in elinden kaçıyordu. Genç adam, eve gönderdiği her mektupta onun bir parça daha kendisinden, yani geçmişteki Leylâ'dan uzaklaştığını hissediyordu.

Bu mektuplarda Leylâ anasına babasına saygılı, itaatli bir küçük kız gibi görünüyordu. Hep sıhhatinden bahsediyer, gittikçe iyileştiğini söylüyor, "Şu kadar kilo aldım. Bu kadar kilo kaybettim."diyordu.

Bir mektubunda Napoli'ye kadar yaptığı kısa bir seyahatini anlattı: Şehir o kadar gürültülü ve kalabalık imiş ki, bir günden fazla duramamış, hemen o yeşil, ılık ve sakin köşesine dönmüş! Bunu söyliyen Leylâ'mı? Ne garip şey! Bu kız, İstanbul'da iken sessizlik denilen şeyden tabiatın güzeliği kadar nefret etmez miydi? Bazan, Ergenköyünde iki üç gün geçirmeğe giden Necdet'le bu hareketinden dolayı alay eden ve onu geride kalmış, zevksiz ve kaba saba bir adam sayan da gene o değil miydi? Şimdi, işte, yazdığı mektuplarda hep denizin sesinden, çiçeklerin kokusundan ve küçük kuşların dallar ara-

sındaki cıvıltılarından adeta şefkatle bahsediyordu.

Bulunduğu yerde sürülerle güvercin varmış. Leylâ'nın her gün öğleye kadar bütün sabah meşguliyeti bunlara yem serpmekten ve bunların uçuşlarını seyretmekten ibaretmiş!

Bu güvercinlerin ortasındaki masum Leylâ, hiç şüphesiz ki, Maslak yolunda Captain Jackson Read'le at koşturan afacan Leylâ'dan bin kere daha iyi idi. Fakat Necdet için bu, öbüründen daha çekici değildi!..

Necded, bu acayip hissi kendi kedisine tahlil bile edemiyordu. Fakat, kim ne derse desin İtalya'nın bilmem hangi "yeşil köşesinde" güvercinlere yem veren bu Leylâ ona küçük mekteplilerin okuma kitaplarınaki resimler gibi yavan, sathî ve çocukça geliyordu. Bazı hoşumuza giden kadınları rüyada tuhaf bir değişikliğe uğramış olarak görürüz. Bunlar tam kendilerini kucaklıyacağımız zaman ya bir kedi şekline girip bizi tırmalamağa başlarlar veya o kadar ufalırlar, o kadar ufalırlar ki, bir küçük bebek gibi ellerimizin arasından kayıp giderler. İtalya da, şu dinlenme kürü yapan Leylâ da eski nişanlısının muhayyelesinde hüviyetini kaybedip bu çeşitten metamorfozlara uğramış gibiydi.

Necdet, Leylâ'nın yalnız anasıyla babasına bu masum yüzü gösterip de gerçekte gene o şehvet dolu, o şuh, o dişi Leylâ olduğunu sanmasa belki ondan büsbütün soğuyacak,

belki hayatında bu Leylâ tamamiyle silinip gidecekti. Lâkin, buna rağmen, kalbini örtmeye başlıyan külün altında şüphenin kızıl kıvılcımları sinsi sinsi yanmakta devam ediyordu.

Değişen yalnız Leylâ mı? Captain Marlow, şu Intelligence Service'in tek şer ve fesat kaynağı Captain Marlow da değişti; sadık ve katıksız bir Türk dostu oldu. Gerçi bu değişmede Marlow yalnız değildi. Yunan orduları vaitlerini yerine getirememeğe başladığı günden beri İngiliz ordusu Umumî Karargâhı hemen yarıdan yarıya Anadolu taraflısı olmuştu. Bu taraflılarla hâlâ Foreign Office'in kör ve sakar siyasetini güdenler arasında belli bir anlaşmazlık ortaya çıkıyordu. Captain Marlow ise kendi nefsinde ve kendi şahsında bu anlaşmazlığı temsil etmeğe ve üstelemeğe başlamıştı. İstanbulun içinde adeta bir âsi gibi dolaşıyordu. Her yerde, her çevrede, her kimin önünde olursa olsun kalbini kaplıyan bu yeni aşkı, bu Türk dostluğunu gösterişçi bir tarzda ortaya sermekten bir çeşit zevk duyuyordu.

Bunda Azize Hanım'ın kocası Atıf Beyin bir tesiri olduğu iddia edilemez. Zira iliklerine kadar kumar ve safahat içinde çürümüş olan bu adamın Türk milletini sevdirebilecek herhangi bir manevî nüfuz sâhibi olacağına ihtimal vermek mümkün değildi. Zaten, Captain Marlow– Atıf Bey birliği uzun müddet devam da etmemişti. Son zamanlarda işi kumarbazlıktan kumarhaneciliğe döken Atıf

Bey başına geçtiği yeni müessesenin epeyce karışık ve dolambaçlı işleri içinde bunalmış kalmış; artık Captain Marlow'a verecek zaman bulamıyordu. Gerçi, bazı geceler binlerce lira getiren kumarhanesini Captain Marlow'un himayesi altında işletebiliyordu. Gerçi ancak onun delâletiyle İngiliz polis müdürü Maxwell'den aldığı müsaade olmaksızın Beyoğlu'nun orta yerinde böyle bir kumarhane açmaya imkân bulunamazdı.

Bununla birlikte Captain Marlow, Atıf Beye ettiği bu iyiliğin mükâfatını görmek şöyle dursun– hattâ bu yüzden bir çeşit haksızlığa da uğramış olmaktan hiç de üzüntülü değildi. O da kendince Atıf Bey kadar hercaî yaratılıştaydı ve Atıf Bey'in çevresinde tanıdığı birtakım külhanbeylerinin arasında kendine yar olacak kimseleri bulmakta güçlük çekmiyordu. Captain Marlow bunlar sayesinde İstanbul'un herhangibir yabancıya kapalı kalmış köşelerine kadar sızabiliyor ve burada asıl Şark zevklerinin baharatlı tadını tadıyordu.

İstanbul'un tortusunu teşkil eden bu sınıfta gerçekten İstanbul'un bütün tadı, tuzu dibe çökmüş ve mayalanmıştı. Buada İstanbul Türkçesi argolanarak henüz kitaba geçmemiş mecazlar, istiarelerle doluydu ve ahlâk, ve âdetlere Akdeniz'in yumuşaklığından bir şey gelerek mertlikle kancıklık bir arada kaynaşıyor; kanunsuz hareketler bile hoş görülüp geçiliyordu.

Captain Marlow asıl bunlardaki kurtlanmış ve kaşerlenmiş medeniliğe şaşıyordu. Hepsinin tarihin ta dibinden çıkıp gelmiş halleri vardı. Eski Akdeniz medeniyeti asırların rüzgârıyla çalkana çalkana, Cebelüttarık Boğazı'ndan Boğaziçi'ne kadar, iki yanlı kıyıların her çeşitten bütün döküntülerini toplayıp Haliç'in içine atmış ve İstanbul külhanbeyliği denilebilir ki, bundan meydana gelmiştir. Zira, Captain Marlow bunların kiminde eski Cezayir piratlarını, kiminde Adriyatik korsanlarını, kiminde Maltalı sergüzeştçileri, kiminde Korsika eşkiyalarının örneklerini görüp tanıyordu.

Bazı geceler bunlardan birkaç arkadaşıyla, kıyafet değiştirerek Galata meyhanelerinin bir köşesine çekilip de söylenen türküleri dinlemeğe başladığı zaman kendini asırların öbür yakasında, yarı İtalyan yarı Berberî bir limanda, yeraltında bir taverna'nın taşlarına uzanmış, bilmem hangi baharatlı şaraptan içer sanıyordu.

Captain Marlow, bazı şarklı zevklerine rağmen kendisini sevimsiz kılan o Britanya'lı sertlik ve katılığını ihtimal ki, burada, bu muhitin ve bu insanların arasında kaybetmişti.

Ya Azize Hanım'a ne diyelim? O, sevdalısı genç, Fransız Bahriyelisinin zevkine uymak için öyle yerli bir kadın olmağa, o kadar Şarklı bir yaşayış tarzı almağa başladı ki, kendisini görenler adeta tanımakta güçlük

çekiyorlardı. Yüzünü, yürürken iki tarafından iki tayyare kanadı gibi açılan uzun tüllerle örtüyordu. Pelerinin uçları kalm püsküllü etekleri saçaklı bir çeşit çarşaf icat etti. Bunu giyince, taşınması güç bir eşya halini alıyordu. Meselâ bir arabaya binerken her tarafından kapılara takılıyor; bir erkeğin yanına yaklaştı mı hemen saçaklarının, püsküllerinin bir tanesi onun düğmelerinden birine dolaşıyordu. Devrin kadınlarını pratik ve düzgün bir şekle sokan yeni modanın hemen hiçbir icadına uymak istemiyordu. Meselâ bütün hanımlar saçlarını keserken bu uzatmağa çalışıyor ve onu, evinde bulunduğu zamanlarda dalga dalga ensesinden aşağıya doğru bırakıyordu. Bir gün onu Tarabya'nın Tokatlıyan Otelinde bir Mısır Melikesi kıyafetinde "fox trot" oynarken gördüler. Başına sardığı işlemeli, ipekli bir kumaş şakaklarının üstüne iki yanlı birer düğüm halinde kıvrılmış ve geniş uçlarını bir miğferin saçakları gibi yanaklarından aşağıya sarkıtmıştı. Alnının tam ortasında pırlantadan bir hilâlin pırıl pırıl pırıldadığı görülüyordu. Koyu ve geniş sürmeleri zaten koyu ve iri olan gözlerine asırların ötesinden bakan asyalı bir Tanrıçanın heybetli güzelliğini vermişti.

Bu muhteşem Mısır melikesinin yanında genç Fransız Bahriyelisinin bir kumral Adonis'ten farkı yoktu. Ona her bakışında, sanki içten bir rüyaya dalmış gibi gözleri süzülüp süzülüp gidiyordu. Bu genç de sev-

gilisi gibi hiç değilse kıyafetinde şarklılaşmak için ne yapacağını bilemiyordu. Kâh Pierre Loti'nin, "Desenchantees" adlı eserinin kabında yayınlanan fotoğrafına benzemeğe çalışıyor, kâh daha ileriye giderek Teophile Gautier'nin, cepkeniyle, hilâlî gömleğini model edinmeğe kalkışıyordu. Her şey gibi züppeliğin de bir ilerleyişi vardır. Bu, gitgide insanı bir çeşit maskarılığa kadar sürükliyebilir. İşte, gerek Azize Hanım, gerek sevdalısı genç Forestier, âlem içinde, yaratılışlarının böyle tehlikeli bir "istihsale" dönümüne varmışlardı. Kaldı ki, şimdi, Azize Hanım kocasının kumarhanesi sayesinde her aklından geçen fanteziyi gerek kendi hesabına, gerek sevdalısı hesabına kolayca yapabilme gücünde idi. Kumaş, gümüş ve altın bu yolda alabildiğine harcanıyordu.

Kocasının kazandığı parayı kendi havâ ve hevesi yoluna avuç avuç saçan yalnız Azize Hanım değildi. Madam Jimson da hayale sığmaz bir israf ve sefahat içinde yaşamağa başlamıştı. Bir zamanlar "tabiiyet" ve pasaport meselesi yüzünden, şimdi de aşk ve alâka oyunlarının birbirini kovalaması dolayısıyla hep gecikmeye uğrayan seyahatlerinin acısını İstanbul'un içinde, Avrupa'da bir Amerikalı milyarder gibi yaşamak suretiyle çıkarıyordu.

Bir Mısırlı prenstesten satın aldığı yatta yaz mevsiminin bütün sıcak günlerini, kâh Tarabya'nın önünde demirliyerek, kâh Mar-

mara kıyılarında dolaşarak, kâh adalar arasında "meks" ederek geçiriyordu. Leylâ komplosundan beri hususi doktor sıfatıyla hep yanında taşıdığı Dr. Jean Prade'ı ve denizcidirler diye birkaç Fransız Bahrilyelisini yatın manzarasına heybet vermek için de bir İngiliz zabitini devamlı misafirleri arasında tutuyordu.

Colonel de Rochepierre Madam Jimsonun bu yat safalarına, tıpkı Romalı Serdar Antuvan Mısır melikesi Kleopatra'nın gümüş kaplı ve atmaçalı kadırgasına nasıl gelir gider idiyse, öylece gizliden gizliye katılıyordu. Bu aralıklar onun misafirliğine büsbütün başka bir mâna ve bir ehemmiyet katmak içindi. Madam Jimson derece ve rütbe bakımından hepsinden üstün olan âşıkını bir parça kenarda tutmakla ona lâyık olduğu müstesna yeri verdiğini sanıyordu. Lâkin, günün birinde Colonel de Rochpeierre iyice kaba bir tarzda kendisinin hiç de böyle düşünmediğini söyleyip sevgilisinden hiç değilse bir hafta başbaşa kalmak lûtfunu isteyince Madam Jimson buna hayır diyemezdi. Çünki, Colonel de Rocchepierre'in bu gibi meselelerde herhengi bir Osmanlı paşasından farkı yoktu. En ufak bir arzusuna muhalefet edildiği vakit buna en sert tavırlarla karşılık vermek ve hattâ bazan gürültüler ve rezaletler çıkarmak onun için işten bile değildi.

Onun için Madam Jimson belâlısının yatta bir hafta kendisiyle başbaşa kalmak arzusu-

nu bir emir olarak kabul etti. Fakat genç dostlarından, hususiyle bütün fizyolojisinin müdürü olan Doktor Jean Prade'dan velev geçici bir mühlet için olsun ayrılırken yüreği hüzünle doldu ve buna sebep olduğu için Colonel'e karşı bir kırgınlık duymaktan da hâli kalmadı.

Gerçi Colonel de Rochepierre'in bu aşk ve alâkayı âlem önünde göstermek Madam Jimson'a monde'un en büyük şereflerinden birini temin etmişti. Hattâ günün birinde resmî bir bağlantı ile bu ismi, bu de Rochepierre ismini taşımak onun için bir gaye haline girmişti. Fakat bu kart adamla herhangi bir bedenî münasebet genç kadının etini isyan ve tiksinti ile titretiyordu. Bari Colonel'in yorgun uzviyetiyle kendi uzviyeti arasında ihtirassız bir dostluğun sakin ve tatlı bir şekilde uyuşması temin edilebilseydi! Ne gezer! Colonel de Rochepierre cinsi ihtiras sahasında ne kadar başarıya erişemiyorsa, ısrarı o nisbette artıyordu ve bu kısır ısrarlar genç kadının vücudu için gerçek bir işkence oluyordu.

Nitekim bir mehtaplı gecede, bir büyük ve beyaz deniz kuşu hızıyla dalgaları sıyırarak giden Yatın yana eğilmiş güvertesinde hasır koltuklara gömülmüş, rahat rahat otururlarken birden bire, Colonel, denizin derinliğinden fırlamış bir yunus balığı gibi Madam Jimson'un üzerine atılmış ve kadın bu ansızın hücum karşısında boğazını tırmalıyan bir feryadı güçlükle tutabilmişti. Lâkin bu sessiz sessiz tepinmekten, çırpınmaktan ve uzun

tırnaklarını aşıkının ne tarafına rasgelirse saplamaktan kendini alamamış, böyle yaptıkça Colonel de Rochepierre'in cüreti büsbütün artmış ve her ikisi arasında başlıyan bir didiş me sonunda, akibet Madam Jimson'un gücü kuvveti kesilerek kendini bırakmıştı. Lâkin, ne yazık ki, aynı dakikada Colonel de Rochepierre de kuvvetten düşmüş bulunuyordu.

Başka bir gün, Kilyos açıklarında bir sabah vaktiydi. Madam Jimson bir kızıl mayo içinde, bacakları, kolları çırılçıplak yüzü koyun yere uzanmış yatıyordu. O sırada kamarasından henüz çıkan Colonel sırtında bir bornoz ile geldi, genç kadının yanına uzandı. Yat hafif bir seyir ile Kilyos'un kumsallarına doğru gidiyordu ve denizde pırıltılar o kadar şiddetliydi ki insan gözünü açıp etrafına bakamıyordu. Yalnız bu sonsuz tuzlu suyun bütün iyodları mesamattan içeriye girip damarlarda çınlıyor ve tatlı bir sabah rüzgârı eti kamçılıyordu.

Colonel de Rochepierre uzandığı yerde bir genç hayvan azgınlığı hissetti. Madam Jimson'u birden yakaladı ve öyle bir şiddetle kendine çekti ki, az kalsın nefesi tıkanıp bunalacaktı. Kadının deniz kokularıyla dolu vücudu bir kocaman balık gibiydi ve kalçaları tıpkı ağa düşen balıkların eti gibi atıyordu. Bu boğucu kucaklamadan kurtulmak için tek çareyi bir hamlede denize atılmakta buldu. Gerçi kıyı epeyce uzaktı, fakat Madam

Jimson o kadar iyi yüzüyordu ki, hemen bir kulaç geriden kotrayı takip edebiliyordu.

Colonel de Rochepierre de bu çevik avının arkasından atılmak istedi; fakat bir türlü cesaret edemedi. Ona geminin kıç tarafından yumruklarını sıkıyor, yarı şaka, yarı ciddi birtakım küfürler savuruyordu. Madam Jimson denizin içinden ağzının bütün incilerini göstererek gülüyordu.

Bir başka gün, – oh zavallı Madam Jimson bu bir haftalık yat safasında neler çekti! – Değirmendere'den adalara doğru yol alırlarken Hayırsız Adaların arasında zaten az olan rüzgâr birden bire durmuştu. Tayfalar gemiyi, rüzgârı tekrar bulmak için sağa sola çevirip oynatırken karaya oturttular. Çok sıcak bir öğle sonu idi. Bütün bir Temmuz günün sıcaklığıyla kızışmış kayalardan da ayrıca dayanılmaz bir fırın harareti yayılıyordu. Martı sürüleri, bu adanın üstünde bir kocaman, leşe üşüşmüş kargalar gibi kâh düzgün halkalar, kâh yılankavi çizgiler yaparak ipi kopmuş bir tesbih gibi çözülüp dağılarak durmadan, durmadan acı acı ötüyorlardı.

Madam Jimson'a şiddetli bir çarpıntı ile bir başağrısı veren bu tatsız dakika, bu sıcaklık kuş sesleri Colonolel de Rochepierre'de aksine anormal bir uyanıklık husule getirmişti. Hayvanlığı, insanların mağaralarda yaşadıkları ilk vahşet devirlerindeki saflığı ile, ayaklanmıştı.

Öyle ki, Madam Jimson başını kaldırıp da ona baktığı vakit yanı başlaki boş adanın içinden çıkmış bir iptidai mahlûkla karşılaştığını sandı. Düğmeleri çözülmüş bir ajurlu tenis gömleğinin tamamiyle açık bıraktığı kıllarla örtülü göğsü bir ateş körüğü gibi hızla kalkıp iniyordu. Ağzı bir yırtıcı mahlûkun avının etine dişlerini geçireceği sıradaki ispazmozuyla titriyordu. Gözleri Madam Jimson'un şimdiye kadar hiçbir erkekte gördüğü bir bakışla dik dik bakıyordu. Kadıncağız, şaşkın:

"— Ne oluyorsunuz, azizim; ne oluyorsunuz?" dedi.

Öbürü iki pençesi dizlerinin üstünde, omuzları kabarmış, atılmağa hazır bir vaziyette idi:

— Ne mi oluyorum? Ne mi oluyorum? Bir de soruyorsunuz ha! Ne mi oluyorum?

Madam Jimson sebebini pek iyi hissetiği bu öfkenin şu andaki mânasını anlamak istemiyordu:

— Hakkınız var dostum; şu geçirdiğimiz an küçük bir felâkettir.

— Benim için belki... Fakat sizin için, Ah, siz yok musunuz? Siz insanı nerelere sürükliyebilirsiniz!

Madam Jimson hâlâ anlamamazlıktan geliyordu:

— Ben mi? dedi. Bu kazanın mesuliyeti ben miyim? Tayfalara kaç defa bu kayalıklara yaklaşmayınız diye haykırdım mı?

Colonel de Rochepierre acı ve saralı bir gülüşle güldü. Dirseklerine kadar sıvalı dolgun ve kıllı kollarını genç kadına doğru uzattı. Madam Jimson geri geri çekiliyordu:

— Oo, bana dokunmayın rica ederim. Dokunmayın bana...

De Rochepierre şuuru kaybolmuş bir adam sesiyle gülüşünde devam ederek Madam Jimson'un üzerine yürüdü. Kadın bir rezaletten korkmasa suyun içinde gemiyi itmekle uğraşan tayfalara "Yetişin, imdat ! imdat!" diye bağıracaktı. Fakat, zaten buna meydan kalmadı, çatlıyacakmış gibi ağrıyan kafa tasının içinde sanki beyni erir gibi oldu ve kendini kaybedip yere yuvarlandı. O vakit Colonel de Rochepierre'e sadece bir hasta bakıcı vazifesi düştü.

İşte, Madam Jimson bunlar gibi daha birçok tatsız hâdiseyle dolu olan bütün bir haftayı atlattıktan sonra gemisine genç alıpaplarını davet edip neşeli ve şenlikle bir deniz gezintisine çıktı. Bu gezinti sırasında Madam Jimson kendisini her dakika bir başkasına vermek istiyordu. Güneşten bal rengi almış güzel vücudu, hiç dinmiyen bir şehvet ürperişiyle titriyordu. Ne Doktor Jean Prade'ın hünerli elleri, ne genç bahriyelilerin çevik kolları, ne de İngiliz zabitinin doymak bilmiyen ağzı, bu vücuttaki taşkın ihtirası yatıştırmıyordu. Yunan mitolojisindeki deniz Bacchanale'ini andıran bu grup bazı geceler dalgaların arasından, ya büyük adanın Yat Kulübü'ne, ya Tarab-

ya'nın Tokatlıyan Oteli'ne çıktıkları vakit en "sinique" İngilizlerle en gariplik düşkünü Amerikalılar bile başlarını döndürüp bunların yüzlerine bakmaktan utanıyordu.

Yalnız bazı defalar Major Will'le tesadüfler kendi görünüşlerindeki bu utanılacak hale hoş bir serbestlik ve kalenderlik manası veriyor ve şişman adam sanki kendi vücuduyla bunların rezaletlerini kapamış oluyordu. Zira Major Will gittikçe herkesin gözünde sınırsız bir muafiyet kazanmaktaydı. Fuhuş ve sefahet denilen ve hemen her milletin ahlâkında, her sınıf halkın anlayışlarına göre ayıp sayılan şeyleri öyle bir babayanilikle yapışı vardı ki, hiç kimsenin bu adama "Ne yapıyorsun? Kendine gel!" demeğe dili varmıyordu. Hattâ bir gece Büyük Adanın Splandid Oteli'nde tanınmış bir ailenin iki yetişmiş kızıyla herkesin gözü önünde odasına çekilip saatlerce kaldığını görenler bile ne o kızlara kötü gözle bakmak, ne de Major Will'i bu cüretinden dolayı suçlamak lüzumunu hissetmedilerdi.

Bundan başka –hele son zamanlarda– Orhan Bey Major Will hesabına tuzağa düşürmediği aile kadını ve aile kızı kalmıyordu ve bunların çoğu Yeniköydeki yalının "mabed"inden geçtikten sonra hemen unutulup gidiyordu.

Hattâ Jackson Read'in Sultanı bile bir gece bu yalıya gelmek tenezzülünde bulundu. Zavallı saray kuşunun bu acayip kafesteki şaşkın ve ürkek halini görmeliydi! Şu malûm

sedirin üstünde o saçaklı yastıklara, o yılan şeklindeki kamçılara, o kıllı topuzlara her dokunuşunda vahşi kuş seslerile haykırışları duvarları çınlatıyordu.

Captain Jackson Read'in esrarlı sevgilisinin böyle Major Will gibi sefih bir adamın hususiyetine girecek kadar açılıp saçılmış olmasına çok canı sıkılmıştı. Fakat bir defa açık havanın, bir defa hürriyetin tadını almış olan bu güzel esir kadını tekrar disiplin altına sokmak mümkün olmadı. Yarı iptidai kalmış bir mahlûk üzerinde "vice"in çekiciliği her şeyden daha kuvvetliydi. Hele, Major Will'in yalısı ve oradaki âlemler onun için sinemalarda gördüğü Binbir Gece masallarının gerçekleşmesi gibi bir şeydi. Şehnaz Sultan ilk günler yadırgadığı ecnebi ahpaplarına, İngiliz dilini epeyce öğrendikten ve İngiliz içkilerinin tadını aldıktan sonra hayli alışmıştı da. Yalnız Major Will yalısının bu yeni müşterisinin bir tek kusuru varsa o da her hangi bir toplulukta kendisinden başka bir kadının bulunmasına tahammül etmeyişiydi. Bütün erkeklerin hep kendisiyle meşgul olmasını istiyordu. Hele havada herhangi bir Türk hanımının kokusunu sezdi mi adeta avcının ayak seslerini işitmiş bir geyik gibi panik'e tutuluyordu. Bundan başka Sultanın diğer bir hali vardı ki, oda fazla içince herkesi kırıp geçirecek kadar haşinleşmesi idi. O zaman, sanki atalarının bütün ceberutu damarlarında kaynamağa başlıyordu. Herhangi bir sebeple

kızıvermesi de işten değildi. Bir gün kendisiyle birlikte gelen sırdaş cariyelerinden birinin kafasına elinde tuttuğu bir kalın bardağı fırlatmıştı. Başka bir gün Major Will'in hizmetçilerinden biri sofraya şampanya dağıtmaya kendisinden başlamadı diye hemen gözünün önünde dövülüp kovulmasını istemişti. Başka bir gün de hoşlanmadığı bir adam kendisiyle flörte kalkıştı diye, az kalsın ince bir meyve bıçağını herifin böğrüne saplıyacaktı!

Sultan hanımın bu huyundan bıkan Jackson Read "Major Will'in yalısına gideceksin gitmiyeceksin!" kavgası üzerine ondan ayrılmayı biraz da cana minnet bilmişti. Gerçi, birden bire yapayalnız kalmıştı ama, bu yalnız lıkta her İngiliz gibi bir tad duyuyordu. Sanki etrafını mensup olduğu adayı kaplıyan koyu sislerden biri sarmışcasına bir buğu içine girdi.

İngiliz delikanlısı böyle kendisini daha iyi hissediyordu. Çünki, bu yalnızlık, onun için en tabii bir haldi; kendi kılıfı, kendi atmosferiydi. İstanbul'un bütün bu yaygaracı, bayağı ve rahatsız edici "mondanite" sinden eli eteği çekmekle ırkının geleneklerine uymuş, yeni Büyük Britanya adası gibi, Büyük Britanya devleti gibi "muhteşem bir inziva" içine çekilmiş oluyordu ve doğrusu Captain Jackson Read böylece uzaktan daha güzel, daha çekici, daha karşı konulmaz görünüyordu. Gene eskisi gibi ismini söylemiyen kadınlar onu telefonda arıyor, imzasını atmıyan kızlar ona mektup gönderiyordu.

Jackson Read kendi kendisini tamamiyle spora verdi. Onun gündelik hayatı sabah vakti at gezintileri, öğleden sonra golf veya tenis oyunları, akşamları briç partileriyle devamlı bir hareket içinde geçip gidiyordu. Nitekim bazan bu hoş meşguliyetlerde kendisine arkadaşlık edecek kimseleri bulamayınca odasında şezlongun üstünde uzanıp saatlerce şahane bir tenbelliğin sefasını sürüyordu.

Jackson Read'in bu anlarında yanına girenler onun bu hareketsizliğinden adeta endişeye düşerlerdi. Hattâ bir defasında bir İngilize göre millî sanılması gereken bu tarz yatışlara Captain Marlow bile uzun bir müddet dostu Jackson Read'le karşı karşıya oturduktan sonra kendini tutamamış, onun omuzlarından kavrayıp sarsarak:

— Hey Gerald, hey Gerald! Sizi "spleen" kaplamış, "spleen", spleen! diye bağırmaya başlamıştı.

O zaman Captain Jackson Read bir derin uykudan uyanır gibi gerinerek:

— Evet, gerçekten derin, tedavisi imkânsız bir spleen içindeyim... demiş ve sonra ilâve etmişti:

— Gitmek istiyorum, artık... Buradan gitmek istiyorum. Şark semasının bu çiğ aydınlığı, bu yaygaracı insanları, bu pis, bu kokmuş şehir bana bir tiksinti vermeğe başladı.

— Memlekete dönmek istiyorsunuz demek!.. Bu, bana bir sıla hastalığı gibi görünüyor.

— Kimbilir, belki... Olmasın mı? Üç senedir ki buradayım. Bu müddet içinde bir kere olsun bizimkileri görmeğe gitmedim. Ah, bizim bahçenin her vakit nemli çimenleri gözümde tütüyor. Sonra büyük şehrin sokaklarındaki o tatlı, sessiz ve âhenkli hareket...

— Zavallı Gerald; sizde bir ihtiyar kızın hisliliği başgöstermiş! Dünya dolaşmamıza dar geleceği bir çağda dönüp aile ocağının küllerini karıştırmak istiyorsunuz. Bu, sizin hastalığınıza belli bir işarettir. Müsaade eder seniz bütün histerik kadınlar gibi size de Doktor Jean Prade'ı çağıralım.

Captain Jackson Read alay edecek bir halde değildi. Çoğu zaman olduğu gibi bu sefer de dostunu kendi kendisine söylenmekte serbest bıraktı. Captain Marlow uzun uzadıya serseriliğin ve başıboş geçen hayatının nazariyelerini yaptıktan sonra birdenbire şehrin dedikodularına geçti. Madam Jimson'dan, Madam Jimson takımından, Major Will'den, Sami Beylerden ve uzakta bulunan Leylâ'dan bahettikten sonra bu âlemin en son skandallerinden birini, küçük Nermin'le Miss Fanny Moore'un kaçışlarını anlatmağa başladı.

Gerçekten üç dört günden beri iki genç kızın ortadan kayboluşları en hararetli konuşmalara yol açan hadiselerden biriydi. Nermin'le Miss Fanny Moore neden gizlice hiç kimseye veda etmeden, kimseye hiçbir haber vermeden çıkıp gitmişlerdi? Buna akla yakın bir cevap

bulmak mümkün değildi. Nermin' in dostlarına, ahbaplarına şöyle dursun hattâ babasıyla anasına bile "Allahaısmarladık" demeyi hatırından geçirmemiş olması büsbütün merak uyandırmakta idi. Genç kız bütün eşyasını, çamaşırlarını bile evde bırakmıştı. yola elinde bir küçük çanta ile çıkmıştı.

Gerçi, Nermin'in babası bu kaçışın, daha doğrusu bu kaçırılışın, bütün mesuliyetini Protestan misyonerlerinin üzerine yükletmekte bir an tereddüt etmiyordu. Vaktiyle kaybolan çocukların Yahudiler tarafından çalınıp iğneli beşiğe konulduğunu sananlar gibi Nermin'in babası da, kızının dinini değiştirmek için Protestan rahipleri tarafından aşırıldığı kanaatini güdüyordu. Lâkin buna karşı hiçbir teşebbüste bulunmağa cesaret edemiyordu. Kimin ne haddine? Bu Amerikalı misyonerler Ermeni çocuğu aramak bahanesiyle ellerini en hâlis, en masum Türk evlerine sokarak beğendikleri çocukları bütün bir mahalle halkının feryatları, şikâyetleri arasında istedikleri yerelere alıp götürmüyorlar mıydı? Hangi ananın "Bu benim evlâdımdır?" diye haykırmağa hakkı oluyordu? Hangi babanın adalet istemeğe dili varıyordu? İnsan vicdanı bu hıristiyan taassubunun karanlığı içinde boğulup gitmişti.

Onun için Nermin'in babasıyla anası da yüreklerine taş bağlayıp karanlık bir sessizlik içine daldılar. Ne o, ne bu kızlarının bu işte asıl günahlı olduğunu kabul edemiyordu. On-

larca nasıl ki, bir zamanlar evleri düşman zabitleri tarafından işgal edilmişse, nasıl ki kızlarının çeyiziyle birlikte bütün eşyaları zaptolunmuşsa şimdi de bir tanecik Nerminleri ellerinden alınmış, kapılmış, götürülmüştü.

Hattâ kayboluşundan on beş gün sonra Nermin'in Havre'dan göndermiş olduğu bir kart bile onları bu zandan kurtaramadı. Nermin bu kartında Amerika'ya gitmek üzere Miss Fanny Moore'la hemen vapura binmek üzere olduklarını ve son derece sevinç içinde bulunduğunu bildiriyordu.

Babası bu kartı parmaklarının arasında evirip çevirdikten sonra yanında oturan karısına uzattı.

— Mutlaka zorla, baskı ve tehdit altında yazdırılmış olacak!.. dedi ve gözyaşlarını yuttu.

O sıralarda İstanbul'da kendi gözyaşlarını yutmakla yüreklerini zehirliyenler yalnız bu adamdan ibaret değildi. İtilâf kuvvetleri zulümün, haksızlığın en son derecesine varmışlardı ve bu zulüm önünde öncülük eden ve bu zulmü alkışlıyan soysuzlaşmış Türkler göze çarpmakta idi. Bir gün Necdet tramvayların birinde şöyle bir faciaya şâhit oldu:

İki bacağı kesilmiş bir Türk askeri kendisine sığınacak tenha bir köşe bulmak için kalabalığın içinde bin zahmetle sürünerek tramvayın ön sahanlığına geçmeğe çalışıyor. Tam bu sırada, bir durakta, o taraftan içeriye doğru şuh, fıkırdak bir kız girdi; yanında bir

İngiliz zabiti vardı. Oturmak için yer aradılar. İngiliz zabiti kırbacının ucuyla önden üçüncü sırada oturan iki kişiye kalkmalarını işaret etti. Kız, gülerek açılan yere doğru yürürken kısık bir feryat koptu. Bu, yerde sürünen zavallı kötürüm askerin sesiydi. Kız iskarpinlerinin sivri topuklarıyla bunun tek dayanağı olan ellerinden birine basmıştı. Lâkin utanmaz kız bu hareketinden hiç sıkılmadı ve deminki sırnaşık yüzü sert bir ifade alarak ayaklarının dibindeki hazin insan kalıntısına baktı:

— Ne acayip! diye söylendi. Bu haldeki adam da tramvaya biner mi?

Ve öbürünün titrek sesle mırıldandığı bir cevap üzerine öfkesi büsbütünarttı:

— Haydi oradan !Söylenip durma!" dedi.

O zamana kadar bu manzaranın az çok kayıtsız bir seyicisi olan Necdet'in yüreği ağzına geldi. Gözlerinin önünden şimşeklerle yüklü bir kara bulut geçti. Hemen ,kızın üzeri ne atılıp narin boğazından sıkmak istedi. Hiçbir şeye yaramıyan ellerinin bu hareketi onun boşuna ve lüzumsuz hayatının tek müsbet işi olacaktı. Lâkin nedendir bilemedi; sıkılan yumrukları birden bire gevşedi; bütün vücudu bir soğuk terle ıslandı ve gözlerinden sessiz sessiz, tane tane yaşlar akmağa başladı.

Necdet, bu sahnenin mazlûm ve zalim aktörleri yanında daha çok kalmamak için kendisini tramvaydan aşağıya nasıl attı ve ne ağır

keder altında yürüyüp gitti, bunu kendisi de tayin edemiyordu: Yalnız iki adımda bir durup kendi kendisine:

— Bu facia ne vakit bitecek, ne vakit, ne vakit?.. diyordu.

Zira, onun artık bayağı bir seyirci sıfatıyla bile bu gibi sahneleri görmeğe tahammülü kalmamıştı. Bayağı bir seyirci mi? Lâkin işte, o da bu yerde sürünen kötürüm askerin bir eşi değil miydi? Onun da manen ayaklar altında sürünen bir kötürümden ne farkı vardı? Onu da, bu küstah, kalpsiz ve utanmaz bir başka Türk kızı gene bir İngiliz zabitinin yanında tıpkı bu suretle tahkir etmemiş ve aşağılamamış mıydı?

Dönüp tramvaydaki eşini bulmak ve ona demek istiyordu ki:

"Ben de senin gibiyim. Üzülme, ben de senin gibiyim. Hattâ senden beter bir haldeyim. Zira, ben bacaklarımdan değil ruhumdan kötürüm ve benim sakatlığımın senin sakatlığın gibi bir hikâyesi yok ve bir kız benim üzerime, senelerce herkesin gözü önünde bir leşe tükürür gibi tükürdü!"

Bunları düşünürken birdenbire içi isyanla doldu. Yalnız Leylâ'ya karşı değil, içinde yaşadığı bu şehre, erafını saran bu halka ve kendine karşı bir yırtıcı öfke duydu. Şer kuvvetlerinin altında ne vakte kadar bütün iyi, güzel ve asîl şeyler ezilip durmakta devam edecekti? Bu dünyanın bir sahibi yok muydu; bir sahibi mi? "Lâkin işte o ben'im; ben'im!

Fakat kötürüm bir sâhip! Eli ayağı işlemiyor. Dili söylemiyor. Bir türlü hiçbir harekete geçemiyor!"

Bu aczinden tiksiniyor, kendini tırmalamak, yumruklamak, kendi boğazını sıkmak istiyordu. "Şu anda herhangi bir düşman zabitiyle karşı karşıya gelecek olsam, mutlaka gırtlağına yapışır gebertirim." diyordu. Fakat, bu sırada sağından solundan birçok yabancı askerlerin geçmekte olduğunu farkına varamıyordu.

Necdet, her başı sıkıya gelince veya içindeki isyan duygusu böyle her taştıkça Anadolu'yu düşünürdü. Bu, onda bir müminin ezeli adaleti bekleyişi, ezelî adaleti çağırışı gibi bir şeydi. "Bir gün, bir gün mutlaka gelecekler, bu çamuru, bu kokuşmayı silip süpürecekler" derdi. Mutlaka bir gün zalimlere cezalarını, mazlumlara tesellilerini verecekler, fakat ne vakit? Bir ay sonra mı? Bir yıl sonra mı? Yoksa... Hayır, hayır! Necdet bunun aksini düşünemiyordu. Hiçbir iman sâhibi Allahtan ümidini keser mi? İşte, Necdet de Anadolu'dan böylece ümidini kesmiyordu. Hele Sakarya zaferinden sonra onda bu ümit büsbütün kuvvet bulmuştu. Her gün kulaktan kulağa bir umumi taarruz haberi fısıldanıp duruyordu. Mutlaka bu yaz sonuna kadar her şey olacak deniliyordu.

Her şey olacak! Bu sözün Necdet'in muhayyelesinde uyandırdığı levha kan ve ateşe bulanmış bir ufuktu. Bu ufuk, önce, uzakta

şafak renginde bir çizgi iken yavaş yavaş bütün bir alev duvarı halinde yaklaşacak, yaklaşacak ve nihayet bu şehrin etrafını bir cehennem kemeri gibi saracaktı. O vakit İstanbul, bu koca şehir, bu çağdaş Sodom, bu asi Gomore çatırdadayarak her tarafından tutuşup yanmağa başlıyacaktı.

Belki düşman askerleri, düşman zabitleri bu âdil yangının kurtarıcı alevleri içinden sıyrılıp kaçmak vaktini bulamıyacaklardı; ya bulurlarsa ne yazık olurdu! Eğer Major Will'in bütün yağları bu heybetli fırının ateşinde tamamiyle erimeden kurtulursa, eğer Jackson Read'in beyaz ve yaldızlı derisinin bir siyah pıhtı haline çevrilmesine vakit kalmazsa, hayasız Marlow'un binbir türlü pislikle dolmuş mesameleri kıvılcımlarla dolup boşalmazsa, o adalet gününün heybetli sevinci neye yarardı?

Necdet, bunları düşünürken, şimdiden, o gün gelmiş gibi dişlerini gıcırdatıyor, yumruklarını sıkıyor ve her yüze vahşi bir bakışla bakarak acı acı gülümüyordu.

Tam bu esnada arkasından bir el omuzuna dokundu. Necdet, döndü:

— Vay Cemil; nasıl? Nereden böyle?..

Doktor Cemil Kâmî, bir kıvırcık, gümüşü kalpağın altında adeta habeşe yakın bir renkle esmer görünen yüzünü gülümsiyerek Necdet'e doğru uzatıyor ve öpüşüyorlar:

— İki gün oluyor; Ankara'dan geldim..

Doktor Cemil Kâmi'nin bu "Ankara'dan geldim." sözünde adeta bir gurur

tonu vardı. Necdet bunu hissediyor, bir parça utangaç başını eğip sesini yavaşlatıyor:

— Ey, söyle, söyle bakalım.. Haberler sende...

Öbürü, daha henüz İstanbul'a gelmiş olmanın taze heyacanlarıyla anlatmağa başladı; her sözü taşkın bir ümitle dolarak:

— Göreceksin, tahmin ettiğinden daha yakın bir zamanda... diyordu. Belki de şu on onbeş gün içinde.. Düşman ordusunun Eskişehir–Afyon hattını bir yardık mı? Ondan ötesini sorma..

Necdet, arkadaşının verdiği tafsilâtta da ha çok açıklık daha çok keskinlik istiyordu; ağzının içinde "Nasıl? Ne vakit? Kim? Nerede?" sualleri birbirini kovalıyordu;.

Cemil Kâmi:

— Yahu, farkına varmaksızın, bak nereye kadar gelmişiz! dedi.

Gerçekten, Beşiktaş'tan başlıyarak ta Arnavutköyüne kadar yürümüşlerdi.

— İstersen şurada bir parça dinlenelim!

— Hay, hay!... Neden olmasın? Ben bu aynalı kahveyi çok severim. Vapurla her geçişimde burayı mutlaka içim çeker. Kısmet bugün imiş!

Tam akıntıya bakan ve bütün duvarları aynalarla çevrili yarı kahve, yarı meyhane bir yer. Gerçi muhiti bir parça tuhaf ama, Necdet tamamiyle kendi düşüncelerinin, kendi duygularının içine gömülüp gitmiştir, şu dakikada dışarıyla hiçbir ilgisi kalmamıştır.

Cemil Kâmi ise Anadolu dönüşü İstanbul'un her bölgesini, hattâ en mütevazi köşe ve bucaklarını bile medeni, süslü ve hattâ "luxueux" buluyor. Yalnız Rumlarla yabancı askerlerle karşılaşmaktır ki onu hatıra gelmiyecek derecede rahatsız ediyordu. İki seneden beri Türkten başka hiçbir insan yüzü görmemeğe, Türkçeden başka hiçbir dil işitmemeğe alışmış gözleri, kulakları yabancı yüzlerin, yabancı sözlerin önünde adeta hislerinin selâmetini kaybediyor, bulunduğu yeri başka bir kürreden inmiş bir malılûk gibi yadırgıyordu. Hele kâh onların bizi, kâh bizim onları boğazlamağa alıştığımız Yunanlılarla aynı cinsten olanlara karşı adeta fizik bir tiksinmeyle bir çeşit beden refleksiyle irkilip kalıyordu.

Kahvenin garsonu yarım yamalak Türkçesiyle kendi masalarına yaklaşınca adeta harb sahasının herhangi bir yerinden birden bire bir düşman neferiyle karşılaşmış gibi doğruldu. Tetik bir vaziyet aldı.

Lâkin, ilk iki üç kadeh rakıdan sonra bu hali geçti, uyuşmağa başladı; o gerginliğini kaybetti. Hususiyle yüreğindeki zafer inancı onu huysuz olmaktan koruyor, her isyan duygusuna karşılık bir intikam ümidi ona "Zavallı insanlar yakından başınıza neler gelecek, göreceksiniz!" dedirtiyordu. Necdet'e doğru eğilerek:

— Bilemezsin ne kadar mesudum, dedi.

Mesuttu, çünki, İstiklâl harbi denilen bu eşsiz destan içinde ona da kutsal bir vazife-

den pay düşmüştü; vicdanı süt emen bir çocuk kadar rahattı ve bir çocuk gibi başsız, sonsuz söylenip duruyordu.

— Buraya, "Hilâl ahmer"e[1] ait bir iş için geldim. Haftaya döneceğim..

Necdet:

— Beni beraber al, Cemil!.. dedi.

— Ne lüzum var! Artık bizim gelmemiz yaklaştı. Ben yola çıktığım sıralarda cephede öyle bir hazırlık vardı ki.. Geceyi gündüze katarak çalışıyorlardı. Bu gidişle uzun sürmiyeccğe benziyor. Belki bu ayın sonunda ne olacaksa olup biter!

"Ne lüzum var!" Gerçekten artık kendisine ne lüzum vardı. Cemil Kâmi'nin bahsettiği o müstesna âlemdeki yeri neydi? Bu memlekette "Necdet" diye biri var mıdır? Neye yarar, ne yapar? Herhangi bir yol üstünde, birtakım bilinmez ayakların ezip ezip geçtiği böceklerden farkı nedir? Onun neler çektiğinden bile kimsenin haberi yoktur. Bununla beraber bu dünyanın bütün ağırlığını omuzlarında taşıyan "Atlas" gibi bir insandır. Arkadaşına dedi ki:

— Yok, bir şeye yararım diye değil.. Artık burada soluk alamıyorum. Her gün yeni bir şenaet ile zehirlenip duruyorum. Ne dersin, oraya gidip ölmek fırsatını da mı kaybettim?

1 Kızılay

Cemil Kâmi oldukça havai, hafif yaradışlı tanıdığı arkadaşının ağzında bu lüzumundan fazla ciddi sözlere şaştı:

— Neler söylüyorsun kuzum; dedi. Ölmek! Bu artık bahis konusu olamaz! Bizim ölmemiz lâzımgeldiği zaman ne zamandı biliyor musun? Hani, bir akşam Beyoğlu'nda bir Rus Lokantasında üç küstah İngiliz zabitinin tahkirlerine uğramıştık... İşte o zaman, ikimizden birimiz ölmeliydik...

Necdet, Cemil Kâmi'nin bu sözü kalbinin üzerine bir hançer gibi saplandı:

— Gerçekten, gerçekten; dedi. Ölmek, lâzım geldiği yerde ölmesini bilmiyen bir adamdan daha ayıp,daha iğrenç ne olabilir? Benim hayatım devamlı bir utanma ve sıkılma dizisidir. Bilmezsin; sen gittikten sonra daha ne zilletlere katlandım. Hani, Orhan Bey diye bir İngiliz uşağı var, işte aşağı yukarı onun gibi bir şey oldum.

Doktor Cemil Kâmi arkadaşına karşı bir tiksinti hissetti. Zira, Orhan denilen gencin nasıl bir bataklık mahsulü olduğunu biliyordu. Lâkin Necdet, arkadaşının yüreğine bıraktığı fena duyguyu anlamış gibi ilâve etti:

— Ve bütün bunlar ciğeri beş para etmez bir kız için...

Bu söz sanki kendisine bağladığı bütün kötülüklerin bir mazereti gibiydi ve Cemil Kâmi üzerinde de bu tesiri yaptı. Cemil Kâmi, bir hasta köpeği okşıyan bir adam tavrıyla elini Necdet'in omuzlarında gezdirdi:

— Vah zavallı kardeşim!

Bu, tam gönüllerin söyleşmek istediği içli bir saatti: Anadolu kıyısının üstündeki son aydınlık pırıltıları tamamiyle çekilmiş, deniz bir erimiş mine renginden bir koyu lâcivert kadife haline girmişti. Arnavutköy akıntısının şıpırtıları duyuluyordu. Bu sessizlik arada bir tramvayların, otomobillerin gürültüleriyle kesilmese an bir parça gamlı olacaktı. Lâkin bu kıyı boyuna gelip geçici şehir sesleri neşeli bir not ilâve etmekte ve hususiyle Cemil Kâmi'yi eğlendirmektedir; arkadaşının omuzuna vurdu:

— Adam sen de; bırak şu hazin bahisleri... Benim neşem var bu akşam! dedi.

Kahveyi olduğunun yüz kat geniş ve ferahlı gösteren aynalar geceyle beraber daha genişliyor, içlerinde lâmbalarla eşyanın ve insanların akisleri hep bir arada bir donanmanın bezgileri gibi görünüyordu. Sokağın ve denizin hareketli manzaraları da bunun içindeydi. Cemil Kâmi bu aynalara bir çocuk sinema perdesini nasıl seyrederse öyle bakıyordu ve Necdet'in neler söylediğine artık kulak asmıyordu ve Necdet söylüyordu, söylüyordu; şimdiye kadar kalbinin içine ne kadar zehir birikmişse onları alabildiğine döküyordu. Cemil Kâmi kendisini dinlesin, dinlemesin, bu, onun için bir çeşit teselli oluyordu.

Böyle ne kadar zaman geçti, kimbilir! Küçük rakı surahileri birbiri ardı sıra gelip

gidiyordu. Lâkin Cemil Kâmi saatine bakınca:

— Vay canına, saat dokuz buçuk olmuş! dedi.

Tam bu sırada kahvenin kapısı önünde oldukça dolu bir otomobil durdu; içindeki insanlar atladıkça birbiri arkasından içeriye giriyorlardı. Bunlar İstanbul'un bıçkın takımından birtakım tiplerdi. kimi yürürken, omuzlarından birini bir leylek kanadı gibi yukarı kaldırıyor, kimi geniş paçalı bacaklarını her adımda bir kocaman pergel gibi açıp kapıyordu. Aynı zamanda hem süzgün, hem de sert bakışlı gözlerini kahve halkının üzeride meydan okuyucu bir tavırla gezdirdikten sonra acayip bir çalımla geçip bir köşeye oturdular. Cemil Kâmi birdenbire Necdet'in kolunu dürttü:

— Ayol, bak senin İngilize.!.. dedi ve Necdet başını çevirip yeni giren grupa bakınca bunun içinde Captain Marlow'u tanımakta güçlük çekmedi. Gerçi Captain Marlow baştan aşağıya kıyafet değiştirmiş ve hiç tanınmayacak hale girmişti; fakat fesini çıkarınca ve gülmeğe başlayınca saçlarının o özel altın rengiyle, dişlerinin o Britanik iriliğiyle hemen kendini belli ediyordu. Bundan başka hareketlerindeki diklik, bakışlarındaki sertlik de onun arkadaşlık ettiği kimselerden büsbütün başka bir insan çeşidine mensup olduğunu gösteriyordu.

Cemil Kâmi:

— O değil mi? dedi ve Necdet'in tasdiki üzerine sordu:

— Bunun mânası ne?

— Mânası ne olacak? Biraz dikkat et, şimdi anlarsın!

Ve Cemil Kâmi hayretle gözlerini köşedeki masaya dikti. Fakat, baktıkça hayreti artıyor, büsbütün bir şey anlamaz oluyordu. Yalnız şunun fakına vardıki: hepsi de zilzurna sarhoştular. Öyle ki, Captain Marlow'un gözleri bir boşluğa dalmış gibi bütün mânasını kaybetmiş, belirsiz akıcı bir bakış altında silinmiş gitmişti. Türkçe abuk sabuk bir şeyler söylüyordu. Yanındakiler cıvık cıvık, fakat aynı zamanda çekingen bir gülüşle gülüyorlardı.

Lâkin, Captain Marlow her nasılsa Necdet'i görmüş ve onun kendisini tanıdığını anlamıştı. Bunun için biraz keyfi kaçar gibi oldu. Yarı rakı yarı suyla dolu bir büyük bardağı öfkeli bir tavırla kaldırıp bir hamlede içti. Arkadaşlarından biri öbürüne dönüp:

— Vay canına, seninki zorlu be! diye bağırdı.

— Adam sen de, bu da bir şey mi? Sabaha kadar böyle kaç tanesini yuvarlar, sonra gene sen misin demez!

Captain Marlow arada bir böyle kendisinden bahsedildiğini anlayınca toplanıyor, mevkii, sıfatı ve milliyeti hatırına geliyor, vakarını takınmağa çalışıyordu. Kendisine arkadaşlık edenler onun kim olduğunu bili-

yorlar mıydı? Yoksa karşılarında herhangi acayip tabiatlı bir İngiliz mi var sanıyorlardı? Böyle de olsa gene ona muamelelerinde bir çeşit çekingenlik göstermekten hâli kalmıyorlardı. Captain Marlow'un resmî sıfatı onu yanındakilere büsbütün benzer görünmekten ne olsa koruyordu. Zaten masrafı görenin de kendisi olduğu belliydi. Hattâ, içlerinden bir tanesini, bir defa dışarıdan sigara almağa bile gönderdi.

Captain Marlow'u tanımıyanlar uzaktan gösterdiği manzaraya bakanlar onu İstanbul'a para yemeğe gelmiş, etrafı dalkavuklarla çevrili her hangibir yabancıya benzetebilirlerdi.

Necdet Cemil Kâmi'ye:

— Meseleyi hâlâ anlayamadın mı? dedi.

Cemil Kâmi bir parça afallamış, başını sallıyor: "Hayır!" diyordu.

— Ayol bunun hikâyeleri bütün İstanbulu sardı. Captain Marlow'un ne biçim bir sapıklık örneği olduğunu bilmiyen kaldı mı?

O vakit Cemil Kâmi:

— Ha, ha, şimdi anladım. Vay köpoğlu, köpek.... dedi.

Necdet tafsilât veriyordu:

— Hem de bu "vice'ini göstermekten hiç sıkılmaz ve bu hali ayıp saymaz.

Captain Marlow, sanki, bu sözü işitmiş de doğruluğunu ispat etmek istiyormuş gibi yanındaki delikanlınınlardan birinin beline

sarıldı ve ağzını kulağına koyup bir şey söyledi.

— Seninki, bu gece gene hamama gitmek istiyor galiba...

— Bu kadar içkiden sonra onu ancak bu paklar.

Captain Marlow'un beline sarıldığı gencin gözleri sürmeli gibiydi; Taze kara bıyıkları dudaklarının üstünde bir ince çizgiydi.

— Neşet! Bu akşam hiç çekmiyorsun sen!

— Yahu içecek hal mi kaldı ki?.. Vallahi billahi... Gündüzleri ayık halde bile bacaklarımın üstünde duramıyorum, dedi ve bir mânalı bakışla Captain Marlow'un yüzüne bakarak sırıttı. Marlow, bir köçek gibi kırıtarak:

— Kabahat bende değil... diye söylendi. Kendisi istiyor; sizi temin ederim ki, kendisi istiyor.

Ve bu sözleri o kadar yüksek sesle söylüyordu ki, bütün kahve halkı işitiyordu. Cemil Kâmi:

— Ne pislik! Ne pislik!... bu derecesine hiç şâhit olmamıştım. dedi.

Her ikisi de bu şaşılacak sahne karşısında içmeyi unutmuşlar ve ayılmışlardı.

Captain Marlow gittikçe utanmayı bir yana atıyordu. Sanki orada kendisinden ve yanındakilerden başka kimse yokmuş gibi hareket ediyordu. Zaten dili söylemese her jesti bir söz kadar açıktı. Yumruğuyla, parmak-

larıyla birtakım işaretler yapıyor, son zamanlarda düşüp kalktığı kimselerden öğrendiği açık ve kaba cinasları çiğ bir ifade ile tekrar ediyordu.

Biraz sonra kendi arkadaşlarıyla sarkıntılıkları yetmiyormuş gibi etrafa da söz atmağa ve sataşmağa başladı. Bu arada Necdet'i de unutmadı. Necdet işitmemezlikten, görmemezlikten geldikçe, o hırçın bir kadın tavrıyla:

— Size söylüyorum, size söylüyorum... Hişt, hişt! diye bağırıyordu,

Cemil Kâmi:

— Haydi, kalk gidelim. Herif gene azıttı dedi. Ne tuhaf, kırk yılda bir buluşuruz ve başımıza hep böyle bir şey musallat olur...

Lâkin onlar kalkmadan önce Captain Marlow takımı kalkmağa hazırlandı. İngiliz zabiti ceketinin iç ceplerinden birtakım banknotlar çıkarıyor, masanın üzerine bırakıyor ve yanındakilere:

— Hesabı siz yapın! diyordu.

Şoförüne de emir gitti ve otomobili tam kapının eşiğine yanaştı. Captain Marlow ayağa kalktığı vakit artık bir başkasına dayanıyordu. Nihayet, güç belâ otomobile yerleştiler. Cemil Kâmi:

— Bak, bak, seninki ne yapıyor! diye seslendi.

Gerçekten, Captain Marlow herkesi yerli yerine oturttuktan sonra kendisi de iki yana yalpa vurarak çıktı, demincek beline sarıldığı gencin dizlerine oturdu.

Hiç şüphesiz dolgunca bir bahşiş alan garson İngilizin arabası önünde yerlere kadar eğilerek selâm veriyordu. Cemil Kâmi mahzun bir tavırla boynunu büküp ilâve etti.:

— Hey, yarabbim! Şu zavallı İstanbul da az zaman içinde neler gördü!

Necdet gözleri dolu dolu!

— Evet, bizi iliklerimize kadar çürüttüler! dedi.

Öbürü hemen kendini topladı:

— Yok canım; bunların hepsi geçer, unutulur. Ateş her şeyi temizler. Beni de kendin gibi ümitsizliğe düşürme...

Necdet şüpheli bir gülümsemeyle gülüm süyor:

— Bir kere bâkirliğini kaybeden kıza ilk saflığı ne verebilir! diyordu. Dünyanın bütün kuvvetleri bir araya gelse bir çamur yığınını bir altın kümesine çeviremez.

Ve Cemil Kâmi tekrar etti:

— Ateşin temizlemediği pislik yoktur.

XVIII

"Zira biz bu mahallî helâk edeceğiz Çünki feryadları Rabbin hurunda büyük olduğundan Rab anı helâk etmek için bizi gönderdi dediler."

Ahdi Atik-Tekvin-On dokuzuncu tab 13

Önce heyecanlı, heyecanlı bir sessizlik, sonra bazı kaygılı uğultular. İstanbul, asırlar var ki, bir zafere inanmak hassasını kaybetmiştir. Osmanlı saltanatı çökmeye başlayalıdan beri arkasında uzun bir bozgun dizisinin ağır ve paslı zincirini hafızası ve ruhuyla sürüklüyor. Bilmiyor ki, bu sefer susulan, saklanan ve fakat her gözde, her sözde hissedilen zafer Osmanlı saltanatının tarihine ait değildir. Anadolu'nun içinden yepyeni bir millet doğmuştur. Bu milletin, sarayının kafesleri arkasında titreyen aciz ve korku heyulasıyla, bu milletin Bâbıâli denilen viranede uluyan yıllanmış baykuşlarla hiçbir ilgisi yoktur. Kulaklarını yere koyup dinliyenler işitiliyorlar; bu, yaklaşanların her adımı bir zelzelenin başlangıcı gibidir ve bunlar bilmiyenlere, işitmiyenlere haber veriyorlar. Diyorlar ki "Afyonkarahisar geri alındı!, "Dumlupınarda düşmanın bütün kuvvetleri yok edildi." "Ordularımız Uşak'a doğru hızla ilerliyor."

Ne, nasıl? demeğe vakit kalmıyor. Bir müjde, bir müjde daha! Türk ordusu Alaşehir'i

geçmiş, Turgutlu'da... Lâkin, Turgutlu İzmir şehrinin kapısı değil mi. Demek ki, nerdeyse İzmire gireceğiz." sözünü söylemek şöyle dursun, hatırdan geçirmeğe bile vakit kalmıyor. İzmir yârine kavuşan bir sevgilinin kalbi gibi bize derinden ses veriyor.

İstanbul'da hayretten sevinçe vakit yoktur. Altı gün içinde Afyon'dan İzmir'e! Lâkin, en rahat, en arızasız bir yürüyüşle bile bu mesafeyi altı günde almanın imkânı olmaz. Acaba bu bir rüya mı? Necdet, bunun bir rüya olduğunu sananlardandı. Fakat o kadar tatlı, o kadar yüce ve ilâhi bir rüya ki ondan uyanmak istemiyordu. "Bu rüya içinde öleyim!" diyordu.

Büyük felâketler gibi, büyük saadetlere de güç inanılır ve güç alışılır. Sevincin fazlası bir çeşit ıstıraptır. Onun içindir ki, İstanbul sokaklarında gözlerinden tatlı yaşlar akan insanlara rastlanıyor. Kadınlar ise birer hareketli çeşme gibidir. Bir ihtiyar adam "İzmir'e kavuştuk!" cümlesini bilmem hangi gazetenin başında okur okumaz birden bire heyacandan öldü. Bazı gençlerde delirme alâmetleri görüldü. Zafer müjdesi İstanbul göklerinde harukulâde bir hava hâdisesi gibiydi. Bu hâdise yeni bir dünyanın başladığına mı, yoksa eski bir dünyanın bitmek üzere olduğuna mı alâmetti? Bazı rasatçılar her iki ihtimalden de aynı kuvvetle bahsediyorlardı. Gerçekten öyle olmasa bu şehir halkının bir kısmı sevinç gözyaşları dökerken öteki kısmının yüzleri bu kadar sararır mıydı?

Gerçekten, İstanbul sokaklarında birtakım canlı ölülere rasgeliniyor. Bunların göz leri birer siyah çukuru andırıyor. Çeneleri paslı bir anahtarla, zorla kilitlenmiş gibidir. İki taraflarına bakmadan, hiçbir kol hareketi yapmadan sanki belkemiklerinde önce bir kireçlenme olmuşçasına dim dik yürüyorlar. Adımları bir Sırat köprüsünün üzerinde gibi tereddütlü ve titrektir.

Bazı kimseler ortadan büsbütün kayboldular. Evlerinin kapısına vurulduğu vakit bir eski mezar gibi boş sesi veriyor. Geceleri pencerelerinde hiçbir ışık görünmüyor. Kâh karılarına, kâh çocuklarına rasgelinip de nerede oldukları sorulduğu vakit "Bilmiyoruz, bilmiyoruz:" cevabı alınıyor. Her biri, birden bire yer yarılıp içine mi girdi?

Nişantaşı'nın ve Şişli'nin çoğu şuh ve genç kadınları hanım ninelerinin bol ve siyah çarşafları içinde, yüzleri kalın peçelerle örtülü, sarılmış, bohçalanmış birer gümrükten kaçırılan eşya haline giriverdiler. En hafif hareket, en ehemmiyetsiz gürültü onlara kalb çarpıntısı veriyor. Umacıdan korkan ürkek çocuklar gibi kulaklarını tıkayıp, gözlerini yumup hepsi bir köşeye sinmiş, kalmıştırlar. Sanki kafa taslarının içinde bir tehlikenin gelişini haber veren bir çan ara vermeden çalıp durmaktadır.

İşte bunların bir kısmı kendi ruhlarının selâmetinden emin olmıyan şüphelilerdir. Bir kısmı cezayı muhakkak bilen günahlılardır.

Bu kadınlar da mukaddes vatan kapısının anahtarlarıyla bir oyuncak gibi oynıyan ve namuslarını yok pahasına yabancılara satan birtakım beyinsiz mahlûklardır.

Ya o mağrur, ya o küstah, ya o her biri bir Firavun kadar korkunç, dehşetli İtilâf zabitleri! Onlar, bir esirler karargâhında bir yığın harb esirine döndüler. Dün, işgal ettikleri şehirde şimdi sarılı ve hapis gibiydiler. Hepsine bir dağınıklık, bir süflilik geldi. Pantolonlarının ütüsü bozulmağa, düğme ve kordonlarının parıltısı sönmeğe başladı. Otomobillerinin borusu ötmez oldu ve bütün harb esirleri gibi yüreklerine canlarının ve mallarının kaygısı düştü. Zira onlar İstanbul'u yalnız manevi ve ahlâki bir iflâsa doğru sürüklemekle kalmamışlardı; aynı zamanda iktisadi kaynaklarını da sömürüp durmuşlardı. Mülk ve akar paylaşmasında Ermenilerle ortak olan, çeşitli tarz kaçakçılıklarla, Rum piratlarıyla elele veren; şehrin çeşitli yerlerinde yangın mallarını yağma eden ve rüşvet karşılığı milliyet satan, adam kaçıran haksız veya arabozuculuklarıyla dâva kazandıran bu İtilâf zabitleri dört senenin içinde pek çok zengin olmuşlar ve yüklerini tutmuşlardı.

Gerçi ne Captain Marlow, ne Captain Jackson Read, ne de hikâyelerini anlattığımız öteki Fransız ve İngiliz zabitleri bu takımdan değildiler. Fakat, gerek Marlow, gerek Major Will gibi ırz ve namus düşmaları şehrin içinde her dakika şu veya bu vesile ile bir hakarete

uğramaktan, hattâ belki de halk tarafından linç edilmekten korkuyorlardı. Onun içindir ki, hırsızlık soygunculuk etmiş arkadaşları kadar bunlar da bir an önce sıvışıp gitmek çarelerini düşünüyorlardı.

Yalnız, sonuna kadar telâşsız ve ağırbaşlı kalan Captain Jackson Read oldu. Her halis kan İngiliz gibi onun da aklı kendi mensup olduğu devletin siyaseti ve iradesi dışında herhangibir hâdisenin meydana gelmesini imkânsız görüyordu. Büyük Britanya'nın asırlardan beri hiçbir bozgun kaydetmiyen tarihi ona yalnız bu güveni değil Türkiye'de şâhit olduğu zafer şenliklerine karşı da bir çeşit küçümseme hissi veriyordu. "Niçin bu kadar taşkınlık: Sanki ne oldu!" diyordu. Çünki, Hindistan tacı yerinde duruyordu, Mısır, Filistin Irak, avcunun içindeydi. Çünki, denizler üstündeki hâkimiyetine hiçbir zayıflık gelmemişti. Çünki, Hind okyanusu'nun, Atlas okyanusunun irili ufaklı bütün kara parçaları onun cizye vericisi olmakta devam ediyordu. Picadilly Street sakininin yediği nefis kekleri, giydiği ipekli ve yünlü kumaşları, içtiği viskileri vücuda getiren ham maddeler kürenin her yanından bereketli ırmaklar halinde koca metropolün depolarına ve anbarlarına akıyordu.

Şu dakikada bütün vatandaşları, bütün hemşerileri bu bolluk ve bu huzur içinde yan gelip otururken o, Jackson Read, neden yer yüzünün bir başka köşesinde hakarete, sefale-

te, zahmet ve sıkıntıya maruz kalsın? Onları koruyan kanunlar bunu da korumuyor muydu? Ona el uzatmak, onun haysiyetine dokunmak veya hayatını tehdit etmek kimin haddineydi?

İşte, Captain Jackson Read bu güvenin içindedir ki, bacaklarını uzatıp rahat rahat piposunu içiyordu.

Bir gün arkadaşı Marlow kaygılı bir yüzle ona gelip vaziyetlerinin çok nazik ve hattâ biraz tehlikeli olduğunu söylediği vakit alaycı bir gülümsemeyle gülümsedi ve dedi ki:

— Azizim Marlow, ne kadar boş yere kendini üzüyorsun! Himalâya dağlarının etek lerinde İngiliz nöbetçisini; Çat gölü kıyılarında dolaşan İngiliz seyyahını; Cenup Afrikanın elmas kuyularından çalışan İngiliz mühendissini ne koruyorsa, bizi de o korur: İngilizliğimiz... İngiliz; siz bunun nasıl bir tılsım olduğunu bilir misiniz?

"Bundan onbeş yirmi sene önce bir Fransız Kâşifi iki üç arkadaşıyla beraber Kongo vadilerinde beyaz yüzü görmemiş bir yamyam kabilesinin eline düşer. Vahşiler bunları, sille tokat, reislerinin karşısına getirirler. Reis sorar: "Sen nesin? –Fransızım! Adamlarına boğazlamak işaretini verir. Öbürüne sorar: "Sen nesin?" Bu korkusundan kabile reisinin hiç işitmediği bir millliyet ismi söyler. Reis biraz düşündükten sonra gene adamlarına boğazlamak emrini verir. Sıra üçüncüye gelince her nedense İngiliz olduğunu söyler. İn-

giliz ismini işitir işitmez reis bir çekirge gibi yerinden fırlar. "Ne dedin? İngiliz mi? İngiliz mi?" "Evet, İngilizim!" Yamyamların başı, hemen iki diz üstüne çöküp: "Gel yanıma otur!" der. Zira, İngiliz kudret ve azameti bu siyah kıralın kulağına kadar varmış ve gözlerini kamaştırmıştı.

Captain Jackson Read'in bu hikâyesi üzerine alaycı gülümseme sırası Captain Marlow'a geldi:

— Zavallı dostum, sizde bütün İngilterc adasını saran bir illetle hastasınız; dedi. Bir çeşit göz hastalığı... Büyük Britanya adasında oturanların bakışları yalnız elleriyle dokunabildikleri veya adımlarıyla ölçebilecekleri bir yere kadar varabilir. Onlar için bundan ötesi yoktur. Büyük Britanya adasında dünyayı İngiltere'den ibaret sananlar var. Harbten önceye gelinceye kadar benim annem Almanya'yı da Hindistan gibi bir İngiliz "Vice-roi"sile idare edilir memleketlerden biri sanırdı. Ne zaman ki, harp patladı ve heybetli Zeplinler İngiliz göklerinden yere dehşet, salınağa başladı, o vakit dünya yüzünde İngilizlerle boy ölçüşebilecek bir ikinci milletin daha var olduğuna inandılar. Şimdi bizim nüfuz ve hâkimiyetimiz dışında bir Türk milletinin var olduğunu anlamak için Türk palasının gırtlağımız üstüne dayanmasını bekliyoruz. Önceden hiçbir şeyi anlamamızın, görmemizin imkânı yok. Her bilgimiz mutlaka bir tecrübeye dayanacaktır. Dört senedir.

birbirinden yanlış, birbirinden gülünç raporlarla Orta-Doğu meselelerinde Foreign Office'ı hatadan hataya düşürdük. Bir filin yattığı yerde bir karıncadan bahsettik. Bugün bu fil hortumunu bize doğru uzatmıştır, yarın heybetli ayaklarının altında bizi ezecektir. Fakat biz gene dediğimizi demekten vazgeçmiyeceğiz. Dört seneden beri en mükemmel harp malzemesiyle donattığımız ikiyüz bin kişilik Yunan ordusu nerede? Bunu kim altı günün içinde üzerine kan pıhtıları yapışmış bir hırdavat yığını haline soktu? Her halde o tarafta biri olacak! Ve bu "biri"nin yaptığı iş sizin güvendiğiniz Büyük Britanya devletinin arzu ve iradesine karşıdır. Nasıl? Asırlardan beri bütün dünyayı bir elma gibi avcunun içinde tutan İngiliz milletinin arzu ve iradesi dışında bir şey oldu demek? İlk defa olarak İngiliz emretti ve emrini dinliyen olmadı. Emrini dinliyen olmadı da söz mü? Hiç haberi olmadığı bir anda belinin orta yerine bir tekme yedi ve bir kargı gibi sallandı, sallandı, yere yuvarlandı. İngiliz gülünç oldu ve bir İngilizin gülüncü kadar gülünç bir şey daha yoktur. Gerek askerlik, gerek siyaset sahasındaki bu komik bozguna, bu rezilce iflâsa her taraftan kahkahalarla gülüyorlar. Ve düşünelim ki, hadise bir Şark sahnesinde geçiyor. Artık burada beş paralık itibarımız kalmamıştır. O sizin İngilizlik dediğiniz büyü bozulmuştur. İngilizlik artık buralarda hiçkimsenin gözünü boyayamaz. Hissetmiyor musunuz?.

Biz hepimiz bu sahne üstünde donu düşmüş adamlar gibiyiz, eğer İstanbul sokaklarında mahalle çocukları arkanızdan taş atmıyorsa, bunu bizim kendi itibarımıza değil onların terbiyesine vermeliyiz.

— Şu halde ne yapmamızı istiyorsunuz?

— Sıvışmak, sıvışmak... Ne kadar mümkünse o kadar erken sıvışmak!

— Pöh, zaten ben de daha fazla kalmağa susasmış değilim ki... Burayı istedikleri vakit acınmadan bırakabilirim. Eğer sizin iddianız gibi İngiliz nüfuzu ve itibarı şark üzerinden tamamiyle silinmişse benim üzerimden de Şarkın büyüsü öylece dağılıp gitmiştir. Fakat, sanırım ki, siz böyle diyemiyeceksiniz Marlow!..

— Kimbilir, kimbilir. Doğrusu bu hususta daha kendimi tahlile vakit bulamadım. Fakat bana öyle geliyor ki, burada birtakım yeni zevkler öğrenmiş, yeni zevkler duymuş değilim. Şark beni de bir parça hayal kırıklığına uğrattı. Şarkın kor gözlü esmer adamı Şimalin gök bakışlı sarışın adamından ne daha ateşli, ne daha çok şehvetlidir. Hattâ ben kendi hesabıma bu tipi öbüründen daha çok ince, zevkçi ve işten anlar buluyorum. Şarklı, bir çocuk gibi saftır, masumdur; yani ham ve yavandır. Halbuki ben onları bizden daha pişkin ve tuzlu biberli bilirdim. Ne gezer! Nice olgun görünen kimseler, benden birtakım yeni "vice" şekilleri ve yeni şehvet sırları öğrendiler. Ben kendimden çok vermiş ve başkaların-

dan pek az almış olarak gidiyorum. İstanbulun işgali bize her bakımdan faydasız oldu. Bir defter üzerine kârımızla ziyanımızı tesbite kalkışsak iki yekûn arasında göreceğimiz fark bize dehşet verebilir.

Captain Marlow birden bire durdu; derin bir bakışla arkadaşını süzdü ve dedi ki:

— Lâkin siz, aziz Gerald, siz, hiç değilse sevildiniz!

Captain Jackson Read dudaklarını büktü:

— Hani nerde beni sevenler! dedi. Hepsi birer hayalet gibi etrafımdan silinip gitti. Bu da şarkın çeşitli seraplarından biriymiş. Geçen gün Leylâ'dan haber almak için Sami-Beylere gitmiştim. Bana kapının eşiğinden adeta bir alacaklı muamelesi ettiler. Sonradan işittiğime göre Leylâ da içeride olduğu halde...

— Nasıl, Leylâ da içeride olduğu halde mi?

— Ben kendisinden haber alınağa gittiğim gün o bir haftadan beri dönmüş bulunuyordu. Neyse... Bundan başka birçok dostluk ve sevgi kapılarının birer birer yüzüme kapandığını gördüm. Bu, ilk anlarda beni hayrete düşürmüştü. Şimdi bu hali yalnız hor görerek ve küçümsiyerek karşılıyorum ve bütün bu davranışları bir çeşit medeni terbiye eksikliğine veriyorum. Başarı ve itibar devrinde bir insanın kulu kölesi olmak, sonra nikbet ve düşkünlük zamanında ondan bu tarzda yüz çevirmek herhangibir faziletli insanın

yapacağı şey değildir. Meğer Türklerin en az bildiklari şey centilmenlikmiş...

— Şahsî müşahedelerinizi bütün bir millete yaymayınız: İstanbul'da tanıdığınız bazı tipler bütün Türkler demek değildir. Bunlar ne olduklarını bilmiyen birtakım mahlûklardı. Henüz hangi milletten olduğu anlaşılmıyan ve bugünlerde sanırım, Türk olduğunu ispata çalışan Madam Jimson gibi bütün öbür tanıdığınız erkek ve kadınlara ancak birer sosyal "galatı-hilkat" gözüyle bakılabilir. Her milletin içinden soysuzlar çıkabilir. Siz şimdi tutup da bunlardan Türk milletinin ırkî karakterlerini mi keşfe kalkışacaksınız! Ne yazık, aziz Gerald, üç yıl karşı karşıya savaştıktan dört yıl taraf taraf birçok şehirlerini işgalimiz altında tuttuktan sonra gene hiçbir Türk tanımadan, gerçek hiçbir Türk yüzü görmeden buraları bırakıp gidiyoruz. Bizim Intelligence Service'in bütün o gizli kapaklı teşkilatı, bütün o yeraltı çalışmaları hatırıma gel dikçe gülmekten kendimi alamıyorum. Meğer bütün bu teşkilât şebekesi kendi şuurumuzu hapsetmek için kendi elimizle, kendi etrafımıza ördüğümüz bir gaflet ağı imiş.

Captain Jackson Read geniş, uzun ve derin bir esnemeyle esnedi:

— Bütün bu sosyolojik safsatalardan artık usandım. Türkler şöyle imiş veya böyle imiş bana ne, bize ne? dedi. Bence bu Türk meselesi sona ermiş ve çoktan maziye karışmış bir eski dâvadır. Başka şeylere bakalım.

Captain Marlow ilk defa olarak kendisiyle arkadaşı arasındaki ırk farkını bugün anlayıverdi. Gâlli, hâlis İngilizin karşısında kendisini lüzumundan fazla geveze, tahlilci ve nazariyeci buluyordu. Bununla beraber gerçeğin içinde bulunan kendisiydi. Yapılan yanlışları birer birer aramak, bulmak ve onlardan lâzımgelen neticeleri çıkarmak ancak onun keskin zekâsına nasib olabiliyordu ve bütün bu gerçekler karşısında İngiliz, hâlis İngiliz tıpkı üzerinde yaşadığı ada gibi sislerle çevrili hareketsiz, donuk ve sarsılmaz duruyordu. Captain Marlow bu katı, bu sarsılmaz maddenin yanında kendisini bir su gibi akıcı ve oynak hissediyordu. İçinden: "Bütün kabahat, işte, bunların bu katılığında, bu donukluğunda!" dedi ve gene ilk defa olarak Gâlli ruhunun içinde bir ikiliğin mücadelesini sezer gibi oldu.

Captain Marlow çıkıp gittikten sonra Jackson Read cenup İngiltere kıyılarında bir kalb hastalığı kürü yapmakta bulunan annesine şu sükûn ve humur'la dolu mektubu yazdı:

"Aziz anneciğim, Türk işlerini, Türkler kendileri halettiler. Gerçi bu hususta oldukça sert bir usul kullandılar, ama, bizi uzun ve yorucu bir bekleyişten kurtardıkları için gene iyi bir şey yapmış oldular. Bu görüş noktasından, Yunan dostlarımızı iyice hırpalamış olmalarına rağmen, kendilerine teşekkür etmeliyiz; zira, mesele bizim Foreign Office'in beceriklilik ve bilgisine kalsaydı, daha bu ka-

dar yıl buralarda sürünmemiz işten değil di. Belki bizim Hariciye erkânımız kadar diplomat olmıyan, fakat, silâh kullanmada, stra teji kurmada herhangi bir Avrupalı milletle boy ölçüşecek dereceye ermiş bulunan Türkler kılıçlarını sallayınca bütün tasarılarımız darmadağınık oldu. Şimdi İngilterenin bu yeni vaziyet karşısında ne düşüneceğini, nasıl bir hareket yolu tutacağını bilemiyorum. Fakat, en basit aklı-selim bize bundan sonra Türklerle iyi geçinmek siyasetine eğilmemizi emrediyor. Bu gerçeği orada bütün tanıdıklarınıza, bütün ahbaplarınıza ve bütün rasladığınız kimselere söyleyiniz.

"Lâkin bu demek değildir ki, Türklere samimi bir sevgiyle bağlanalım. Hayır; aziz anneciğim; böyle bir propagandaya hiçbir iyi İngilizin kalbi uyamaz. Arslan veya kaplan cinsinden bir yıtıcı mahlûku kırbaçla, sopayla, demirle zaptedemediğimiz ve yatıştıramadığımız yerde bilgili okşamalarla büyülememizin imkânı vardır. Maksadım size bunu söylemekti.

"Burada biraz diplomat oldum! Belki Londra'ya dönüşümden sonra mesleğimi değiştirebilirim. Son zamanlarda çeşitli cinsten insanlarla temasım sonunda dünya işlerine dair birçok fikirler edindim. Lâzımgelir ki, bunlardan faydalanalım. Kırallık hükümetinin birçok gerçekleri öğrenmeğe ihtiyacı olduğunu sanıyorum. Bunları bugün taşımakta olduğum yüzbaşı üniformasıyla söylemeğe kal

kışsam kimse bana inanmıyacaktır. Onun için her şeyden önce diplomat kılığına girmek istiyorum. Hususiyle, burada kadınlar üstünde oldukça mühim bir nüfuz ve tesir yaptığımı öğrendim. Bu ise, on sene önce okuduğum bir kitaba göre pek büyük bir diplomasi kaftanı imiş. Gerçekten küçük Disraeli'yi Lord Beaconsfield'liğe çıkaran ellerin çoğunun kadın elleri olduğunu bilmiyen var mıdır?

"Aziz anneciğim, kadınlar hakkında söylediğim bu fikir sakın sizi üzmesin! Namusum üzerine yemin ederim ki, kadınlar üzerindeki nüfuz ve tesirimi hiç kötüye kullanmadım. Bana kendi ellerinizle hazırlayacağınız saf ve temiz nişanlıya elmas gibi arınmış bir yürek saklıyorum. Buranın kadınları çok şuh ve havaîdir. Eğer onlardan hoşlandığım anlar olmuşsa onları mutlaka güzel bir Ankara kedisi veya mercan gagalı bir güvercin gibi sevip okşamışımdır! Sizin de böyle kaprisleriniz yok mudur? Müteveffa babamın Seylandan getirdiği o renk renk papağanı ne kadar severdiniz. Buranın kızlarının da papağandan hiç farkı yok. Mânasını pek iyi anlamaksızın birtakım İngilizce, Fransızca kelimeler öğrenmişler, bunları henüz tamamiyle açılmamış kafeslerinin arkasından haykırıp duruyorlar. Dilli kuşların bu ötüşmeleri önce hoşunuza gidiyor; sizdeki ekzotik zevkleri okşuyor. Fakat bir gün için, iki gün için... Sonra tesirleri, büyüleri yavaş yavaş silinmeğe başlıyor.

"Aziz anneciğim, demin "Ankara kedisi" kelimelerini yazarken epeyce eski bir arzunuz aklıma geldi. Bu uzun tüylü kocaman ve vakarlı hayvanlardan bir tane istediğinizi biliyorum. Fakat, ne çare ki Ankara yolu bize kapalıdır ve günün birinde açılacağına da ihtimal veremiyorum.

"Açılsa da gidebileceğimizi sanmıyorum. Çünki, oradan buraya akseden söylentilere göre Anadolu halkının bize karşı gelayanı tehlikeli şekiller almak istidanı gösterebilirmiş. Gerçi, bundan üç sene önce Mustafa Sağir adında bir Hintlinin Türkler gibi müslüman dininden olmasına rağmen, sırf İngiliz adamı diye darağacına çekildiğini hatırlıyorum. Artık İngilizin kendisi gitse kimbilir neler olur. Bu şehirdeki Türkler içinde hiçbir dostum kalmadı ki, onlardan biri vasıtasıyla size istediğiniz hayvanı getirtebileyim.

"Aziz anneciğim görüyorsunuz ki, oğlunuz bu uzun şark seferinden hiçbir ganimet almaksızın dönüyor; hattâ bir kedi bile... Tarih bir tekerrürden ibaretmiş. Bundan sekiz dokuz yüz sene önce bizim geçtiğimiz yollardan geçenlerin hazin akibetine uğramış oluyorum; yani pek yorgun, kırılmış ve ellerim kollarım boş olarak dönüyorum.

"Yenilmiş düşman memleketinde bu dört senelik misafirlik neye yaradı? Gençliğimizin en güzel ve en tatlı yıllarını ve kimbilir nice milyon İngiliz lirasını Boğaziçi'nin kuyularına, anaforlarına bırakarak, geliyoruz. Bizden çok

daha idareli ve eli sıkı olan Fransızların da aynı macerayı geçirmiş olmalarını düşünerek bir parça teselli buluyorum. Yolda birbirimizin yüzüne oldukça küçümsiyerek ve alayla bakarak döneceğiz ve bu hazin dönüş ancak bu suretle eğlenceli olacak".

Captain Jackson Read'in pek yakın sandığı dönüş saati epeyce geç çaldı. İzmir zaferinden sonra İtilâf kuvvetleri daha birkaç ay İstanbul'u işgalde devam ettiler. Lâkin işgalin bu devresi onlar için, adeta Dante'nin Cehennem'indeki Âraf gibi bir şey oldu. Her günleri, her saatleri türlü türlü sıkıntılar ve azaplarla doldu, boşaldı. Harp cephelerinin hiçbir siperindeki bekleyiş onlara bu kadar uzun ve yorucu görünmemiştir. Zira, Türk milletine bu düşmanlarından intikamlarının en tatlısını, en seçkinini, en incesini almak nasip olmuş tur. Onların gözü önünde günlerce, haftalarca, aylarca, eşsiz zaferin coşkun şenliklerini yapmıştır. Bazı geceler sabaha kadar devam eden bu şenliklerde durmadan havaya atılan fişeklerin renk renk kıvılcımları Türklerin gözlerine gönüllerine ferahlık saçarken onların başı üstünde sanki bir Tanrı gazabının ateşi gibi yağıyordu ve cümbüş sesleri onlar üzerinde gittikçe yaklaşan bir cezanın uğultuları tesirini yapıyordu. Kaygıdan, korkudan gözlerine gece uyku girmiyor; en hafif bir gürültü onları bir top sesi gibi yerlerinden fırlatıyordu. Bu, frenklerin "brûler a petit feu" yani "hafif ateşte kavurmak" deyimlerini

hatırlatan bir çeşit derece derece "yakılma" cezası gibi bir şeydi.

Ve İstanbul'da düşmanın bu azâp ve işkencesini seyirden en çok zevk duyan biri varsa o da hiç şüphesiz Necdet'ti. Zira, bu genç adam, yalnız memlekete ait umumi kinlerin hıncını değil, doğrudan doğruya ken di şahsi aclarının da intikamını alıyordu. Bundan başka düşmanın saadet zamanlarındaki zulüm ve ceberutunu onun kadar yakından görmek bahtsızlığına uğramış bir Türk daha yoktu. Bunun içindir ki şimdi bu düşkünlüğün manzarasındaki heybetli mâna yı, bu çöküşteki destansı faciayı eşsiz bir coşkunlukla tadıyordu.

Ah, hangi dil, hangi kalem Necdet'in haftalardan beri yaşadığı coşkunluk ve heye canı anlatabilir? Kendisi bile bunu bize anlatamaz. Çünki o, halk denilen tuzlu ve balıarlı denizin içinde kaynıyan bir zerre haline girmiştir. Ferdî şuuru bu sonsuz millî şuurun içinde eriyip gitmiştir. Bu eriyişte, bu yok olup gidişte Süadanın ölümlerindeki gibi bir ebedi zevk, bir ilâhî mutluluk vardı.

Sokaktan sokağa gidiyor, bir kalabalık gördü mü hemen içine giriyor. Al bayrakların gölgesinde duruyor ve yüzlerce kişinin bir tek insan gibi çarpan kalbini dinliyor. Bu sırada söylenen sözlerin ne ehemmiyeti var! En alelâde bir köşe başı konuşmasında bir yüksek hitabet örneği görüyor ve sevincinden kısılmış sesler hava boşluğunda dalgalandıkça başı-

nın üstünde kılıçlar çatırşır ve bir makinalı tüfek ateşi durmadan havayı yırtar gibi oluyordu. Ve feza o kadar kahramanlıklarla doluydu ki, Necdet her soluk alışında kendisini kahramanlar arasında bir kahraman, kartallar içinde bir kartal hissediyordu. Nasıl hissetmesin ki, gök, başının üstünde bir savaşcının tınlayan miğferi gibiydi ve ruhu bir sonsuz ufka doğru kanat açmış bir hümaya benziyordu.

Nedir bu haşerat ki, hâlâ yerlerde sürünüyor? Ne kadar alçak, ne kadar çirkin, ne kadar iğrenç manzaraları vardı bunların! İnsan denilen varlık bu kadar bayağılaşabilir miydi? İşte hepsi birden bir bataklığın içinde kaynaşan kurtları, solucanları, sümüklü böcekleri andırmaya başlamıştı. Necdet'in, bulunduğu yüce yerden artık böyle süfli şeyleri görmeğe tahammülü kalmamıştı. Başının üstü gibi ayaklarının altı da bir an önce temizlenmek istiyordu. Hıyanetin, zulmün yarı ezilmiş bir yılan haline girip topraklarda sürünüşü onun hıncını yatıştıracağı yerde büsbütün artırıyordu. Genç adam, Truva kalesinin etrafında galip Akiles'in hiç sönmiyen bir kin ile mağlup düşmanı Hektor'un cesedini zafer arabasına bağlayıp niçin yerden yere sürükleyerek dolaştığını ve nihayet bununla da öfkesini alamıyarak bir kayanın üstünden neye yumruklarını ısırdığını şimdi her vakitten daha iyi anlıyordu.

Necdet de kinini taşıdığı kimseleri bir atın kuyruğuna bağlayıp İstanbul sokaklarının kaldırımlarında sürükliyebilmek için hepsinin tek bir vücut haline girmesini dileyordu. O da hıncını belki ancak bu suretle yatıştırabilecekti. Bunu tasarlarken vahşi bir zevk duyuyordu. Bütün o Jackson Read'ler, o Major Will'ler, o Captain Marlow'lar ve bütün o yüzlerini görüp de isimlerini bilmediği, fakat her birine karşı ayrı ayrı hınçla yanıp tutuştuğu insanları kocaman ve sefil bir ceset salkımı halinde yerden yere çarparak koştuğu zaman, ancak o zaman bu dört senelik manevî işkence devresinin acılarını unutabilecekti.

Necdet'in bu feveranı yeni bir hâdise ile tatlılaşır gibi oldu. Anadolu ordusunun, o esrarlı ve hayret verici kudretin bir parçası Trakya'ya geçmek üzere İstanbul'a gelmişti. Tarihte anılan en büyük zafer alaylarının parıltısı ne dereceye kadar gözleri kamaştırdı; halkın yüreğini ne dereceye kadar coşturdu, bilmiyoruz.

Yağız benizli ve çocuk bakışlı askerlerimiz ilk adımlarını Dolmabahçe rıhtımının taşlarına basar basmaz bütün İstanbul tek parça bir cisim gibi bir anda baştan başa sarsıldı. Sanki bu şehrin gizli bir yerinde bir infilâk olmuş gibi halkı coşkun bir sel haline girip sokaklarda dalgalana dalgalana akmağa, uğultularla yayılmağa başladı. Bu taşan heybetli unsur

tramvayları durduruyor, duvarları aşıyor, binaların çatılarına kadar yayılıyor, minarelerden daha yüksek bir yüksekliğe kadar kabarıyor ve kâh kendi kendini boğacakmış gibi hep bir noktada yığınlaşıyor, kâh şehrin surlarını aşarak dünyayı kaplıyacak bir genişlik alıyordu.

Necdet, bu malışer med ve cezrinin içinde bir zerre haline girmişti. Artık eski benliği ni tanımıyor; o buna, hızla giden bir geminin kıçından bakıldığı vakit, kıyıda duran bir adamın' ufalıp ufalıp nihayet bir nokta halinde kalışı gibi görünüyordu.

Lâkin bu nokta, bizi geçirmeğe gelen tanıdığın, hattâ belki bir kardeşin, bir sevgilinin kısalmış siluetidir. Biraz öncesine kadar biz onunla beraberdik; onun sesini ben, benim sesimi o işitiyordu. Yanyana yürüyorduk ve nefes alışlarımızın âhengi birbirine karışıyordu. Çok defa birbirimize dert döktüğümüz için onun nelerden kederlendiği ve nelerle coştuğunu, sevindiğini ben biliyordum; benim de ruhumun mekanizması onca en gizli köşelerine kadar malumdu. Şimdi o benim için bu tenha kıyının ortasında bir nokta, bir küçük ve siyah noktadır! Fakat onun tabiî cürmünü ben ruhumda saklıyorum ve onu, tabiî ağırlığında yüklenmiş olarak gidiyorum.

İşte, Necdet'te eski Necdet'e karşı böyle bir ilgi bile kalmamıştı. Eski benliği yeni gözleri önünde böyle uzaklaşıp ufaldıkça hafızası da bu ufalan ve nihayet gözden kaybolan

şeye ait bütün hâtıralarını unutmağa başlıyordu. Onun için bu eşsiz günlerde yalnız yaşanılan anın bir kıymeti vardı ve şuuru bütün alışılmış perspektiflerini kaybediyordu.

Genç adam, kendi kendisine kaldığı saatlerde "Acaba ben öldüm de ruhum başka bir yıldıza mı geçti? Acaba bir zamanlar bana bahsettikleri ahretle ilgili ve ebedi hayatın görünüşleri içinde miyim?" diyordu.

Necdet bu yeni âlemde o kadar yepyeni bir insandı ki, bir zamanlar Leylâ ile kendi arasında geçen macera ona bir başka adamın hikâyesi gibi geliyordu. Öyle ki, İstanbul'a döneli onbeş günü geçtiği halde bir defa hatırından onun ziyaretine gitmek fikri geçmiyordu. Evine gönderilen haberleri hep duymamazlıktan gelmişti. Bir gün sokakta Sami Beye raslayıp uzun uzadıya konuştu da, hiç değilse nezaket için Leylâ'nın hatırını sormak lüzumunu duymamıştı. Eski tanıdıklarından herhangi biriyle karşılaşınca, sözde biraz önce yanlarından ayrıldığı kimselermiş gibi geçmişle ilgili bir söz söylemiyordu; hemen günün hâdiselerinden bahsetmeğe başlıyordu. İstanbul'a gelen Anadolu askerlerinin sayılarına, kıyafetlerine, durum ve tutumlarına dair en bilinmiyen tafsilâtı o veriyordu. Bunların başında gelen zabitleri, kumandanları çocukça bir hayranlıkla anlatıyor, hepsinin ayrı ayrı isimlerini söylüyordu. Bunların bir kısmından Dumlupınar Muharebesine dair dinlediği menkıbeleri yeni bir dine girmiş insan-

ların imanıyla kendinden geçmiş bir halde anlatıyordu ve arada bir Mustafa Kemal adını söylerken sesinin titrediğini hissediyordu, ona yalnız "O" demek zorunda kalıyordu.

Necdet, bu millî heyecanlar içinde o kadar aşırı ve mutaassıp bir milliyetçi olmuştuki, yanında Türk zaferinin heybetini değiştirecek bir düşüncede bulunmak şöyle dursun, hattâ bundaki destanı mehabeti bozabilecek herhangi bir söz söylemenin imkânı kalmamış tı. Birisi Lloyd George kabinesinin düşmesini Türk askerî galibiyetinden çok İngiltere'nin içişlerine bağlamak istediği için zavallıyı azakalsın gırtlağından yakalayıp boğacaktı.

XIX

"Ve Lût'un zevcesi anın arkasında olarak geriye bakmakla bir tuz amudu oldu."

-Ahdi-Atik, Bab on dokuz,26

Avrupadan döndüğü günden beri büsbütün başka bir âlemin, başka bir İstanbulun içinde artık ne yaptığını şaşırmış olan Leylâ, bu yeni hayata uymak için tekrar Necdet'le barışmaktan başka çare bulamıyordu. Fakat bu kalabalığın, bu gürültünün, bu patırtının arasında Necdet'i nasıl bulmalı? Genç kıza

İstanbul bir kaos gibi görünüyordu. Bu kaosun neresinden girilir, neresinden çıkılır, bu kaosun içinde sesini işittirmenin, kendini göstemenin imkânı var mıdır? Yok mudur? Hiç bilemiyordu. Söz düştükçe babasına:

— Ne acayip! diyordu. Dilini bilmediğim, sokaklarını tanımadığım, uzak ve yabancı bir diyarda gibiyim. Az zamanda bu ne müthiş değişme.

Ve babası malızun malızun gülümsüyordu, bazan da başını bir felsefe yaparcasına sallıyarak:

— E, ne zabt kaldı, ne rapt kaldı. Söz ayağa düştü. İşte, anarşi denilen şey budur! diyordu.

Anarşi! Yalnız bu kelime, başlı başına bu kelime, Leylâ'ya dehşet vermek için yetiyordu. Tıpkı düşman zabitleri gibi uykuları korkunç rüyalarla doluyordu ve sokaklarda yürümekten, halkın içine girmekten ürküyordu. Havada, kendi çevresinden ve kendi tarzında kimselere karşı ne tehditli bir düşmanlık bulutunun dolaşmakta olduğunu görmiyecek kadar da gafil değildi ve bu bulutun yüklü bulunduğu şimşekler onun sinirleriyle devamlı bir temas halinde imiş gibi titriyordu

Leylâ bora sırasında yuvasının içine sinmiş bir kuş gibi babasının evinde büzülüp oturuyor, hattâ başını pencereden dışarıya bile uzatamıyordu.

Ona bu hususta cesaret verecek olan ise babası değildi. İstanbul'un son haftalar

içindeki manzarası Sami Beyi de kızı kadar ürkütmüştü. Şehrin üstünde esen bu sert rüzgâr onun ihtiyar salon adamı ciğerlerine fazla geliyordu ve aklı Garp devletlerinin bizim kılıçlarımız önünde siyasi bir bozguna uğramış olabileceklerine ihtimal veremiyordu. Türk zaferi!.. Bu, onun alışılmış düşünce tarzlarını bozan; bu, onun senelerden beri taşıdığı siyasi ve sosyal inanışlarını sarsan, hulâsa bu, onu rahatsız eden, bu, onun keyfini kaçıran bir hâdiseydi. Onun içindir ki, hem kendini avutmak, hem de Leylâ' ya bir parça cesaret vermek azmiyle arada bir kâh karısının, kâh kızının kulaklarına eğiliyor:

— Bu, çok devam etmez, göreceksiniz! İngiltere yeni tebirler almak zorunda kalacaktır; diyordu ve bu "İngiltere" kelimesi onun ağzında esrarlı ve metafizik bir mahiyet alıyordu. Eski çağların kâhinleri bile "gaipten haber verirken ya da bazı Mâbut isimlerini söylerken belki bu kadar dindarca bir ciddilik takmamazlardı. Zira, Sami Bey için İngiltere, ortaksız bir ilâhtır; dünyanın bütün işleri, bütün dünya milletlerinin alınyazıları onun vereceği kararlara ve hükümlere bağlıdır. Onun arzu ve iradesi dışında hiçbir şeyin olmasına imkân yoktur. Gerçekten yarım asırlık bir tecrübe dizisi ondaki bu kanaati sarsılmaz bir inanç haline getirmişti. Şimdi nasıl olur da, bir avuç Anadolu Türkünün bu heybetli kudrete rağmen başarıya ulaşacağına ihtimal verebilirdi.?

Sami Bey, Tanzimat devrinin meydana attığı o biçim alafranga Türklerdendir ki Türkten başka her milletin gücüne inanırlar ve Türkiye'ye ait meselelerin mutlaka başkaları tarafından halledilebileceği fikrindedirler. Gerçi Osmanlı devletinin geçirdiği uzun gerileme ve can çekişme devri onlarda böyle bir kanaate yol açmış olabilirdi. Rus ve Balkan muharebelerine dair bir takım tarihî hâtıralar, Osmanlı ordusunun bozgunları üzerine kurulmuş sayısız konferans isimleri, ve Avrupa'nın siyasi edebiyatında pek ziyade geçerli olan "Hasta adam" tabiri, devamlı paylaşılma söylentileri hep onların zaafını kuvvetlendiren matematik delillerdi.

Fakat Türk tarihinin, hattâ, bu uğursuz sayfalarından bile haberi olmıyan Leylâ için bir İngiltere, bir büyük devletler sözünün ifade ettiği mâna çok belirsizdi. Bu genç Türk kızına Türkün zaafı gibi Avrupa'nın gücü de hiçbir şey söylemezdi. Zira, şimdiye kadar bu iki varlığı birbiriyle karşılaştırmağa bile lüzum görmemişti. Onun gözünde İngiltere nasıl tanıdığı beş on İngilizden ibaretse Türkiye'nin sınırı da kendi yaşadığı muhitin çenberinden daha geniş değildi. Onun içindir ki, son zamanlarda kendi bildiği memleketin dışında ve ondan büsbütün başka bir memleket ortaya çıkıverince bütün mânasıyla yersiz, yurtsuz, bütün mânasıyla gurbetzede ve serseri bir insan haline girmişti.

Gerçi bu kavga arasında Madam Jimsonun salonunu kapayıp ortadan kaybolması, Avrupa gezisinden önce kendisini küçümsemeye başlıyan bazı ecnebi simalarının rağbet ve itibardan düşmesi, Azize Hanımın âşıkından ayrılışı onun bir dereceye kadar hoşuna giderdi; lâkin bu sokak, bu sokakların mütecaviz sevinci, bu sokakların kaba kaynayışları olmasaydı! Anadolu denilen bir yerden birtakım askerler geliyor, bir hükümdar bir hırsız gibi geceleyin kaçıyor, bir yerde bir gazeteciyi parçalıyorlar; bir devlet batacak, yerine başka bir devlet çıkacak, diyorlar; öbür yandan, denizin karşı yakasından birtakım kocaman siyah kaplaklı adamlar ortaya çıkmağa ve yavaş yavaş her tarafa yayılmaya başlıyor. Ne fena giyinmiş, ne kaba saba bu adamlar!.. Hepsi de bir yaban hayvanları avından dönmüş gibi toz toprak içindedirler; lâkin her yerde saygı ve itibar gören de bunlar dır! Ne acayip, ne mantıksız bir hal!.. Sakın yeni devrin efendileri bunlar olmasın? Ve bu düşüncelerle Leylâ'nın yüreğine bir derin tasa çöküyordu.

Bir gece, rüyasında bu traşı uzamış, kalpaklı adamlardan birinin kendisini esmer pençeleri arasına alıp sert göğsünün üstünde sıkarak bir yalçın dağa doğru kaçırdığını gördü ve uykusunun içinden öyle bir feryat kopardı ki, bütün ev halkı ayağa kalktı. Bir başka gün –bu sokağa hemen ilk çıktığı günlerden biriydi– alış veriş ettiği mağazanın ca-

mekânından, iki iri ve kara gözün kendisine yiyecek gibi baktığını gördü; az kalsın elindeki eşyayı yere atıp çığlıklar koparark kaçıp gidecekti. Fakat kendini tuttu ve ondan sonra artık hiçbir defa, hiçbir defa evin kapısından dışarıya adımını atmamağa karar verdi.

Sami Bey, kızının sılhati yeniden bozulacak diye korkuyordu. Onun içindir ki, evinin içine bir parça sevinç verebilmek maksadıyla o da Leylâ gibi yeni devre uymanın çarelerini arıyor; meselâ ordu ile gelen genç zabitlerden bazılarını bir fırsat ve münasebet düşürüp davet etmeyi tasarlıyordu. Necdet'le Leylânın arası eskisi gibi olsaydı, buna hemen imkân bulunabilirdi; fakat Necdet'in artık o Necdet olmadığını Sami Bey de çoktan fark etmişti. Buna rağmen son bir teşebbüste bulunmaktan vazgeçmedi; bir mühim sebep bulup Necdet'i çağırmağa karar verdi.

Bir mühim sebep?.. Bu ne olabilirdi?. Necdet'i millî coşkunluğun dışında hiçbir şey harekete getirmezdi. Nitekim, Sami Beyin bu teşebbüsü boşa çıktı.

— Meğer ne hayırsız çocukmuş bu Necdet? Ne korkak!.. Bir zamanlar evimize gelmekte bir tehlike yokken kapıdan kovulsa bacadan girmenin yolunu bulurdu. Şimdi sanki üzerime bir şüpheyi davet ediyorum diye semtimize yakın yerlere bile uğramaktan çekiniyor?

Necdet'ten böyle her bahsedilişte Leylânın kalbi burkuluyordu. Ona karşı tamamiy-

le kayıtsız görünmeğe çalışıyor, fakat başaramıyordu. Benliğinin en derin bir noktasında, evde kalmış, istenmemiş hattâ unutulmuş bir kız olmanın acısı bir yara gibi kanıyordu. Necdetle ilgili her bahis bu yarayı bir parça daha deşmek, bu ayıbı bir kere daha onun yüzüne vurmak demekti ve dünyada cinsi bir egoistlikten başka hiçbir hisse alışık olmıyan bu kibirli kız için eski nişanlısının vefasızlığına dair bu sözler azapların en dayanılmazı oluyordu

Babası böyle dedikçe sözde Necdet'i savunmak istiyormuş gibi:

— Yanılıyorsunuz. Hiçbir vakit Necdet bu eve istiyerek gelip gitmemiştir. Hep bizim muhitimizi yadırgamıştır. O, öteden beri insanlardan kaçan, vahşi bir çocuktur. Şimdi tam istediğini buldu; Istanbul kendisi gibi adamlarla dolu" diyordu ve bunu söylerken ve onu da bütün bu fena giyinmiş, kabasaba tipler arasına sokarken Necdet'ten bir çeşit intikam almış gibi oluyordu. Necdet tekrar eline düşse ondan ne kadar merhametsizce öç alacağını Leylâ pek iyi biliyordu. Her şey bir yana bunun için onu tekrar yakalamak istiyordu. Ve bir yaban kedisinin avının üstüne atılmazdan önceki hareketsizliği içinde pusuya yatmış bekliyordu. Lâkin av ormanının en sık köşelerinde dolaşıyor ve bu soysuzlaşmış salon kedisi artık oralara kadar sokulmanın yolunu bulamıyordu. Nihayet...

Nihayet bir gün; bir millî anma töreni günü, umumî bir toplantı yerinde, genç kız eski nişanlısının, eski aşıkının yanına yaklaşmayı başardı.

— Necdet, Necdet...

— A, sen misin Leylâ?

Necdet bu sese başını çevirince Leylâ ile yüz yüze, göğüs göğüse geldi; o kadar yüz yüze ki, geniş bir pencereden akseden bir kış aydınlığı içinde genç kızın iri, siyah gözlerinin bütün beneklerini görebildi ve ilk defa olarak bu gözlerin akının ne kadar maviye yakın olduğunu fark etti. Leylâ'ya elini uzattı ve onu bir parça geriye doğru itti:

— Nasılsın bakayım? Geçirdin ya, tamamiyle hastalığını..

Leylâ'nın yüzünde Necdet'in hiç görmediği, bilmediği bir örtü var gibiydi! Bu yüzün eski ifadesini tekrar bulabilmek için hafızasını iyice eşmek lâzımgeldi. Dudakları bir parça daha kalınlaşmış mıydı, neydi? Eskiden de gözlerinin etrafı bu kadar çürük müydü? Burnu da böyle uzuncamıydı?

— Yüzünden hiç hasta olduğun belli değil... İyisin maşallah!

Leylâ'nın gözleri nemleniyor; ağlıyacak gibi oluyor, titrek bir sesle diyor ki:

— Hiç iyi değilim. Ne kadar soldum, sarardım, görmüyor musun? Bak şu ellerim nasıl buz gibi... Bak, şu sesimdeki titreyişe... Bu kalabalık beni boğuyor, boğuluyorum, beni dışarıya çıkar, Necdet!..

Halbuki Necdet, hiç de dışarıya çıkmak taraflısı değildi. Küçük mektep kızları yeni çıkan millî havaları gevrek ve körpe sesleriyle söylüyorlar. Biraz sonra konuşmasını çok beğendiği hatip söz alacak..

— Dışarıya mı, Neden? Gel sana yanımda bir iskemle bulayım, İstersen, şu pencereyi bir parça aralık edeyim.

— Yok Necdet, yok.. Bu kalabalık, bu kalabalık... Ah, bilemezsin, sinirlerim ne halde! Şimdi düşüp bayılacağım.

Bunun üzerine Necdet genç kızı kolundan tutup halkın arasından yavaş yavaş dışarıya çıkarmak zorunda kaldı. Fakat içinde yapmak istediği şeyden alıkonulmuş bir adamın can sıkıntısı vardı.

— Gel şudaran, geç buradan...

Sanki Leylâ bir kör gibi. Bulundukları binanın tenha bir odasına giriyorlar, genç kız bir maroken koltuğun içine çöküyor. Bütün vücudunda bir kırılmış bebek hali var ve yüzü balmumundan gibi sapsarıdır. Lâkin Necdet'e, bunun karşısında bir acıma hissi bile gelmiyor; şu dakikada Leylâ onun için bir angaryadır.

— Bir parça su vereyim sana; belki açılırsın!

Leylâ hiç sesini çıkarmayıp başını sallıyor. Fakat, gözlerini bir an Necdet'ten çevirmiyor. Bu iri, siyah gözler, en küçük hareketlerine kadar Ncdet'i takip ediyor ve dayak

yemiş bir zavallı mahlûkun yalvaran bakışları ile... Güçlükle işitilebilir bir ses:

— Beni hemen eve götürmelisin Necdet!

— Oo, kaabil değil, kaabil değil! Ben buradan ayrılamam, biraz sonra birini göreceğim, çok mühim bir iş... Çok mühim. Sen istersen burada otur. Törenden sonra gelir seni alırım.

Ve Leylâ'nın "Peki" demesini beklemeksizin kapının tokmağını çevirip yavaşça sıvışıyor.

Genç kız iki saat sonra herkes dağılırken, Necdet'le tekrar o kalabalığın içinde buluştu. Bir kimsesiz çocuk gibi ona sokuluyordu. Bir müddet sokakta böyle yürüdüler, Necdet:

— Dur sana bir araba bulayım; dedi.

— Neden, benimle beraber gelmiyor musun?

— Seninle beraber mi, ne için?

— Çünki, eve dönmezden önce bir defa bizim odamıza gitmek istiyorum.

Necdet, bir anda bu sözün ne ifade ettiğini anlıyamadı:

— Bizim odamıza mı! Hangi oda... diye sordu.

Leylâ boynunu büktü:

— Unuttun mu? Hani Pangaltı da bir evin içinde duvarları hep benim resimlerimle örtülü bir oda vardı. Hani geniş ve yaylı sedirinde hep benim ismimi taşıyan yastıklar atılı duruyordu. Hani geç kaldığımız akşamlar

komodinin üstündeki koyu kırmızı abajurlu lâmbasını yaktığımız oda...

Necdet'in böyle bir hislilik gösterisine hiç tahammülü yoktu. Suratını astı, dedi ki:

— O oda da şimdi her şey değişti. Nesini göreceksin! Ben yatağımı kütüphaneye geçirdim.

Leylâ göğsünün üstüne bir yumruk yemiş gibi sarsıldı. Fakat henüz bütün enerjisini kaybetmemişti. Bu konuşma sırasında Necdet'in durdurduğu arabaya binmezden önce onu itti:

— Öyleyse bizim evin adresini söyle! dedi.

Yolda bir kelime konuşmadılar. Eve vardıkları vakit Necdet, kapıdan dönmek istedi.

Leylâ gene bütün kuvvetlerini bir araya toplayıp:

— Gir, gir diyorum sana! diye haykırdı.

Genç adam, skandaldan korkan bir tavırla sinmiş içeriye girdi. Apartmanda kimseler yoktu. Leylâ:

— Ne iyi, zaten seninle başbaşa kalmak istiyordum" dedi.

Leylâ gibi Sami Beylerin evi de Necdet'e artık hiç bir şey söylemiyordu.

Nice sevinçlerine, nice tasalarına şahit olmuş bu duvarlar, bu eşyalar sanki ilk defa gördüğü şeylermiş gibi onu kayıtsız bırakıyordu. Genç kız onu daha çok hâtırayla dolu bir yere, kendi giyinme odasına aldı. Burası

hep eski kokuyla, o eski hava ile doluydu. Leylâ:

— Bak, görüyor musun, ben hiçbir şeyi değiştirmedim. Bak! Görüyor musun? İşte... işte..." diyordu ve her birinde Necdet'ten bir ateşli iz saklıyan küçücük yadigârları, her biri bir başka günün ortak hisleriyle hâlâ sıcak duran eşyayı gösteriyordu. Lâkin, bütün çabalarına rağmen Necdet'in dudaklarındaki donmuş gülümsemeyi bir türlü eritemiyordu. Yorgun, argın, bir yuvarlak şiltenin üstünde diz çöktü. Uzun ,ne kadar sürdüğü bilinmiyecek kadar uzun bir sessizlik... Necdet, artık kalkıp gideyim diye düşünüyordu.

Leylâ onun bu niyetini sezmiş gibi diz çöktüğü yerden genç adama doğru uzandı:

— Yalnız bir şey değiştirdim, farkında mısın, kokla bakayım!" dedi. ve avcunun için de sıktığı bir dantel mendili Necdet'e attı:

— Bilir misin, bunun adı ne?

Necdet başıyla bir "ne bileyim ben" işareti yaptı.

— Buna "çılgın hulya" diyorlar.

Bir sessizlik aralığı daha... Genç kız diz üstü sürüne sürüne ta Necdet'in yanına kadar geldi ve kendisi bir çukurun içindeymiş de ondan yardım istiyormuş gibi kollarını uzattı, delikanlının omuzlarından yakalayıp sarsarak:

"— Biliyor musun, biliyor musun! Ben o çılgın hulyadan hâlâ vazgeçmedim" dedi ve bütün vücudu elastikî bir maddeden yapıl-

mış gibi uzandıkça uzanıyordu. Öyle ki, biraz sonra Necdet onun dudaklarını kendi dudakları üstünde dolaşıyor hissetti. Başını geriye çekmek istedi, fakat genç kız onun başını o kadar şiddetle yakaladı ki bu harekete imkân bulamadı. Yalnız Leylâ'nın öpüşü altında kendi ağzı tamamiyle kilitli kaldı.

Bu kilitli ağız Leylâ'nın bütün ümidini bir anda kırıvermişti. Kolları kesildi, vücudu elâstikiyetini kaybetti ve genç adamın kucağında kaskatı bir heykel gibi kaldı.

Necdet, bu heykeli sedirin üzerine bıraktı ve gitmek için ayağa kalktı; tokmağını sessizce çevirdiği kapının aralığından bir hayal gibi süzüldü.

Bu son öpüşten dudaklarının üstünde kalan şey kimyevi bir maddenin yavan tadı idi.

1927 - 1928

Edebiyatımızın büyük ustası Yakup Kadri Karaosmanoğlu «Sodom ve Gomore»yi Milli Mücadele günlerinde yazdı. Eser 1928 yılında eski harflerle yayınlandı. Milli Mücadele ve Kurtuluş Savaşı üzerine yazılan yüzlerce kitap arasında, «Sodom ve Gomore»nin özel bir yeri vardır. Sadece birbirini kovalayan olayların, ya da bilinen bir atmosferin öyküsü değildir. İyilerle kötülerin, hakkı olanlarla olmayanların, umudunu yitirmişlerle, geleceğe güvenle bakanların romanıdır. Aynı zamanda, işgal altında, başı boş ve günlük gün etmeye bakan bir şehrin, İstanbul'un öyküsüdür.

«Sodom ve Gomore», Kurtuluş Savaşı sırasında, memleketimizin unutulan bir yöresini, apaydınlık gözümüzün önüne koyması bakımından da bir belge - roman niteliğini taşımaktadır.

10 LİRA

KAPAK BASKISI : ÜNDER MATBAA - ANKARA